

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ธโรธร ตู้อองคำ อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ซึ่งกรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษาอย่างละเอียดตลอดมา ทั้งการตรวจทาน แก้ไขงานวิจัยให้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์จักษัย บุรุษพัฒน์ กรรมการที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ รุจน์นรต พรหมอินทร์ รองศาสตราจารย์ ดร. รุ่งพงษ์ ชัยนาม และคณาจารย์สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาตลอดการศึกษาให้เกิดความสำเร็จเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ UNHCR แม่สะเรียง เจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน NGOs ทุกองค์กรที่ให้สัมภาษณ์เก็บข้อมูลผู้ลี้ภัย

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ฝ่ายสาธารณสุข ฝ่ายการศึกษา ฝ่ายรักษาความสงบในอำเภอสบเมยที่สนับสนุนข้อมูลในการทำวิจัย ขอขอบคุณผู้ลี้ภัยและชาวอำเภอสบเมยทุกๆ ท่าน ที่ได้ถ่ายทอดข้อมูลให้ผู้วิจัย ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่บรรณารักษ์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ให้การช่วยเหลืออำนวยความสะดวกตลอดมา

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษาร่วมรุ่นทุกท่านที่สนับสนุนช่วยเหลือกันอย่างดีตลอดมา และขอขอบคุณครอบครัว “ชัยทอง” ที่ให้การช่วยเหลือสนับสนุนเป็นกำลังใจจนความสำเร็จลุล่วงมาด้วยเป็นอย่างดี ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการศึกษาค้นคว้าอิสระนี้จะเกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจที่จะนำข้อมูลเหล่านี้ไปศึกษาขยายผลต่อไป

เกษม ชัยทอง

มีนาคม 2551

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามะหลวง
และบ้านแม่ละอูนที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย
จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ชื่อและนามสกุล นายเกษม ชัยทอง

แขนงวิชา การเมืองการปกครอง

สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ โสธร ตู่ทองคำ

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระได้ให้ความเห็นชอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ
ฉบับนี้แล้ว

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ โสธร ตู่ทองคำ)

กรรมการ

(อาจารย์จกัญญา บุรุษพัฒน์)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ อนุมัติให้รับการศึกษา
ค้นคว้าอิสระฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

(รองศาสตราจารย์ รุ่งนง ปงนรินทร์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์

วันที่ 13 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2551

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามากลาง
และบ้านแม่ละอูน ที่มีผลกระทบต่อคนไทย ในอำเภอสบเมย
จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ผู้วิจัยศึกษา นายเกษม ชัยทอง ปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง)
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ โสธร ตู้ทองคำ ปีการศึกษา 2550

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สาเหตุของปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามากลางและบ้านแม่ละอูนที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน (2) สภาพปัญหาของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามากลางและบ้านแม่ละอูนที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน (3) ผลกระทบจากปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามากลางและบ้านแม่ละอูนที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน (4) แนวทางแก้ไขปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามากลางและบ้านแม่ละอูนที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรที่ใช้เป็นผู้ลี้ภัยการสู้รบชาวกะเหรี่ยง ผู้รักษาความสงบปลอดภัย เจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชนและสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ ข้าราชการ และประชาชนในอำเภอสบเมย โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง รวมจำนวน 104 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มและข้อมูลทางเอกสาร วรรณกรรม งานวิจัย โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

จากการศึกษาพบว่า (1) ผู้ลี้ภัยถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพการแสดงออก และการมีส่วนร่วมทางการเมือง การปลูกฝังอุดมการณ์กองกำลังกะเหรี่ยงคริสต์ การเป็นบุคคลที่ไร้สัญชาติ การส่งกลับผู้ลี้ภัยผู้มาตุภูมิ การว่างงานการจำกัดสิทธิในการประกอบอาชีพ การขาดแคลนบุคลากรและวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา การมีโรคติดต่อ การคุมกำเนิด การขาดสารอาหาร การลักลอบออกไปก่อคดีนอกพื้นที่ การลักลอบตัดไม้ทำลายป่า (2) สภาพพื้นที่พักพิงเป็นป่าเขาที่อุดมสมบูรณ์มีพื้นที่คับแคบไม่มีรั้วลอบขอบชิด มีองค์กรพัฒนาเอกชนช่วยเหลือในปัจจัย 4 มีเจ้าหน้าที่ของมหาดไทยควบคุมดูแลผู้ลี้ภัย (3) คนไทยถูกผลกระทบจากการโจมตีของทหารพม่าและกะเหรี่ยงพุทธ เกิดความไม่มั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน การลักขโมยสิ่งของ การแย่งทรัพยากรจากป่า การเกิดโรคระบาด การก่อคดีอาชญากรรม (4) ประเทศไทย พม่าและพันธมิตรร่วมมือสร้างความปรองดอง ส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และการช่วยเหลือผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงตามหลักมนุษยธรรม

คำสำคัญ ผู้ลี้ภัย ชาวกะเหรี่ยง พื้นที่พักพิง บ้านแม่ลามากลาง บ้านแม่ละอูน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญภาพ.....	ซ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	7
ขอบเขตการศึกษา.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
ข้อจำกัดในการเก็บข้อมูล.....	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	11
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	11
แนวคิดเกี่ยวกับผู้ลี้ภัย.....	11
แนวคิดมนุษยธรรม.....	16
แนวคิดด้านความมั่นคงแห่งชาติ.....	18
นโยบายสาธารณะ.....	24
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	37
วิทยานิพนธ์.....	37
งานวิจัย.....	44
บทความ.....	46
ประวัติอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน.....	48
ผู้ลี้ภัยจากพม่าในประเทศไทย.....	52
ประวัติพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามาหลวง.....	59
ประวัติพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ละอูน.....	64
นโยบายรัฐบาลไทยต่อผู้อพยพจากประเทศพม่า.....	70

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	78
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	78
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	79
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	81
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	81
บทที่ 4 บทวิเคราะห์ปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามากลาง และบ้านแม่ละอูน อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน.....	83
1. สภาพปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามากลาง และบ้านแม่ละอูน.....	83
2. สาเหตุของปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามากลาง และบ้านแม่ละอูน.....	102
3. ผลกระทบจากปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามากลาง และบ้านแม่ละอูน.....	110
4. แนวทางแก้ไขปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามากลาง และบ้านแม่ละอูน.....	120
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	130
สรุปการวิจัย.....	130
อภิปรายผล.....	137
ข้อเสนอแนะ.....	143
บรรณานุกรม.....	146
ภาคผนวก	
ก แบบสัมภาษณ์.....	153
ข ประวัติชนเผ่ากะเหรี่ยง.....	193
ค โครงสร้างผู้ลี้ภัยชนเผ่ากะเหรี่ยง.....	200
ประวัติผู้ศึกษา.....	203

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 แผนที่สังเขปแสดงพื้นที่อิทธิพลของกองกำลังชนกลุ่มน้อยสัญชาติพม่าติดชายแดนไทย.....	2
ภาพที่ 1.2 พื้นที่พักพิงชั่วคราวของผู้ลี้ภัยในชายแดนไทย.....	3
ภาพที่ 2.1 แผนที่สังเขปอำเภอสบเมย.....	50
ภาพที่ 2.2 แผนที่พื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามาหลวง.....	61
ภาพที่ 2.3 แผนที่พื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ละอุน.....	66
ภาพที่ 4.1 ผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงที่อพยพเข้ามาในชายแดนไทย.....	82
ภาพที่ 4.2 สภาพบ้านพักผู้ลี้ภัยตามไหล่เขา.....	93

บทที่ 1

บทนำ

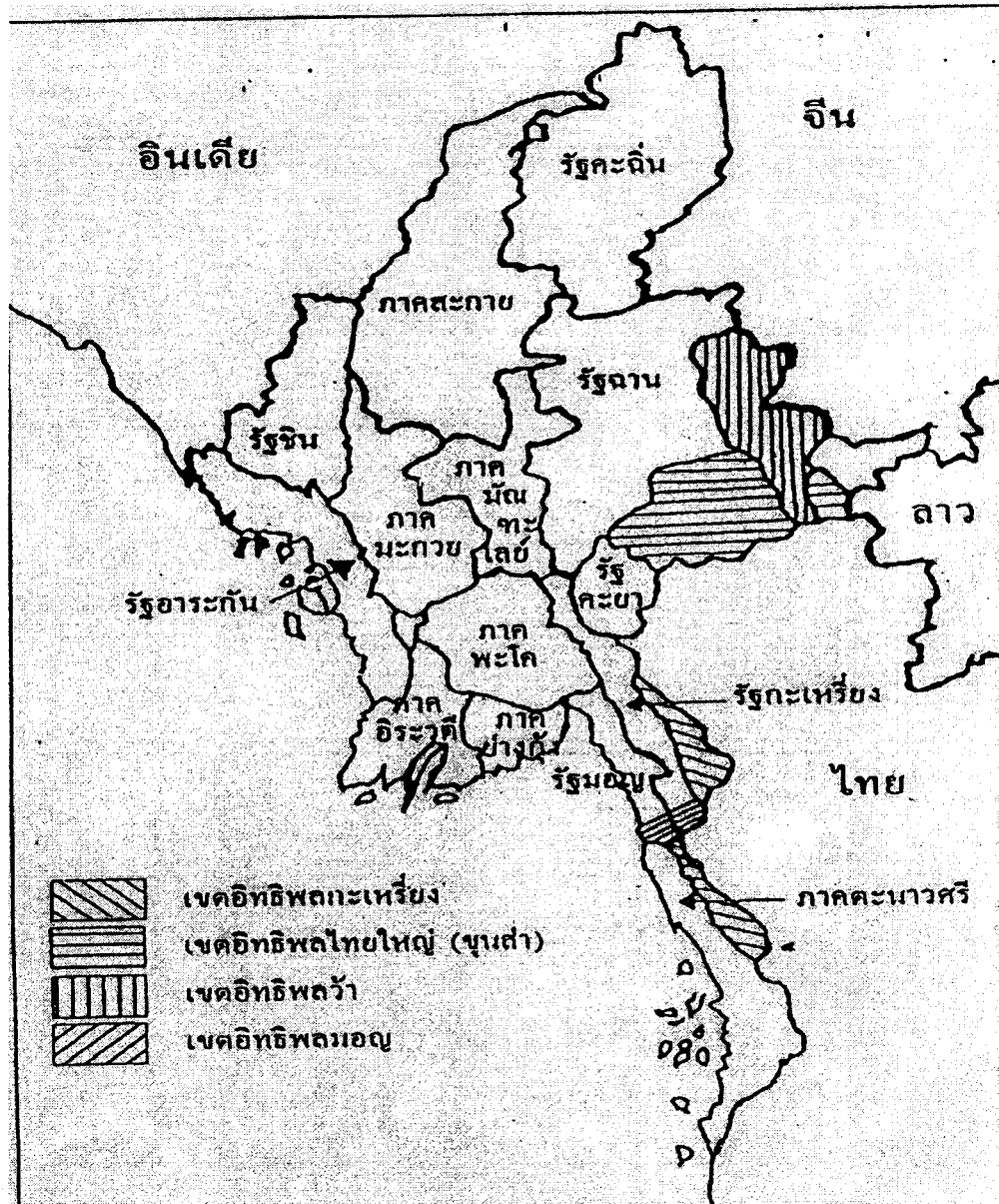
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลังจากที่พม่าได้รับเอกราชจากอังกฤษ เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2491 เป็นต้นมาพม่าต้องเผชิญกับปัญหาชนกลุ่มน้อยที่ต้องการปกครองตนเอง จากการพยายามสร้างเอกภาพแห่งชาติของ นายพล อู ออง ซาน ที่เรียกว่า “เอกภาพแห่งความหลากหลาย” (Unity of Diversity) ขึ้นในสนธิสัญญาปางโหลง (Pangong Agreement – 1947) (พรพิมล ตรีโชติ 2545 : 163 - 164) ได้ตกลงกันว่าชนกลุ่มน้อยของรัฐต่างๆ ยินดีที่จะเข้าร่วมกับรัฐบาลพม่า เพื่อรวมตัวกันในรูปแบบของสหภาพภายใต้เงื่อนไข เมื่อประกาศใช้รัฐธรรมนูญแล้ว 10 ปี พม่าต้องยินยอมให้รัฐต่างๆ ได้ปกครองตนเอง แต่เมื่อถึงกำหนด รัฐบาลพม่ากลับไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขไม่ยินยอมให้ชนกลุ่มน้อยมีสิทธิในการปกครองตนเอง สร้างความไม่พอใจและเป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐบาลพม่า (เวณิกา บุญมาคลี 2540 : 72 – 91) โดยเฉพาะชนกลุ่มน้อยชาวกะเหรี่ยงที่มีอุดมการณ์การต่อสู้ เพื่อปกครองตนเองได้รวมเป็นกองกำลังต่อสู้กับรัฐบาลทหารพม่า โดยใช้ชื่อว่า กองกำลัง “สหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง” (The Karen Nation Union : KNU) มีนายพลโบเมียะ (นคร ศิวิลัย 2544 : 33 – 52) เป็นผู้นำการต่อสู้และตั้งค่าย “มานอร์ปโลว์” ในรัฐกะเหรี่ยงใกล้ชายแดนไทย – พม่า ติดกับอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

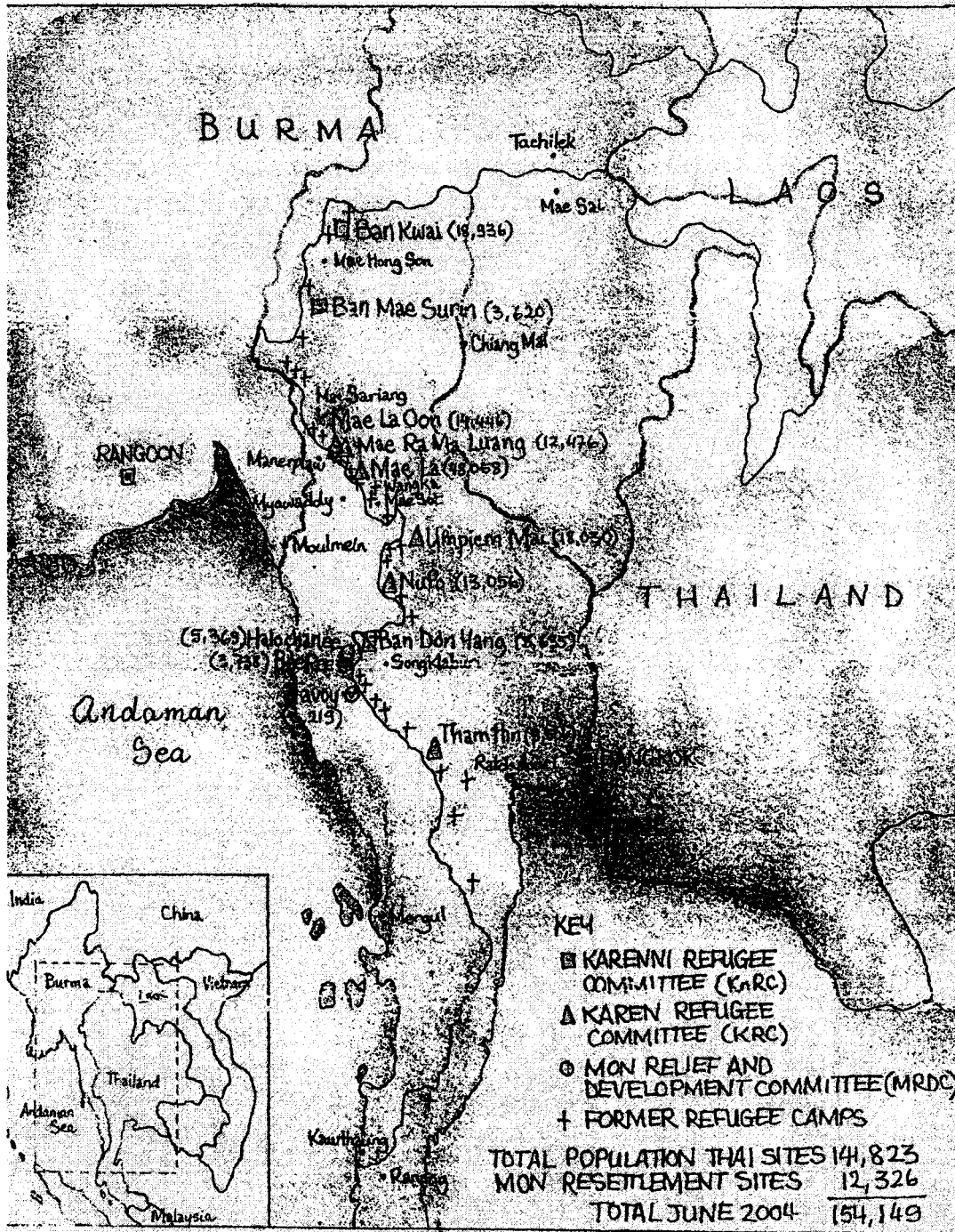
ใน พ.ศ. 2538 – 2539 กองทัพอทหารพม่าได้เร่งดำเนินการจัดระเบียบพื้นที่ชายแดนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทั้งการละเมิดสิทธิมนุษยชนของทหารพม่า “สภาสันติภาพและการพัฒนาแห่งรัฐ” (State Peace and Development Council : SPDC) การกดขี่ข่มเหงบังคับใช้แรงงานก่อสร้างโครงการสร้างท่อก๊าซ โครงการสร้างเขื่อนสาละวิน ตลอดจนขนส่งเสบียงให้ทหารและการบังคับกู้ระเบิดตามแนวชายแดนทั้งมาตรการทางการเมืองภายในประเทศและต่างประเทศ ตลอดจนปฏิบัติทางทหารโดยตรงต่อชนกลุ่มน้อยที่ต่อต้าน รวมทั้งเกิดความขัดแย้งกันเองในกองกำลังสหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง (KNU) ระหว่างกะเหรี่ยงคริสต์ กับกะเหรี่ยงพุทธ โดยกะเหรี่ยงพุทธ (Democratic Karen Buddhist Army : DKBA) นำทหารพม่านุกเข้ายึดฐานที่มั่นสำคัญสองแห่งสุดท้ายของกะเหรี่ยงคริสต์ KNU คือค่ายคอบูราและมานอร์ปโลว์ไว้ได้ ทำให้มีผู้หลบหนีจากการสู้รบหลั่งไหลเข้ามาในอำเภอสบเมยและอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอนตั้งบ้านเรือนตามลำห้วยแม่ลามาทหลวงและลำน้ำแม่ขวมเป็นระยะทาง 3.5 กิโลเมตร ของบ้านแม่ลามาทหลวง ตำบลสบเมย อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน บริเวณ พิกัดที่ LV 736690 แบ่งการปกครองเป็น 7 ตำบล มีผู้อพยพหนีภัยจำนวน 15,240 คน มีทั้งโรงเรียน 14 แห่ง โรงพยาบาล 4 แห่ง วัด 1 แห่ง มัสยิด 1 แห่ง โบสถ์คริสต์ 7 แห่ง

มีคณะกรรมการการปกครองในพื้นที่ 22 คน โดยมีนายบอโพ เป็นหัวหน้าศูนย์ (ฝ่ายการปกครอง
อำเภอสมเมย 2549: 1 – 6)

ส่วนผู้อพยพหลบหนีภัยเข้าไปด้านอำเภอแม่สะเรียง ได้ตั้งบ้านเรือนอาศัยอยู่ที่ บ้านแม่กอง
คา บ้านศาลา หมู่ที่ 10 ตำบลแม่ขาม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในพื้นที่เขตอุทยาน
แห่งชาติ ป่าสาละวิน

ภาพที่ 1.1 แผนที่สังเขปแสดงพื้นที่อิทธิพลของกองกำลังชนกลุ่มน้อยสัญชาติพม่าติดชายแดนไทยที่มา : โกสุมภ์ สายจันทร์ (2549) “พม่าในความสัมพันธ์ทางการเมืองกับต่างประเทศ” พิมพ์ครั้งที่ 2 เชียงใหม่ ไชตนาพรินทร์

ภาพที่ 1.2 พื้นที่พักพิงชั่วคราวของผู้ลี้ภัยชาวพม่าในชายแดนไทย

ที่มา : BBC (2004) Between Worlds Twenty Year on the Border : p.4.

จนเกิดปัญหาที่มีการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า ในอุทยานแห่งชาติป่าสาละวิน ต่อมาในที่ประชุมสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) เพื่อแก้ไขปัญหาการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า ในสมัยรัฐบาลนายกรัฐมนตรี นายชวน หลีกภัย ได้มีนโยบายให้ย้ายผู้ลี้ภัยออกจากป่าสาละวิน แต่ยังไม่สามารถจัดหาพื้นที่พักพิงได้ ต่อมาในสมัยนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร ในที่ประชุมสภาความมั่นคงแห่งชาติ ได้สั่งการให้ย้ายศูนย์อพยพผู้ลี้ภัย เมื่อวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2546 ออกจากเขตอุทยานแห่งชาติสาละวิน ไปยังพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ละอูน ตำบลแม่สามแลบ อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน บริเวณพิกัด LV 715665 มีพื้นที่ประมาณ 800 ไร่ มีประชากร 16,052 คน แบ่งการปกครองเป็น 15 หมู่ มีโรงพยาบาล 2 แห่ง โรงเรียน 7 แห่ง โบสถ์คริสต์ 7 แห่ง วัด 2 แห่ง มีคณะกรรมการปกครอง 10 คน โดยมีนาย จอนนี่ทู เป็นผู้นำศูนย์ (ฝ่ายการปกครองอำเภอสบเมย 2549 : 1-8)

จากการอพยพเข้ามาหลบภัยสงครามการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์การกดขี่ข่มเหง การบังคับใช้แรงงาน การปราบปรามชนกลุ่มน้อยเพื่อฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ด้วยความโหดเหี้ยม ความขัดแย้งทางอุดมการณ์ทางการเมืองระหว่างประชาธิปไตยกับเผด็จการทหาร ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำประชาชนยากจน การละเมิดทางเพศต่อสตรีของทหารพม่าต่อชนกลุ่มน้อยชาวกะเหรี่ยง และเกิดจากนโยบายต่างประเทศของไทยที่มุ่งเน้นด้านเศรษฐกิจเป็นหลักจากนโยบาย “ แนวกันชน ” มาเป็นนโยบาย “ เปลี่ยนสนามรบให้กับสนามการค้า ” ในสมัยรัฐบาล พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ นโยบาย “ การพิ้วพันอย่างสร้างสรรค์ ” (Constructive Engagement) ในสมัยรัฐบาล นายอานันท์ ปันยารชุน เรื่อยมาจนถึงสมัยรัฐบาล พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร ที่ใช้นโยบายภายใต้กรอบทางการทูตเชิงรุก (Forward Engagement) ที่มุ่งใช้ความสัมพันธ์ทางการทูตส่วนตัวเป็นแรงขับเคลื่อนทางธุรกิจมากกว่าอุดมการณ์ประชาธิปไตย และสิทธิมนุษยธรรม จนเกิดการอพยพหลบหนีเข้ามาในประเทศไทยหลายแห่ง รวมทั้งในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามาลหวง และบ้านแม่ละอูน อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้ก่อให้เกิดปัญหาที่มีผลกระทบต่อคนไทยในพื้นที่ ดังนี้

1. ปัญหาความปลอดภัยตามแนวชายแดนเพราะผู้อพยพมีจำนวนมาก และกระจัดกระจายกันอยู่อีกทั้งไม่สามารถพูดภาษาไทยได้จึงทำให้เจ้าหน้าที่ดูแลได้ไม่ทั่วถึง อันจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคง ความสงบสุขปลอดภัยของราษฎรไทยตามบริเวณชายแดนและหมู่บ้านใกล้เคียงได้

2. ปัญหาความสัมพันธ์ไทยกับพม่าที่อาจหมางใจกันมากขึ้น เนื่องจากผู้อพยพที่เข้ามาพำนักในประเทศไทยแล้วแต่ยังคงลักลอบติดต่อและให้การสนับสนุนแก่องค์กำลังชนกลุ่มน้อยที่เป็นพวกเดียวกัน เข้าโจมตีทหารพม่าบ่อยครั้งจนเกิดความเสียหาย พอเสร็จภารกิจกองกำลังสนับสนุนเหล่านี้ก็จะหลบเข้ามาอยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวอย่างผู้ลี้ภัยทั่วไป

3. ปัญหาผู้อพยพพลีภัยสงครามลี้ภัยออกมาจับจ้างเป็นแรงงานเถื่อน ก่อคดีลักทรัพย์ แย่งอาหารธรรมชาติในป่าและในแม่น้ำ ก่อคดีอาชญากรรม จับจ้างลักลอบตัดไม้ในเขตอุทยานป่าสาละวิน (ขอดยั้งหวด 2548 : 166 – 202) และเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย จากสถิติต่างๆ ในอำเภอสบเมยพบว่าคดีการจับกุมคนต่างด้าวเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายเป็นคดีที่จับกุมสูงสุดใน พ.ศ. 2549 ถึง 139 คดี (สถิติคดี สถานีตำรวจภูธรอำเภอสบเมย 2549)

4. ปัญหาผู้อพยพพลีภัยเป็นโรคติดต่ออาจจะนำมาแพร่โรคในท้องถิ่นได้ เช่น โรคเท้าช้าง โรคมาลาเรีย วัณโรค และสถิติผู้ป่วยในโรงพยาบาลอำเภอสบเมยพบว่าผู้ป่วยด้วยโรคมาลาเรียใน พ.ศ. 2549 สูงถึง 544 ราย และใน พ.ศ. 2550 (ม.ค. – ก.ค.) 161 ราย

5. ปัญหาการศึกษาผู้อพยพหนีภัย เรื่องของหลักสูตร การจัดชั้นเรียน บุคลากรผู้สอนไม่เพียงพอ ขาดอุปกรณ์การสอน ขาดห้องเรียน นักเรียนแออัด จบแล้วไม่มีงานทำและที่เรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัย เกิดการหลบหนีออกมาหางานทำตามหมู่บ้านบริเวณรอบศูนย์ และเขตในตัวเมืองทั้งอำเภอสบเมย และอำเภอแม่สะเรียง

6. ปัญหาประชากรผู้หนีภัยจากการสู้รบมีความแออัดและอัตราการคลอดของเด็กทารกเฉลี่ยเดือนละ 20 -30 คน ทั้งผู้อพยพหนีภัยเข้ามาใหม่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวอีก

7. ปัญหาสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมของธรรมชาติด้านป่าไม้ นำขยะจากการดำรงอยู่ของผู้หนีภัยจากการสู้รบ

8. ปัญหาการว่างงานไม่สามารถประกอบอาชีพได้ เนื่องจาก กฎ ระเบียบต่างๆ ของผู้หนีภัยจากการสู้รบ ที่เข้ามาพักพิงอยู่ในประเทศไทย

9. ปัญหาการไร้สัญชาติจากการผลักดันขับไล่ของทหารพม่า

10. ปัญหาการควบคุมดูแลผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงของเจ้าหน้าที่ (ขจัดภัย บรูษพัฒน์ 2540 : 93)

การที่ผู้หนีภัยจากการสู้รบเดินทางเข้ามาพักพิงในประเทศไทยได้อย่างต่อเนื่อง ด้วยเหตุที่รัฐบาลไทยรับผู้หนีภัยจากการสู้รบด้วยเหตุผลทางมนุษยธรรม ทั้งสภาความมั่นคงแห่งชาติได้เห็นชอบข้อเสนอของกระทรวงมหาดไทย ในการประชุมครั้งที่ 1 /2538 เมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2538 ในการกำหนดมาตรการควบคุมผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบ โดยกระทรวงมหาดไทย (พรพิมล ตริโชติ 2548 : 66 – 134) และคำสั่งจังหวัดแม่ฮ่องสอน/ศูนย์สั่งการชายแดนไทยพม่าจังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่ 949 / 2541 เรื่องระเบียบการปฏิบัติงานในพื้นที่พักพิงชั่วคราวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน พ.ศ.2541 ลงวันที่ 17 กรกฎาคม 2541 พร้อมกับรัฐบาลไทยได้อนุญาตให้สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (United Nations High Commissioners for Refugees :UNHCR) ประจำประเทศไทย

เข้าไปช่วยดูแลให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้หนีภัยจากการสู้รบในพื้นที่พักพิงชั่วคราวกับเจ้าหน้าที่ไทยในความเห็นชอบของกระทรวงมหาดไทย ทั้งหน่วยงานองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) ที่สำคัญมีดังนี้

Thailand Burma Border Consortium (TBBC) ของประเทศอังกฤษให้ความช่วยเหลือด้านสิ่งของ และเครื่องอุปโภค-บริโภค

Catholic Office for Emergency Relite and Refugees (COERR) ให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตร (อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม)

Zuid Oost Azie Refugee Care (ZOA) ให้ความช่วยเหลือด้านการศึกษา

Malteser International (MI) ของประเทศเยอรมันให้ความช่วยเหลือด้านการแพทย์และสาธารณสุข

Shanti Volunteer Association (SVA) ของประเทศญี่ปุ่นทำโครงการกิจกรรมห้องสมุดสำหรับเด็กผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบชาวพม่า

Karen Refugees Committee (KRC) ทำหน้าที่ประสานงานระหว่างองค์กรต่างๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ลี้ภัย

Handicap International (HI) ให้การช่วยเหลือด้านกายภาพบำบัด และอวัยวะเทียม

Women's Education for Advancement And Empowerment (WEAVE) ให้ความช่วยเหลือโครงการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และ โครงการพัฒนาอาชีพแก่สตรี

PPAT สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ดำเนินโครงการส่งเสริมสร้างศักยภาพสตรี และเยาวชน การให้บริการด้านอนามัยการเจริญพันธุ์แก่ผู้หนีภัยจากการสู้รบ

องค์กร UNHCR และเจ้าหน้าที่ฝ่ายไทย ช่วยกันคัดเลือกผู้หนีภัยจากการสู้รบ และการจัดหาบ้านที่อยู่อาศัย อาหาร การรักษาพยาบาล การดูแลความปลอดภัยและอำนวยความสะดวกต่างๆ เป็นอย่างดี พร้อมทั้งจะจัดส่งผู้หนีภัยจากการสู้รบกลับพม่าเมื่อเหตุการณ์ในพม่าสงบลง แต่เหตุการณ์ในพม่าไม่สามารถควบคุมโดยรัฐบาลไทยได้ จึงเป็นภาระหนักที่คนไทยต้องดูแลและรับผลกระทบจากผู้หนีภัยจากการสู้รบอยู่ต่อไปอย่างไม่วินจบสิ้นทั้งปัญหาสลับซับซ้อนยุ่งยากขึ้นในอนาคต ถ้ารัฐบาลไทยยังไม่คิดที่จะแก้ไขในระยะยาวจะเป็นภาระหนักยิ่งขึ้น

ดังนั้นปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามาหลวงและบ้านแม่ละอูน ที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีปัญหาที่จะต้องดำเนินการแก้ไขเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อคนไทย ทั้งความมั่นคงของประเทศความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ในด้าน

การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ตลอดจนช่วยเหลือให้ผู้ลี้ภัยได้เดินทางกลับถิ่นฐานเดิมในประเทศพม่าด้วยความมั่นคงและสมศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ทั้งดำรงชีพด้วยความสงบสุขยั่งยืนตลอดไป

ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามะหวงและบ้านแม่ละอูน มีพื้นที่เป็นป่าเขาสูงอุดมสมบูรณ์ด้วยป่าไม้ที่บึงมีภูเขาสูงล้อมรอบพื้นที่พักพิงชั่วคราวนี้ การคมนาคมห่างไกลเดินทางลำบากทั้งทางบกและทางน้ำ เหมาะแก่การหลบภัยเป็นอย่างยิ่ง ผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงได้หลังไหลหลบหนีทหารพม่าเข้ามาอาศัยอยู่มากขึ้นตลอดทั้งปี จนมีประชากรผู้ลี้ภัยแออัดเพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด และการเพิ่มจากการเกิดของเด็กทารกอีกประมาณเดือนละ 20 - 30 คน ยากแก่การควบคุมเป็นอันมาก ทั้งโรคภัยไข้เจ็บและปัญหาต่างๆ อย่างไม่รู้จบสิ้น เป็นภาระที่รัฐบาลไทยต้องรับมาแก้ไขอย่างต่อเนื่องทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม อีกทั้งยังไม่พบว่ามีผู้ทำการวิเคราะห้วิจัยในพื้นที่นี้เลย ดังนั้นผู้ทำการวิจัยจึงตระหนักถึงปัญหาของผู้ลี้ภัยอันจะเกิดขึ้นในปัจจุบัน และอนาคตต่อประเทศชาติของเรา จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่เราจะต้องทราบปัญหาข้อเท็จจริง เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้เกี่ยวข้องได้นำไปสู่การกำหนดนโยบาย และได้แนวทางปฏิบัติอย่างถูกต้องเป็นผลสำเร็จต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามะหวง และบ้านแม่ละอูน ที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
2. เพื่อศึกษาถึงสาเหตุของปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามะหวง และบ้านแม่ละอูน ที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
3. เพื่อศึกษาถึงผลกระทบจากปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามะหวง และบ้านแม่ละอูน ที่มีต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
4. เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามะหวง และบ้านแม่ละอูน ที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

3. ขอบเขตการศึกษา

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาเนื้อหาใน 4 ประเด็น คือ ประเด็นสภาพปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามะหวง และบ้านแม่ละอูน ที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ประเด็นสาเหตุปัญหาผู้ลี้ภัยในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามะหวงและบ้านแม่ละอูน ที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ประเด็นผลกระทบจากปัญหาผู้ลี้ภัยชาว

กะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามาหลวง และบ้านแม่ละอูน ที่มีต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน และประเด็นแนวทางแก้ไขปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามาหลวง และบ้านแม่ละอูน ที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

3.2 ขอบเขตด้านประชากร

3.2.1 ผู้ลี้ภัยในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามาหลวง และบ้านแม่ละอูน

3.2.2 ประชาชนในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

3.2.3 ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน ที่ปฏิบัติหน้าที่ช่วยเหลือเกี่ยวกับผู้ลี้ภัย

3.3 ขอบเขตด้านเวลา

3.3.1 ศึกษาเหตุการณ์ช่วง พ.ศ. 2538 – พ.ศ. 2550

3.4 ขอบเขตด้านพื้นที่

3.4.1 พื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามาหลวง และแม่ละอูน

3.4.2 ในตำบลสบเมย ตำบลแม่สามแลบ ตำบลแม่สวด ตำบลแม่คะตวน อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

4. นิยามศัพท์เฉพาะ

4.1 พื้นที่พักพิงชั่วคราว (Temporary Shelter) หมายถึงดินแดนของประเทศแรกที่ผู้อพยพได้เข้ามาหลบภัย ซึ่ง UNHCR และประเทศที่สามพยายามเรียกร้องให้เจ้าของประเทศยอมรับผู้อพยพไว้โดยไม่ทำการผลักดัน (Non- Refoulement) เน้นให้นานาประเทศได้ทราบว่า ไทยยอมรับบุคคลเหล่านั้นไว้เป็นการชั่วคราวเท่านั้น ในลักษณะนี้ประเทศยอมมีสิทธิที่จะใช้ดุลยพินิจในการเรียนรับรู้ผู้อพยพ เข้ามาในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามาหลวง และบ้านแม่ละอูน

4.2 ผู้หนีภัยจากการสู้รบ ศัพท์ที่รัฐบาลไทยใช้เรียกผู้หนีภัยจากการสู้รบชาวกะเหรี่ยงที่พักพิงในพื้นที่พักพิงฯ รัฐบาลไทยยอมให้บุคคลดังกล่าวอยู่ในอาณาเขตประเทศไทยได้ และยอมให้องค์การระหว่างประเทศและองค์กรพัฒนาเอกชนต่างๆ เข้าไปดูแลช่วยเหลือก็โดยมีข้อผ่อนผันและเงื่อนไขเกี่ยวกับบุคคลกลุ่มนี้ 3 ประการ คือ

ก. ยอมให้อยู่ในอาณาเขตประเทศไทยได้เป็นการชั่วคราว เมื่อมีผู้หนีภัยจากการสู้รบข้ามชายแดนเข้ามา ประเทศไทยจะอำนวยความสะดวกและช่วยเหลือให้พักพิงฯ ในพื้นที่ปลอดภัยบนพื้นฐานของมนุษยธรรม(Facilitate and assist them to a safe temporary shelter on humanitarian basis)

ข. ผู้หนีภัยจากการสู้รบดังกล่าวนั้น ต้องอยู่ในพื้นที่ที่ประเทศไทยจัดให้เท่านั้น และสถานที่นั้นเป็นเพียงพื้นที่พักพิงชั่วคราว (Temporary shelter) มิใช่ศูนย์อพยพ (Refugee Camp)

ค. เมื่อการสู้รบในประเทศของตนเองสิ้นสุดลงเมื่อภาวะความไม่สงบ ความไม่ปลอดภัย ดังกล่าวผ่านพ้นไป ผู้หนีภัยจากการสู้รบต้องเดินทางกลับประเทศของตนทันที โดยฝ่ายไทยจะเป็นฝ่ายอำนวยความสะดวกและช่วยเหลือให้เดินทางกลับประเทศด้วยความปลอดภัยและมีเกียรติ (Facilitate and assist them to return to their home country with safety and dignity) ในที่นี้ผู้วิจัยขอเรียกผู้หนีภัยจากการสู้รบว่าผู้ลี้ภัย

ดังนั้น เมื่อผู้หนีภัยจากการสู้รบไม่มีหลักฐานเป็นผู้อพยพเขาจึงเป็น “ ผู้เข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ” (Illegal Entrant) ภายใต้งบบังคับแห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมืองของไทยและจากการที่ไม่มีฐานะเป็นผู้ลี้ภัย บุคคลเหล่านี้จึงไม่อยู่ในฐานะที่จะได้รับการปฏิบัติหรือมีผลผูกพันตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ เมื่อเหตุการณ์คลี่คลายก็อาจผลักดันกลับประเทศได้ แม้ไม่สมัครใจและไม่ต้องผ่านกระบวนการสอบสวนแยกประเภทหรือมีอาจเรียกร้องสิทธิเดินทางไปตั้งหลักแหล่งในประเทศที่สาม

4.3 ผู้อพยพ (Displaced persons) คือ ผู้ที่หลบหนีออกจากประเทศของตนเนื่องจากสงคราม วิกฤติการณ์ทางการเมือง หรือภัยธรรมชาติเป็นการชั่วคราว โดยเหตุการณ์นี้มีได้กระทบกระเทือนต่อการถือสัญชาติของผู้หลบหนี เมื่อสถานการณ์สงบลงแล้ว ผู้อพยพจะต้องกลับบ้าน

4.4 ผู้ลี้ภัย (Refugees) นิยามตามอนุสัญญาว่าด้วยสถานภาพผู้ลี้ภัยของสหประชาชาติ หมายถึง ผู้ที่หลบหนีจากประเทศของตนด้วยความหวาดกลัวอันมีมูลต่อการถูกประหัตประหาร (Well-founded fear of persecution) ด้วยเหตุผลทางเชื้อชาติ สัญชาติ ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง การเป็นสมาชิกกลุ่มสังคมใดกลุ่มหนึ่ง ฯลฯ และไม่สามารถกลับถิ่นฐานได้ด้วยความปลอดภัยนั้น ในที่นี้จะรวมความหมายกว้างในทางปฏิบัติของ UNHCR คือ ผู้ที่หลบหนีการละเมิดสิทธิมนุษยชนขั้นรุนแรง เป็นวงกว้างและผลพวงของสงครามด้วย

5. ข้อจำกัดในการเก็บข้อมูล

5.1 ข้อจำกัดด้านพื้นที่ ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ละมอล และบ้านแม่ละอูน มีสภาพเป็นป่าเขาสูงรกทึบ มีแม่น้ำขุม ลำห้วยไหลผ่านในพื้นที่ การคมนาคมเดินทางยากลำบากระยะทางห่างจากอำเภอประมาณ 45 กิโลเมตร ซึ่งใช้เวลาในการเดินทาง 2-3 ชั่วโมงโดยรถยนต์ขับเคลื่อน 4 ล้อเท่านั้น หรือเดินทางด้วยทางเรือหางยาวจากหมู่บ้านแม่สามแลบ ตามลำน้ำสาละวิน และทวนลำน้ำเมย ลำน้ำแม่ขุม ใช้ระยะเวลาในการเดินทางประมาณ 4 ชั่วโมง เรียบชายแดนไทย-พม่า มีทั้งทหาร

ไทย ทหารพม่า และทหารชนกลุ่มน้อย คอยควบคุมตรวจสอบตลอดเวลา และอนุญาตให้เดินทางได้ ในช่วงเวลา 9:00 – 16:00 นาฬิกา เท่านั้น

5.2 ข้อจำกัดด้านภาษา เนื่องจากประชากรกลุ่มเป้าหมายทั้งผู้ลี้ภัย และประชาชนไทยในหมู่บ้านรอบพื้นที่พักพิงชั่วคราว ส่วนมากเป็นชาวกะเหรี่ยง จำเป็นต้องใช้ล่ามภาษากะเหรี่ยง และล่ามภาษาอังกฤษในการสัมภาษณ์ ซึ่งการแปลความหมายต้องใช้เวลา และทบทวนทุกครั้งต้องใช้เวลามาก ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์จากกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนต่าง ๆ ต้องเสียเวลาในการนัดหมายขอเวลาว่าง และเปลี่ยนเวลาอยู่บ่อยครั้งตามภารกิจที่เจ้าหน้าที่รับผิดชอบอยู่

5.3 ข้อจำกัดด้านความมั่นคง ด้วยข้อมูลทางราชการบางเรื่องในด้านความมั่นคงเป็นความลับ ไม่สามารถเปิดเผยให้ข้อมูลได้ หน่วยงาน องค์กรพัฒนาเอกชนบางหน่วยงานไม่ขอให้สัมภาษณ์ อ้างอิงที่มาของข้อมูลที่ให้สัมภาษณ์ได้

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ทำให้ทราบสภาพปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามากลาง และบ้านแม่ละอูน ที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

6.2 ทำให้ทราบปัญหาและสาเหตุของปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามากลางและบ้านแม่ละอูน ที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

6.3 ทำให้ทราบผลกระทบจากปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามากลางและบ้านแม่ละอูน ที่มีต่อคนไทยทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

6.4 ทำให้ทราบแนวทางแก้ไขปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่องปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามาทหลวง และบ้านแม่ละอุนที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

- 1.1 แนวคิดเกี่ยวกับผู้ลี้ภัย
- 1.2 แนวคิดมนุษยธรรม
- 1.3 แนวคิดด้านความมั่นคงแห่งชาติ
- 1.4 นโยบายสาธารณะ

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 2.1 วิทยานิพนธ์
- 2.2 งานวิจัย
- 2.3 บทความ
- 2.4 ประวัติอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- 2.5 ผู้ลี้ภัยจากพม่าในประเทศไทย
- 2.6 ประวัติพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามาทหลวง
- 2.7 ประวัติพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ละอุน
- 2.8 นโยบายรัฐบาลไทยต่อผู้หนีภัยการสู้รบจากประเทศพม่า

1. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับผู้ลี้ภัย (Refugee)

ขจัตภย์ บุรุษพัฒน์ (2526) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ผู้ลี้ภัย” หมายถึง ผู้หลบหนีออกจากบ้านเกิดเมืองนอนของตนด้วยความกลัวภัยอันตราย อันสืบเนื่องมาจากสาเหตุด้านเชื้อชาติ ศาสนา สัญชาติ ความคิดเห็นทางการเมือง และ ไม่ต้องการกลับไปยังประเทศเดิมของตนเอง

หนังสือ Encyclopedia Britannica (1964) ได้ให้ความหมายคำว่า ผู้ลี้ภัยไว้ว่า “ผู้ลี้ภัย” เป็นผลสืบเนื่องมาจากสภาวะทางสงคราม และการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง การเลือกปฏิบัติที่มีต่อชนกลุ่มน้อยอันเนื่องมาจากสาเหตุทางเชื้อชาติ ศาสนา หรือการเมืองที่ดำเนินการมาจนกลายเป็นการคุกคามต่อชีวิตอิสระภาพ เป็นผลทำให้มีผู้ลี้ภัยหลบหนีข้ามแดนของประเทศหนึ่งออกมาและปราศจาก

หลักประกันว่าจะได้พำนักพักพิงหรือไม่ หลังจากนั้นผู้ลี้ภัยก็จำเป็นต้องตั้งต้นชีวิตใหม่ที่เท่าที่โอกาสจะอำนวยให้

Webster's Rind New International Dictionary (1976) ได้ให้คำนิยาม “ผู้ลี้ภัย” ว่า ได้แก่ ผู้หลบหนีไปยังต่างประเทศ เพื่อให้พ้นอันตราย หรือประหัตประหารภายในประเทศหรือถิ่นพำนักของตน อันเนื่องมาจากเชื้อชาติ ศาสนา หรือความเชื่อทางการเมืองของพวกเขา

นพนิธิ สุริยะ (2537) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ผู้ลี้ภัย” แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะคือ

1. ความหมายของความตกลงระหว่างประเทศไทย ซึ่งโดยธรรมชาติแล้วมนุษย์ย่อมมีความอดทน และสามารถต่อสู้กับความยากลำบากเพื่อดำรงชีวิต แต่ถ้าความลำบากนั้นมีขนาดใหญ่มหาศาล และขยายตัวเป็นอันตรายต่อชีวิต และจิตใจ มนุษย์ย่อมต้องหลบเลี่ยงหรือหลบหนีภัยอันตรายดังกล่าว และนับตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 1 เป็นต้นมา มนุษย์ได้ใช้วิธีตัดสินใจความขัดแย้งอันเนื่องมาจากเหตุทางเชื้อชาติ ศาสนา ความเห็นทางการเมือง และอุดมคติด้วยความรุนแรง ผลที่ตามมา คือการหลั่งไหลของชนกลุ่มที่มีขนาด และจำนวนนับได้เป็นหมื่นเป็นแสน จากที่ซึ่งมีความขัดแย้งไปสู่ที่ซึ่งมีสภาพดีกว่าอันจะดำรงชีพต่อไปได้ ปัญหาเดียวกันนี้ก็มิได้สิ้นสุดลงแต่กลับเกิดต่อเนื่องจนกระทั่งสิ้นสงครามโลกครั้งที่ 2 และเมื่อตั้งองค์การสหประชาชาติขึ้น จึงมีความคิดว่าจะมีความจำเป็นที่จะต้องยื่นมือเข้ามาช่วยบรรเทาปัญหานี้ เพราะเป็นปัญหาของส่วนรวมที่จะต้องช่วยกันแก้ไข ความคิดดังกล่าวกลายเป็นรูปร่างขึ้น เมื่อสหประชาชาติสามารถเป็นตัวตั้งตัวตักก่อให้เกิดข้อตกลงระหว่างประเทศขึ้นฉบับหนึ่งที่เรียกว่า “อนุสัญญาว่าด้วยสถานะภาพผู้ลี้ภัยปี 1951” ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “ผู้ลี้ภัย” หมายถึง ผู้ได้รับการพิจารณาแล้วว่า ผู้ลี้ภัยภายใต้ข้อตกลงวันที่ 12 พฤษภาคม 1933 และ 10 กุมภาพันธ์ 1941 พิธีสาร ลงวันที่ 14 กันยายน 1939 หรือรัฐธรรมนูญของผู้ลี้ภัยระหว่างประเทศ ซึ่งรวมถึงบุคคลซึ่งอยู่นอกอาณาเขตแห่งรัฐสัญชาติของตนอันเป็นผลมาจากก่อนเหตุการณ์ก่อนวันที่ 1 มกราคม 1951 และความหวาดกลัวซึ่งเป็นมูลอันจะกล่าวอ้างได้ว่าได้รับการประหัตประหารด้วยสาเหตุทางเชื้อชาติ สมาชิกภาพในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งไม่ว่าทางสังคมหรือทางความคิดด้านการเมืองก็ตาม และในขณะที่เดียวกันบุคคลผู้นี้ไม่สามารถสมัครใจที่จะรับความคุ้มครองจากรัฐแห่งสัญชาติเนื่องจากความหวาดกลัวดังกล่าวหรือ นอกจากนี้เป็นบุคคลไร้สัญชาติซึ่งอยู่นอกอาณาเขตของรัฐ ที่เดิมมีถิ่นพำนักประจำแต่ไม่สามารถหรือสมัครใจที่กลับไปพำนักในรัฐดังกล่าว ด้วยเหตุแห่งความกลัวที่กล่าวมาข้างต้น

ทั้งนี้อนุสัญญาฉบับนี้จะเลิกใช้กับบุคคลใดตามความหมายข้างต้น หากบุคคลนั้น

- 1) ได้ใช้สิทธิจากการคุ้มครองรัฐแห่งสัญชาติของตนอีกวาระหนึ่งด้วยความสมัครใจ หรือ
- 2) ได้รับคืนสัญชาติเดิมมาด้วยความสมัครใจ หลังจากสูญเสียสัญชาตินั้น ไปหรือได้สัญชาติใหม่ และได้รับความคุ้มครองจากแห่งรัฐสัญชาติใหม่ของตน

3) ได้กลับไปตั้งถิ่นฐานด้วยความสมัครใจในรัฐที่ตนได้เข้ามา หรือรัฐที่ตนอยู่ภายนอกอาณาเขต เนื่องจากความหวาดกลัวประหัตประหารหรือ

4) ไม่อาจปฏิเสธที่จะใช้สิทธิ สืบเนื่องจากความคุ้มครองจากรัฐแห่งสัญชาติของตน เนื่องจากสถานการณ์ที่ทำให้ถือได้ว่าบุคคลนั้นเป็นผู้ลี้ภัยได้สิ้นสุดไปแล้ว

5) เป็นบุคคลไร้สัญชาติ ซึ่งสามารถที่จะกลับสู่รัฐ ที่ตนมีฐานพำนักประจำได้ เนื่องจากสถานการณ์ที่ทำให้ถือได้ว่าบุคคลนั้นเป็นผู้ลี้ภัยได้สิ้นสุดลงแล้ว

อนึ่งบุคคลที่ไม่มีความหมายตามอนุสัญญาฉบับนี้ คือ

1) บุคคลที่ในขณะนี้ได้รับความคุ้มครอง หรือความช่วยเหลือจากองค์กรหรือหน่วยงานสหประชาชาติ นอกจากข้าหลวงผู้ลี้ภัย แต่เมื่อความคุ้มครองหรือความช่วยเหลือดังกล่าวได้สิ้นสุดลง ไม่ว่าจะด้วยเหตุใดก็ตาม โดยปราศจากการวินิจฉัยชี้ขาดถึงสถานะบุคคลดังกล่าว ตามที่มติของสมัชชาของสหประชาชาติที่เกี่ยวข้องได้กำหนดไว้ ให้ถือด้วยเหตุนี้ว่าบุคคลนั้นมีสิทธิที่จะได้รับประโยชน์จากอนุสัญญาฉบับนี้

2) บุคคลที่เจ้าพนักงานมีอำนาจในรัฐที่ตนพำนักอยู่ยอมรับว่ามีสิทธิและหน้าที่ซึ่งที่ผู้อื่นถือสัญชาติของรัฐนั้น

3) บุคคลซึ่งมีเหตุผลหนักแน่นในการที่จะทำให้ในการพิจารณาได้ว่า

(ก) บุคคลนั้นได้ประกอบอาชญากรรมต่อสันติภาพ อาชญากรรมสงคราม หรืออาชญากรรมต่อมนุษยชาติ ตามที่บัญญัติไว้ใน ธรรมนูญระหว่างประเทศต่างๆ เกี่ยวกับเรื่องนี้

(ข) บุคคลนั้นประกอบอาชญากรรมร้ายแรง ซึ่งมีใช้อาชญากรรมการเมืองนอกอาณาเขต รัฐที่ตนอาศัยลี้ภัยก่อนที่รัฐนั้นจะยอมรับเข้าอาณาเขตในฐานะผู้ลี้ภัย

(ค) บุคคลที่มีความผิดในการละเมิดวัตถุประสงค์และหลักการของสหประชาชาติเราจะเห็นได้ว่าสัญญาฉบับนี้ มีการรับรองผลเจรจา (Adopted) ณ กรุงเจนีวาวันที่ 28 กรกฎาคม 1951 โดยวางมาตรการขั้นต่ำให้ครอบคลุมถึงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผู้ลี้ภัย แต่ใช้เวลาเป็นเครื่องกำหนดเงื่อนไขของการเป็นผู้ลี้ภัย คือจะต้องเป็นผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์ก่อนวันที่ 1 มกราคม 1951

ต่อมาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกที่ทำให้เกิดปัญหาการย้ายถิ่นที่อยู่อย่างไม่หยุดยั้งสมัชชาใหญ่จึงมีมติรับรองผลการเจรจา พิธีสารขึ้นอีกฉบับหนึ่ง ในวันที่ 31 มกราคม 1967 ซึ่งมีชื่อเรียกว่า “พิธีการเกี่ยวกับสถานภาพผู้ลี้ภัย 1927” (Protocol Relating to The Status of Refugees 1927) ในพิธีสารฉบับนี้กับเงื่อนไขให้ผู้ตกอยู่ในสถานลำบากดังกล่าวเป็นผู้ลี้ภัยได้แม้จะเกิดหลังปี 1951 ก็ตาม

นอกจากสหประชาชาติแล้ว ยังมีองค์กรอิสระที่มีแนวคิดที่จะมาปกป้องผู้ที่ตกกระกำลำบาก เช่น คณะกรรมการที่ปรึกษากฎหมายแห่งเอเชียและแอฟริกา (Asia African Legal Consultative-

Committee) ในการประชุมครั้งที่ 8 ณ กรุงเวทซ์ ในปี 2509 ก็ได้มีมติที่จะวางแนวทางอันเป็นหลักปฏิบัติต่อผู้ลี้ภัย (Principles Concerning Treatment of Refugees) ซึ่งให้คำจำกัดความไว้ในข้อหนึ่งแห่งจำกัดความของผู้ลี้ภัยว่า

“ ผู้ลี้ภัย ” คือ บุคคลซึ่งเนื่องมาจากการประหัตประหาร หรือจากความหวาดกลัวอันมีมูลจะอ้างได้ จะถูกประหัตประหารจากสาเหตุด้านเชื้อชาติ สีผิว ศาสนา ความเชื่อทางการเมือง หรือการเป็นสมาชิกของกลุ่มสังคมนเฉพาะ

(ก) เดินทางออกจากรัฐ หรือจากประเทศซึ่งตนมีสัญชาติ หรือถ้าตนไม่มีสัญชาติจากรัฐหรือประเทศที่ตนมีถิ่นฐานพำนักประจำ

(ข) อยู่นอกรัฐ หรือประเทศโดยไม่สามารถ หรือไม่ประสงค์ที่จะเดินทางกลับเข้ามาแสวงหาความคุ้มครองแก่ตน

จะเห็นได้ว่าหลักการเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้ลี้ภัย ข้างต้นจะมีความหมายใกล้เคียง กับอนุสัญญาว่าด้วยสถานภาพผู้ลี้ภัย ค.ศ. 1951 อยู่บ้าง แต่ที่ต่างไปก็คือ กล่าวถึงลักษณะที่เป็นองค์ประกอบของผู้ลี้ภัย อ่านแล้วมีความเข้าใจง่าย และมีความกระชับขึ้นนอกจากนี้ถ้าศึกษาต่อไปก็จะพบว่าหลักการซึ่งถือว่าก้าวไปไกลกว่าอนุสัญญาฯ ไม่ได้บัญญัติเรื่องดังกล่าวเอาไว้เช่น

รัฐอื่นทั้งหมดต้องให้ความเคารพต่อรัฐใดก็ตามที่อนุญาตให้ผู้ลี้ภัย โดยไม่ถือได้ว่า การกระทำซึ่งไม่เป็นมิตร เท่าที่กล่าวมาแล้ว ก็เป็นความหมายของผู้ลี้ภัยตามรูปแบบของความตกลงระหว่างประเทศหรือเข้าลักษณะอันเป็นความเข้าใจร่วมกันในที่ประชุมระหว่างประเทศที่ต้องการชักชวนให้ผู้เห็นชอบด้วยได้ดำเนินรอยตาม แต่ก็มีได้หมายความว่าทุกๆ คนจะเห็นไปในแนวเดียวกันทั้งหมด

2. ความหมาย ตามบริบทของประเทศไทย ตามประกาศของกระทรวงมหาดไทยเลขที่ 4678/2497 ลงวันที่ 8 เมษายน 2497 ได้ระบุเกี่ยวกับผู้ลี้ภัยจากประเทศเพื่อนบ้านหมายถึง “ผู้หนี” อันตรายอันเนื่องมาจากการจลาจล การต่อสู้หรือสงครามและเข้ามาในราชอาณาจักร โดยไม่ถูกต้องตามหลักกฎหมาย ว่าด้วยคนเข้าเมือง”

3. ความหมายในแง่ของภาษา จากการศึกษาพบว่า “Refugee” หมายถึง ที่พักพิงมาจาก Refugiun ในภาษาลาติน มีความหมายตามรากศัพท์เดิม สองนัยคือ Refugees = บินหนีกลับไป และ Fuge = บิน ดังนั้นคำว่า “Refugee” หมายถึง ผู้ที่ต้องออกจากบ้านเมืองของตน ไม่ว่าจะด้วยความสมัครใจ หรือถูกบังคับ สาเหตุของการย้ายถิ่นที่อยู่อาศัย เนื่องมาจากสิ่งน่ากลัวทางธรรมชาติ เช่น ภูเขาไฟระเบิด น้ำท่วม แผ่นดินไหว โรคระบาด หรือความแห้งแล้ง ซึ่งไม่สามารถที่จะดำรงชีวิตต่อไปได้อีก ความกลัวดังกล่าวมีสาเหตุมาจากมนุษย์ด้วยกันเองก็ได้ เช่น การกดขี่ ข่มเหง การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์

การสู้รบ การสงคราม ตลอดจนการกระทำที่เป็นอันตรายต่อชีวิตร่างกาย และจิตใจมาจากสาเหตุความแตกต่างในด้านอุดมการณ์ ความคิด การเมือง ศาสนา หรือชาติพันธุ์ ซึ่งมีความรุนแรงขนาดที่อยู่ร่วมกันต่อไปอีกไม่ได้

อนุสัญญาว่าด้วยลักษณะพิเศษของปัญหาในผู้ลี้ภัยในแอฟริกา (1969) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ผู้ลี้ภัย” จะมีความหมายครอบคลุมถึงบุคคลที่ถูกบีบบังคับหรือบังคับให้ออกจากประเทศที่พักอาศัยประจำ และต้องหาที่พักอาศัยในสถานที่อื่นนอกประเทศที่เป็นถิ่นกำเนิดหรือประเทศซึ่งถือสัญชาติ ทั้งนี้มีสาเหตุจากการรุกรานภายนอก

William Petersen (1969) นักประชากรศาสตร์ของอเมริกัน ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการอพยพโยกย้ายถิ่นฐานของประชากร ตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน โดยแบ่งลักษณะการอพยพย้ายถิ่นของประชากรออกเป็น 5 ลักษณะคือ

1. การอพยพแบบดั้งเดิม (Primitive Migration) เป็นการอพยพย้ายถิ่นของชนในอดีตเพื่อแสวงหาอาหารร่อนเร่เลี้ยงสัตว์ เป็นการย้ายถิ่นที่อยู่เพื่อการดำรงชีพอยู่รอด มีที่หากินที่สมบูรณ์กว่าเดิม ปัจจุบันการอพยพจากชนบทเข้าสู่เมืองเพื่อแสวงหาวิธีการดำเนินชีวิตแบบใหม่ ก็ถือว่าอยู่ในลักษณะนี้

2. การอพยพย้ายถิ่นโดยการถูกบังคับ (Force Migration) เป็นการอพยพย้ายถิ่นโดยการถูกบังคับ อาจจะถูกบังคับโดยรัฐบาล หรือผู้ที่มีอิทธิพลบางกลุ่ม เช่น พวกนาซีบังคับให้พวกยิว อพยพให้ไปอยู่ร่วมกันยังที่หนึ่ง พวกพ่อค้าทาสไปบังคับกวาดต้อนพวกผิวดำออกจากแอฟริกามาขายที่สหรัฐอเมริกา

3. การอพยพโดยการบังคับโยกย้ายถิ่นฐาน (Impelled Migration) เป็นการบังคับ หรือกระตุ้นให้อพยพเช่นกัน แต่ผู้ที่ถูกบังคับมีสิทธิในการตัดสินใจว่าจะอยู่หรือจะไป เช่น พวกผู้อพยพผู้ลี้ภัย หรือหนีปัญหาต่าง ๆ ทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา หรือการเกิดพลังผลักดันทางการเมือง

4. การอพยพโดยเสรี (Free Migration) เป็นการอพยพของปัจเจกชน โดยเสรีอาจเกิดจากแรงจูงใจจากภายนอก เช่น โดยตำแหน่งการงาน รายได้หรือเพื่อผจญภัย การอพยพโดยเสรีจะเกิดขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของตนเอง ปัจเจกชนเองและทุนทรัพย์ในการย้ายถิ่นก็เป็นของตนเอง ด้วยการอพยพโดยเสรีเป็นการนำไปสู่การอพยพในลักษณะที่ 5

5. การอพยพแบบมวลชนจำนวนมาก (Mass Migration) สืบเนื่องมาจากการอพยพโดยเสรีซึ่งย้ายถิ่นเข้าไปบุกเบิกหรือผจญภัยในถิ่นที่อยู่ใหม่ จูงใจให้คนจำนวนมากให้ย้ายถิ่นตาม เช่น การค้นพบทวีปอเมริกา การขุดพบทอง มีผลจูงใจให้ประชาชนย้ายถิ่นเข้าไปอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก

1.2 แนวคิดมนุษยธรรม (Humanitarianism)

รุ่งพงษ์ ชัยนาม (2549 : 13 - 15) กล่าวว่า มนุษยธรรม หมายถึง การปฏิบัติต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยความเมตตากรุณา หลักการมนุษยธรรมเป็นหัวใจสำคัญของกฎหมายระหว่างประเทศภาคสงคราม ทั้งนี้เพราะเมื่อเกิดสงครามระหว่างประเทศย่อมเกิดความเสียหายต่อมนุษยชาติอย่างมาก บุคคลทั้งที่เป็นทหารคู่กรณีพิพาทที่ร่วมรบก็ดี พลเรือนของทั้งสองฝ่ายก็ดี หรือบุคคลของชาติที่เป็นกลางต้องอยู่ท่ามกลางสถานการณ์ที่ต่างก็ได้รับผลกระทบจากสงครามทั้งสิ้น สิทธิของบุคคลเหล่านั้นมักถูกละเมิดทั้งโดยสถานการณ์บังคับ และการจงใจ ทำให้มีเหยื่อของสงครามที่เป็นบุคคลและทรัพย์สินอย่างมหาศาล ดังนั้น ในการประชุมสันติภาพที่กรุงเฮก ประเทศเนเธอร์แลนด์ ใน ค.ศ. 1899 และ ค.ศ.1907 ซึ่งริเริ่มโดยพระเจ้าซาร์นิโคลัสที่ 2 แห่งรัสเซียจึงได้ตกลงกันวางกฎเกณฑ์ว่าด้วยการทำสงครามภาคพื้นดิน และการทำสงครามทางทะเลหลายฉบับ ตลอดจนการนำเอาอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ.1864 ว่าด้วยการอนุเคราะห์ผู้ป่วย และผู้บาดเจ็บในสงครามมาไว้ด้วย มีการลงนามโดยผู้แทนจาก 15 รัฐในกฎหมายระหว่างประเทศหลายฉบับ เพื่อให้การสงครามเป็นไปอย่างมีมนุษยธรรม มุ่งพิทักษ์สิทธิและผลประโยชน์ของทหารที่ทำการรบ ผู้บาดเจ็บ ผู้ป่วย ผู้ที่อับปาง เซลยศึก และพลเรือน ซึ่งได้แก่

1. อนุสัญญากรุงเฮก ฉบับที่ 1 ค.ศ. 1899 ว่าด้วยการห้ามใช้บอลลูนเป็นฐานปล่อยอาวุธ
2. อนุสัญญากรุงเฮก ฉบับที่ 2 ค.ศ. 1899 ว่าด้วยการห้ามใช้ก๊าซพิษในสงคราม
3. อนุสัญญากรุงเฮก ฉบับที่ 1 ค.ศ. 1899 ว่าด้วยการห้ามใช้กระสุนระเบิดกระจาย
4. อนุสัญญากรุงเฮก ฉบับที่ 4 ค.ศ. 1907 ว่าด้วยการเคารพกฎหมายและประเพณีการทำสงครามภาคพื้นดิน
5. อนุสัญญากรุงเฮก ฉบับที่ 5 ค.ศ. 1907 ว่าด้วยการเคารพสิทธิและหน้าที่ของรัฐ และบุคคลที่เป็นกลางในสงครามภาคพื้นดิน
6. อนุสัญญากรุงเฮก ฉบับที่ 6 ค.ศ. 1907 ว่าด้วยสภาพของเรือสินค้าศัตรูในขณะที่เกิดภาวะปฏิบัติภัย
7. อนุสัญญากรุงเฮก ฉบับที่ 7 ค.ศ. 1907 ว่าด้วยเปลี่ยนแปลงสภาพเรือสินค้าให้เป็นเรือรบ
8. อนุสัญญากรุงเฮก ฉบับที่ 8 ค.ศ. 1907 ว่าด้วยการวางทุ่นระเบิดใต้น้ำอัตโนมัติ
9. อนุสัญญากรุงเฮก ฉบับที่ 9 ค.ศ. 1907 ว่าด้วยการระดมยิงโดยกองทัพเรือในยามสงคราม
10. อนุสัญญากรุงเฮก ฉบับที่ 10 ค.ศ. 1907 ว่าด้วยข้อจำกัดบางประการในการใช้สิทธิของเซลยศึกในสงครามทางทะเล
11. อนุสัญญากรุงเฮก ฉบับที่ 11 ค.ศ. 1907 ว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ของรัฐที่เป็นกลางในสงครามทางทะเล

ครั้งเมื่อสงครามโลกครั้งที่ 1 และ 2 ผ่านพ้นไปจึงได้มีการประชุม ณ นครเจนีวา ประเทศ สวิตเซอร์แลนด์ ใน ค.ศ. 1949 เพื่อจัดทำอนุสัญญาเกี่ยวกับการคุ้มครองเหยื่อของสงครามเพิ่มเติมอีก 4 ฉบับ ได้แก่

1. อนุสัญญาเจนีวาฉบับที่ 1 ว่าด้วยการปรับปรุงเงื่อนไขของผู้ได้รับบาดเจ็บ และเจ็บป่วยของ กองทัพในสนามรบ
2. อนุสัญญาเจนีวาฉบับที่ 2 ว่าด้วยการปรับปรุงเงื่อนไขของผู้ได้รับบาดเจ็บ และเจ็บป่วย และเรืออับปางของกองทัพในทะเล
3. อนุสัญญาเจนีวาฉบับที่ 3 ว่าด้วยการปฏิบัติต่อเชลยศึก
4. อนุสัญญาเจนีวาฉบับที่ 4 ว่าด้วยการคุ้มครองพลเรือนในภาวะสงคราม

ต่อมาเมื่อสงครามเปลี่ยนแปลงรูปแบบและมีปัญหาใหม่ๆ เกิดขึ้น อาทิ สงครามปฏิวัติ สงครามกลางเมือง สงครามกองโจร จึงต้องมีการออกพิธีสาร ค.ศ. 1977 เพิ่มเติมอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ.1949 อีก 2 ฉบับ คือ

1. พิธีสาร วันที่ 8 มิถุนายน ค.ศ. 1977 เพิ่มเติมอนุสัญญาวันที่ 12 สิงหาคม ค.ศ.1949 ว่าด้วย การคุ้มครองเหยื่อของการขัดแย้งทางทหารระหว่างประเทศ
2. พิธีสาร วันที่ 8 มิถุนายน ค.ศ. 1977 ว่าด้วยการคุ้มครองเหยื่อของการขัดแย้งทางทหารที่ มิใช่ระหว่างประเทศ

หลักการมนุษยธรรมและหลักการสิทธิมนุษยชนมีความสัมพันธ์กันอย่างมาก เพราะต่างก็มุ่ง พยายามพิทักษ์สิทธิและผลประโยชน์ทั้งทางด้านชีวิต ร่างกาย จิตใจ และศักดิ์ศรีของมนุษย์เหมือนกัน ต่างกัน ตรงที่ว่าสิทธิมนุษยชนทำการพิทักษ์สิทธิมนุษยย์โดยมุ่งป้องกันแก้ไขสภาพการณ์แห่งการละเมิดสิทธิ ดังกล่าว

ในนโยบายความช่วยเหลือผู้ลี้ภัยของรัฐบาลไทย ทั้งสภาพความมั่นคงแห่งชาติ กระทบวงมหาดไทย กระทบวงกลาโหม กระทบวงการค้าต่างประเทศ ได้ให้ความช่วยเหลือผู้ลี้ภัยมาโดย ตลอด ตั้งแต่เกิดความไม่สงบในประเทศเพื่อนบ้านข้างเคียง เช่น ลาว กัมพูชา พม่า รัฐบาลไทยได้ให้ ความช่วยเหลือผู้ลี้ภัยโดยอาศัยหลักมนุษยธรรม ควบคู่ไปกับหลักอธิปไตยและความมั่นคงของชาติ โดยจะยินยอมให้พักพิงอาศัยอยู่ในประเทศเป็นการชั่วคราวเท่านั้น เมื่อเหตุการณ์สงบเรียบร้อยแล้ว ก็ให้เดินทางกลับประเทศของตน

จากเหตุการณ์ความไม่สงบในประเทศพม่า ด้วยเหตุสงครามรัฐบาลทหารพม่ากับชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ ต่อสู้กันมาโดยก่อให้เกิดผลกระทบต่อความไม่สงบสุขในการดำรงชีวิตของประชาชนจากการกดขี่ข่มเหง การละเมิดสิทธิมนุษยชน การบังคับใช้แรงงาน การพัฒนาโครงการเศรษฐกิจ การสร้างเขื่อนสาละวิน อันเป็นเหตุให้เกิดการอพยพลี้ภัยของชาวพม่าเข้ามาในประเทศไทยเป็นจำนวนหลายแสนคน อันเป็นภาระหนักที่รัฐบาลไทยได้ให้ความช่วยเหลือ “รัฐบาลพม่าได้วางนโยบายเกี่ยวกับบุคคลที่หลบหนีออกจากประเทศเหล่านี้ เพื่อป้องกันการกลับเข้าประเทศของบุคคลที่ต้องสงสัยว่าเป็นกองกำลังชนกลุ่มน้อยและสมาชิกภายในครอบครัว โดยได้ออกกฎหมายเกี่ยวกับพลเมืองพม่า (The Burmese Citizenship Law) ในเดือนตุลาคม 1982 ซึ่งมีสาระสำคัญตอนหนึ่งระบุว่า ถ้าบุคคลสัญชาติพม่าหรือพลเมืองพม่าถือใบสำคัญของต่างชาติถือว่าไม่ได้เป็นสองสัญชาติ และบุคคลใดที่มีความสัมพันธ์กับกองกำลังที่เป็นปรปักษ์กับรัฐบาลให้ขาดจากการเป็นพลเมืองของพม่า ดังนั้นในกรณีของผู้หนีภัยจากการสู้รบที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทย ด้วยเหตุผลที่สัมพันธ์กับกองกำลังชนกลุ่มน้อยก็ถือว่าได้ขาดจากการเป็นพลเมืองพม่าไปตามตัวกฎหมาย รัฐบาลพม่าจึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องรับบุคคลเหล่านี้กลับประเทศ เพราะถือว่ามิใช่พลเมืองของประเทศพม่า ” อันเป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความไร้มนุษยธรรมของรัฐบาลทหารพม่าที่ปกครองในระบอบเผด็จการ

1.3 แนวคิดด้านความมั่นคงแห่งชาติ

พลตรีหลวงวิจิตรวาทการอดีตเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติคนแรก(ขจัดภัย บุรุษพัฒน์, 2546 : 213) ได้ให้ความหมายความมั่นคงแห่งชาติไว้ว่า “ การที่ชาติทรงตัวอย่างแน่นอนหาถาวร ดำรงเอกราช มีเสรีภาพแห่งชาติ มีความสงบสุขภายในประเทศ มีความแน่นอนในชีวิตเศรษฐกิจของพลเมือง คาดหมายรายได้ของรัฐได้อย่างถูกต้องใกล้เคียงกับความเป็นจริง ค่าของเงินตรามีเสถียรภาพ รัฐไม่ต้องประสบความยุ่งยากกระส่ำระสาย ไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงใดๆ ได้ง่าย ผู้คนพลเมืองรู้สึกมีความปลอดภัย มีความหวังและความไว้วางใจต่อไปอีกว่า ถึงแม้ความผันผวนหรือเหตุร้ายอันใดจะเกิดขึ้นมารัฐสามารถจะต่อสู้หรือป้องกันได้ ”

ชาญวุฒิ วัชรพุกต์ (ปริญา ปีนปี 2544 : 21) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “ เรื่องของความมั่นคงของชาติเป็นเรื่องใหญ่และเป็นเรื่องที่ต้องกล่าวได้ว่าเกี่ยวพันกับทุกสิ่งทุกอย่างในสังคมหนึ่งๆ คือนอกจากความมั่นคงของชาติจะเป็นเรื่องที่เข้าใจกันโดยทั่วไปว่าหมายถึงความปลอดภัยของชาติจากการรุกรานโดยการใช้อำนาจจากภายนอกประเทศและการก่อความวุ่นวายภายในประเทศแล้ว ความมั่นคงของชาติในความหมายที่กว้างกว่าน่าจะรวมทั้งความมั่นคงทั้งในระดับประเทศและในระดับปัจเจกชน ความมั่นคงของชาติในระดับประเทศนั้นมองในระดับชาติ ระดับรัฐ หรือระดับสังคม ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบต่างๆ กัน เช่น ดินแดน ประชาชน เป็นส่วนรวม รัฐบาล และการมีเอกราช

ของประเทศก็จะต้องมีความมั่นคงของชาตินามธรรมนั้น ก็หมายความว่าประเทศนั้นมี และสามารถป้องกันรักษาดินแดนรักษาเอกราชของตนเองได้อยู่ ส่วนความมั่นคงของชาติในแง่ปัจเจกชนนั้นจะพิจารณาว่าบุคคลแต่ละคน หรือกลุ่มแต่ละกลุ่มนั้นมีสภาพจิตเป็นอย่างไร หากมีสุขภาพจิตดีไม่โหมโง่งง หรือไม่วิตกกังวลง่าย ๆ ย่อมส่งผลสะท้อนให้เกิดความรู้สึกต่อความมั่นคงของชาติได้ ”

สุรชาติ บำรุงสุข (กระแสโลกศึกษา 2549 : 12) กล่าวว่าจากอดีตจะพบว่าปัญหาความมั่นคงแห่งชาติในโลกยุคสงครามเย็นซึ่งถูกจำกัดอยู่กับการต่อต้านกับภัยคุกคามทางทหารของรัฐข้าศึกเป็นสิ่งสำคัญ ความมั่นคงแห่งชาติในยุคนี้จึงมีความหมายโดยตรงถึงการทำให้รัฐตนปลอดภัยจากการคุกคามทางทหาร หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ การให้คุกคามทางทหารของรัฐข้าศึกหมดศักยภาพลง จนรัฐตนมีความรู้สึกปลอดภัยในสภาวะแวดล้อมนั้น ในสภาพเช่นนี้อาจกล่าวได้ว่ากระบวนทัศน์ความมั่นคง (Security Paradigm) ของยุคสงครามเย็นไม่มีความสลบซับซ้อนมากนัก ความแตกต่างด้านอุดมการณ์เป็นเส้นแบ่งที่ชัดเจนของความเป็นมิตร เป็นศัตรู อันทำให้ทรศนะต่อการมองปัญหาภัยคุกคาม (threat perception) ซึ่งมีส่วนโดยตรงต่อการกำหนดกระบวนกรคิดและกระบวนกรกำหนดนโยบายด้านความมั่นคงของประเทศไม่มีความกังวลกับลักษณะที่เป็นพลวัต (dynamic) เท่าใดนัก เพราะประเด็นและปัญหาต่าง ๆ วางอยู่บนรากฐานของเรื่องทหารเป็นสิ่งสำคัญ แต่เมื่อระเบียบโลกแบบเก่าได้สิ้นสุดลง รูปแบบของปัญหาด้านความมั่นคงที่รัฐต้องเผชิญก็เปลี่ยนแปลงไปด้วยปัญหาความมั่นคงแบบดั้งเดิมที่รวมศูนย์อยู่กับประเด็นด้านการทหาร ได้ลดความสำคัญลดปัญหาความมั่นคงใหม่ที่ไม่ใช่ปัญหาแบบดั้งเดิมได้ทวีความรุนแรงมากขึ้น ฉะนั้นการสิ้นสุดของภัยคุกคามทางทหารจึงทำให้รัฐต่าง ๆ ต้องเผชิญหน้ากับปัญหาด้านความมั่นคงใหม่ที่แตกต่างไปจากอดีตของยุคสงครามเย็น ตัวอย่างของประเด็นและปัญหาความมั่นคงใหม่ที่รัฐทั้งหลายต้องเผชิญ (สุรชาติ บำรุงสุข 2549 : 13) ได้แก่

1.3.1 ปัญหาความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Security)

ผลสืบเนื่องมาจากการเติบโตทางเศรษฐกิจมักจะนำไปสู่การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมาก สิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดการทำลายสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติอันส่งผลให้เกิดการล่มสลายของระบบนิเวศน์ ปัญหาเช่นนี้นอกจากจะส่งผลต่อประเด็นทางธรรมชาติแล้ว ยังจะส่งผลให้เกิดการย้ายถิ่นฐานของประชากร หรือมีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชากรในพื้นที่ชนบทอย่างมาก กล่าวคือ การพังทลายของระบบนิเวศน์ จะทำให้ประชากรประสบปัญหาทางเศรษฐกิจมากขึ้นและทั้งยังประสบปัญหาชีวิตความเป็นอยู่ประจำวันอีกด้วย ในระยะสั้นปัญหานี้อาจจะยังไม่รุนแรงถึงขั้นทำลายความมั่นคงโดยตรงของรัฐได้ แต่ในระยะกลางหรือในระยะยาว หากปัญหาทวีความรุนแรงมากขึ้น ความมั่นคงของรัฐย่อมจะได้รับความกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่น การสูญเสียพื้นที่ป่าไม้ เป็นต้น นอกจากนี้ปัญหาสิ่งแวดล้อมยังอาจจะกลายเป็นชนวนของความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชน

ภายในรัฐ เพราะรัฐอาจจะยังคงมีวิธีการมองปัญหาที่ให้ความสำคัญแก่การพัฒนาเศรษฐกิจโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ตัวอย่างเช่น การสร้างเขื่อน เป็นต้น

1.3.2. ปัญหาการย้ายถิ่นของประชากร (Migration and Security)

ผลสืบเนื่องของการพัฒนาอย่างรวดเร็วของเมืองประกอบกับสถานะของความผันผวนทางธรรมชาติทำให้เมืองใหญ่ของโลกกลายเป็น “เมืองแห่งความหวัง” ของประชากรในชนบทการหลั่งไหลของประชากรจากชนบทเข้าสู่เมืองหลวงไม่ใช่ปัญหาใหม่ที่รัฐต่างๆ ต้องเผชิญ แต่ในสถานะปัจจุบัน ปัญหานี้มีความรุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อชนบทของหลายประเทศประสบความแห้งแล้ง ไม่อยู่ในสถานะของการเป็นแหล่งทำมาหากินได้ การไหลเข้าเมืองของประชากรจากชนบททำให้เมืองประสบปัญหามากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นปัญหาที่อยู่อาศัย ปัญหาความหนาแน่นของประชากรในเขตเมือง เป็นต้น

การบริหารเมืองในอนาคตจะมีความยุ่งยากมากขึ้น สิ่งที่จะกลายเป็นปัญหาความมั่นคงอีกประเด็นก็คือเมืองจะกลายเป็นแหล่งของปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาความจนในเมืองจะส่งผลให้เกิดความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชากรยากจนในเมืองได้มากขึ้น ฉะนั้นในอนาคตจึงมิใช่จะพิจารณาแต่เพียงปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชากรยากจนในชนบทเท่านั้น หากแต่ความขัดแย้งทางสังคมของประชากรในเมืองจะเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในอนาคตได้นอกจากนี้การย้ายถิ่นของประชากรจากชนบทในรูปของการไหลของแรงงานเข้าสู่เมืองทำให้ระบบชีวิตในชนบทอยู่ในสภาพล้มละลาย ซึ่งก็คือการพังทลายของระบบการพึ่งพาภายในชุมชนแบบเดิมและในขณะเดียวกันอิทธิพลของระบบชีวิตสมัยใหม่แบบเมืองก็ไหลบ่าเข้าสู่ชนบทด้วย ผลดังกล่าวนี้ทำให้ชนบทตกอยู่ภายใต้กระบวนการทำให้เป็นพาณิชย์ (Commercialization) ซึ่งย่อมจะส่งผลให้ปัญหาในชนบทมีความรุนแรงมากขึ้นด้วย

1.3.3. ปัญหาความมั่นคงด้านข่าวสาร (Information Security)

เห็นได้ชัดเจนว่าในยุคหลังสงครามเย็นนั้นเทคโนโลยีได้เข้ามามีผลอย่างมากต่อทั้งรัฐและเอกชน ภายในรัฐ ด้านหนึ่งนั้นเทคโนโลยีอาจจะทำให้รัฐสมัยใหม่มีความเข้มแข็งมากขึ้น แต่ขณะเดียวกันเทคโนโลยีสมัยใหม่ก็อาจจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐในทางลบได้เช่นกัน ตัวอย่างของเทคโนโลยีที่มีผลกับรัฐในยุคคริสต์ศตวรรษที่ 21 ได้แก่ เทคโนโลยีสารสนเทศ มีผลโดยตรงต่อการสร้าง และพัฒนาอำนาจรัฐ รวมถึงอำนาจในการทำสงครามของรัฐด้วย ผลของเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบันทำให้รัฐแทบจะไม่สามารถควบคุมการไหลของข่าวสารได้เลย สภาพเช่นนี้ส่งผลให้พรมแดนตามกฎหมายระหว่างประเทศซึ่งถือเป็นเส้นแบ่งของอำนาจอธิปไตยแห่งรัฐนั้นไม่มีความหมายใน “ยุคข่าวสาร” ปราบกฏการณ์เช่นนี้ทำให้รัฐต้องทบทวนความเชื่อเรื่องอำนาจอธิปไตย

แห่งรัฐใหม่ อำนาจนี้อาจจะมีอยู่ตามนัยทางกฎหมาย แต่ในความเป็นจริงอำนาจ เช่นนี้ กำลังได้รับผลกระทบโดยตรงจากพัฒนาการของเทคโนโลยีสารสนเทศ เพราะโลกในยุคข่าวสารเป็นโลกอิเล็กทรอนิกส์ที่ไร้พรมแดน

การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสารสนเทศเช่นนี้จึงเป็นสิ่งที่ท้าทายต่อการบริหารรัฐเป็นอย่างยิ่ง และนอกจากนี้ประเด็นในเรื่องของศักดิ์สงครามของรัฐสมัยใหม่ก็คือทำให้สงครามในอนาคตมีลักษณะเป็น “ สงครามข่าวสาร ” ซึ่งการทำลายรัฐจึงอาจไม่จำเป็นต้องทำลายกองทัพหรือการทำลายกำลังรบของรัฐนั้นๆ หากแต่คือการทำลายหัวใจของระบบข่าวสาร ซึ่งเป็นเสมือนศูนย์กลางของระบบประสาทของระบบการสั่งการ การควบคุมการติดต่อสื่อสาร และการข่าวของรัฐ และกองทัพ อันส่งผลให้ชัยชนะในสงครามใหม่คือการทำลายและหรือการเข้าควบคุมระบบข่าวสารของประเทศไว้

1.3.4. ปัญหาความมั่นคงทางเศรษฐกิจ (Economic Security)

โดยปกติแล้วเรามีความเชื่อว่าการพัฒนาเศรษฐกิจมีผลในเชิงบวกต่อความมั่นคงของรัฐหรือมองว่าการพัฒนาดังกล่าวมีผลทำให้ศักยภาพทางทหารของรัฐมีความเข้มแข็งมากขึ้น แต่ในอีกมุมหนึ่งการพัฒนาเศรษฐกิจอาจจะก่อให้เกิดผลในทางลบต่อความมั่นคงได้เช่นกัน ตัวอย่างเช่น การพัฒนาเศรษฐกิจอาจก่อให้เกิดช่องว่างของการกระจายรายได้ ปัญหาเช่นนี้มีความรุนแรงมากขึ้นในยุคที่เศรษฐกิจมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ความเจริญเติบโตเช่นนี้ยังสะท้อนให้เห็นจากสัดส่วนของการกระจายรายได้ ที่กลุ่มคนเพียงจำนวนน้อยได้ครอบครองรายได้เป็นจำนวนมาก และประเทศก็มีจำนวนของกลุ่มประชากรยากจนเพิ่มมากขึ้นด้วย และยิ่งในยุคหลังเศรษฐกิจฟองสบู่ซึ่งมีการเลิกจ้างงานเป็นจำนวนมากนั้น ทำให้ความมั่นคงทางเศรษฐกิจมีความเกี่ยวพันโดยตรงกับความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security) อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

นอกจากนี้การพัฒนาเศรษฐกิจยังนำไปสู่การใช้ทรัพยากรอย่างปราศจากกฎเกณฑ์และจิตสำนึก การทำลายทรัพยากรธรรมชาติที่ตั้งอยู่บนรากฐานของความเชื่อที่ว่าพัฒนาเศรษฐกิจต้องมาก่อนนั้น ทำให้รัฐละเลยปัญหาและผลกระทบที่อาจเกิดจากการกระทำดังกล่าว กล่าวคือรัฐมักจะให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมน้อยกว่าการมุ่งเน้นในเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจ ดังนั้นหากรัฐยังมีทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจไปในแนวทางเช่นนี้ นักคิดด้านความมั่นคงอาจจะต้องพิจารณามากขึ้นว่า ประเทศไทยจะมีมาตรการและแนวทางที่จะรับมือกับปัญหาความมั่นคงอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการพัฒนาเศรษฐกิจได้อย่างไร เพราะหากรัฐมองไม่เห็นมิติของความมั่นคงในประเด็นนี้ การชุมนุมและเรียกร้องของกลุ่มชนจากชนบทยากจนก็อาจจะมามากขึ้น และทั้งอาจจะมีความรุนแรงมากขึ้นด้วย

1.3.5. ปัญหาความมั่นคงกับการแพร่กระจายของโรคเอดส์

การระบาดของเชื้อโรคในยุคนั้นที่ผ่านมามีถือว่าเป็นปัญหาด้านสาธารณสุข เพราะเชื้อโรคชนิดนั้นๆ อาจจะไม่ถึงขั้นทำลายความมั่นคงของรัฐได้ แต่เมื่อเกิดการแพร่กระจายของโรคเอดส์ทำให้เกิดข้อพิจารณาใหม่ว่าโรคเอดส์นั้นอาจจะเป็นตัวทำลายความมั่นคงของรัฐในอนาคตได้ ปัญหาสำคัญคือโรคเอดส์จะทำลายประชากรของรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชากรในวัยทำงาน การถูกทำลายเช่นนี้ย่อมจะส่งผลโดยตรงต่อเศรษฐกิจของรัฐในอนาคต และหากมีการแพร่กระจายของโรคดังกล่าวอย่างรวดเร็ว ประชากรของรัฐอาจจะถูกทำลายลงอย่างรวดเร็วด้วย จนมีคำกล่าวที่ว่าสำหรับบางประเทศนั้นประชากรของรัฐ (รวมทั้งบุคลากรภายในกองทัพ) อาจจะไม่รอดชีวิตจากโรคเอดส์มากกว่าจากการสงคราม ดังนั้นถ้าหากการจำกัดและหยุดยั้งโรคนั้นไม่ได้ผล คนรุ่นหลังในรัฐดังกล่าวก็อาจจะได้รับผลจากโรคนั้นเช่นกัน กล่าวคือเชื้อโรคนั้นจะกลายเป็นตัวทำลายประชากรของรัฐทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

1.3.6. ปัญหาด้านวัฒนธรรม และกลุ่มชาติพันธุ์

โลกในยุคหลังสงครามเย็นนั้น ปัญหาด้านวัฒนธรรมและกลุ่มชาติพันธุ์ได้กลายเป็นสาเหตุหลักประการหนึ่งของการสงครามในปัจจุบัน ดังที่เห็นได้จากกรณีสงครามในติมอร์ สงครามในบอสเนีย หรือสงครามในเซเชเนี่ย เป็นต้น ดังนั้นความมั่นคงกับปัญหาวัฒนธรรมจะเป็นประเด็นหนึ่งที่ควรจะต้องได้รับความสนใจจากนักความมั่นคงมากขึ้นในอนาคต

1.3.7. ปัญหาความมั่นคงกับแรงงานต่างชาติ (Illegal Migration and Security)

ปัญหาความมั่นคงอีกประการหนึ่งที่ถูกพิจารณาว่าเป็นประเด็นใหม่ ได้แก่ กรณีของแรงงานต่างชาติ เพราะระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่สูงกว่าจึงทำให้แรงงานจากประเทศที่มีระดับทางเศรษฐกิจที่ต่ำกว่าต้องเข้ามาแสวงหางาน ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลที่ค่าตอบแทนซึ่งแม้ว่าจะต่ำในมาตรฐาน แต่ก็สามารถเข้าไปเลี้ยงชีพและจุนเจือครอบครัวของพวกเขาในอีกด้านหนึ่งของพรมแดนได้ ส่วนอีกด้านหนึ่งก็เป็นเพราะเกิดช่องว่างจากการที่แรงงานภายในของประเทศนั้นๆ ที่เกิดจากความขาดแคลน

การทะลักเข้ามาอย่างมากของแรงงานต่างชาติเช่นนี้ทำให้เกิดความกังวลในการพิจารณาปัญหาด้านความมั่นคงของประเทศ อีกทั้งแรงงานเหล่านี้ อาจก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรม และในขณะเดียวกันแรงงานดังกล่าวยังก่อปัญหาทางสังคมอีกเช่น ปัญหาความขัดแย้งกับกลุ่มชนเจ้าของประเทศด้วย

1.3.8. ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ (Transnational Crime)

ประเด็นสำคัญอีกเรื่องที่มีการหยิบยกขึ้นมาถกแถลง ในเวทีด้านความมั่นคงมากขึ้นก็คือเรื่องขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ดังจะเห็นได้ว่าประกอบอาชญากรรมสมัยใหม่มีลักษณะที่เป็นองค์กรมากขึ้นและทั้งยังดำเนินการในลักษณะของความร่วมมือระหว่างองค์กร โดยเป็นความสัมพันธ์แบบข้ามชาติ และไม่จำกัดว่าจะต้องอยู่ภูมิภาคเดียวกันหรือต่างภูมิภาคก็ตาม

ปรากฏการณ์เช่นนี้ทำให้ปัญหาอาชญากรรมในปัจจุบันขยายตัวออกไปกว้างขวางมากขึ้นจนเกิดเป็นผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ดังตัวอย่างเช่น กรณีขององค์กรค้ายาเสพติด และกลุ่มอิทธิพลมืดที่ปฏิบัติการนอกกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการลักพา การนำคนต่างชาติเข้าออกนอกประเทศอย่างผิดกฎหมาย เป็นต้น

ประเด็นเช่นนี้เป็นปัญหาใหม่เพราะปฏิบัติการองค์กรเหล่านี้นอกจากจะมีลักษณะข้ามชาติแล้ว ยังมีลักษณะของความร่วมมือปฏิบัติการข้ามเขตอำนาจอธิปไตยของรัฐอีกด้วย ผลที่เกิดขึ้นโดยตรงก็คือความมั่นคงในความหมายของความสงบเรียบร้อยแห่งรัฐถูกทำลายอย่างมากและหากรัฐไม่อาจยับยั้งการขยายเครือข่ายเหล่านี้ได้รัฐก็อาจถูกรอบงำจากอิทธิพลขององค์กรอาชญากรรมเช่นที่กล่าวมาแล้วได้โดยง่าย

1.3.9. ความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security)

แนวคิดเรื่องความมั่นคงของมนุษย์เป็นประเด็นใหม่ของปัญหาความมั่นคงที่มีการหยิบยกขึ้นมาทำการศึกษาในปัจจุบัน ประเด็นนี้เป็นผลโดยตรงจากการผลักดันของสหประชาชาติที่ต้องการเปลี่ยนทิศทางของการวางน้ำหนักของนโยบายด้านความมั่นคงที่แต่เดิมมุ่งเน้นแต่ในเรื่องของรัฐให้มาสู่เรื่องของปัจเจกบุคคลภายในรัฐมากขึ้น ประเด็นนี้ว่าที่จริงแล้วคือข้อถกแถลงของนักความมั่นคงในเรื่องของ National Security VS Individual Security นั่นเอง

กรณีของประเทศต่างๆ ในเอเชีย-แปซิฟิกภายหลังวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจเป็นตัวอย่างที่ดีที่จะนำมาเป็นข้อพิจารณาในประเด็นความมั่นคงของมนุษย์ ดังจะเห็นได้ว่าวิกฤตการณ์ดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อชีวิตของประชากรในแต่ละประเทศอย่างมาก ซึ่งนำไปสู่ปัญหาต่าง ๆ ด้านสังคม เช่น ปัญหาการว่างงาน ปัญหาความขัดแย้งทางสังคม ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาความรุนแรงในสังคม เป็นต้น

สภาพเช่นนี้เห็นได้ชัดเจนว่า ปัญหาความมั่นคงของมนุษย์เป็นประเด็นที่สำคัญของปัญหาความมั่นคงในอนาคต เพราะปัญหาดังกล่าวอาจจะขยายตัวมากกว่าเป็นปัญหาสังคมโดยทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาพปัญหานี้อาจนำไปสู่ความขัดแย้งและความรุนแรงทางสังคมได้ในอนาคต

1.4 นโยบายสาธารณะ

1.4.1 ความหมาย นโยบายสาธารณะ

ทศพร ศิริสัมพันธ์ (ปรัชญา เวสารัชช์ 2546 : 7) ได้ให้ความหมายนโยบายสาธารณะที่หลากหลายแตกต่างกันไป โดยอ้างถึง Hogwood and Gunn ที่กล่าวถึงความหมายต่างๆ ตามความคิดของคนทั่วไปว่าหมายถึง

- 1) กลุ่มกิจกรรมที่รัฐบาลจำเป็นต้องเข้าไปเกี่ยวข้อง (เช่น เศรษฐกิจ ความมั่นคง การต่างประเทศ สิ่งแวดล้อม การสาธารณสุข เป็นต้น)
- 2) การกำหนดเป้าประสงค์โดยทั่วไป หรือสภาพการณ์อันพึงปรารถนา (เช่น ประชาชาติมั่นคง ประชาชนมั่งคั่ง สุขภาพดีถ้วนหน้า เป็นต้น)
- 3) ข้อเสนอบางประการของกลุ่มการเมืองต่างๆ ที่ต้องการให้รัฐบาลรับไปดำเนินการ (เช่น แนวทางการปฏิรูปการเมืองของคณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย เป็นต้น)
- 4) การตัดสินใจของรัฐบาล (เช่น การสร้างระบบสื่อสารมวลชนเพื่อบรรเทาปัญหาการจราจรในกรุงเทพมหานคร เป็นต้น)
- 5) แผนงานและโครงการของรัฐบาล (เช่น แผนงานและโครงการเคหะชุมชน แผนงานส่งเสริมเกษตร เป็นต้น)
- 6) ผลงานรัฐบาล (เช่น การลดอุบัติเหตุโดยกำหนดให้สวมหมวกนิรภัย เป็นต้น)

ทศพร ศิริสัมพันธ์ ยังยกตัวอย่างความคิดเห็นของนักวิชาการต่างๆ ที่หลากหลายในเรื่องของความหมายของคำว่านโยบายสาธารณะดังนี้

- 1) อะไรก็ตามที่รัฐบาลตัดสินใจเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำ (Thomas R. Dye) ในแง่ นี้ คำว่านโยบายสาธารณะจึงหมายถึงการตัดสินใจของรัฐบาล
- 2) การกระทำบางอย่างที่มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาหรือเกี่ยวข้องกับเรื่องหนึ่งเรื่องใด โดยจะมีการนำไปปฏิบัติโดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคลต่างๆ (James E. Anderson) ซึ่งหมายถึงการดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาสำคัญอย่างหนึ่งอย่างใด
- 3) การกระทำต่างๆ ของรัฐบาลเพื่อตอบสนองต่อประเด็นทางการเมืองบางประการ (Robert L. Lineberry) เป็นการดำเนินการของรัฐบาลในเรื่องที่เกี่ยวกับการเมือง
- 4) การจัดสรรคุณค่าและผลประโยชน์ต่างๆ อย่างเป็นทางการ (David Easton) เป็นการนำแนวคิดเรื่องการเมืองตามคำนิยามของนักวิชาการมาอธิบายความหมายของคำว่านโยบายสาธารณะ
- 5) แผนงานและโครงการที่เกิดขึ้น อันประกอบด้วยเป้าหมาย คุณค่า และการปฏิบัติต่างๆ (Harold Lasswell and Abraham Caplan) เป็นการมองนโยบายสาธารณะในเชิงการประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของกลุ่มบริหารรัฐกิจ

ศุภชัย ยาวะประภาษ ให้ความเห็นว่ นโยบายสาธารณะหมายถึง “แนวทางการดำเนินกิจกรรมของรัฐบาล ซึ่งรวมทั้งกิจกรรมที่ผ่านมามาในอดีต กิจกรรมที่กำลังดำเนินอยู่ในปัจจุบันและ กิจกรรมที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต ” ซึ่งในทางปฏิบัติคือทางเลือกที่รัฐบาลได้กำหนดขึ้นเพื่อแก้ปัญหาบรรเทาปัญหา และหรือป้องกันปัญหาต่างๆ ตามภาระหน้าที่ของรัฐบาล สำหรับกิจกรรมของรัฐเป็น เรื่องที่มีความเกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อสาธารณชน รวมทั้งยังหมายถึงกิจกรรมที่ดำเนินการหรือ ควบคุมการดำเนินการโดยองค์กรของรัฐ

สาระของนโยบายสาธารณะ

คำว่ นโยบายสาธารณะประกอบด้วยสาระสำคัญสองประการ ได้แก่คำว่ 1) สาธารณะ และ 2) ประเด็นปัญหา

นโยบายสาธารณะเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับประเด็นและปัญหาอย่างหนึ่งอย่างใดที่ผู้กำหนดนโยบายเห็นว่าเป็นเรื่องสำคัญ ประเด็นปัญหานี้มิใช่เรื่องส่วนตัว แต่เป็นเรื่องส่วนรวมหรือเป็น ประเด็นสาธารณะ คือเป็นปัญหาร่วมของสังคม

ประเด็นปัญหาสังคมถือเป็นเรื่องสำคัญ จึงได้ถูกหยิบยกขึ้นมาพิจารณา โดยฝ่ายการเมืองและ ผู้กำหนดนโยบายรับเป็นเจ้าภาพ เพื่อให้ความหมาย ติความ แจกแจงรายละเอียด กำหนดเนื้อหา จัดเป็นนโยบายผลักดันให้ปรากฏต่อสาธารณะ สนับสนุนให้นโยบายเกิดผลในทางปฏิบัติ

ในแง่ศาสตร์ นโยบายสาธารณะหรือนโยบายศาสตร์จึงเป็นการศึกษาว่า “รัฐบาลเลือกใช้แนวทางการดำเนินการหรือไม่ดำเนินการอย่างไร และได้ผลอย่างไร” หรือดังที่ Dye กล่าวว่ นโยบาย สาธารณะเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับ “รัฐบาลทำอะไร ทำไมจึงมา ทำแล้วเกิดผลแตกต่างอย่างไร ”

ตัวบ่งชี้ความสำเร็จของนโยบายสาธารณะ

นโยบายสาธารณะอาจเป็นด้อยแถลงที่ร้อยเรียงอย่างดี มีความชัดเจน มีเป้าหมายที่พึง ประสงค์หรือได้รับการสนับสนุนท่วมท้น แต่ด้อยแถลงดังกล่าวย่อมไม่มีความหมายหากไม่มีการ นำไปผลักดันให้เกิดผลในทางปฏิบัติ ด้วยเหตุนี้ ผู้กำหนดนโยบายจึงมีภาระในการสั่งการและ มอบหมายผู้มีหน้าที่รับผิดชอบให้นำนโยบายไปแจกแจงรายละเอียดและจัดทำเป็นแผนในทางปฏิบัติ ส่วนผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินนโยบาย ประชาชน องค์กรเอกชน พรรคการเมือง หรือ สื่อมวลชนซึ่งสนใจติดตามความก้าวหน้า ก็มีสวนวิเคราะห์วิพากษ์เนื้อหา นโยบาย แนวทางการปฏิบัติ ปัญหาที่เกิดขึ้น และผลลัพธ์จากการดำเนินการตามนโยบาย

ตัวบ่งชี้ความสำเร็จของนโยบายสาธารณะแต่ละนโยบายมีหลายประการขึ้นกับลักษณะเฉพาะ ของนโยบายนั้นๆ เช่น ตัวบ่งชี้เกี่ยวกับนโยบายสุขภาพอาจเป็นเรื่องอายุขัย ค่าใช้จ่ายในการดูแล สุขภาพของประชาชน สัดส่วนระหว่างค่าใช้จ่ายของรัฐในการป้องกันโรคร้ายไข้เจ็บกับค่าใช้จ่ายใน

การรักษาพยาบาล หรืออัตราการเกิดอุบัติเหตุต่อจำนวนประชากร เป็นต้น โดยทั่วไป ความสำเร็จของนโยบายสาธารณะอาจพิจารณาได้จากกลุ่มตัวบ่งชี้ดังต่อไปนี้

1. **ความชัดเจนของนโยบาย** หมายความว่านโยบายที่ประกาศออกไปแล้วนโยบายที่มีความกระจ่างชัดในตัวของมันเอง สามารถนำไปปฏิบัติได้ ไม่มีข้อสงสัย ไม่มีความกำกวม หรือไม่มีปัญหาต้องอธิบายขยายความ หรือต้องตีความอีก นโยบายที่ดีต้องเป็นนโยบายที่ผู้ปฏิบัติสามารถนำไปกำหนดแผนหรือแนวทางวิธีการดำเนินการได้โดยไม่ต้องขอคำวินิจฉัยจากผู้กำหนดนโยบายอีก ผู้ปฏิบัติตามนโยบายมีความเข้าใจตรงกัน หรือเมื่อนำไปปฏิบัติแล้ว นโยบายยังเกิดผลตรงตามที่คุณกำหนดนโยบายประสงค์

2. **สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมาย และเจตนารมณ์ของนโยบาย** ตัวบ่งชี้ที่อยู่ในกลุ่มที่วัดประสิทธิผลของนโยบาย (effectiveness) โดยพิจารณาว่าเมื่อดำเนินนโยบายไปแล้ว นโยบายเกิดผลตามเป้าหมายที่ระบุไว้ในนโยบาย เช่น นโยบายหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลส่งผลให้ทุกตำบลมีผลิตภัณฑ์ที่ตำบลนั้นผลิตตามความชำนาญเฉพาะของตนออกจำหน่ายอย่างเด่นชัดอย่างน้อยตำบลละผลิตภัณฑ์ หรือนโยบายปราบปรามยาเสพติดส่งผลให้ผู้เสพยาลดลงเกินกว่าร้อยละ 90 ภายในเวลา 6 เดือน เป็นต้น กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ นโยบายต้องกำหนดเป้าหมาย (ปริมาณ คุณภาพ ค่าใช้จ่าย ระยะเวลา ฯลฯ) ไว้ และเมื่อดำเนินการตามนโยบายแล้ว ได้เกิดผลตามที่ระบุในนโยบายดังกล่าว

3. **ประสิทธิภาพในการดำเนินนโยบาย** ความสำเร็จของนโยบายส่วนนี้เน้นความสำเร็จของวิธีการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งอาจพิจารณาได้จากตัวบ่งชี้ต่างๆ เป็นต้นว่า ความรวดเร็ว ความประหยัด ความถูกต้อง การตอบสนองตรงกับปัญหา การแก้ไขปัญหาได้ถูกจุด เป็นต้น ตัวอย่างเช่น จากนโยบายกำจัดสุนัขจรจัดให้หมดจากกรุงเทพมหานครภายในสองปีนั้น ปรากฏว่า กทม.สามารถทำได้สำเร็จภายในปีเดียว และลดค่าใช้จ่ายจากที่กำหนดไว้ 10 ล้านบาท เหลือเพียง 8 ล้านบาทเท่านั้น

4. **ปัญหาต่อเนื่องหรือปัญหาที่ไม่ได้คาดคิด** หมายความว่า การดำเนินนโยบายเป็นไปอย่างลุล่วงราบรื่น ไม่ก่อให้เกิดปัญหาเพิ่มเติม ไม่มีปัญหาที่ไม่คาดคิดเกิดขึ้น หรือสามารถดำเนินการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วทันการณ์ เนื่องจากมีการเตรียมป้องกันไว้ล่วงหน้า

5. **ผลลัพธ์หรือผลสะท้อนของนโยบาย** ตัวบ่งชี้ส่วนนี้พิจารณาเกินเลยไปจากผลผลิตที่เกิดจากการดำเนินนโยบาย แต่เน้นที่ผลลัพธ์ หรือผลสะท้อนต่อเนื่องจากการดำเนินนโยบายสาธารณะ ตัวอย่างเช่น เป้าหมายของนโยบายการศึกษาของชาติคือการพัฒนาคุณภาพของครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และรัฐบาลได้จัดฝึกอบรมพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องเป็นเวลาสามปี หลังจากนั้นได้มีการประเมินผลผลิต พบว่าครูร้อยละ 90 ได้ผ่านการพัฒนาตามเป้าหมาย ส่วนผลลัพธ์หรือผลสะท้อนที่

เกิดขึ้นตามมา คือ นักเรียนชั้นมัธยมปีที่สาม และชั้นมัธยมปีที่หกมีระดับสัมฤทธิ์ผลในการสอบที่จัดโดยสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติเพิ่มขึ้น เป็นต้น

ผู้กำหนดนโยบายสาธารณะจำเป็นต้องกำหนดตัวบ่งชี้เพื่อให้สามารถติดตามความสำเร็จของการดำเนินการตามนโยบายของตน และในกรอบของตัวบ่งชี้ดังกล่าวควรกำหนดเกณฑ์วัดที่ชัดเจนมากขึ้น เช่น อาจกำหนดเป็นจำนวนหรือร้อยละของผู้ที่ได้รับประโยชน์จากนโยบาย จำนวนผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุ หรือปริมาณร้อยละของรายได้ที่เพิ่มขึ้นของประเทศ เป็นต้น

1.4.2 ลักษณะสำคัญของนโยบายสาธารณะ

นโยบายสาธารณะเป็นด้อยแถลงของผู้มีอำนาจตัดสินใจของประเทศ ไม่ว่าจะเป็นผู้นำฝ่ายการเมือง ฝ่ายตุลาการ หรือฝ่ายบริหาร โดยด้อยแถลงดังกล่าวเป็นเรื่องเกี่ยวกับประเด็นสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสังคมส่วนรวม เราอาจพิจารณา นโยบายสาธารณะจากลักษณะบางประการของมัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจดีขึ้น ดังต่อไปนี้

ลักษณะทั่วไปของนโยบายสาธารณะ

โดยทั่วไป เราอาจสรุปลักษณะของนโยบายสาธารณะได้ดังนี้

1. เป็นคำแถลงกว้างๆ นโยบายเป็นด้อยแถลงกว้างๆ ไม่ระบุรายละเอียดที่เฉพาะเจาะจงหรือผูกมัดจนเกินไป มีลักษณะเป็นการแสดงเจตจำนง เป้าหมาย ความมุ่งประสงค์ และวิธีการกว้างๆ โดยไม่แจ่มแจ้งวิธีปฏิบัติปลีกย่อย ทั้งนี้ เพราะเมื่อกำหนดเป็นนโยบายอย่างใดแล้ว ผู้ที่รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติให้เกิดผลต้องมีภาระในการกำหนดรายละเอียดอีกทอดหนึ่ง

การที่นโยบายเป็นด้อยแถลงกว้างๆ ก็เนื่องจากนโยบายเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องใช้เวลาดำเนินการ และอาจต้องใช้เวลาอีกระยะหนึ่งที่จะเกิดผล ดังนั้น หากแถลงนโยบายให้เฉพาะเจาะจงและแจ่มแจ้งรายละเอียดจนกลายเป็นแนวปฏิบัติหรือวิธีดำเนินการแล้ว นโยบายดังกล่าวย่อมไม่อาจดำรงอยู่ได้นาน เพราะต้องเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ในแง่นี้ นโยบายสาธารณะจึงไม่ใช่การตัดสินใจชั่วคราวที่มุ่งผลระยะสั้น แต่เป็นเรื่องใหญ่ที่มีผลกระทบต่อสังคมค่อนข้างสูงและครอบคลุมช่วงเวลาที่ยาวนานพอสมควร

2. มีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายชัดเจน นโยบายสาธารณะเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับประเด็นหรือปัญหาสาธารณะอย่างหนึ่งอย่างใดที่ผู้กำหนดนโยบายเห็นว่าเป็นเรื่องสำคัญ และจำเป็นต้องหยิบยกขึ้นมาดำเนินการ นโยบายสาธารณะเป็นด้อยแถลงของผู้กำหนดนโยบายที่แสดงว่าต้องการแก้ไข ปัญหาอะไร ต้องการพัฒนาปรับปรุงอะไร หรือต้องการดำเนินการเกี่ยวกับอะไร โดยแสดงความชัดเจนถึงผลที่พึงปรารถนา หรือระบุแนวทางดำเนินการชัดเจน ถึงแม้ว่านโยบายสาธารณะจะเป็นด้อย

แถลงกว้าง ๆ แต่ต้องมีความชัดเจน เข้าใจได้ว่าต้องการอะไร และไม่กว้างหรือเลื่อนลอยจนหาความหมายไม่ได้

3. เป็นคำแถลงโดยผู้มีบทบาทและอำนาจหน้าที่ ส่วนใหญ่ นโยบายสาธารณะเป็นนโยบายระดับชาติ ระดับภูมิภาค หรือระดับท้องถิ่น แล้วแต่กรณี โดยเป็นคำแถลงที่หวังผลในทางปฏิบัติ ดังนั้นจึงไม่ใช่ นโยบายที่ใครจะแถลงตามอำเภอใจได้ ผู้แถลงต้องมีบทบาทและอำนาจหน้าที่พอที่จะทำให้คำแถลงเกิดผล เช่น รัฐบาล นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารระดับสูง ผู้บัญชาการเหล่าทัพ ผู้ว่าราชการจังหวัด นายกเทศมนตรี เป็นต้น ดังที่ Colebatch อธิบายว่า นโยบายต้องอาศัยอำนาจหน้าที่ (authority) ประกอบด้วยจึงจะเกิดเป็นผล กล่าวคือ นโยบายต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้มีอำนาจตัดสินใจ เพราะผู้มีอำนาจเหล่านี้สามารถทำให้ นโยบายเกิดผลได้จริง เมื่อพิจารณาจากประเด็นนี้ นโยบายสาธารณะอาจถูกแก้ไขปรับเปลี่ยน ชะลอ ยกเลิก หรือผลักดันต่อไปเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงตัวผู้มีอำนาจกำหนดนโยบาย เช่น เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล ผู้นำฝ่ายการเมือง ผู้นำฝ่ายบริหาร เป็นต้น ทั้งนี้ ผู้ที่เข้ามามีอำนาจกำหนดนโยบายสาธารณะ หรือมีอำนาจตัดสินใจแทนอาจใช้อำนาจของตนยุติ แก้ไข ตีความใหม่ หรือยืนยันดำเนินการตามนโยบายเดิมได้

4. แสดงพันธะ หรือความผูกพันของรัฐบาล หรือผู้มีอำนาจตัดสินใจของประเทศ เนื่องจากนโยบายสาธารณะเป็นถ้อยแถลงที่มีการประกาศหรือแจ้งให้ประชาชนได้รับทราบ นโยบายสาธารณะจึงถือได้ว่าเป็นคำสัญญา ความตั้งใจ เจตนารมณ์ หรือความมุ่งมั่นผูกพันที่รัฐบาลหรือผู้มีอำนาจกำหนดนโยบายสาธารณะแสดงความจริงจังและจริงจังการดำเนินการให้เกิดผล และเมื่อแถลงแสดงความผูกพันไว้อย่างชัดเจนเช่นนี้ นโยบายที่แถลงจึงก่อให้เกิดพันธะแก่รัฐบาลที่จะต้องดำเนินการให้เกิดผล ทั้งนี้ เพราะถ้อยแถลงดังกล่าวได้กลายเป็นเงื่อนไขที่สะท้อนความมุ่งมั่นและความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐบาล หรือผู้มีอำนาจในการบริหารประเทศ ซึ่งหมายความว่า นโยบายสาธารณะเป็นเกณฑ์ชี้วัดประสิทธิภาพในการทำงานของผู้กำหนดนโยบายโดยประชาชน พรรคการเมือง ผู้มีส่วนได้เสียจากนโยบาย สื่อมวลชน หรือสังคมภายนอกจะเป็นผู้ติดตามประเมินผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินนโยบายตามที่ได้แถลงต่อสาธารณะ

5. เป็นกรอบหรือทิศทางซึ่งมีกลไกรับผิดชอบดำเนินการให้เกิดผล นโยบายสาธารณะเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการปฏิบัติ เพราะเป็นตัวกำหนดทิศทางหรือกรอบแนวทางที่ต้องมีผู้รับผิดชอบดำเนินการต่อไปจนเกิดผล ในแง่นี้ นโยบายสาธารณะจึงเป็นกติกาในการทำงานสำหรับหน่วยงานหรือผู้รับผิดชอบนำไปปฏิบัติให้เกิดผล และหากผู้ดำเนินการ ไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายก็ถือว่าไม่สนองนโยบาย ขัดคำสั่ง หรือเพิกเฉยละเลย อันก่อให้เกิดพันธะรับผิดชอบ (accountability) หรือต้องรับผิดชอบต่อผลเสียหายที่เกิดจากการไม่ปฏิบัติตามนโยบายด้วย

ประเภทของนโยบายสาธารณะ

เราอาจแบ่งประเภทของนโยบายสาธารณะออกได้หลากหลาย เช่น นโยบายด้านบริการ นโยบายด้านการจัดระเบียบ นโยบายด้านการบูรณะ หรือนโยบายด้านการจัดสรรทรัพยากร นอกจากนี้ ยังอาจแบ่งนโยบายออกตามสาระ เช่น นโยบายด้านความมั่นคงและความยุติธรรม นโยบายด้านเศรษฐกิจ (การค้า การพาณิชย์ การเงินการคลัง การภาษีอากร) นโยบายด้านสังคม (วัฒนธรรม ระเบียบสังคม การศึกษาศาสนา) หรือนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น

Lester กับ Stuart สรุปการแบ่งประเภทของนโยบายสาธารณะอีกแนวทางที่น่าสนใจ คือ

1. **นโยบายเสรีนิยม และนโยบายอนุรักษนิยม (Liberal or conservative policy)** นโยบายเสรีนิยมนั้นเป็นนโยบายที่รัฐบาลถูกใช้เป็นตัวกระตุ้นผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสังคมอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการประกันให้เกิดความเสมอภาคทางสังคม ส่วนนโยบายอนุรักษนิยมโดยทั่วไปไม่ต้องการให้รัฐบาลเป็นตัวการเปลี่ยนแปลง แต่สนับสนุนให้รัฐบาลใช้มาตรการอนุรักษสถานภาพเดิมหรือส่งเสริมกลุ่มผลประโยชน์บางกลุ่ม

2. **นโยบายที่เน้นสาระกับนโยบายที่เน้นกระบวนการ (Substantive or procedural policy)** นโยบายที่เน้นสาระหมายถึงนโยบายที่เกี่ยวกับการดำเนินการกับปัญหาที่เป็นเรื่องเป็นราว เช่น การก่อสร้างทางหลวง การป้องกันสภาวะแวดล้อม หรือการจ่ายเงินค่าสวัสดิการ เป็นต้น ซึ่งต่างไปจากนโยบายที่เน้นวิธีการดำเนินการหรือผู้รับผิดชอบดำเนินการ ซึ่งกำหนดรูปแบบวิธีดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. **นโยบายที่เป็นรูปธรรมกับนโยบาย (Material or symbolic policy)** นโยบายอาจเป็นรูปธรรมหรือเป็นสัญลักษณ์ก็ได้ขึ้นกับประโยชน์ที่นโยบายมุ่งจัดสรร นโยบายที่เป็นรูปธรรมจะจัดสรรทรัพยากรหรืออำนาจให้แก่ผู้ได้รับประโยชน์หรือตัดทอนประโยชน์แก่ฝ่ายตรงข้าม เช่น นโยบายเรื่องการจ่ายสวัสดิการ นโยบายสนับสนุนสมทบการก่อสร้างบ้าน นโยบายลดภาษี เป็นต้น ในขณะที่นโยบายที่เป็นสัญลักษณ์มุ่งจัดสรรค่านิยมที่จับต้องไม่ได้มากกว่า เช่น เรื่องกำหนดวันหยุดประจำชาติเพื่อยกย่องผู้รักชาติ นโยบายเกี่ยวกับธงชาติ และนโยบายเกี่ยวกับศาสนาในโรงเรียน

4. **นโยบายที่เน้นความเป็นส่วนรวมกับนโยบายที่เน้นส่วนตัว (Collective or private)** นโยบายส่วนรวมเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรหรือสิ่งที่มีคุณค่าให้แก่ทุกคนไม่เฉพาะเจาะจงกับผู้หนึ่งผู้ใดหรือกลุ่มหนึ่งกลุ่มใด เช่น การป้องกันประเทศและความปลอดภัยสาธารณะ ส่วนนโยบายที่เน้นเรื่องส่วนตัวเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินหรือผลประโยชน์ และผู้รับประโยชน์อาจต้องเสียค่าใช้จ่าย เช่น

นโยบายเรื่องการแบ่งปันอาหาร การเก็บขยะ หรือรักษาความปลอดภัยตามบ้าน เป็นต้น เป็นเรื่องที่จัดสรรให้เฉพาะบางคนบางกลุ่มที่ต้องการ แต่อาจไม่ให้กับทุกคน

องค์ประกอบของนโยบายสาธารณะ

ทศพร ศิริสัมพันธ์ ได้สรุปองค์ประกอบของคำว่านโยบายสาธารณะว่าครอบคลุมประเด็นดังต่อไปนี้

1. **ความตั้งใจของรัฐบาล** ที่จะกระทำหรือไม่กระทำบางสิ่งบางอย่าง ความตั้งใจของรัฐบาล (หรือผู้มีอำนาจกำหนดนโยบายในระดับอื่น) ที่เรียกว่านโยบายสาธารณะนี้อาจแสดงออกอย่างเป็นทางการ โดยการแถลงนโยบายของรัฐบาล หรืออาจไม่เป็นทางการก็ได้ เช่น การให้สัมภาษณ์ หรือการแสดงความคิดเห็นของผู้ตัดสินใจระดับสูงของรัฐบาล (นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี) ดังนั้นนโยบายสาธารณะจึงไม่ใช่ถ้อยแถลงที่เกิดจากการพลั้งปากหรือบังเอิญเกิดขึ้น แต่แสดงความตั้งใจหรือการใคร่ครวญของผู้กำหนดนโยบายในประเด็นปัญหาหรือกิจกรรมสาธารณะบางเรื่อง เมื่อมีการแถลงแล้ว ผู้แถลงต้องรับผิดชอบจะอ้างว่าไม่ทราบหรือพูดเล่นไม่ได้

2. **การตัดสินใจของรัฐบาล** เป็นการแสดงทางออกหรือการเลือกดำเนินการของรัฐบาลโดยคณะรัฐมนตรี รัฐมนตรี ซึ่งปรากฏในรูปมติคณะรัฐมนตรี การเสนอร่างกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ คำสั่ง และการอนุมัติของผู้กำหนดนโยบายหรือผู้มีอำนาจตามกฎหมาย และถึงแม้ว่านโยบายจะถูกแถลงโดยบุคคล แต่หากไม่มีการแก้ไขหรือทักท้วง ก็ต้องถือว่าผู้มีอำนาจตัดสินใจอื่นในรัฐบาลหรือคณะผู้บริหารต้องรับผิดชอบร่วมด้วย

3. **แสดงการกระทำหรือกิจกรรมของรัฐบาล** นโยบายสาธารณะไม่ใช่คำแถลงเลื่อนลอย แต่เป็นการแสดงความตั้งใจดำเนินการให้มีผลทางปฏิบัติ โดยผู้แถลงและผู้รับผิดชอบต้องนำความตั้งใจและการตัดสินใจตามที่แถลงมาดำเนินการให้เกิดผลอย่างจริงจัง มีการกำหนดเป้าหมาย การแต่งตั้งหรือกำหนดกลไกรับผิดชอบ การระดมทรัพยากรการสนับสนุนในแง่เงิน นโยบายสาธารณะจึงครอบคลุมไปถึงกระบวนการปฏิบัติด้วย นโยบายที่แถลงแต่ไม่มีการดำเนินการไม่อาจถือเป็นนโยบายที่ดีได้ เพราะต้องถูกซักถามหรือวิพากษ์ อันก่อความสงสัยถึงความตั้งใจจริงของผู้แถลง

4. **ผลสำเร็จที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรมหรือการกระทำของรัฐบาล** คำแถลงนโยบายย่อมไม่มีความหมายหากไม่มีการดำเนินการจนเกิดผล ผลสำเร็จของการดำเนินการตามนโยบายจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จำเป็นของนโยบายสาธารณะ ผลสำเร็จส่วนนี้เป็นข้อมูลที่ใช้วัดหรือประเมินประสิทธิผลของคำแถลงนโยบาย ทั้งนี้ เพราะนโยบายสาธารณะที่แถลงให้สังคมได้รับทราบนั้นเป็นเพียงจุดเริ่มต้น ไม่ใช่จุดสุดท้าย กระบวนการนโยบายสาธารณะจึงครอบคลุมตั้งแต่การกำหนดนโยบายจนถึงการเกิดผลตามนโยบาย และรวมไปถึงการปรับปรุงแก้ไขนโยบายสาธารณะด้วย

กระบวนการนโยบายสาธารณะ

จากที่กล่าวข้างต้น อาจแจกแจงลักษณะของนโยบายสาธารณะได้บางประการดังที่ Dror กล่าวว่าการกำหนดนโยบายสาธารณะเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน เปลี่ยนแปลงไปได้ตลอดเวลา เพราะได้รับผลกระทบจากองค์ประกอบหลากหลายของกระบวนการดังกล่าว ตามความเห็นของเขา กระบวนการนโยบายสาธารณะมีลักษณะบางประการ ดังต่อไปนี้

1. มีความสลับซับซ้อนมาก นโยบายสาธารณะเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบมากมายซึ่งมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน โดยผ่านกระบวนการสื่อสารและการรับฟังข้อมูลย้อนกลับ กระบวนการนโยบายสาธารณะเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้วยวิธีต่างๆ บางส่วนของกระบวนการมีลักษณะเด่นชัดและสังเกตได้โดยตรง แต่ส่วนอื่นๆ เป็นเรื่องที่ไม่เปิดเผย ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องก็อาจรู้เฉพาะบางเรื่องและเป็นเรื่องที่ยากหรืออาจจะสังเกตไม่ออกก็ได้

2. กระบวนการที่เป็นพลวัตร การจัดทำนโยบายเป็นกระบวนการที่มีการปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา คือเป็นกิจกรรมต่อเนื่องซึ่งเกิดขึ้น และเพื่อให้กระบวนการนโยบายสาธารณะเกิดผล ต้องมีทรัพยากรและแรงจูงใจสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง มีการปรับวิธีการและขั้นตอนการดำเนินงาน จึงเป็นพลวัตรที่เปลี่ยนไปตามระยะเวลาที่ผ่านมา

3. มีองค์ประกอบเกี่ยวข้องมาก กระบวนการนโยบายสาธารณะเป็นเรื่องใหญ่ที่มีองค์ประกอบย่อยต่างๆ เข้ามาเกี่ยวข้องอย่างมากมาย การกำหนดนโยบายแทบทุกเรื่องเกี่ยวข้องกับโครงสร้างย่อยหลากหลายลักษณะของโครงสร้างย่อยและระดับของการมีส่วนในการกำหนดนโยบายแตกต่างกันไปตามประเด็น ช่วงเวลาและสังคม ตัวอย่างองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องในแต่ละกระบวนการนโยบายสาธารณะอาจได้แก่ ผู้รับผิดชอบ (กลไกหน่วยงาน คณะบุคคล) ผู้ได้รับผลกระทบ (หน่วยงานหรือบุคคลภายนอกที่สนใจ ผู้มีส่วนได้เสีย ผู้รับผลประโยชน์ ผู้เสียหาย) รูปแบบวิธีการทำงาน (ขั้นตอนวิธีการดำเนินการตามนโยบาย การใช้เทคโนโลยี การใช้วัสดุอุปกรณ์) กฎเกณฑ์การดำเนินการ (ระเบียบ กฎหมาย คำสั่ง ข้อบังคับ) เป็นต้น

4. แต่ละนโยบายก่อผลต่างกัน องค์ประกอบหรือโครงสร้างย่อยของกระบวนการนโยบายสาธารณะล้วนส่งผลกระทบต่อกระบวนการนโยบายสาธารณะทั้งสิ้น ทั้งในแง่ความสำเร็จ ความล้มเหลว หรือการก่ออุปสรรคต่อกระบวนการนโยบายดังกล่าว โดยแต่ละโครงสร้างย่อยหรือองค์ประกอบที่มีอยู่ในแต่ละสถานการณ์มีส่วนส่งผลกระทบต่อนโยบายสาธารณะที่ต่างกัน ผลแต่ละเรื่องนั้นขึ้นกับลักษณะของแต่ละองค์ประกอบซึ่งต่างไปในแต่ละสังคมหมายความว่านโยบายอย่างเดียวกันแต่นำไปดำเนินการในแต่ละสถานการณ์ (เวลา สถานที่ สภาพแวดล้อม ฯลฯ) อาจจะก่อผลแตกต่างกัน

5. **การตัดสินใจ** การกำหนดนโยบายเป็นการตัดสินใจชนิดหนึ่งโดยกระบวนการนโยบายสาธารณะแต่ละเรื่องล้วนประกอบด้วยการตัดสินใจหลากหลายของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ตั้งแต่การตัดสินใจในกระบวนการกำหนดนโยบาย กระบวนการนำนโยบายมาปฏิบัติ กระบวนการติดตามประเมินผล กระบวนการส่งเสริมสนับสนุน กระบวนการปรับปรุงแก้ไขหรือยุติ กระบวนการนโยบายสาธารณะจึงเป็นกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งทำให้สามารถนำตัวแบบการตัดสินใจมาประยุกต์ในการศึกษาโยบายสาธารณะได้

6. **นโยบายสาธารณะเป็นตัวกำหนดแนวทางสำคัญ** นโยบายสาธารณะส่วนใหญ่ให้ทิศทางทั่วไปมากกว่าให้คำแนะนำรายละเอียดเกี่ยวกับเส้นทางดำเนินกิจกรรมสำคัญที่ต้องทำ จึงไม่เหมือนกับคำว่ายุทธศาสตร์ เพราะยุทธศาสตร์เป็นเรื่องที่ต้องกำหนดอีกครั้งหนึ่งหลังจากมีการตัดสินใจเส้นทางดำเนินการหลักแล้ว กล่าวคือผู้รับผิดชอบต้องกำหนดนโยบายย่อยและแผนยุทธศาสตร์เพื่อให้เกิดผลตามนโยบายหลัก ในแง่นี้ นโยบายสาธารณะจึงประกอบด้วยนโยบายรอง และการตัดสินใจที่สลับซับซ้อนที่รองรับ

7. **มุ่งสู่การกระทำ** นโยบายสาธารณะไม่ใช่คำแถลงที่เลื่อนลอย แต่มุ่งทางปฏิบัติ ดังนั้นกระบวนการนโยบายสาธารณะจึงเกี่ยวข้องกับผู้รับประโยชน์และผู้เสียประโยชน์ทั้งกระบวนการ ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องก็จะพยายามแสดงความคิดเห็นหรือดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดให้ตนได้รับประโยชน์มากที่สุดหรือเสียประโยชน์น้อยที่สุด การใช้แรงกดดันหรือการเจรจาต่อรองจึงเป็นส่วนหนึ่งที่เลี่ยงไม่ได้ของกระบวนการนโยบายสาธารณะ อันเป็นผลจากลักษณะการมุ่งผลทางปฏิบัติของนโยบายแต่ละเรื่อง

8. **นโยบายมุ่งสู่ออนาคต** ถือเป็นลักษณะสำคัญที่สุดประการหนึ่ง เนื่องจากอนาคตเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอน การกำหนดนโยบายตามความเป็นจริงจึงมีแนวโน้มที่จะกำหนดในลักษณะความคาดหวังในอนาคต ในแง่นี้ คำแถลงนโยบายจึงยังไม่มีลักษณะเบ็ดเสร็จครบถ้วนสมบูรณ์ ยังเปิดโอกาสให้ผู้รับผิดชอบสามารถปรับรายละเอียดให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริงที่กำลังจะเกิดขึ้น

9. **กระทำโดยองค์กรของรัฐเป็นส่วนใหญ่** โดยทั่วไปกระบวนการสาธารณะเป็นกระบวนการที่ดำเนินการไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวม จึงมุ่งให้หน่วยงานรัฐเป็นเจ้าภาพดำเนินการ องค์กรภาครัฐเป็นผู้กำหนดแผน รายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการ จัดสรรทรัพยากรสนับสนุน ระดมความสนับสนุนอื่นๆ ทำความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้อง หรือมอบหมายของค์กรภาคเอกชนหรือประชาชนเข้าร่วมดำเนินการด้วย แต่องค์กรภาครัฐเป็นผู้รับผิดชอบหลัก

10. **มุ่งให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นทางการ** นโยบายสาธารณะถูกกำหนดขึ้นเพื่อให้บรรลุประโยชน์ต่อสังคม ไม่ใช่เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคลหรือกลุ่มโดยเฉพาะเจาะจง กล่าวคือ นโยบาย

ที่กำหนดนั้นต้องไม่มุ่งเอื้อประโยชน์ต่อคนใกล้ชิดของผู้กำหนดนโยบายเท่านั้น แต่ต้องให้ประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม หรือประโยชน์ต่อกลุ่มที่ประสบปัญหาโดยรวม ไม่แยกแยะด้วยอคติหรือความสนิทสนมใกล้ชิดส่วนตัว ผลที่มุ่งให้เกิดนี้เป็นเรื่องเปิดเผย และเป็นพันธะผูกพันรัฐบาลหรือผู้กำหนดนโยบายอย่างเป็นทางการ

11. มุ่งให้เกิดผลโดยวิธีที่ดีที่สุดที่เป็นไปได้ นโยบายสาธารณะต้องมุ่งให้เกิดผลประโยชน์ต่อสังคมหรือกลุ่มเป้าหมายของนโยบายให้ดีที่สุดตามสถานการณ์ที่ประสบ หมายความว่าผู้กำหนดนโยบายต้องเลือกหนทางที่ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ การกำหนดนโยบายสาธารณะจึงต้องเป็นไปด้วยความระมัดระวัง มีการศึกษาหาทางเลือกที่รอบคอบที่สุด ก่อนประกาศเป็นนโยบายที่ส่งผลผูกพันในทางปฏิบัติ

ลักษณะของนโยบายที่ดี

ทศพร ศิริสัมพันธ์ ได้แจกแจงนโยบายที่ดีว่าต้องมีความชัดเจน สอดรับกับการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อม และตรงกับความต้องการของประชาชน โดยสรุปแล้ว นโยบายสาธารณะที่ดีควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. ต้องมีความชัดเจน โดยข้อเท็จจริงบุคคลทั่วไปเข้าใจว่านโยบายสาธารณะต้องมีลักษณะกว้างๆ มากกว่าจะประกอบด้วยรายละเอียดเฉพาะเจาะจง แต่ถึงจะมีความกว้าง นโยบายนั้นต้องสื่อความได้ชัดเจนว่าผู้กำหนดนโยบายต้องการทำอะไร หวังผลอะไร ที่ไหน เมื่อไร ใครเกี่ยวข้องหรือได้รับผลกระทบ ใครได้ประโยชน์อะไร แม้ไม่แจกแจงในเชิงปริมาณ แต่ก็ต้องระบุให้ทิศทางที่แน่นอน

2. ต้องเหมาะสมกับบริบทหรือสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ ดังได้กล่าวว่บริบทของแต่ละสังคมล้วนมีผลกระทบต่อสัมฤทธิ์ผลของนโยบายทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นบริบทเรื่องช่วงจังหวะเวลา ความพร้อมและการยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง ข้อจำกัดจากกฎระเบียบและธรรมเนียมปฏิบัติ หรือความเหมาะสมพอเพียงของทรัพยากร เป็นต้น ดังนั้น นโยบายที่กำหนดจึงต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของบรรดาเงื่อนไข ปัจจัย และบริบทที่เป็นตัวกำหนดความสำเร็จของการดำเนินการตามนโยบายด้วย

3. ต้องตอบสนองความต้องการของประชาชน เนื่องจากสภาพแวดล้อมและความต้องการย่อมเปลี่ยนแปลงไป นโยบายที่กำหนดต้องเหมาะสมกับยุคสมัยและความจำเป็นในแต่ละสถานการณ์ ทั้งนี้สภาพแวดล้อมจะเป็นตัวกำหนดความต้องการของประชาชนและกลุ่มผลประโยชน์ ซึ่งสะท้อนออกมาในลักษณะต่างๆ และรัฐบาลมีหน้าที่พิจารณาความต้องการของประชาชนเพื่อนำมากำหนดเป็นนโยบายที่ตอบสนองความต้องการดังกล่าว นโยบายที่ดีจึงมุ่งให้เกิดประโยชน์สอดคล้องกับความต้องการจริงของประชาชน

4. เป็นนโยบายที่นำไปปฏิบัติให้เกิดผลได้จริง นโยบายถือเป็นพันธะผูกพันผู้กำหนดนโยบาย และความสำเร็จของนโยบายขึ้นกับผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินการตามนโยบาย ดังนั้นนโยบายสาธารณะที่ดีต้องเป็นนโยบายแห่งความจริง คือมุ่งผลที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ ไม่ใช่เป็นคำแถลงเลื่อนลอย และไม่หวังผลในทางปฏิบัติ

5. สามารถปรับให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ในทางปฏิบัติได้โดยไม่เปลี่ยนแปลงหลักการสำคัญของนโยบาย กล่าวคือนโยบายควรมีลักษณะที่ไม่ดึงตัวไปจนไม่สามารถปรับให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงในทางปฏิบัติ อย่างไรก็ตาม การปรับให้เหมาะสมกับทางปฏิบัติต้องไม่ขัดแย้งหรือเปลี่ยนแปลงสาระอันเป็นหลักของตัวนโยบาย เพราะหากเป็นไปเช่นนั้นก็เท่ากับเป็นการเปลี่ยนนโยบายไปด้วย

1.4.3 ประโยชน์ของนโยบายสาธารณะ

นโยบายสาธารณะมีบทบาทเป็นกรอบแนวทางสำหรับการแก้ไขปัญหา การดำเนินการ หรือการพัฒนาปรับปรุงกิจกรรมบางอย่างเพื่อประโยชน์สาธารณะ การกำหนดหรือแถลงนโยบายสาธารณะให้เป็นที่รับรู้ทั่วไปจึงมีความจำเป็นและก่อประโยชน์มากมาย ดังจะกล่าวต่อไปนี้

1. สร้างความชัดเจนแก่ฝ่ายปฏิบัติ เนื่องจากนโยบายสาธารณะเป็นจุดยืน ท่าที แนวทาง ทิศทาง หรือเจตนารมณ์ของรัฐบาล หรือผู้กำหนดนโยบาย และเนื่องจากต้องมีการดำเนินการให้เกิดผลตามที่แถลงในนโยบายสาธารณะ ดังนั้น นโยบายสาธารณะจึงมีประโยชน์ในฐานะที่เป็นแนวทางหรือคู่มือดำเนินการของหน่วยงานที่รับผิดชอบในการผลักดันให้นโยบายเกิดผล หน่วยงานปฏิบัติที่เกี่ยวข้องอาจเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินการโดยตรง เช่น กระทรวงสาธารณสุข ในเรื่องเกี่ยวกับนโยบายสุขภาพอนามัย กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย และสำนักงานตำรวจแห่งชาติในเรื่องเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ หรือสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติและสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในเรื่องเกี่ยวกับการปราบปรามยาเสพติด เป็นต้น นอกจากนี้ นโยบายยังเกี่ยวข้องกับหน่วยสนับสนุนอื่น ๆ ที่ไม่มีหน้าที่นำนโยบายไปปฏิบัติโดยตรง ตัวอย่างเช่น สำนักงานประมาณ กระทรวงการคลัง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นต้น หน่วยงานเหล่านี้จะต้องทำความเข้าใจนโยบายให้ตรงกัน และทำงานประสานกันเพื่อให้นโยบายเกิดผลในทางปฏิบัติ ความชัดเจนจนนโยบายสาธารณะจะเป็นเครื่องมือที่รัฐบาลใช้ประเมินประสิทธิภาพและความสามารถในการดำเนินการของหน่วยงานปฏิบัติได้อย่างสำคัญ

2. เป็นเครื่องแสดงความจริงจังกในการแก้ปัญหาของรัฐบาล นโยบายสาธารณะที่ได้รับการประกาศมาในช่วงเวลาที่เหมาะสมถือเป็นการแสดงความรับผิดชอบและความมุ่งมั่นของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาหรือการดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดที่จำเป็นสำหรับสังคม ในกรณีที่เกิดปัญหาอย่างหนึ่งอย่างใดที่ส่งผลกระทบต่อสังคมและเป็นที่น่าสนใจของสาธารณะ ตัวอย่างเช่น ปัญหาความยากจน ปัญหายาเสพติดระบาด ปัญหาการลอบเข้าเมืองของแรงงานต่างชาติ ฯลฯ ประชาชนย่อมมุ่งหวังให้รัฐบาลแสดงท่าทีหรือประกาศจุดยืนของตนในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว หากเพิกเฉย รัฐบาลก็จะถูกกล่าวหาว่าไม่มีความรับผิดชอบ ไม่ตอบสนองความต้องการของประชาชน รัฐบาลหรือผู้มีอำนาจกำหนดนโยบายสาธารณะจึงจำเป็นต้องติดตามสลับตรับฟังปัญหาต่างๆ ที่ประชาชนให้ความสนใจ และใคร่ครวญให้ชัดเจนก่อนประกาศเป็นนโยบายสาธารณะว่าจะดำเนินการหรือไม่ ดำเนินการกับปัญหาดังกล่าวอย่างไร หรือในกรณีที่ไม่มีปัญหาปรากฏชัดเจน รัฐบาลอาจกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาปรับปรุงหรือส่งเสริมประเด็นเรื่องหนึ่งเรื่องใดที่รัฐบาลเห็นเป็นเรื่องสำคัญก็ได้ ตัวอย่างเช่น รัฐบาลอาจหยิบยกแนวทางการส่งเสริมภาพลักษณ์ของไทยในเวทีระหว่างประเทศขึ้นมา กำหนดเป็นนโยบาย เป็นต้น

3. เป็นการแสดงพันธะผูกพันของรัฐบาล ไม่เพียงเป็นการแสดงความจริงจังกในการแก้ไขปัญหาเท่านั้น นโยบายสาธารณะยังเป็นการแสดงพันธะสัญญาว่ารัฐบาลจะดำเนินการเรื่องหนึ่งเรื่องใดที่รัฐบาลเห็นว่าสำคัญ เมื่อมีการประกาศไปแล้ว ก็เป็นที่คาดหวังว่ารัฐบาลจะดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายพันธะผูกพันนี้ในขณะเดียวกันก็เป็นตัวชี้วัดความตั้งใจหรือความสำเร็จในการทำงานของรัฐบาลด้วย นโยบายสาธารณะจึงมักถูกติดตามเฝ้าดูอย่างใกล้ชิดโดยพรรคการเมืองฝ่ายค้าน นักปฏิบัติทางการเมืองของรัฐบาล ประชาชนซึ่งมีผลประโยชน์เกี่ยวข้อง ซึ่งจะหาทางทวงถามหรือติดตามผล หากรัฐบาลไม่ดำเนินการหรือไม่ประสบความสำเร็จ นโยบายสาธารณะก็จะย้อนกลับมาเป็นปัจจัยบ่อนทำลายความน่าเชื่อถือของรัฐบาล

4. เป็นดัชนีชี้วัดความสามารถของรัฐบาล นโยบายสาธารณะในตัวของมันเองเป็นเครื่องบ่งชี้เบื้องต้นว่ารัฐบาลมีความสนใจปัญหาและสามารถเผชิญปัญหาได้อย่างเหมาะสมเพียงใด และเมื่อมีการนำนโยบายไปปฏิบัติ ผลสำเร็จหรือความล้มเหลวของการดำเนินนโยบายดังกล่าวย่อมสะท้อนกลับมาเป็นข้อมูลสำหรับประชาชนในการตัดสินความสามารถของรัฐบาลอย่างเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงจากนโยบายของรัฐบาล ด้วยเหตุนี้ ก่อนจะประกาศนโยบายอย่างเป็นทางการ รัฐบาลจำเป็นต้องใคร่ครวญข้อความของนโยบายอย่างรอบคอบจริงจัง เพื่อให้แน่ใจว่าแนวนโยบายที่กำหนดนั้น เป็นแนวทางที่ดีที่สุดแล้วในการเผชิญปัญหาหรือปรากฏการณ์ทางสังคมที่รัฐบาลตัดสินใจว่าสำคัญ และเมื่อกำหนดนโยบายแล้วก็มีหน้าที่ผลักดันสนับสนุนให้ นโยบายนั้นเกิดผลในทางปฏิบัติให้จงได้ในประเทศประชาธิปไตย ความสำเร็จหรือ

ความล้มเหลวของนโยบายจะเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งที่ประชาชนใช้ตัดสินใจเลือกตัวแทนของตนหรือเลือกพรรคการเมืองใดเข้าบริหารประเทศ

5. เป็นทำที่ที่ประชาชน และผู้ที่เกี่ยวข้องมีปฏิริยาตอบสนองหรือวิพากษ์ได้ ถึงแม้ในช่วงที่ยังไม่มีการนำนโยบายไปปฏิบัติก็ตาม แต่เมื่อมีการประกาศอย่างเป็นทางการ พรรคการเมืองฝ่ายค้านคนในวงการวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง กลุ่มผลประโยชน์ สื่อมวลชนและประชาชนที่สนใจก็จะแสดงความคิดเห็นหรือมีปฏิริยาตอบสนอง ไม่ว่าจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ถึงแม้รัฐบาลจะไม่ถอนนโยบายที่ประกาศ หรือประกาศแก้ไขจนเป็นเรื่องเสื่อมเสียและถูกดำเนินก็ตาม แต่รัฐบาลจะได้ประโยชน์จากการใช้ข้อวิตกกังวล ข้อวิพากษ์ หรือข้อเสนอแนะที่ได้รับเพื่อกำหนดมาตรการป้องกันปัญหา หรือปรับปรุงแนวทางและวิธีดำเนินการให้เป็นไปอย่างราบรื่นมากกว่าที่เคยคิดมาก่อน ปฏิริยาตอบสนองของประชาชน และผู้ที่เกี่ยวข้องสนใจอื่นจึงเป็นเรื่องที่รัฐบาลต้องให้ความสนใจและนำมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด

ประโยชน์ของการศึกษานโยบายสาธารณะ

ในขณะที่นโยบายสาธารณะในตัวของมันเองมีประโยชน์ดังได้กล่าวแล้ว การศึกษาหรือการให้ความสนใจนโยบายสาธารณะก็เป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจศึกษาอีกมากมาย

ผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการศึกษานโยบายสาธารณะครอบคลุมทั้งผู้มีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบาย ผู้ปฏิบัติให้นโยบายบังเกิดผล นักรัฐศาสตร์ ที่ปรึกษา นักวิชาการ ผู้ได้รับผลกระทบจากนโยบายสาธารณะและสังคมโดยรวม

อาจสรุปประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษานโยบายสาธารณะได้ดังต่อไปนี้

1. **ช่วยให้เข้าใจปรากฏการณ์เกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ** ผู้ศึกษาจะเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยีที่มีต่อนโยบายสาธารณะ ช่วยให้สามารถอธิบายหรือคาดคะเนปรากฏการณ์เกี่ยวกับนโยบายสาธารณะได้ถูกต้อง ชัดเจน และเป็นรูปธรรม องค์ความรู้เกี่ยวกับนโยบายสาธารณะจะช่วยให้สามารถประยุกต์แก้ไขปัญหาสังคมต่างๆ ได้ นอกจากนี้ การศึกษานโยบายสาธารณะเชิงเปรียบเทียบจะช่วยให้สามารถนำประสบการณ์ของประเทศต่างๆ มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับประเด็นปัญหาเชิงนโยบายในประเทศได้

2. **เข้าใจกระบวนการกำหนดนโยบาย** ความเข้าใจส่วนนี้จะเป็ประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะที่สอดคล้องกับความเป็นจริง ทำให้นโยบายที่กำหนดมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ทราบขั้นตอนต่างๆ ที่จำเป็นทั้งก่อนที่จะประกาศนโยบายอย่างเป็นทางการ และทราบกระบวนการจำเป็นต่างๆ ที่ต้องกระทำหลังจากแถลงนโยบาย ทำให้เกิดการเตรียมตัวได้ดีกว่าการไม่เข้าใจกระบวนการกำหนดนโยบาย

3. *สามารถนำนโยบายไปดำเนินการให้เกิดผล* ผู้รับผิดชอบในการดำเนินการให้ นโยบายเกิดผลสามารถคาดคะเนและเตรียมตัวผลักดันนโยบายให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพได้ เพราะทราบขั้นตอนการดำเนินการ ทราบปัจจัยที่สนับสนุนหรือขัดขวางความสำเร็จของนโยบาย รวมทั้งช่วยให้คาดคะเนประเด็นปัญหาล่วงหน้า อันทำให้สามารถป้องกันหรือเตรียมการเผชิญปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทันที

4. *สามารถวิเคราะห์ความเหมาะสมของนโยบายสาธารณะ* ผู้ที่มีบทบาทฯ แสดงความคิดเห็นคัดค้าน หรือให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงนโยบายสาธารณะย่อมสามารถวิเคราะห์ได้ว่านโยบายที่กำลังเตรียมร่างหรือได้แถลงออกมานั้นมีความเหมาะสมเพียงใด มีประเด็นจุดอ่อนหรือจุดแข็งอย่างไร น่าจะประสบความสำเร็จได้หรือไม่ เป็นนโยบายที่เป็นไปได้เพียงไร ความสามารถส่วนนี้จะ เป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นเพื่อติติงหรือให้ข้อเสนอแนะได้อย่างเหมาะสม ไม่ใช่การวิพากษ์ลอยๆ โดยไม่มีหลักการ

5. *สามารถติดตามและประเมินนโยบายสาธารณะได้* เพื่อการปรับปรุงให้เกิดประโยชน์และประสบความสำเร็จ กระบวนการติดตามและประเมินนโยบายสาธารณะเป็นสิ่งจำเป็นยิ่งสำหรับผู้กำหนดนโยบายและผู้ดำเนินนโยบายไปปฏิบัติ ในส่วนนี้ การศึกษานโยบายสาธารณะจะช่วยให้ผู้ศึกษาเข้าใจรูปแบบและวิธีการติดตามความคืบหน้าของการนำนโยบายไปปฏิบัติ รวมทั้งสามารถประเมินจุดอ่อน จุดแข็ง และสภาพปัญหา เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกระบวนการที่เกี่ยวข้อง และทำให้ นโยบายสาธารณะเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 วิทยานิพนธ์

จาตุร อภิชาติบุตร (2530 : 30) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาผู้อพยพผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงต่อความมั่นคงของชาติ ศึกษาเฉพาะจังหวัดตาก ผลการศึกษาพบว่า จากการทำมาค้าขายยามรุ่งคืบหน้าเพื่อยึดครองพื้นที่ของฝ่ายกะเหรี่ยงอย่างต่อเนื่องและคาดว่าแนวโน้มในอนาคต สถานการณ์ผู้รับในพม่าจะเพิ่มความรุนแรงยิ่งขึ้น ผลที่ตามมาคือผู้อพยพลี้ภัยเข้ามาสู่ไทยมากขึ้นหากรัฐบาลไทยปล่อยให้สถานการณ์เป็นดังเช่นปัจจุบัน จะทำให้ผู้อพยพชาวกะเหรี่ยง หลังไหลเข้ามาเป็นจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ การเน้นนโยบายให้ความช่วยเหลือตามหลักมนุษยธรรมต่อผู้อพยพจะทำให้ประเทศไทยจะตกอยู่ในสภาพที่ต้องรับเลี้ยงดูแลผู้อพยพลี้ภัยเหล่านี้ไม่มีที่สิ้นสุด อันจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ ดังนั้นรัฐบาลควรที่จะกำหนดแนวปฏิบัติต่อผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงให้แน่นอนเพื่อป้องกันมิให้ชนกลุ่มน้อยต่างชาติมาสร้างปัญหาให้เกิดขึ้นในเขตไทย

จิระศักดิ์ มาสันเทียะ (2543 : ง-จ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนตะวันตก ในการช่วยเหลือชาวกะเหรี่ยงตามแนวชายแดนไทย-พม่า มีวัตถุประสงค์ คือ

1. เพื่อศึกษาบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนตะวันตกในการช่วยเหลือผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงตามแนวชายแดนไทย-พม่า
2. เพื่อทราบถึงปัญหาและข้อจำกัดในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชน
3. เพื่อทราบถึงบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนที่มีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ไทย-พม่า
4. เพื่อทราบถึงการประสานงานระหว่างองค์กรพัฒนาเอกชนกับรัฐบาลไทย

การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและได้สวน ประชากรที่ศึกษาได้แก่ เจ้าหน้าที่รัฐบาลไทย และองค์กรพัฒนาเอกชนที่เกี่ยวข้อง และผู้นำชาวกะเหรี่ยงลี้ภัย

ผลการศึกษา พบว่า การช่วยเหลือผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงขององค์กรพัฒนาเอกชนมีมูลเหตุเพื่อหลักมนุษยธรรม โดยให้การช่วยเหลือด้านเครื่องอุปโภค บริโภค สาธารณสุข และการศึกษา ส่วนวัตถุประสงค์ทางการเมือง การเผยแพร่ศาสนาคริสต์ และวัตถุประสงค์แอบแฝงอื่นๆ เป็นเหตุผลรอง กิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชนสอดคล้องกับนโยบายของราชการไทยเป็นส่วนใหญ่ และอยู่ภายใต้การดูแลของหน่วยงานของรัฐบาลไทยในพื้นที่ แต่ก็มีส่วนที่สอดคล้องกัน อันเป็นผลมาจากความไม่ชัดเจนในนโยบายของรัฐบาลไทยในการควบคุมบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนตะวันตก

นอกจากนี้ยังพบว่า บทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนตะวันตกได้ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยและพม่า โดยมีสาเหตุจากพฤติกรรมที่แอบแฝงขององค์กรพัฒนาเอกชนที่มีการแทรกแซงทางการเมืองภายในพม่า การลักลอบส่งข้อมูลกลับประเทศตะวันตกของตน และการเสนอข่าวของสื่อมวลชนตะวันตกที่บิดเบือน ทำให้รัฐบาลพม่าเชื่อว่ารัฐบาลไทยผู้เห็นเป็นใจกันองค์กรพัฒนาเอกชนตะวันตกในการคุกคามความมั่นคงแห่งชาติ

จิระศักดิ์ เพชรตรา (2541 : ง-จ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาที่ดั่งคำขอพพผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงตามแนวชายแดนไทย-พม่า ที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ

1. เพื่อศึกษาทัศนคติของข้าราชการฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันประเทศทั้งฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือน ต่อความเหมาะสมของที่ตั้งค่ายอพยพผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยง ระหว่างการตั้งอยู่ตามแนวชายแดนไทย-พม่า กับการตั้งลึกเข้ามาในเขตไทยประมาณ 10 กม.

2. เพื่อศึกษาถึงมุมมองการตัดสินใจของข้าราชการฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือนดังกล่าวในเรื่องยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศตามแนวชายแดน และในเรื่องนโยบายการย้ายค่ายอพยพผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงให้ลึกเข้ามาในเขตแดนไทย

3. เพื่อศึกษาถึงผลกระทบทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคงของชาติและ ภายลักษณ์ของประเทศ เมื่อมีการย้ายที่ตั้งค่ายอพยพลี้กเข้ามาในเขตแดนไทย

ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของข้าราชการฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันประเทศ ทั้งฝ่าย ทหารและฝ่ายพลเรือน เห็นว่าที่ตั้งค่ายอพยพผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงที่อยู่ตามแนวชายแดนไทย-พม่า ไม่ ปลอดภัยจากกองกำลังทหารพม่า และกองกำลังกะเหรี่ยงพุทธ ที่ลักลอบเข้ามาโจมตีค่ายอพยพผู้ลี้ภัย ชาวกะเหรี่ยงตามแนวชายแดนบ่อยครั้ง โดยเฉพาะในฤดูแล้งของทุกปี ก่อให้เกิดความเสียหายต่อ ประเทศไทย และต่อประสิทธิภาพของหน่วยงานที่รับผิดชอบ จึงเกิดแนวความคิดจากฝ่ายทหารด้วย การย้ายค่ายอพยพที่อยู่ตามแนวชายแดนให้ลึกเข้ามาในเขตไทย เพื่อให้การระวังป้องกันกระทำ ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ และง่ายต่อการควบคุมดูแลค่ายอพยพของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง และยากต่อการ โจมตีของกองกำลังต่างชาติ จากแนวคิดให้มีการย้ายค่ายอพยพที่มาจากฝ่ายทหาร แสดงว่าบทบาทนา ของทหาร สามารถนำไปสู่การตัดสินใจในระดับนโยบายของรัฐบาล เพื่อให้มีการปฏิบัติตามแนวทาง ที่เกี่ยวกับเรื่องการป้องกันประเทศและการรักษาความมั่นคง โดยเริ่มการย้ายค่ายอพยพจากบ้านห้วย บง อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก ที่อยู่ใกล้ชายแดนเมื่อเดือนมีนาคม 2540 ให้เข้ามาพร้อมกับค่ายอพยพ บ้านห้วยกะโหลก อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ที่อยู่ลึกเข้ามาในเขตไทยอีก 5 กม. ส่วนผลกระทบ ทางด้านการเมืองมีน้อยมากเมื่อย้ายค่ายอพยพผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงเข้ามาแล้ว เพราะพม่าเองก็เห็นด้วย กับการย้ายค่ายอพยพผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงห่างจากชายแดนเข้ามาทางฝั่งไทย เพื่อพม่าจะได้เข้าควบคุม พื้นที่ได้ง่ายขึ้น ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจก็มีบ้างคือ การค้าขายสิ่งของหนีภาษี การค้าอาวุธสงคราม การค้ายาเสพติด ซึ่งส่งผลกระทบทางด้านสังคมต่อไปอีก เช่น ปัญหาอาชญากรรมที่เพิ่มขึ้น ปัญหา แรงงานผิดกฎหมายชาวกะเหรี่ยงที่มาแย่งอาชีพคนไทย ปัญหาด้านสาธารณสุข และปัญหาเรื่องโรค ระบาด

อย่างไรก็ดี การย้ายค่ายอพยพผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงลึกเข้ามาในเขตไทย ส่งผลดีต่อภายลักษณ์ ของประเทศในแง่เป็นการช่วยเหลือผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงอย่างมีมนุษยธรรมในสายตาต่างประเทศ เพราะความปลอดภัยของผู้ลี้ภัยในค่ายอพยพเป็นที่จับตามองขององค์กรเอกชนระหว่างประเทศ ที่คอย ช่วยเหลือผู้ลี้ภัยในพื้นที่ตลอดเวลา ซึ่งจะสะท้อนความเป็นจริงว่า ประเทศไทยดำเนินการช่วยเหลือผู้ลี้ ภัยชาวกะเหรี่ยงตามหลักมนุษยธรรมและสิทธิมนุษยชน ตามความต้องการของกระแสสังคมโลก

เฉลิมศักดิ์ แหวมงาม (2535 : ก - ง) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาแรงงานต่างชาติ : ศึกษากรณี กะเหรี่ยงหลบหนีเข้าเมือง อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาปัญหาแรงงานต่างชาติ กรณีกะเหรี่ยงชนกลุ่มน้อยสัญชาติพม่า ที่หลบหนีเข้าเมือง อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก โดยศึกษา เกี่ยวกับกะเหรี่ยงชนกลุ่มน้อยสัญชาติพม่ากับการแย่งอาชีพพื้นฐานแรงงานไทย การเปรียบเทียบ คุณภาพแรงงานกะเหรี่ยงกับแรงงานไทยและกะเหรี่ยงชนกลุ่มน้อยสัญชาติพม่า ผลกระทบที่มีต่อ

ความมั่นคงของประเทศไทยรวมทั้งศึกษาเกี่ยวกับลักษณะการประกอบอาชีพ ตลอดจนชีวิตความเป็นอยู่ของแรงงานกะเหรี่ยงชนกลุ่มน้อยสัญชาติพม่า

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ กลุ่มนักธุรกิจภาคเอกชน กลุ่มข้าราชการประจำ กลุ่มกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และนักการเมืองท้องถิ่น กลุ่มแรงงานไทย และกลุ่มแรงงานกะเหรี่ยงสัญชาติพม่า ในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 50 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์

จากการศึกษาปรากฏผลแยกออกได้เป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. แรงงานกะเหรี่ยงชนกลุ่มน้อยสัญชาติพม่าได้เข้ามาแย่งอาชีพพื้นฐานแรงงานไทยเนื่องจากพ่อค้า นักธุรกิจ และประชาชนในอำเภอแม่สอดเลือกใช้แรงงานกะเหรี่ยงมากกว่าแรงงานไทย จึงมีผลทำให้แรงงานไทยในอำเภอแม่สอดตกงาน
2. แรงงานกะเหรี่ยงคุณภาพแรงงานดีกว่าแรงงานไทย เนื่องจากแรงงานกะเหรี่ยงมีความอดทน ทำงานมีระเบียบวินัยมากกว่าแรงงานไทย รวมทั้งแรงงานกะเหรี่ยงมีความซื่อสัตย์ สุจริต ทำให้ได้รับความเชื่อถือ ไว้วางใจจากนายจ้างมากกว่าแรงงานไทย
3. แรงงานไทยค่อนข้างขาดแคลน เนื่องจากได้รับจ้างแรงงานต่ำ และต้องการออกไปทำงานที่อื่นนอกแม่สอด หรือหันไปประกอบอาชีพอิสระด้านเกษตรกรรมมากกว่า
4. แรงงานกะเหรี่ยงสัญชาติพม่า มีผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศไทยโดยทำให้อำเภอแม่สอดสูญเสียเงินออกนอกประเทศ และการเข้ามาของแรงงานกะเหรี่ยงสัญชาติพม่า ด้านบริการทางเพศ ทำให้ภาพพจน์ของประเทศไทยต้องสูญเสียในสายตาของต่างชาติ

นคร ศิวิลัย (2544 : 4 - 5) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ผู้หนีภัยการสู้รบชาวพม่าในประเทศไทย : ศึกษากรณีจังหวัดตาก” มีวัตถุประสงค์เพื่อทำการศึกษาสาเหตุความเป็นมาของผู้หนีภัยจากการสู้รบชาวพม่าในจังหวัดตากกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับผู้ลี้ภัยปัญหาและผลกระทบนโยบายของรัฐบาลไทยต่อผู้หนีภัยจากการสู้รบ การให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหาและแนวทางการส่งกลับโดยศึกษาจากเอกสาร จากการสำรวจ การสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์ในพื้นที่ จากการศึกษาพบว่าเมื่อพม่าได้รับเอกราชจากอังกฤษใน พ.ศ. 2490 ชนกลุ่มน้อยชาวกะเหรี่ยง ได้จัดตั้งกองกำลังเพื่อแบ่งแยกรัฐกะเหรี่ยงเป็นรัฐอิสระ พม่าได้ใช้กำลังทหารปราบปรามกองกำลังกะเหรี่ยงอย่างต่อเนื่องทำให้เกิดการสู้รบบริเวณชายแดน มีผู้หนีภัยจากการสู้รบเดินทางเข้ามาในประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2527 จนขณะนี้มากกว่า 100,000 คน เฉพาะในเขตจังหวัดตาก ประมาณ 60,000 คน สาเหตุที่ต้องอพยพเข้ามาในประเทศไทยเนื่องมาจากที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่การสู้รบ ไม่สามารถทำกินในพื้นที่ได้ตามปกติ บ้านเรือนถูกทหารพม่าเผาทำลาย ถูกกล่าวหาว่าให้การสนับสนุนกองทับกะเหรี่ยงแล้ว

ถูกข่มขืนกระทำชำเรา ถูกเกณฑ์เป็นทหาร บางส่วนเป็นผู้ที่เคยเป็นผู้นำทางทหารและอดีตนักศึกษา สำหรับผู้ที่เดินทางเข้ามาหลัง พ.ศ. 2541 ส่วนใหญ่เกิดจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนและปัญหาด้านเศรษฐกิจ รัฐบาลไทยมีนโยบายให้ที่พักพิงเฉพาะผู้ที่ภัยมาจากการสู้รบเท่านั้นและไม่สามารถให้สถานะเป็น ผู้ลี้ภัยตามอนุสัญญาว่าด้วยสถานะภาพผู้ลี้ภัย ค.ศ. 1951 และถือว่าเป็นผู้หลบหนีเข้าเมือง เพียงแต่ผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นการชั่วคราวเพื่อรอการส่งตัวกลับ เมื่อสถานการณ์ในพม่าเอื้ออำนวย ในระหว่างพักอาศัยอยู่ในประเทศไทยผู้นี้ภัยจากการสู้รบมีสิทธิพื้นฐานตามหลักมนุษยธรรมที่จะไม่ถูกจับไล่ส่งกลับหรือถูกผลักดันไปยังชายแดน ได้รับที่พักอาศัยที่ปลอดภัย และอาหารสำหรับการดำรงชีวิตตามสมควร ผู้นี้ภัยจากการสู้รบก่อให้เกิดปัญหาและผลกระทบกับประเทศไทยในด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การเมือง เศรษฐกิจ สังคม สาธารณสุข สิ่งแวดล้อม และความเป็นอยู่ของประชาชนใกล้พื้นที่พักพิงชั่วคราว การแก้ไขปัญหาของประเทศที่ผ่านมา คือ การควบคุมผู้นี้ภัยจากการสู้รบไว้ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวและให้องค์กรการกุศลและสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติเข้ามาดูแลให้ความคุ้มครองและบรรเทาทุกข์ ปัญหาต่าง ๆ ภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราวจึงมีไม่มาก ขณะที่การสู้รบในพม่าได้เบาบางลงมากมีผู้นี้ภัยจากการสู้รบบางส่วนกลับเข้าไปสร้างบ้านเรือนอยู่ในพม่า แต่ส่วนใหญ่ไม่ยอมเดินทางกลับพม่า จากการสอบถามผู้นี้ภัยจากการสู้รบส่วนใหญ่ประสงค์จะเดินทางกลับพม่าหากสถานการณ์การสู้รบหมดไป มีส่วนน้อยซึ่งเป็นกลุ่มแกนนำที่ไม่ต้องการเดินทางกลับเว้นแต่พม่าจะหยุดการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง รัฐบาลไทยและสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติได้พยายามเจรจาให้พม่ารับผู้นี้ภัยจากการสู้รบกลับพม่าแต่พม่ายังไม่พร้อมที่จะรับผู้นี้ภัยจากการสู้รบกลับพม่า

อมรรัตน์ นกุล (2545 : ง - จ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาการควบคุมดูแลผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว จังหวัดตาก มีวัตถุประสงค์ 4 ประการ คือ

1. เพื่อศึกษาปัญหาของหน่วยราชการและองค์กรพัฒนาเอกชนระหว่างประเทศที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการควบคุมดูแล และช่วยเหลือผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบชาวกระเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวต่างๆ ในจังหวัดตาก
2. เพื่อศึกษาความคาดหวังของผู้หลบหนีภัยฯ ชาวกระเหรี่ยงต่อวิถีชีวิตภายในพื้นที่พักพิงฯ และความคาดหวังทางการเมืองในอนาคต
3. เพื่อศึกษาลักษณะหรือรูปแบบของการแสดงออกถึงความคับข้องใจของผู้หลบหนีภัยฯ ชาวกระเหรี่ยง ซึ่งอยู่ภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราว
4. เพื่อหาข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขปัญหาคือการควบคุมดูแลผู้หลบหนีภัยฯ ชาวกระเหรี่ยงในจังหวัดตาก

วิธีการวิจัยโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและข้อมูลภาคสนาม ด้วยการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและบุคคลสาขาอาชีพต่างๆ รวม 7 กลุ่ม จำนวนทั้งสิ้น 26 คนและสอบถามผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบกะเหรี่ยง จำนวนทั้งสิ้น 30 คน ในพื้นที่พักพิงชั่วคราว 3 แห่ง คือพื้นที่พักพิงชั่วคราว บ้านแม่หละ อำเภอท่าสองยาง บ้านอู้มเปี้ยม อำเภอพบพระ และบ้านนุโพ อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

ผลการวิจัยพบว่าในหน่วยงานราชการมีปัญหา และอุปสรรค คือขาดวัสดุอุปกรณ์งบประมาณ บุคลากร อีกทั้งพื้นที่พักพิงฯ กว้างขวาง และผู้หลบหนีภัยฯมีจำนวนมาก ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่อาจควบคุมดูแลผู้หลบหนีภัยฯ อย่างเข้มงวดได้ เพราะต้องให้เสรีภาพตามหลักมนุษยธรรม รวมทั้งมีเจ้าหน้าที่หลายหน่วยงานเข้า-ออก โดยไม่ได้รับอนุญาตจากหน่วยงานราชการ ส่วนองค์กรพัฒนาเอกชนระหว่างประเทศนั้น สามารถให้ความช่วยเหลือและดูแลตามหน้าที่ได้เป็นอย่างดี อีกทั้งมีการประสานงานกันเป็นอย่างดีระหว่างหน่วยงานราชการกับองค์กรพัฒนาเอกชนระหว่างประเทศ ตลอดจนคณะกรรมการผู้หลบหนีภัยฯชาวกะเหรี่ยง ในประเด็นความคาดหวังต่อวิถีชีวิตผู้หลบหนีภัยฯ ส่วนใหญ่เห็นว่าสภาพความเป็นอยู่ในพื้นที่พักพิงเป็นที่น่าพอใจ อย่างไรก็ตามพวกเขาต้องการกลับถิ่นฐานเดิมในประเทศพม่า ส่วนความคาดหวังด้านการเมืองระหว่างชนกลุ่มน้อยกับรัฐบาลทหารพม่า ผู้หลบหนีภัยฯ เห็นว่ายังไม่สามารถแก้ไขได้ เพราะผู้นำยังต้องการผลประโยชน์และอำนาจอยู่ ทำให้พวกเขาต้องอาศัยอยู่ภายในพื้นที่พักพิงต่อไป ด้านความคับข้องใจของผู้หลบหนีภัยฯ พบว่าแสดงออกในรูปแบบต่างๆ เช่น การไม่แสดงออก การเบื้อและซึมเศร้า และการถดถอย สำหรับข้อเสนอแนะจากการวิจัย มี 2 แนวทางคือ ด้านนโยบายและด้านปฏิบัติ ในด้านนโยบายรัฐบาลไทยควรให้ชนกลุ่มน้อยและรัฐบาลทหารพม่าเจรจาดกกลงกัน โดยให้องค์กรระหว่างประเทศได้เข้ามามีบทบาทช่วยเหลือ พัฒนาด้านชายแดน ฯลฯ ส่วนด้านการปฏิบัติควรเพิ่มงบประมาณในด้านต่างๆ และควรให้ผู้หลบหนีภัยฯ ได้เข้าร่วมประสานงานกับเจ้าหน้าที่ เพื่อให้เคารพกฎเกณฑ์ที่วางไว้

อุษมาศ เสียมภักดี (2546 : ง-จ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทของรัฐบาล นายชวณ หลีกภัย ด้านสิทธิมนุษยชนในอาเซียนกรณีพม่า มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา

- 1) เพื่อศึกษาบทบาทของ นายชวณ หลีกภัย ในการแก้ไขปัญหาสิทธิมนุษยชนในพม่าภายหลังการเปลี่ยนแปลงนโยบายความสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์มาเข้าสู่ข้อเสนอเกี่ยวกับพันธะเชิงยึดหยุ่น
- 2) เพื่อศึกษาถึงเหตุข้อมูลการเปลี่ยนแปลงจากนโยบายความสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์เป็นการเกี่ยวพันเชิงยึดหยุ่นต่อประเด็นสิทธิมนุษยชนของรัฐบาล
- 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของไทยกับอาเซียนจากกรณีพม่าว่า ไทยได้รับการยอมรับในบทบาทดังกล่าวจากอาเซียนหรือไม่ เพียงใด

4) เพื่อประเมินว่าการดำเนินบทบาทของไทยเสนอในเวทีอาเซียนนั้นได้ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในการแก้ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในพม่า รวมทั้งนำมาซึ่งความเปลี่ยนแปลงในอาเซียนหรือไม่ อย่างไร

ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยอาศัยการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และบุคคลที่เกี่ยวข้องในประเด็นที่ศึกษาจำนวน 56 คน รวมทั้งการใช้สังเกตการณ์ในการเก็บข้อมูลร่วมด้วย จากนั้นทำการวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้แนวคิดสิทธิมนุษยชน ค่านิยมเอเชีย / เอเชียวิถี และโลกาภิวัตน์ เป็นกรอบในการศึกษา ทั้งนี้จากการศึกษาพบว่า

1) รัฐบาลนายชวน หลีกภัย ได้ให้ความสำคัญต่อประเด็นสิทธิมนุษยชนในการแสดงบทบาทระหว่างประเทศโดยกำหนดไว้ในนโยบายต่างประเทศของรัฐบาลและแสดงท่าทีชัดเจนต่อปัญหา การละเมิดสิทธิมนุษยชนในพม่าโดยนำเสนอแนวทางการเกี่ยวพันเชิงยึดหยุ่นต่ออาเซียนเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อพม่าและนำเสนอกลไกความร่วมมือต่างๆ ในการแก้ไขปัญหาในภูมิภาคพร้อมกันนั้น ได้มีการปรับปรุงนโยบายภายในประเทศที่มีความสัมพันธ์กับปัญหาที่ไทยได้รับผลกระทบจากพม่า

2) บทบาทด้านสิทธิมนุษยชนของรัฐบาลชวน หลีกภัย เป็นผลมาจากพัฒนาการทางการเมืองภายในระบอบประชาธิปไตยของไทย การปรับตัวเข้าสู่บริบทโลกใหม่ในการที่ไทยได้รับผลกระทบจากปัญหาของพม่าทำให้รัฐบาลกำหนดนโยบายและแสดงบทบาทในด้านดังกล่าวเพื่อสะท้อนประโยชน์อันจะเกิดขึ้นแก่ประเทศ

3) การแสดงบทบาทในการส่งเสริมหลักสิทธิมนุษยชนของไทยโดยการนำเสนอแนวทางการเกี่ยวพันเชิงยึดหยุ่นได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากประชาคมนานาชาติ แต่กลับไม่ได้รับการยอมรับนักจากอาเซียนมองว่าแนวคิดดังกล่าวขัดต่อหลักการไม่แทรกแซงกิจการภายในและการขาดความชัดเจน

4) บทบาทของไทยโดยเฉพาะการนำเสนอแนวคิดเกี่ยวพันเชิงยึดหยุ่นนั้นไม่สามารถนำพม่าไปสู่ความเปลี่ยนแปลงได้ การเปลี่ยนแปลงใดๆ ที่จะเกิดขึ้นต้องมาจากกระบวนการภายในของพม่าเอง แนวคิดเกี่ยวพันเชิงยึดหยุ่นเป็นเพียงปัจจัยส่งเสริมให้พม่ามีความเปิดกว้าง และร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการแก้ไขปัญหามากขึ้นในขณะเดียวกันก็ก่อผลในการปรับโครงสร้างของอาเซียน โดยมีการจัดตั้งกลไกใหม่ๆ ขึ้นเพื่อเพิ่มศักยภาพและเป็นปรับการตัวของสมาคมให้สอดคล้องกับกระบวนการทัศน์ของโลก

2.2 งานวิจัย

กฤตยา อาชวนิจกุล (2545) ได้รายงานการศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์แรงงานย้ายถิ่นข้ามชาติ ในเอกสารวิชาการสถานะความรู้เรื่องแรงงานข้ามชาติในประเทศไทยและทิศทางการวิจัย ที่พึงพิจารณา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย ข้อมูลสำคัญที่ใช้ศึกษาคือ รายงานวิจัยทั้งที่ทำโดยคนไทยและชาวต่างชาติต่างประเทศเอกสารที่เกี่ยวข้องในเชิงทฤษฎี และข้อค้นพบในประเทศอื่นๆ ที่ประสบปัญหาเรื่องแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายคล้ายคลึงกับประเทศไทย รวมถึงรายงาน และเอกสารของทางราชการ และข้อมูลที่สืบค้นจากอินเทอร์เน็ต ในการวิเคราะห์สถานะความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ จะแยกออกเป็นประเด็นตามความเกี่ยวข้องเชิงแนวคิดเรื่องการค้ามนุษย์ข้ามชาติ คือ เริ่มจากความสำคัญของผลกระทบในเชิงทฤษฎี และนโยบาย การวิเคราะห์ความหมาย หรือคำจำกัดความจำนวน และการคาดประมาณขนาดของแรงงานข้ามชาติ นโยบายในการจัดการแรงงานข้ามชาติของประเทศไทยรวมถึงมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย แรงงานข้ามชาติกับประเด็นสุขภาพละสุุดท้าย คือเรื่องขบวนการค้าแรงงานข้ามชาติ

คันแดน กาลลาซ (2544) ได้เขียนรายงานวิจัยในหนังสือคนลี้ภัยในร่มป่า เรื่องการให้ความคุ้มครองผู้ลี้ภัย และการจัดทรัพยากรป่าไม้อย่างยั่งยืน จากการวิจัยพบว่าการให้ความคุ้มครองผู้ลี้ภัยมิได้ส่งผลให้เกิดสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมเกินกว่าศักยภาพการรองรับของป่าไม้ การเสื่อมโทรมของทรัพยากรป่าที่เกี่ยวข้องกับผู้ลี้ภัยนั้นจะเกิดขึ้นเมื่อ รัฐบาลไทยได้รวมค่ายผู้ลี้ภัยต่างๆ เข้าด้วยกันจนทำให้เกิดสภาพประชากรแออัด ทั้งนี้การเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมในป่าสงวนที่รองรับผู้ลี้ภัยนั้นเป็นผลจากการเกษตรเพื่อพาณิชย์ การผลิตจากป่า และการที่รูปแบบการเกษตรเพื่อยังชีพของชุมชนต้องเสื่อมถอย เนื่องจากถูกจำกัดที่ทำกิน ที่สำคัญก็คือ แม้ผู้ลี้ภัยและประชาชนท้องถิ่น จะมีได้เป็นต้นตอของการเสื่อมโทรมของทรัพยากรป่าไม้เลย พวกเขาก็คือกลุ่มหลักที่ต้องเผชิญกับผลสืบเนื่องทางสังคม และการเมืองของสถานการณ์นั้น

พรพิมล ตรีโชติ (2548) ในหนังสือเรื่อง “ไร่แผ่นดิน” จากผลงานการวิจัยเรื่อง “นโยบายส่งกลับผู้พลัดถิ่นจากพม่าของไทย” ได้ศึกษาเหตุการณ์ปัจจุบันของรัฐบาลไทยในความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาอันสัมพันธ์กับผู้พลัดถิ่นจากพม่าในประเทศไทยหลากหลายรูปแบบเช่นผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่า แรงงานผิดกฎหมาย ผู้เข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย นักศึกษาพม่าและผู้หนีภัยจากการสู้รบ ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักของงานวิจัยที่รัฐบาลไทยมีนโยบายส่งกลับเมื่อการสู้รบในพื้นที่ประเทศพม่าสงบลงและเสถียรภาพมั่นคง

สถานการณ์ความสัมพันธ์ไทย - พม่า ในบริบทของกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม มีความสำคัญต่อนโยบายต่างประเทศของไทยต่อพม่ามาโดยตลอด เพื่อความมั่นคงของประเทศและผลประโยชน์ของแต่ละประเทศ จากนโยบายต่างๆ ที่ผ่านมาก่อนให้เกิดผลดีและผลเสียแก่ทุกฝ่ายเช่นกัน ทั้งการอพยพของผู้ลี้ภัยจำนวนมากหลายแสนคนเข้ามาในไทย แต่นโยบายส่งกลับผู้หนีภัยการสู้รบกลับประเทศไม่ได้ผลตามเป้าหมาย เพียงแต่ผลักดันผู้ไม่พึงประสงค์ออกให้พ้นเขตประเทศเท่านั้น แต่ยังไม่เข้าสู่กระบวนการ ” ส่งกลับผู้หนีภัยอย่างมีศักดิ์ศรีแต่อย่างใดเลย

ข้อเสนอแนะ

1. การพัฒนาศักยภาพของผู้หนีภัยการสู้รบ
2. การเปิดโอกาสให้มีการสร้างภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราว
3. การอนุญาตให้ออกมาทำงานนอกพื้นที่โดยมีระบบการควบคุมและติดตาม
4. การเปิดพื้นที่พัฒนาในเขตเพื่อนบ้าน
5. การสนับสนุนการฟื้นฟูชุมชนและสังคมกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย
6. การประสานงานกับองค์กรระหว่างประเทศ
7. การมีส่วนร่วมของผู้หนีภัยฯ ในการวางแผนกลับมาตุภูมิ

สมโชค สวัสดิรักษ์ (2540) ได้ศึกษาหนังสือ “ความสัมพันธ์ระหว่างไทย-พม่า-กะเหรี่ยง” มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่จะศึกษาปัญหาชนชาติกะเหรี่ยง หรือกองทัพสหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง (KNU) ภายใต้การนำของพลเอกโบเม็ยะทั้งนี้จะเป็นการศึกษาในช่วง ค.ศ.1988-1995 (พ.ศ.253 - 2538) อันเป็นช่วงของรัฐบาลทหารพม่า (SLORC) ภายใต้การนำของพลเอกชอหม่องจนถึงสมัย พลเอกตานฉ่วย โดยใช้ทฤษฎีความเกี่ยวพัน : กระบวนการตอบโต้ (reactive process) ของ เจมส์ เอ็น. โรสเนา เป็นกรอบในการวิเคราะห์

ผลจากการศึกษาพบว่า ปัญหาชนกลุ่มน้อยชาวกะเหรี่ยงและชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ ในสหภาพพม่า นั้น รากเหง้าของปัญหาเกิดจากตัวรัฐบาลสหภาพพม่า หรือรัฐบาลทหารพม่าเอง ที่ไม่ยอมให้ชนกลุ่มน้อยๆ ได้รับสิทธิในการปกครองตนเองและเป็นรัฐอิสระ ตามเงื่อนไขข้อตกลง “ แอตลี-องซาน ” (28 มกราคม ค.ศ.1945) ดังนั้น ชนกลุ่มน้อยจึงได้จับอาวุธขึ้นต่อสู้กับรัฐบาลทหารพม่า เพราะคิดว่าไม่มีวิธีการอื่นที่ดีกว่านี้แล้ว สงครามกลางเมืองในสหภาพพม่า ยืดเยื้อยาวนาน ตั้งแต่ ค.ศ.1948-1995 (พ.ศ.2491- 2538) ยังไม่ยุติ ชนกลุ่มน้อยไม่สามารถจะบังคับให้รัฐบาลทหารพม่ายอมเจรจายุติสงคราม แต่รัฐบาลทหารพม่าก็ไม่อาจจะปราบปรามชนกลุ่มน้อยได้อย่างเด็ดขาดเช่นเดียวกัน

รัฐบาลทหารพม่าได้กำหนดยุทธศาสตร์ให้กองทัพสหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยงเป็นศัตรูอันดับหนึ่งที่รัฐบาลทหารพม่าต้องปราบปรามอย่างเด็ดขาดเพราะกองทัพสหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยงมีศักยภาพทางทหารสูงกว่าชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ และเป็นแกนนำสำคัญของกลุ่มพันธมิตรประชาธิปไตยแห่งพม่า (DAB) แต่ทหารพม่าก็ไม่สามารถจะกวาดล้างฐานที่มั่นของทหารกะเหรี่ยงซึ่งตั้งอยู่ตามริมแม่น้ำเมยใกล้ชายแดนด้านตะวันตกของประเทศไทยได้ทั้งหมดเพราะรัฐบาลไทยดำเนินนโยบาย “รัฐกันกระทบ” และมีการลักลอบค้าอาวุธสงครามบริเวณชายแดนไทย-พม่าของกลุ่มอิทธิพลและบริษัทเอกชนไทย โดยแลกเปลี่ยนกับทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ไม้สัก แร่ธาตุ และอัญมณี จากรัฐกะเหรี่ยง ประกอบกับรัฐกะเหรี่ยงเป็นที่ตั้งส่วนหนึ่งในเขตสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจของ 4 ประเทศ คือ ประเทศไทย สาธารณรัฐประชาชนจีน สหภาพพม่า และลาวด้วยเหตุนี้ การลงทุนทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชนไทยในสหภาพพม่า และหรือความร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับสหภาพพม่าในปัจจุบัน และอนาคตนั้นล้วนแต่เกี่ยวข้องกับที่ตั้งรัฐกะเหรี่ยงทั้งสิ้น กองทัพสหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง มีส่วนสำคัญที่จะให้ความร่วมมือหรือขัดขวางด้วยการ โจมตี วางกับระเบิดและก่อวินาศกรรม ซึ่งเป็นปมปัญหาและอุปสรรคต่างๆ นานานับการ ชนกลุ่มน้อยชาวกะเหรี่ยงจึงเป็นปมปัญหา และเป็น “ตัวแปร” สำคัญในความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับพม่า เป็นเครื่องบ่งชี้ระดับความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับพม่าในทศวรรษนี้ได้เป็นอย่างดี

2.3 บทความ

รัชนีกร ทองทิพย์ (2548) ในบทความ “ผู้ลี้ภัยพม่ากับมาตรฐานสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย” กล่าวว่ารัฐบาลไทยสั่งให้ UNHCR ประกาศให้ผู้ลี้ภัยจากประเทศพม่าไปเข้าค่ายผู้ลี้ภัย ถ้าไม่ไปจะถูกจับดำเนินคดีและส่งกลับพม่า ประชาชนผู้ลี้ภัยกลัวถูกส่งกลับพม่า เนื่องจากปัจจุบันเศรษฐกิจพม่าตกต่ำเกิดความยากจน ถูกบังคับข่มขืน ไม่มีสิทธิขั้นพื้นฐานใดๆ แต่ถ้ามาอยู่ในค่ายผู้ลี้ภัยก็แทบไม่มีสิทธิขั้นพื้นฐานของความเป็นมนุษย์อยู่เลย ไม่มีสิทธิการติดต่อสื่อสาร การทำงานประกอบอาชีพ ต้องอยู่เฉยๆ รอรับการช่วยเหลือจากองค์กร NGOs อยู่กันอย่างแออัดสภาพเหมือนสัตว์เลี้ยงที่ถูกกักขัง

บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ผู้จัดการ (2547) ในบทความ “มะกันจวกเอเชียละเมิดสิทธิผู้ลี้ภัยไทยติดใจจำกัดเสรีพม่าอพยพ” เวโรนิกา มาร์ติน นักวิเคราะห์นโยบายแห่งคณะกรรมการเพื่อผู้ลี้ภัยของสหรัฐ (UNHCR) เผยรายงานการศึกษาสถานการณ์ทั่วโลกประจำปี 2003 ระบุว่าวิกฤติผู้ลี้ภัยในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงยังคงเลวร้ายลงอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะสถานการณ์ในประเทศจีนมีการบังคับส่งตัวผู้ลี้ภัยเกาหลีเหนือกลับประเทศ ตลอดจนข่มเหงรังแกชนกลุ่มน้อยชาวมุสลิมและชาวทิเบตไม่ให้เห็นแสดงออกทางการเมือง และศาสนา ประเทศไทยมีการจำกัดเสรีภาพผู้ลี้ภัยชาวพม่าในการ

แสดงออก ชุมชน เคลื่อนไหว สกัดกั้นกิจกรรมการสร้างสรรค์ประชาธิปไตยและการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม ประเทศมาเลเซียและกัมพูชาบังคับผู้ลี้ภัยกลับประเทศ

สิริอัญญา (2546) ได้กล่าวไว้ในบทความ “อย่ามาทำเป็นเจ้าเข้าครอง” ของหนังสือพิมพ์ผู้จัดการว่า หลายปีที่ผ่านมามีคนไทยทั้งประเทศคงจะสงสัยและแปลกใจระคนกันว่า เหตุใดนักศึกษาพม่าจึงเข้ามาก่อความเคลื่อนไหวหลายสิ่งหลายประการในดินแดนของประเทศไทยโดยผลของการเคลื่อนไหวนั้นทำให้ไทยเกิดความขัดแย้งกับพม่า บางครั้งถึงขนาดเกิดการสู้รบปรบมือกันตามแนวพรมแดนและโดยทั่วไปก็เกิดความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน ทั้งที่ไทยและพม่าเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดต่อกันยาวเหยียด สภาพภูมิศาสตร์ทางกายภาพดังกล่าวอยู่ในวิสัยที่จะเอื้อประโยชน์ให้แก่ทั้งสองประเทศที่จะไปมาหาสู่คบค้าสมาคมกันได้อย่างสนิทแน่นแฟ้น เป็นวิสัยที่ประชาชนของทั้งสองชาติจะได้รับประโยชน์จากการค้าขายระหว่างประเทศและการค้าขายตามแนวชายแดน

ประเทศไทยเป็นประเทศเอกราช มีอธิปไตยเป็นของตนเอง บรรพบุรุษของเราสร้างบ้านเมืองมาถึงลูกหลาน ถึงรุ่นของเราท่านด้วยความเสียสละ กระทั่งต้องพลีชีพนับไม่ถ้วน ซึ่งเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ลูกไทยหลานไทย

ดังนั้นการที่มีเหตุการณ์หลายสิ่งหลายอย่างที่ย่ำยีเอกราชอธิปไตยของประเทศไทยจึงเป็นเรื่องที่ประเทศไทยและคนไทยยอมรับไม่ได้ และจะปล่อยให้เหตุการณ์อย่างนี้เกิดขึ้นอีกต่อไปก็ไม่ได้

ดังนั้น การที่รัฐบาลนำความนี้ออกมาเปิดเผยและดำเนินการให้ผู้ลี้ภัยที่ออกมาเพ่นพ่านนอกค่ายผู้ลี้ภัยเข้าไปอยู่ในที่ตั้งเดิม จึงเป็นการกระทำที่ถูกต้องและปกป้องผลประโยชน์ของคนไทย

เราเรียกร้องให้องค์การสหประชาชาติและสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยของสหประชาชาติทำการตรวจสอบการดำเนินงานของสำนักงานผู้ลี้ภัยในประเทศไทยว่าเหตุใดจึงปล่อยให้เหตุการณ์ที่ย่ำยีละเมิดเอกราชอธิปไตยเกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่าตลอดมาและเหตุการณ์จึงปล่อยให้ผู้ลี้ภัยออกมานอกพื้นที่ และเคลื่อนไหวในทางการเมืองตลอดจนกระทำความผิดทางกฎหมายของประเทศไทย

เราเรียกร้องให้องค์การสหประชาชาติและสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแก้ไขข้อบกพร่องผิดพลาดที่เกิดขึ้นและป้องกันไม่ให้เกิดทำนองเดียวกันนี้เกิดขึ้นในอีกอนาคต ทั้งจะต้องดำเนินการอพยพผู้ลี้ภัยที่รับเข้ามาไว้ในดินแดนของประเทศไทยไปสู่ประเทศที่สามโดยเร็วที่สุด

ผาสุก ญาณสมบัติ (2544) ได้กล่าวไว้ในบทความ “แรงงานต่างชาติดับปัญหาการระบาดของโรคติดต่อโดยแมลง” ว่าประเทศไทยเป็นดินแดนที่ชาวต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวและประกอบอาชีพต่างๆอย่างมากทั้งเข้ามาโดยถูกกฎหมายและการลักลอบเข้ามาอย่างผิดกฎหมาย ผู้ที่เข้ามามักนำโรคติดต่อโดยแมลง เช่น มาลาเรีย (Malaria) โรคเท้าช้าง (Lymphatic Filariasis) เข้ามาแพร่ในบางจังหวัดโดยการตรวจพบเชื้อโรคเหล่านี้จากกลุ่มแรงงานชาวพม่า และกัมพูชาหากปล่อยให้แรงงาน

ต่างชาติเข้ามาโดยไม่มีการควบคุมตรวจโรคอาจจะเกิดปัญหาการระบาดของโรคเหล่านี้ในชุมชนแออัดที่แรงงานเหล่านี้พักอาศัยและผลกระทบต่อคนไทยได้

2.4 ประวัติอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

อำเภอสบเมย เป็นอำเภอที่แยกออกมาจากอำเภอแม่สะเรียง ประวัติศาสตร์จึงร่วมกับอำเภอแม่สะเรียงเรื่อยมาอำเภอสบเมย คำว่า สบเมย เป็นชื่อตำบลหนึ่งของอำเภอแม่สะเรียง ในอดีต ซึ่งอำเภอแม่สะเรียง เดิมชื่อ “เมืองขวม” หรือ “ขวมใต้” เริ่มปรากฏในแผนที่ราว พ.ศ. 1998 จากหลักฐานพงศาวดารโยนก เมืองขวมได้มีฐานะเป็นเมืองหน้าด่านตั้งแต่ พ.ศ. 1997 เรียกชื่อว่า “เมืองขวมตะวันตกเชียงใหม่” ใน พ.ศ. 2332 แม่สะเรียงเกือบเป็นเมืองร้าง ซึ่งในโบราณหนังสือลานนากล่าวว่ขณะนั้นมีบ้านอยู่ประมาณ 200 หลังคาเรือน ใน 8 หมู่บ้าน เฉพาะในตัวเมืองมีคนประมาณ 10-12 ครัวเรือนเท่านั้น เนื่องจากถูกพวกราชเงี้ยวรบกวน ปล้นสะดมเป็นประจำ ทางราชการในสมัยนั้นต้องนำลูกวัว ไปแลกตัวเชลย คือ วัว 7 ตัวแลกผู้ชายคนหนึ่งใช้วัว 8-10 ตัวแลกผู้หญิงคนหนึ่ง (สินค้าขณะนั้นมีเพียง วัวดำ ลูกน้ำ ดิบก ครั้ง)

พ.ศ. 2443 ทางราชการเปลี่ยนฐานะจากเมืองบริเวณเชียงใหม่ตะวันตก ต่อมาใน พ.ศ. 2448 ได้ยกฐานะขึ้นมาเป็นอำเภอ เรียกชื่อว่า “ อำเภอเมืองขวม ” โดยอาศัยชื่อลำน้ำขวม ต่อมาเปลี่ยนเป็น “ อำเภอขวม ” จนถึง พ.ศ. 2467 ทางราชการเห็นว่า ชื่อไปพ้องกับอำเภอขุนขวม จึงเปลี่ยนเป็นอำเภอแม่สะเรียง ตามชื่อของแม่น้ำที่ไหลผ่านตัวอำเภอ คือ แม่น้ำแม่สะเรียง

ใน พ.ศ. 2527 ได้แยกเขตการปกครองของอำเภอแม่สะเรียง ออกเป็นกิ่งอำเภอสบเมย ตั้งตามชื่อของตำบลสบเมย ประกอบด้วย 3 ตำบล คือ ตำบลสบเมย ตำบลแม่คะตวน และตำบลกองก่อย ตั้งที่ว่าการกิ่งอำเภอสบเมย ที่โรงเรียนชุมชนบ้านผาผ่า (หมู่ที่ 1 ตำบลแม่คะตวน) เมื่อที่ว่าการอำเภอสบเมยสร้างเสร็จใน พ.ศ. 2528 จึงย้ายส่วนราชการมาปฏิบัติราชการ ณ ที่ว่าการอำเภอสบเมยแห่งใหม่ โดยตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 1 ตำบลแม่สวด ต่อมาใน พ.ศ. 2536 จึงได้รับการยกฐานะเป็นอำเภอสบเมย

การเมืองการปกครอง

อำเภอสบเมย แบ่งเขตการปกครองท้องที่ออกเป็น 6 ตำบล 58 หมู่บ้าน โดยแยกรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ตำบลแม่คะตวน มีหมู่บ้านจำนวน 8 หมู่บ้าน ได้แก่

หมู่ที่ 1 บ้านผาผ่า	หมู่ที่ 2 บ้านใหม่
หมู่ที่ 3 บ้านแม่เกาะ	หมู่ที่ 4 บ้านแม่อกใต้
หมู่ที่ 5 บ้านคอนฝิ่ง	หมู่ที่ 6 บ้านแม่ออกกลาง
หมู่ที่ 7 บ้านแพะ	หมู่ที่ 8 บ้านอุมคาเหนือ

2. ตำบลสบเมย มีหมู่บ้านจำนวน 12 หมู่บ้าน ได้แก่

หมู่ที่ 1 บ้านเลโค๊ะ	หมู่ที่ 2 บ้านแม่คะตวน
หมู่ที่ 3 บ้านขุนแม่คะตวน	หมู่ที่ 4 บ้านห้วยกองมูล
หมู่ที่ 5 บ้านแม่ทะลุ	หมู่ที่ 6 บ้านซ้อมือ
หมู่ที่ 7 บ้านแม่ลามากลาง	หมู่ที่ 8 บ้านทียาเพอ
หมู่ที่ 9 บ้านน้ำออกสู	หมู่ที่ 10 บ้านปู่แก้ว
หมู่ที่ 11 บ้านทีฮือลือ	หมู่ที่ 12 บ้านกลอโค๊ะ

3. ตำบลกบถก้อย มีหมู่บ้านจำนวน 9 หมู่บ้าน ได้แก่

หมู่ที่ 1 บ้านกบถก้อย	หมู่ที่ 2 บ้านผาเขอร์
หมู่ที่ 3 บ้านแม่แพหลวง	หมู่ที่ 4 บ้านห้วยเกียง
หมู่ที่ 5 บ้านแม่แพน้อย	หมู่ที่ 6 บ้านห้วยวอก
หมู่ที่ 7 บ้านท่าฝาย	หมู่ที่ 8 บ้านทะเลงเหนือ
หมู่ที่ 9 บ้านกบถดอก	

4. ตำบลแม่สวด มีหมู่บ้านจำนวน 12 หมู่บ้าน ได้แก่

หมู่ที่ 1 บ้านแม่สวด	หมู่ที่ 2 บ้านห้วยม่วง
หมู่ที่ 3 บ้านแม่ละ	หมู่ที่ 4 บ้านแม่หลุย
หมู่ที่ 5 บ้านอุมโล๊ะ	หมู่ที่ 6 บ้านแม่แฮด
หมู่ที่ 7 บ้านแม่หาด	หมู่ที่ 8 บ้านแม่สวดใหม่
หมู่ที่ 9 บ้านนาดอย	หมู่ที่ 10 บ้านสบโจง
หมู่ที่ 11 บ้านแม่แพใหญ่	หมู่ที่ 12 บ้านกอบิสี

5. ตำบลป่าโปง มีหมู่บ้านจำนวน 7 หมู่บ้าน ได้แก่

หมู่ที่ 1 บ้านป่าโปง	หมู่ที่ 2 บ้านกองแปเหนือ
หมู่ที่ 3 บ้านตันจิวเหนือ	หมู่ที่ 4 บ้านห้วยหมูเหนือ
หมู่ที่ 5 บ้านห้วยเหี้ยะ	หมู่ที่ 6 บ้านแม่ลายจอลา
หมู่ที่ 7 บ้านห้วยกุง	

6. ตำบลแม่สามแลบ มีหมู่บ้านจำนวน 10 หมู่บ้าน ได้แก่

หมู่ที่ 1 บ้านแม่สามแลบ

หมู่ที่ 2 บ้านแม่ตอละ

หมู่ที่ 3 บ้านสิวาเดอ

หมู่ที่ 4 บ้านสบเมย

หมู่ที่ 5 บ้านบุญเลอ

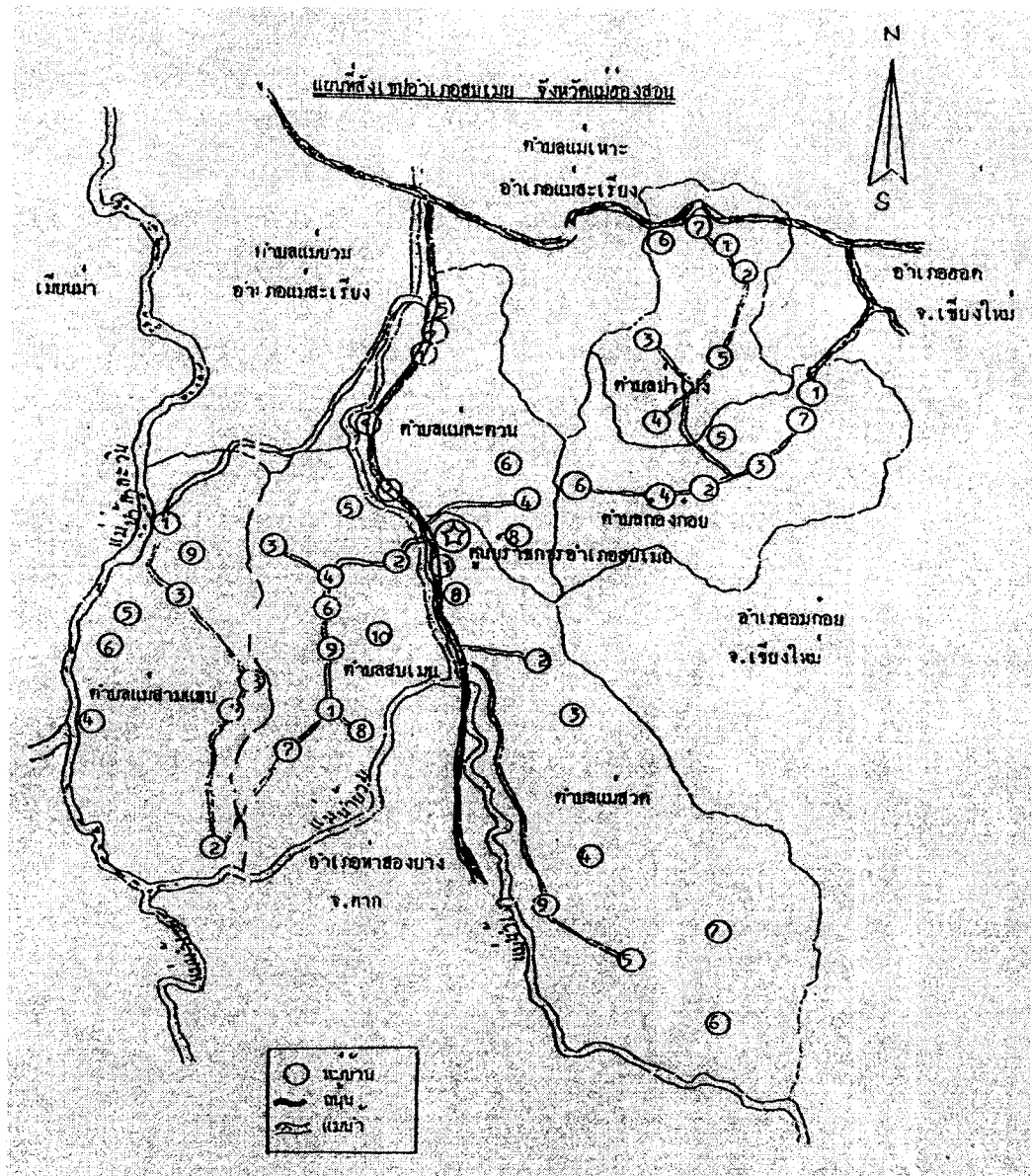
หมู่ที่ 6 บ้านปู่ทา

หมู่ที่ 7 บ้านแม่ลามาน้อย

หมู่ที่ 8 บ้านห้วยกระต่าย

หมู่ที่ 9 บ้านกอมูเคอ

หมู่ที่ 10 บ้านห้วยแห้ง

ภาพที่ 2.1 : แผนที่สังเขปอำเภอสามเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ที่มา : ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านและประเพณีการเล่นของหมู่บ้านในอำเภอสามเมย

อาณาเขตติดต่อกับอำเภอ และจังหวัดต่าง ๆ

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลแม่ขวม ตำบลแม่สะเรียง และตำบลแม่เหาะ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลท่าสองยาง อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก และอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภออมก๋อย และอำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่

ทิศตะวันตก ติดกับประเทศสหภาพเมียนมาร์ (บริเวณจังหวัดผาปูน, รัฐกอกูเล) สำหรับทางทิศตะวันตก มีแนวชายแดนติดต่อกับประเทศสหภาพเมียนมาร์ประมาณ 45 กิโลเมตร ตามแนวแม่น้ำสาละวิน และแม่น้ำเมย มีช่องทางชายแดนที่สำคัญ 1 ช่องทาง คือ บ้านแม่สามแลบ หมู่ที่ 1 ตำบลแม่สามแลบ

ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปของอำเภอสบเมย เป็นป่าเขาสูงสลับซับซ้อน มีที่ราบลุ่มแม่น้ำขวม และที่ราบลุ่มน้ำขนาดเล็กๆ รวมทั้งที่ราบเชิงเขาประมาณร้อยละ 2.20 หรือคิดเป็น 16,187 ไร่ อีกร้อยละ 97.80 เป็นป่าเขา ทำให้พื้นที่อำเภอสบเมยส่วนใหญ่ อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติถึง 726,8113 ไร่ หรือประมาณร้อยละ 98 ของพื้นที่ทั้งหมด

ลักษณะภูมิอากาศ

เนื่องจากพื้นที่ทั่วไปของอำเภอสบเมย เป็นภูเขา ป่าไม้ และมีแม่น้ำ จึงทำให้อากาศค่อนข้างหนาวเย็น

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนพฤษภาคม อุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ 35 องศาเซลเซียส

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายน ถึงเดือนตุลาคม พื้นที่ในด้านทิศตะวันตก จะมีฝนชุกกว่าในส่วนอื่น

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน หรือเดือนมกราคม ฤดูหนาวอากาศหนาวในเวลา กลางคืน

สถานที่ท่องเที่ยว

อำเภอสบเมย เป็นท้องที่ที่เต็มไปด้วยป่าเขา แม่น้ำ และน้ำตก จึงทำให้มีธรรมชาติงดงาม และมีสถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่งด้วยกันคือ

1. ล่องเรือบ้านแม่สามแลบถึงบ้านสบเมย บ้านแม่สามแลบ หมู่ที่ 1 และบ้านสบเมยหมู่ที่ 4 ตำบลแม่สามแลบ เป็นหมู่บ้านชายแดนไทย – สหภาพเมียนมาร์ ห่างจากที่ว่าการอำเภอสบเมย ประมาณ 62 กิโลเมตร ตั้งอยู่บริเวณริมแม่น้ำสาละวิน สามารถล่องเรือชมทิวทัศน์ อันวิจิตรงดงาม เช่น หาดทรายสองฝั่งไทย – สหภาพเมียนมาร์ ซึ่งสามารถล่องเรือชมทิวทัศน์ได้เป็นระยะทางยาวถึง 45 กิโลเมตร

2. ล่องแก่งแม่น้ำเงา โดยเริ่มที่บ้านสบเงา อันเป็นบ้านบริวารของบ้านแม่สวด หมู่ที่ 8 ตำบลแม่สวด เป็นจุดที่แม่น้ำวงและแม่น้ำเงาไหลมาบรรจบกัน เป็นแม่น้ำที่ใสสะอาด สามารถมองเห็นภาพที่สวยงามได้ เช่น โขดหิน และฝูงปลา โดยเฉพาะในฤดูแล้ง นอกจากนี้ยังมีเกาะแก่งที่สวยงาม เส้นทางของลำน้ำคดเคี้ยว เหมาะกับการผจญภัย ตกปลาและตั้งแคมป์ มีระยะทางห่างจากที่ว่าการอำเภอสบเมยประมาณ 15 กิโลเมตร

3. น้ำตกแม่วัด ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 ตำบลกอกก้อย เป็นน้ำตกขนาดกลาง มีน้ำไหลตลอดปี

4. น้ำตกโอโรโก ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ตำบลแม่สวด เป็นน้ำตกที่สวยงามที่สุดของอำเภอสบเมย มีความสูงประมาณ 50 เมตร เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีธรรมชาติสวยงามและสมบูรณ์ที่สุด

5. หมู่บ้านที่สวยงามตามธรรมชาติ เป็นหมู่บ้านของชาวไทยภูเขาเผ่ากระเหรี่ยง ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 7 ตำบลสบเมย คือบ้านแม่ลามาลหวง มีทุ่งราบที่สวยงาม บ้านเรือนตั้งอยู่อย่างเป็นระเบียบ อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอสบเมยประมาณ 27 กิโลเมตร

6. ถ้ำปลา บ้านแม่หลยหลวง หมู่ที่ 4 ตำบลแม่สวด

2.5 ผู้ลี้ภัยจากพม่าในประเทศไทย

1) การอพยพเข้ามาของชาวกะเหรี่ยง

กะเหรี่ยงในประเทศไทยเป็นกะเหรี่ยงที่อพยพมาจากประเทศพม่าทั้งสิ้น การอพยพเข้าประเทศไทยในยุคแรกมีสาเหตุเนื่องมาจากหนีภัยสงคราม ในสมัยพระเจ้าอลองพญา (อ่องเจอะ) ทำสงครามกับพวกมอญ ชาวกะเหรี่ยงได้หนีภัยพากันเข้ามาในเขตชายแดนไทย และใน พ.ศ. 2428 เมื่ออังกฤษยึดพม่าเหนือได้และทำการปราบปรามชาวกะเหรี่ยงที่แข็งต่ออังกฤษ ทำให้ชาวกะเหรี่ยงต้องอพยพเข้ามาประเทศไทย (สุริยา รัตนกุล , สมทรง บุรุษพัฒน์. 2538 : 2)

ต่อมาเมื่อพม่าได้รับเอกราชเมื่อ พ.ศ. 2490 หลังจากนั้นกะเหรี่ยงก็แยกตัวเป็นอิสระ ไม่ขึ้นกับพม่า ซึ่งรัฐบาลพม่าได้ส่งกำลังทหารเข้าทำการปราบปราม เป็นเหตุให้ราษฎรกะเหรี่ยงอพยพหลบหนีเข้ามาในเขตไทยโดยอพยพในลักษณะกลุ่มเล็กๆ ครั้งละ 100-300 คน เมื่อถึงฤดูฝนก็ถอนกำลังกลับ ชาวกะเหรี่ยงก็อพยพกลับภูมิลำเนาเดิมของตนตามช่องทางที่เข้ามาเหตุการณ์ดำเนินเช่นนี้ มาตลอด (เฉลิมศักดิ์ แห่งงาม , 2535: 19-20)

จนกระทั่งรัฐบาลทหารพม่าได้ใช้กำลังเข้ามาปราบปรามชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดนอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ พ.ศ. 2491 เป็นต้นมา และสามารถยึดควบคุมพื้นที่ได้ตามลำดับ ส่งผลให้ชนกลุ่มน้อยต่างๆ ได้ถอยร่น เข้ามาจัดตั้งฐานที่มั่นตามแนวชายแดนไทย-พม่า ในช่วง พ.ศ. 2527 ที่การสู้รบระหว่างทหารพม่าและชนกลุ่มน้อย ส่งผลให้ประชาชนกลุ่มน้อยสัญชาติพม่า อพยพเข้าสู่ฝั่งไทย แต่ลักษณะของการข้ามเข้ามาอยู่นั้น เป็นการอยู่ชั่วคราว เนื่องมาจากการสู้รบได้ยุติเป็นการชั่วคราว แต่นับตั้งแต่ พ.ศ. 2537 ได้เกิดความแตกแยกภายในกองกำลังกะเหรี่ยง (KNU) และทหารพม่าได้ระดมกำลังจำนวนมากเข้ากวาดล้าง กองกำลังกะเหรี่ยง และกองกำลังกะเหรี่ยงคะยา การสู้รบระหว่างทหารพม่ากับกองกำลังกะเหรี่ยงได้ก่อให้เกิดผลอย่างรุนแรงต่อความมั่นคงปลอดภัยแนวชายแดน

ต่อมาความแตกแยกภายในกลุ่มกะเหรี่ยง KNU สืบเนื่องมาจากความแตกต่างทางศาสนา ระหว่างกองกำลังกะเหรี่ยงพุทธและกะเหรี่ยงคริสต์ อันเกิดจากการยุบปลุกปั่นของรัฐบาลทหารเป็นผลทำให้กองกำลังกะเหรี่ยงพุทธ (DKBA-Democratic Karen Buddhist Army) ที่ได้เข้าร่วมกับทหารพม่าโจมตีค่ายมาเนอปลอว์ และค่ายคอมมูล่าซึ่งเป็นฐานที่มั่นสำคัญของสหภาพกะเหรี่ยง (Karen National Union) แตกได้เมื่อมกราคมและกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2538 การสูญเสียค่ายดังกล่าวเป็นการสูญเสียอย่างใหญ่หลวง สร้างผลกระทบต่อภาพลักษณ์ความเข้มแข็งของกองกำลังกะเหรี่ยงเป็นอันมาก กองกำลังกะเหรี่ยง KNU จึงต้องเปลี่ยนกลยุทธ์สลายกำลังและหลบหนี โดยตั้งฐานปฏิบัติการ การรบแบบกองโจรในพื้นที่ตรงข้าม ด้านจังหวัดตาก ตลอดเวลาที่ผ่านมามีว่าจะได้มีการเจรจาระหว่างผู้แทนสหภาพพม่ากับผู้แทนกะเหรี่ยงก็ตาม แต่ผลการเจรจาไม่มีอะไรคืบหน้า

รัฐกะเหรี่ยงก็เช่นเดียวกับรัฐอื่นๆ ภายใต้การปกครองของรัฐบาลทหารพม่า การศึกษาและกิจกรรมทางการเมืองทุกอย่างถูกบังคับให้มุ่งสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยการผสมผสานกลมกลืนชนกลุ่มน้อยให้อยู่ภายใต้สังคมนีที่ถูกครอบครองโดยชาวพม่า ส่วนในประเทศไทยพวกกะเหรี่ยงถูกรวมกับพวกอื่น ๆ และถูกจัดให้เป็นพวกชาวเขา นโยบายของไทยเกี่ยวกับชาวเขาเพื่อการกำจัดการทำไร่แบบเผาป่า และเพื่อให้การศึกษาในระบบสังคมไทย พร้อมทั้งเปลี่ยนให้เขาเหล่านี้เป็นพุทธตามคนไทย โดยมุ่งแสวงหาทางปฏิเสธความเป็นเอกลักษณ์ของชาวกะเหรี่ยง

การเคลื่อนย้ายของกะเหรี่ยงไปยังที่ราบต่ำในประเทศพม่าและประเทศไทยนั้น มีความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของชาวกะเหรี่ยงด้วย เดิมชาวกะเหรี่ยงยังอาศัยในดินแดนที่ห่างไกลจากศูนย์อำนาจทางการเมืองจากไทยและพม่า แต่ปัจจุบันอำนาจทางการเมืองสามารถเข้าถึงอย่างง่ายดายด้วยการคมนาคมที่สามารถเข้าถึงได้อย่างง่ายดาย ทำให้ชาวกะเหรี่ยงเคยอยู่ห่างไกลมาก่อนสามารถติดต่อกับองค์กรรัฐบาลได้ แม้ว่าการปกครองของอังกฤษพยายามสร้างความเสมอภาคกันระหว่างชาวกะเหรี่ยงและชาวพม่า แต่ก็ไม่สามารถสร้างสถานภาพทางการเมืองของชาวกะเหรี่ยงที่ทัดเทียมกับชาวพม่า ตลอดช่วง 2 ศตวรรษที่ผ่านมา ชาวกะเหรี่ยงได้พยายามที่จะก่อตั้งระบบการเมืองของตนเองขึ้นมา (ปรานี วงษ์เทศ, 2539: 179-184)

2) ประชากรผู้ลี้ภัย

การลี้ภัยของผู้อพยพจากพม่าเข้าสู่ประเทศไทยเป็นกลุ่มใหญ่ เริ่มต้นเมื่อ พ.ศ. 2527 เมื่อ กองทัพรัฐบาลพม่าบุกเข้าโจมตีเขตกองกำลังกะเหรี่ยงกู่ชาติ (KNU) ใกล้ชายแดนไทย ผู้ลี้ภัยที่มุ่งหน้าสู่จังหวัดตากในครั้งนั้นประกอบไปด้วยกลุ่มชาวกะเหรี่ยงซึ่งได้หลบหนีกองทัพรัฐบาลพม่าจากตอนในประเทศมาพึ่งเขตคุ้มครองของ KNU อยู่ก่อนและชาวกะเหรี่ยงที่มีถิ่นฐานดั้งเดิมบนพื้นที่สูงแถบชายแดนนั้นอยู่แล้ว การอพยพเป็นจำนวนมากครั้งที่สองเกิดขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2532 หลังจากบริษัทธุรกิจไทยเข้าไปสร้างถนนและถางป่า ซึ่งเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับกองทัพรัฐบาลทหารพม่าเข้าโจมตีกองกำลังชนกลุ่มน้อย หลังจากนั้น เพียงระหว่าง พ.ศ. 2533-2535 จำนวนผู้ลี้ภัยในค่ายชายแดนก็เพิ่มขึ้นถึงสามเท่าตัว เมื่อชาวมอญและชาวกะเหรี่ยง เริ่มพากันลี้ภัยหนีตายมาเช่นกัน

นับตั้งแต่ พ.ศ. 2538 เป็นต้นมาจำนวนผู้ลี้ภัยได้ทวีคูณขึ้นอย่างรวดเร็ว กองทัพรัฐบาลพม่าตีศูนย์บัญชาการใหญ่ของเค เอ็น ยูแตก ละเมิดสัญญาาระงับการสู้รบกับผู้นำกะเหรี่ยงมยอกเล็กไทยทั้งหมดให้แก่ขุนสำ เพื่อแลกกับการให้กองกำลังไทยใหญ่ยอมพ่ายแพ้และเร่งปฏิบัติการโจมตีกองกำลังกะเหรี่ยงทางใต้เพื่อเปิดทางให้โครงการท่อก๊าซชานานา ในระยะเวลาเพียง 2 ปีถัดมา ผู้ลี้ภัยชนกลุ่มน้อยในค่ายชายแดนได้เพิ่มขึ้นถึงราว 40,000 คน แม้รัฐบาลไทยจะกดดันให้ผู้ลี้ภัยชาวมอญกว่า 10,000 คน ต้องย้ายค่ายไปตั้งในฝั่งพม่า (ซึ่งมิใช่การกลับบ้านเนื่องจากยังไม่ปลอดภัย) และแม้ในช่วง พ.ศ. 2541-2542 จะมีผู้คนส่วนหนึ่งหลบหนีในระหว่างการค้าขายผู้ลี้ภัยต่างๆ ในประเทศไทยไปหลบซ่อนอยู่นอกค่ายก็ตาม จำนวนประชากรผู้ลี้ภัยก็ยังคงเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนถึงปัจจุบันจะมีแนวโน้มจะสูงขึ้นอีกมาก เมื่อผู้พลัดถิ่นในประเทศพม่าไม่สามารถหลบซ่อนอยู่ภายในป่าได้อีกต่อไป ปัจจุบันมีผู้ลี้ภัยการสู้รบจำนวนทั้งสิ้น 130,000 คน

3) การบริหารการให้ความช่วยเหลือผู้ลี้ภัย

รัฐบาลไทยมีกระบวนการ 2 แบบในการจัดการรองรับผู้ลี้ภัยจากพม่า ค่ายผู้ลี้ภัยทางการ 10 แห่งกระจายตลอดแนวชายแดนเพื่อรองรับผู้ลี้ภัยจำนวน 154,149 คน (ข้อมูลมิถุนายน พ.ศ.2547) (BBC,2004 : 4) ที่หลบหนีจากการสู้รบและการละเมิดสิทธิมนุษยชนในเขตชนกลุ่มน้อย

การบริหารจัดการในค่ายเป็นความรับผิดชอบของคณะกรรมการค่ายผู้ลี้ภัย ซึ่งจะดำเนินงานภายใต้ระบบการจัดการของเจ้าหน้าที่กระทรวงมหาดไทย ระดับจังหวัดและอำเภอโดยปกติแล้ว ผู้ลี้ภัยจะบริหารการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร การแบ่งปันอาหารและเรื่องต่างๆ ในค่าย ในขณะที่เจ้าหน้าที่กระทรวงมหาดไทยจะดูแลการลงทะเบียนผู้มาใหม่และความปลอดภัยของค่าย ค่าใช้จ่ายโดยตรงของรัฐบาลไทยมีเพียงค่าตอบแทนข้าราชการที่ทำงานบริหารจัดการและเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย (อาสาสมัครป้องกันชายแดน) ภาระทางการเงินส่วนใหญ่ซึ่งคือการให้ความช่วยเหลือพื้นฐานนั้นเป็นเงินทุนจากองค์กรการกุศลและรัฐบาลต่างชาติที่บริจาคให้แก่องค์กรเอกชน

แต่เดิมกระทรวงมหาดไทยอนุญาตให้องค์กรเอกชนให้ความช่วยเหลือพื้นฐาน ซึ่งคือการจัดหาอาหารและการดูแลสุขภาพ ในระดับที่ให้ผู้ลี้ภัยยังคงความสามารถในการยังชีพด้วยตนเอง หรือไม่ก่อให้เกิดการพึ่งพาโดยไม่จำเป็น ทั้งนี้ ผู้ลี้ภัยจะเก็บของป่าปลูกพืชผักสวนครัว และกลับไปทำไร่ในเขตชายแดนพม่าติดฝั่งไทยเมื่อเห็นว่าปลอดภัยเพียงพอ หากนับแต่ พ.ศ. 2538 จำนวนประชากร ผู้ลี้ภัยเพิ่มขึ้นสูงมากพร้อมๆ กับการเข้มงวดของรัฐ มีการย้ายค่ายกว่า 30 แห่งเข้าร่วมกันเหลือเพียง 10 ค่ายเพื่อให้ง่ายต่อการควบคุม ผู้ลี้ภัยก็เข้าถึงทรัพยากรป่าไม้ได้น้อยลงและจำต้องพึ่งพาความช่วยเหลือขององค์กรเอกชนอย่างมาก

นับแต่ พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา ร้อยละ 70 ของเงินทุนการให้ความช่วยเหลือผู้ลี้ภัยจะเป็นงบประมาณที่องค์กรเอกชน บี บี ซี ต้องจัดซื้ออาหาร อุปกรณ์สร้างที่พักอาศัย และเครื่องครัวจากพ่อค้าชาวไทยนำส่งไปยังค่ายต่างๆ แต่เดิมผู้ลี้ภัยจะต้องหาอุปกรณ์สร้างและซ่อมแซมบ้านรวมทั้งเชื้อเพลิงหุงต้มเฉลี่ยประมาณคนละ 7 กิโลกรัมต่อเดือนและใน พ.ศ. 2541 ก็ได้เริ่มมีการทดลองให้ไม้ไผ่ ท่อน ไม้ยูคาลิปตัส และแผ่นมุงหลังคา โดยคาดว่าจะมีมาตรการการดำเนินการให้ดียิ่งขึ้นในอนาคต ปัจจุบันผู้ลี้ภัยจะได้รับ เสื้อผ้า ผ้าห่ม มุ้ง และเสื้อปีละครั้ง ส่วนมาตรฐานอาหารปันส่วนที่ผู้ใหญ่ 1 คนจะได้รับต่อเดือนก็คือ ข้าวสารหัก 16 กิโลกรัม ปลาแร่ 1 กิโลกรัม เกลือ 330 กรัม ถั่วชิก 1.5 กิโลกรัม และน้ำมัน 1 ลิตร

ในค่ายผู้ลี้ภัยจะมีองค์กรเอกชนด้านสุขภาพต่างๆ ที่ให้ความช่วยเหลือทางด้านการเผยแพร่ให้ความรู้ด้านสุขภาพ และจัดการสุขภาพ ซึ่งรวมถึงการดูแลสุขภาพน้ำ ขยะ และการสร้างห้องน้ำ ส่วนองค์กรเอกชนที่ทำงานด้านการศึกษาก็จะให้การสนับสนุนครูซึ่งเป็นผู้ลี้ภัย โดยจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอน ฝึกอบรม และพัฒนาหลักสูตร โครงการเหล่านี้ได้รับการสนับสนุนการเงินจากต่างชาติ และอำนวยความสะดวกโดยตรงต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย แม้เฉพาะหน่วยงาน บี บี ซี นั้นก็คาดประมาณเงินทุนทั้งหมดไว้ 535 ล้านบาทสำหรับ พ.ศ. 2544 ซึ่งนับเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ลี้ภัยถึงร้อยละ 95 โดยเป็นค่าบริหารจัดการเพียงร้อยละ 5 เท่านั้น (UNHCR, 2001) อย่างไรก็ตามต้นทุนทางอ้อมของการให้ที่พักพิงแก่ผู้ลี้ภัยก็อาจรวมถึงการที่อำนาจต่อรองเพื่อผลประโยชน์การค้าและการลงทุนกับรัฐบาลพม่าต้องลดลง กระทรวงการต่างประเทศไทยเชื่อว่าความไม่มั่นคงทางการเมืองในพม่า ได้ทำให้ประเทศไทยเสียโอกาสทางการค้าซึ่งมีเป็นเม็ดเงินที่มากกว่าเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศที่เข้ามาหมุนเวียนในการทำงานกับผู้ลี้ภัยมาก

เมื่อความสนใจของไทยต่อทรัพยากรธรรมชาติในพม่าเพิ่มสูง แรงกดดันทำให้เพิกเฉยต่อการให้ความช่วยเหลือทางมนุษยธรรมแก่ผู้ลี้ภัยก็สูงขึ้นตามมา (US Committee for Refugees, 1997) ดังตัวอย่างเช่น ความต้องการก๊าซจากบ่อยานาดาในพม่าก็มีส่วนเป็นต้น ดังนี้ เป็นไปได้ว่าความต้องการของรัฐมนตรีนี้อาจการกระทรวงกลาโหม พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ ที่จะลงทุนในเหมืองถ่านหินและทำเรือ

นำลี้กภาคตะนาวศรี รวมทั้งการสร้างเขื่อนบนแม่น้ำสาละวินในรัฐฉานนั้น (Reuter, 21/3/2003) ก็อาจส่งผลกระทบต่อการคุ้มครองผู้ลี้ภัยเช่นกัน

4) การให้ความคุ้มครองผู้ลี้ภัย

การให้ความคุ้มครองผู้ลี้ภัย หมายถึง การให้ผู้ลี้ภัยสามารถเข้ามาลี้ภัยได้อย่างปลอดภัย ได้รับการเคารพซึ่งศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ และมีทางออกอันยั่งยืนต่อรากเหง้าปัญหาของตน การให้ความคุ้มครองเช่นนี้เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เมื่อพลเมืองรัฐหนึ่งไม่ได้รับการคุ้มครองจากการถูกประหัตประหารโดยรัฐตน

ประเทศไทยไม่ได้ร่วมเป็นภาคีในอนุสัญญาว่าด้วยสถานภาพผู้ลี้ภัยของสหประชาชาติหากในความเป็นจริงที่ผ่านมา รัฐบาลหลายยุคสมัยก็ได้ให้ความคุ้มครองผู้ลี้ภัยมากกว่าบางประเทศที่เป็นภาคี ด้วยช่องทางในพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง 2522 สถานะผู้ลี้ภัยในประเทศไทยก็คือ ผู้เข้าเมืองผิดกฎหมายที่ได้รับการผ่อนผันจากคณะรัฐมนตรีให้อยู่ได้ชั่วคราวเพื่อรอการส่งกลับ ในช่วงระยะเวลา มากกว่า 25 ปีที่ผ่านมา การผ่อนผันลักษณะดังกล่าวได้ให้ที่พักพิงแก่ผู้ลี้ภัยราว 2 ล้านคน จาก เวียดนาม กัมพูชา และลาว และอีกกว่าแสนคนจากพม่า โดยแทบจะไม่มีเหตุการณ์การผลักดันผู้ลี้ภัยจำนวนมากกลับประเทศเลย แม้ว่าจะมีการใช้ปืนบังคับผู้ลี้ภัยกัมพูชาให้กลับไปสู่พื้นที่ที่เต็มไปด้วยกับระเบิดใน พ.ศ. 2522 หรือการขับไล่ “คนเรือ” ชาวเวียดนามออกจากร้านน้ำไทยก่อนขึ้นฝั่งอยู่ก็ตาม (Courtland Robison, 1998:43-50 & 181-183)

ในช่วงแรกที่ผู้ลี้ภัยจากพม่าเริ่มเข้ามานั้น ไทยยังคงมองกองกำลังชนกลุ่มน้อยในพม่าในฐานะเป็นรัฐ “ก้นชน” ทั้งยังประเมินบุคคลกลุ่มดังกล่าวจะอยู่เพียงชั่วคราว จำนวนผู้ลี้ภัยก็มีได้มีมากเหมือนกับทางฝั่งอินโดจีน ดังนั้น มาตรการหรือกฎเกณฑ์เข้มงวดใดๆ จึงอาจไม่จำเป็นมากนัก หากใน พ.ศ. 2532 สภาความมั่นคงแห่งชาติ เริ่มหันมาให้ความสนใจกับผู้ลี้ภัยจากพม่า และได้ก้าวมาเป็นหน่วยงานหลักในการวางนโยบายผู้ลี้ภัยในที่สุด โดยกระทรวงมหาดไทยได้กลายเป็นผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติตามนโยบายและบริหารงานในระดับท้องถิ่นแทน นโยบายผู้ลี้ภัยของไทยนั้นได้รับอิทธิพลทั้งจากกองทัพ ในประเด็นความมั่นคงชายแดน จากกรมป่าไม้ในกรณีพื้นที่ตั้งค่าย และจากกระทรวงการต่างประเทศในกรณีความสัมพันธ์ไทย-พม่า สำหรับผู้ลี้ภัยนอกค่ายนั้น กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมได้ให้ความคุ้มครองทางอ้อมด้วยการออกใบอนุญาตทำงาน อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติแล้ว ใบอนุญาตทำงานนี้ก็มิได้มีผลคุ้มครองบุคคล จากการถูกส่งกลับหรือจากการถูกละเมิดสิทธิต่างๆ เท่าใดนักกำหนดจำนวนใบอนุญาตใน พ.ศ. 2544 ก็เป็นอัตราไม่ถึงร้อยละ 10 ของจำนวนแรงงานอพยพทั้งหมด (Burma Issues, 2003)

นับแต่ พ.ศ. 2538 เมื่อกองทัพรัฐบาลพม่าสามารถบุกยึดพื้นที่ชนกลุ่มน้อยเข้าติดชายแดนไทย ผู้ลี้ภัยก็หลั่งไหลมาโดยไม่ขาดสาย การโจมตีข้ามเขตชายแดนมายังค่ายผู้ลี้ภัยและหมู่บ้านในประเทศไทยก็เกิดขึ้นบ่อยครั้ง (Burma Issues, 1998) เรื่องราวของการส่งผู้ลี้ภัยชาวมอญกลับประเทศ การปฏิเสธมิให้ผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงเข้ามาประเทศ (Amnesty International, 1997: 4) และการถูกรุกรานจากกองกำลังจากพม่า ได้แสดงให้เห็นถึงการเสื่อมถอยของการให้คุ้มครองผู้ลี้ภัย ใน พ.ศ. 2541 รัฐบาลไทยจึงได้อนุญาตให้ UNHCR ได้มีบทบาทเป็นผู้ตรวจสอบดูแลการขอลี้ภัย ความปลอดภัยและการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ลี้ภัย ทั้งนี้ รวมถึงการศึกษาหาโอกาสและความเป็นไปได้ในทางออกที่ยั่งยืนด้วย โดยหลักการแล้ว UNHCR จะเป็นผู้ตรวจสอบพิจารณาเพื่อรับลงทะเบียนเข้าค่ายที่เป็นธรรม รวมทั้งได้รับการปฏิบัติในค่ายอย่างสมศักดิ์ศรีหรือไม่ด้วย ที่สำคัญก็คือ ผู้ลี้ภัยจะต้องไม่ถูกกดดันหรือบังคับให้กลับพม่าทั้งนี้ องค์กรเอกชนต่างๆ ก็ยังคงทำหน้าที่หลักในการให้ความช่วยเหลือขั้นพื้นฐานต่อไปคงไม่เปลี่ยนแปลง ผู้ที่ได้รับการยอมรับจะต้องเป็น “ผู้หลบหนีการสู้รบเท่านั้น” ซึ่งหมายความว่าชาวบ้านผู้หนีจากการกระทำโหดร้าย ในขณะที่ถูกบังคับย้ายหมู่บ้าน บังคับใช้แรงงาน บังคับเป็นลูกหาบในสนามรบ หรือการละเมิดสิทธิมนุษยชนอื่นๆ นั้น จะไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าพักในค่ายได้

ในระบบกฎหมายไทย กฎหมายอาญาและพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานนั้นให้ความคุ้มครองถึงผู้ลี้ภัยและแรงงานอพยพด้วยอยู่แล้ว หากปัญหาคือการเข้าถึงสิทธิดังกล่าวกระทั่งรัฐธรรมนูญ 2540 มาตรา 4 ก็รับรองการคุ้มครองศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์สิทธิ และเสรีภาพให้แก่บุคคลทุกคนในประเทศไทย ทั้งนี้การยอมรับในศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ อาจตีความรวมถึงการคุ้มครองผู้ลี้ภัย จากการบังคับส่งกลับประเทศ และถูกลงโทษด้วยการกระทำอันน่าป่าเถื่อนผิดมนุษย์มนาทั้งหลายด้วย อย่างไรก็ดี ยังไม่เคยมีกรณีตัดสิน โดยศาลยุติธรรมอันจะทำให้เกิดความชัดเจนว่ารัฐธรรมนูญมาตรานี้ จะเปิดทางให้ผู้ลี้ภัยเข้าถึงสิทธิต่างๆ ได้มากน้อยเพียงใด

รัฐบาลนายชวน หลีกภัย (พ.ศ. 2540-2543) ให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในพม่าว่าเป็นวิธีการหนึ่งในการหาทางออกที่ยั่งยืนให้แก่ปัญหาของผู้ลี้ภัย (หรือผลกระทบที่เกิดจากผู้ลี้ภัย) สมช. ยอมรับว่า “ปัญหาผู้อพยพนั้นควรได้รับการแก้ไขที่รากเหง้า” และกระทรวงการต่างประเทศก็ยืนยันว่า “รัฐบาลยังต้องรับภาระของผู้ลี้ภัยต่อไปเพราะยังไม่มีสันติภาพในพม่า” เช่นกัน กระทรวงต่างประเทศในรัฐบาลชวนได้พยายามส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในพม่าผ่านนโยบาย “ความสัมพันธ์ยืดหยุ่น” (Flexible Engagement) สนับสนุนให้สมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nations-ASEAN) เป็นตัวกลางในการแก้ไขทางด้านการเมือง และยังแสดงออกด้วยการงดออกเสียง ในองค์กรแรงงานนานาชาติ (International Labour Organization) เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนในพม่าอีกด้วย อย่างไรก็ดี รัฐบาลนำโดย พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร ก็ไม่ได้ให้ความสำคัญในการแก้ปัญหารากเหง้าในพม่าเท่าใดนัก กระทรวงการ

ต่างประเทศยุคนี้เน้นการไม่แทรกแซง หากมุ่งเกี่ยวพันทางการค้ากับพม่าโดยวิธีการทูต “แบบเอเชีย” มากกว่าจะสนใจเรื่องสิทธิมนุษยชน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม พล.อ. ชวลิต ยงใจยุทธ สนับสนุนการใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างนายทหารไทยและพม่า ในขณะที่เดียวกันนายพลพม่าก็ยังคงจะจงล่นงานผู้ลี้ภัยในฐานะ “ผู้หลบหนีเข้าหน้าที่ คนเถื่อน กบฏ ครอบครัวกบฏ และสมาชิกของสมาคมผิดกฎหมายที่ต่อต้านรัฐบาล” อยู่ดั้งเดิม (เดอะเนชั่น, 2549: 10)

5) การจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานการณ์การรองรับผู้ลี้ภัย

UNHCR ระบุว่า “การจัดการป่าโดยสังคมนั้น ไปด้วยกันได้กับหลักการของ งานให้ความช่วยเหลือผู้ลี้ภัยที่ UNHCR สนับสนุน” นโยบายสิ่งแวดล้อมของ UNHCR ขึ้นกับหลักการสำคัญ 4 ประการคือ การคำนึงถึงปัจจัยตามสิ่งแวดล้อมในการวางแผนใดๆ เกี่ยวกับผู้ลี้ภัย การบรรเทาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยเลือกทำเลค่ายที่เหมาะสม การลดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมภายใต้ต้นทุนที่จำกัด และการเพิ่มการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้สูงที่สุด “ในการทำกิจกรรมใด ควรให้ความเคารพต่อสิทธิชุมชนท้องถิ่นในการใช้ที่ดินและทรัพยากรให้มากที่สุด” (UNHCR, 1996:9)

มาตรการการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ UNHCR เสนอได้แก่ การจัดให้มีฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อมในแต่ละค่าย การฝึกอบรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมให้เจ้าหน้าที่ภาคสนามและองค์กรเอกชนที่มีส่วนร่วม การฟื้นฟูสภาพพื้นที่ภายหลังการส่งกลับ เป็นต้น (UNHCR, 1996:13-21) หากสำหรับประเทศไทยนั้น รัฐบาลมิได้ขอให้ UNHCR ให้คำปรึกษาในเรื่องการจัดการป่าไม้ในสถานการณ์การรองรับผู้ลี้ภัยแต่อย่างใด และ UNHCR เองก็มิได้เข้าไปแทรกแซงในความขัดแย้งที่เกิดจากการจัดการป่า แม้จะเป็นกรณีเกี่ยวข้องกับภาระหน้าที่ขององค์กรในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ลี้ภัยและสภาพค่ายก็ตาม อย่างไรก็ตาม UNHCR ในประเทศไทย ก็ได้ให้ทุนสนับสนุน โครงการปลูกต้นไม้ และโครงการรักษาสภาพดินในค่ายแห่งหนึ่ง และมีงานส่งเสริมการตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมในอีกหลายค่ายที่ปรึกษาจากฝ่ายบริการทางวิศวกรรมและสิ่งแวดล้อมของ UNHCR ได้เดินทางมาศึกษาการใช้เชื้อเพลิงในค่ายทั้งหมด และมีส่วนร่วมในการวางแผนค่ายผู้ลี้ภัยอู๋มเปี้ยมใหม่ที่เกิดจากการย้ายค่ายเก่า 2 แห่งเข้าด้วยกัน หากแต่งงานให้คำปรึกษานี้เป็นเพียงสัญญาระยะสั้น ใน พ.ศ. 2543 เท่านั้น

เมื่อแรกรับผู้ลี้ภัยจากพม่า เจอนโยบายการใช้พื้นที่ของผู้ลี้ภัยนั้นกำหนดโดยชุมชนไทยท้องถิ่นเจ้าของที่ดิน และเจ้าหน้าที่กระทรวงมหาดไทย ส่วนใหญ่ชุมชนท้องถิ่นจะกำหนดบริเวณป่าที่ให้ผู้ลี้ภัยใช้ได้ โดยผู้ลี้ภัยจะเก็บไม้ ไม้ไผ่ และใบไม้ เป็นวัสดุในการสร้างที่พักและพื่น ส่วนหน่อไม้หรือพืชหัวต่างๆก็ได้ใช้เป็นอาหารเสริม ผู้ลี้ภัยบางคนทำสวนครัวบนพื้นที่เล็กๆรอบตัวกระท่อม และบางรายยังไปเพาะปลูกที่ริมชายแดนฝั่งพม่า ประชากรที่เบาบางและกระจายตัวอยู่ในค่ายมากกว่า 30 แห่ง ไม้ได้สร้างแรงกดดันเกินศักยภาพในการรองรับของป่าไม้หากบริบทเหล่านี้ได้เปลี่ยนไป หลังจากที่

รัฐบาลพม่าเข้ายึดพื้นที่ชายแดนได้มากขึ้นหลัง พ.ศ. 2538 มีการรวมค่ายเข้าด้วยกัน เพื่อให้รักษาความปลอดภัยง่ายและเพิ่มกฎเกณฑ์เข้มงวดแต่ละแห่งปีประชากรหนาแน่นขึ้น ผู้ลี้ภัยจำต้องพึ่งพาองค์กรเอกชนมากขึ้น ศักยภาพในการรองรับของป่าไม้ถูกกดดันมากขึ้น และกรมป่าไม้เริ่มเข้ามาควบคุมจำกัดการใช้ประโยชน์จากป่ามากขึ้น ปัจจุบันใน พ.ศ. 2544 ก็ได้มีความพยายามที่จะผลักดันค่ายผู้ลี้ภัย 2 แห่งออกจากพื้นที่นุรักษ์ แม้ว่าหนึ่งในนั้นคือค่ายผู้ลี้ภัยแม่กองคา ที่กรมป่าไม้ได้ย้ายค่ายผู้ลี้ภัยเล็ก ๆ แห่งมารวมกันไว้เมื่อ พ.ศ. 2541 นั่นเอง ข้อเท็จจริงและบทวิเคราะห์จากการศึกษาพื้นที่ทั้งสองนี้จะได้กล่าวไว้ในบทต่อไป

2.6 ประวัติพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามะหลวง

2.6.1 ประวัติความเป็นมา

ใน พ.ศ. 2538 กองบัญชาการค่ายคอมมูร่า และค่ายมาเนอว์ปโลว์ของชนกลุ่มน้อยชาวกะเหรี่ยงคริสต์ (KNU) ในรัฐกอกูเล หรือรัฐกะเหรี่ยงถูกทหารพม่าและทหารกะเหรี่ยงพุทธ (DKBA) บุกรุกยึดพื้นที่มั่นสุดท้ายทั้งสองค่ายไว้ได้ กลุ่มกะเหรี่ยงคริสต์ (KNU) จึงอพยพหนีภัยการต่อสู้เข้ามาหลบอยู่ในเขตประเทศไทยที่บ้านแม่ลามะหลวง เป็นการหลั่งไหลเข้ามาของชาวกะเหรี่ยงสัญชาติพม่าอย่างต่อเนื่อง กระทรวงมหาดไทยได้ขอให้ทหารไปควบคุมดูแลผู้ลี้ภัยชั่วคราว ต่อมาสภาความมั่นคงแห่งชาติได้ประชุมครั้งที่ 1/2538 เมื่อ 16 มีนาคม 2538 ที่ประชุมเห็นชอบกับข้อเสนอของกระทรวงมหาดไทย ในการกำหนดควบคุมผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบ โดยให้กระทรวงมหาดไทยรับผิดชอบจัดตั้งพื้นที่พักพิงชั่วคราว บ้านแม่ลามะหลวง อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ร่วมกับหน่วยกำลังหลักในพื้นที่คือทหารการช่วยเหลือผู้ลี้ภัยของรัฐบาลไทยได้เริ่มอนุญาตให้ UNHCR เข้ามามีบทบาทช่วยเหลือผู้ลี้ภัยจากพม่าในพื้นที่พักพิงชั่วคราว โดยได้ทำการอนุมัติเมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2541 ด้วยมติของคณะรัฐมนตรี รวมทั้ง UNHCR มีบทบาทการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ไทยทำการคัดเลือกผู้ลี้ภัย การจัดหาที่พักอาหาร การรักษาพยาบาลและการอำนวยความสะดวกในการส่งผู้ลี้ภัยกลับพม่าเมื่อเหตุการณ์สงบลง

2.6.2 ลักษณะที่ตั้ง

พื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามะหลวงตั้งอยู่ในเขตบ้านแม่ลามะหลวง หมู่ที่ 7 ตำบลสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน บริเวณพิกัด LV 736690

ทิศเหนือ	ติดต่อกับบ้านแม่ตอละ
ทิศใต้	ติดต่อกับอำเภอท่าสองยางจังหวัดตาก
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับบ้านกลอ โ๊ะ๊ะ
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับบ้านแม่ตอละ

สภาพหมู่บ้านเป็นเรือนไม้ไผ่หลังคาด้วยใบตองตึง ปลูกบ้านตามลำห้วยแม่ลามาหลวงและแม่น้ำยม ตามบริเวณที่ราบเชิงหุบเขา ระยะทางยาวประมาณ 3.5 กิโลเมตร แบ่งเขตหมู่บ้านเป็น 7 คุ่มรวม 2,573 ครอบครัวย

2.6.3 เส้นทางคมนาคมเข้าออก แบ่งออกดังนี้

3.1 เส้นทางอำเภอสบเมย - บ้านแม่ลามาหลวงระยะทางประมาณ 40 กิโลเมตร เป็นถนนคอนกรีต /ลูกรัง / ถนนดิน ใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง

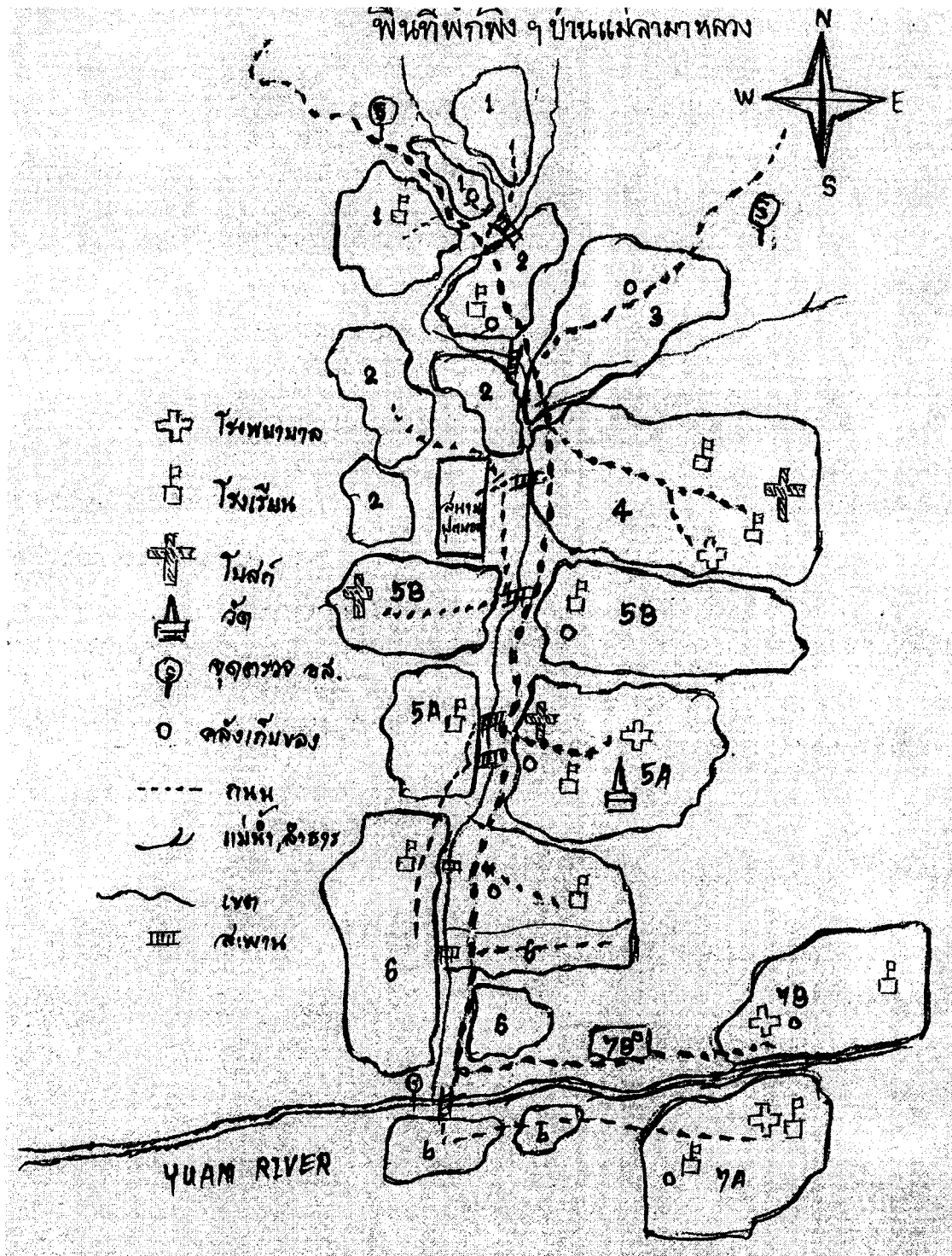
3.2 เส้นทางอำเภอแม่สะเรียง - ผ่านบ้านแม่สามแลบถึงบ้านแม่ลามาหลวง ระยะทางประมาณ 75 กิโลเมตร เป็นถนนลาดยาง / ทางดิน ใช้เวลาในการเดินทาง 3 ชั่วโมง

3.3 เส้นทางเรือบ้านแม่สามแลบ - พื้นที่พักพิงฯ บ้านแม่ลามาหลวงใช้เวลาในการเดินทาง 2 ชั่วโมง 30 นาที

2.6.4 จำนวนประชากร (ข้อมูล ณ วันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2549)

- ชายอายุ 12 ปีขึ้นไป	5,114 คน
- หญิงอายุ 12 ปีขึ้นไป	4,805 คน
- ชาย อายุต่ำกว่า 12 ปี	2,704 คน
- หญิง อายุต่ำกว่า 12 ปี	2,617 คน
- รวมทั้งหมด	15,240 คน

ประชากรผู้ถือสัญชาติไทยเป็นชาวกะเหรี่ยง สัญชาติพม่า นับถือศาสนาคริสต์รองลงมาเป็นศาสนาพุทธและอิสลาม

ภาพที่ 2.2 พื้นที่พักพิงชั่วคราว บ้านแม่ลามากลาง

ที่มา : อำเภอสมเมย (2549) “บรรยายสรุปพื้นที่พักพิงชั่วคราวผู้ลี้ภัยจากการสู้รบบ้านแม่ลามากลาง” อำเภอสมเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

2.6.5 สถานที่สำคัญภายในพื้นที่พักพิง

- 1) โรงพยาบาล 4 แห่ง (รวมสถานีอนามัย) ขนาด 20 เตียง บุคลากร 108 คน
- 2) โรงเรียนจำนวน 14 แห่ง แบ่งระดับการศึกษาดังนี้
 - เตรียมอนุบาล จำนวน 1 แห่ง
 - ประถมศึกษา จำนวน 6 แห่ง
 - มัธยมศึกษา จำนวน 3 แห่ง
 - การศึกษาอิสระ จำนวน 6 แห่ง
 - การศึกษาพิเศษ จำนวน 6 แห่ง
 - หลักสูตรและวิชาที่ใช้สอน 1.ภาษากะเหรี่ยง 2.ภาษาอังกฤษ 3.ภาษาพม่า 4.คณิตศาสตร์ 5.วิทยาศาสตร์ 6.ภูมิศาสตร์ 7.ประวัติศาสตร์ 8.ภาษาไทย (เฉพาะชั้น PDC และ FEC)
- 3) โบสถ์คริสต์ 7 แห่ง
- 4) วัด 1 แห่ง
- 5) มัสยิด 1 แห่ง

2.6.6 การปกครอง แบ่งออกเป็น 7 ชุม 9 หมู่บ้านมีคณะกรรมการปกครองในพื้นที่พักพิง 22 คณะโดยผู้ลี้ภัยภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามะหลางคัดเลือกกันเองทุกๆ 2 ปีทำการบริหารภายในพื้นที่และประสานงานกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายไทยและองค์กรเอกชนต่างๆ ที่ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ลี้ภัย คณะกรรมการมีฝ่ายปกครอง การบริหาร ฝ่ายรักษาความมั่นคง ฝ่ายตรวจสอบบัญชี ฝ่ายอาหาร การศึกษา สาธารณสุข โกดัง และฝ่ายถนน

2.6.7 การควบคุมดูแล มีการจัดตั้งศูนย์ควบคุมพื้นที่พักพิงชั่วคราว ผู้ลี้ภัยอำเภอสบเมยโดยมีภารกิจในการวางแผนอำนวยความสะดวก ประสานงานกับหน่วยงานในพื้นที่ โดยมีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ประจำพื้นที่พักพิงชั่วคราวจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองอำเภอสบเมย เจ้าหน้าที่รัฐการ และสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนจำนวน 38 นาย ปฏิบัติการตามแนวทางของคำสั่งจังหวัดแม่ฮ่องสอน 16802/2547 ลงวันที่ 27 ตุลาคม 2547 ซึ่งเป็นมาตรการในการควบคุมพื้นที่พักพิงชั่วคราว

2.6.8 องค์กรเอกชนที่ให้ความช่วยเหลือผู้ลี้ภัยในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามะหลาง

- UNHCR ช่วยกันคัดเลือกผู้ลี้ภัยขึ้นทะเบียนออกบัตรประจำตัวแก่ผู้ลี้ภัย จัดหาที่พัก อาหาร การรักษาพยาบาล ดูแลความปลอดภัย และอำนวยความสะดวกต่างๆ การส่งตัวกลับภูมิลำเนา และส่งไปยังประเทศที่สาม

- *MI (Malteser International)* ของประเทศเยอรมัน ให้ความช่วยเหลือด้านการแพทย์และสาธารณสุข
- *HI (Handicap International)* ให้การช่วยเหลือด้านกายภาพบำบัด อวัยวะเทียม
- *ZOA (Refugee Care)* ให้ความช่วยเหลือด้านการศึกษา
- *SVA (Shanti Volunteer)* ของประเทศญี่ปุ่น ทำโครงการกิจกรรมห้องสมุดสำหรับเด็กผู้หลบหนีจากการสู้รบพม่า
- *PPAT* สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทร์ทราบรมราชชนนี ดำเนินโครงการเสริมสร้างศักยภาพสตรี และเยาวชน การให้บริการด้านอนามัยการเจริญพันธุ์แก่ผู้หนีภัยจากการสู้รบ
- *KRC* ทำหน้าที่ผู้ประสานงานระหว่างองค์กรต่างๆ ให้ความช่วยเหลือแก่ ผกร.
- *World Education / Consortium* ให้ความช่วยเหลือด้านการศึกษา *COERR* ให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตร (อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม)
- *WEAVE* ให้ความช่วยเหลือด้านโครงการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และโครงการพัฒนาอาชีพแก่สตรี
- *TBBC (Thailand Burma Border Consortium)* ของประเทศอังกฤษ ให้ความช่วยเหลือด้านสิ่งของและเครื่องอุปโภคบริโภค

ปริมาณการแจกจ่ายเครื่องอุปโภคบริโภคของ TBBC

ข้าวสาร	ต่ำกว่า 5 ปี 1.5 ถัง/เดือน 5 ปีขึ้นไป 1 ถัง/เดือน
ถ่าน	คนละ 7.0 กก./เดือน
ปลาร้า	1 กก./เดือน
ถั่วเหลือง	1.5 กก./คน/เดือน เด็ก 0.75 กก./คน/เดือน
น้ำมันพืช	1 ลิตร/คน/เดือน
เกลือ	1 ถุง/3คน/เดือน
ผ้าห่ม	2 คน/1ผืน/1ปี
มุ้ง	3 คน/1ผืน/1ปี

2.6.9 สภาพปัญหา จำแนกเป็น 3 กลุ่มปัญหา ดังนี้

- 1) ปัญหาระหว่างราษฎรเจ้าของพื้นที่ข้างเคียงกับผู้ถือสิทธิ์
 1. ปัญหาการใช้ทรัพยากรป่าไม้ร่วมกัน
 2. ปัญหาการลักขโมยสิ่งของและพืชผลทางการเกษตรของราษฎร รอบพื้นที่พักพิงชั่วคราว
 3. ปัญหาความไม่พอใจที่ผู้ถือสิทธิ์ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาล มากกว่าราษฎรไทย
- 2) ปัญหาภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราว
 1. ปัญหาการหลบหนีออกนอกพื้นที่
 2. ปัญหาการทะเลาะวิวาท
 3. ปัญหาการว่างงาน
 4. ปัญหาการศึกษา
 5. ปัญหาการสาธารณสุข
 6. ปัญหาการให้ความช่วยเหลือในการดำรงชีพของผู้ถือสิทธิ์
 7. ปัญหามลภาวะและสิ่งแวดล้อม
 8. ปัญหาเรื่องสิทธิและเสรีภาพทางการเมือง
 9. ปัญหาชุมชนแออัดและการเพิ่มขึ้นของประชากร
- 3) ปัญหาของหน่วยงานราชการ
 1. ปัญหาการขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน
 2. ปัญหางบประมาณสนับสนุนเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ
 3. ปัญหาขาดอัตรากำลังพลในการควบคุมดูแลพื้นที่มีเพียง 38 นาย
 4. ปัญหาการแยกแยะผู้ถือสิทธิ์ที่หลบหนีออกนอกพื้นที่กับราษฎรไทยที่เป็นชนเผ่าเดียวกัน

2.7. ประวัติพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ละอุน

2.7.1 ประวัติความเป็นมา

พ.ศ. 2538 ผู้ถือสิทธิ์ชาวกะเหรี่ยงได้อพยพผู้ถือสิทธิ์สงรามเข้ามาหลบภัยที่หมู่บ้านอูดา บ้านแม่แยะ บ้านโก๊ะปะ บ้านแม่สะเกาะ อำเภอแม่สะเรียง ในพ.ศ. 2540 รัฐบาลไทยได้ย้ายผู้ถือสิทธิ์เหล่านี้ไปอยู่ด้วยกันที่บ้านแม่กองคาและบ้านศาลา เขตอุทยานแห่งชาติป่าสาละวินหมู่ที่ 10 ตำบลแม่ขวม อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน บริเวณพิกัด LV7596 ต่อมาเกิดปัญหาการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติป่าสาละวิน ที่ประชุมศูนย์สั่งการชายแดนไทย – พม่า จังหวัดแม่ฮ่องสอน จึงมี

มติเห็นชอบให้ย้ายพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่กองคา และบ้านศาลาออกจากพื้นที่อุทยานแต่ไม่สามารถหาพื้นที่ได้

ต่อมาใน พ.ศ. 2546 ป่าสาละวินมีปัญหาการนับไม้ของกลางไม่ตรงกับบัญชี และประกอบกับผู้ลี้ภัยบางส่วนมีประพฤติกรรมรับจ้างนายทุนตัดไม้ นายรัฐมนตรี พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร จึงได้มีบัญชาเมื่อวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2546 ให้สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) ดำเนินการย้ายผู้ลี้ภัยออกจากป่าอุทยานแห่งชาติสาละวิน สมช. มีการประชุมส่วนที่เกี่ยวข้องเมื่อวันที่ 9 , 26 พฤษภาคม พ.ศ. 2546 โดยมี พล.อ. วินัย ภัททิยกุล เลขานุการ สมช. เป็นประธาน ได้มีมติเห็นชอบให้ขนย้ายผู้ลี้ภัยออกจากพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่กองคา บ้านศาลา ไปไว้ยังพื้นที่ป่า แม่ละอูน อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน พื้นที่ประมาณ 800 ไร่ อันเป็นพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม และที่ทำการเกษตรร้างของชาวมานูฮายมะโฮ เริ่มดำเนินการย้ายผู้หนีภัยจากการสู้รบพม่า ออกจากพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่กองคา – ศาลา ไปยังพื้นที่พักพิงชั่วคราวป่าแม่ละอูน เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2546 โดยขนย้ายส่วนล่วงหน้าเพื่อเตรียมการสร้างที่พักอาศัยแรกรับ และเริ่มขนย้ายส่วนใหญ่ เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2547 โดยดำเนินการขนย้ายที่ละคุ่ม (Section) จนครบทั้ง 13 คุ่ม เมื่อวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2547 ใช้ยานพาหนะในการขนย้ายวันละ 12 คัน โดยใช้กำลังพลในการขนย้ายดังนี้

- 1) จัดเตรียมคนในการขนย้ายใช้กำลังพลจากอำเภอแม่สะเรียงและร้อย อส. อ.แม่สะเรียงที่ 3
- 2) การขนย้ายและการจัดยานพาหนะในการขนย้าย ใช้กำลังพลจากที่ทำการปกครองจังหวัดแม่ฮ่องสอน และร้อย อส.จ.มส. ที่ 1

3) การรักษาความปลอดภัยตลอดเส้นทางขนย้ายและพื้นที่ชั่วคราวป่าแม่ละอูน ใช้กำลังพลจากหน่วยเฉพาะกิจกรมทหารพรานที่ 36 การปฏิบัติของหน่วยทหารพราน ฉก.ทพ. 36 ในฐานะฝ่ายรักษาความปลอดภัย ปัจจุบันได้ดำเนินการดังนี้

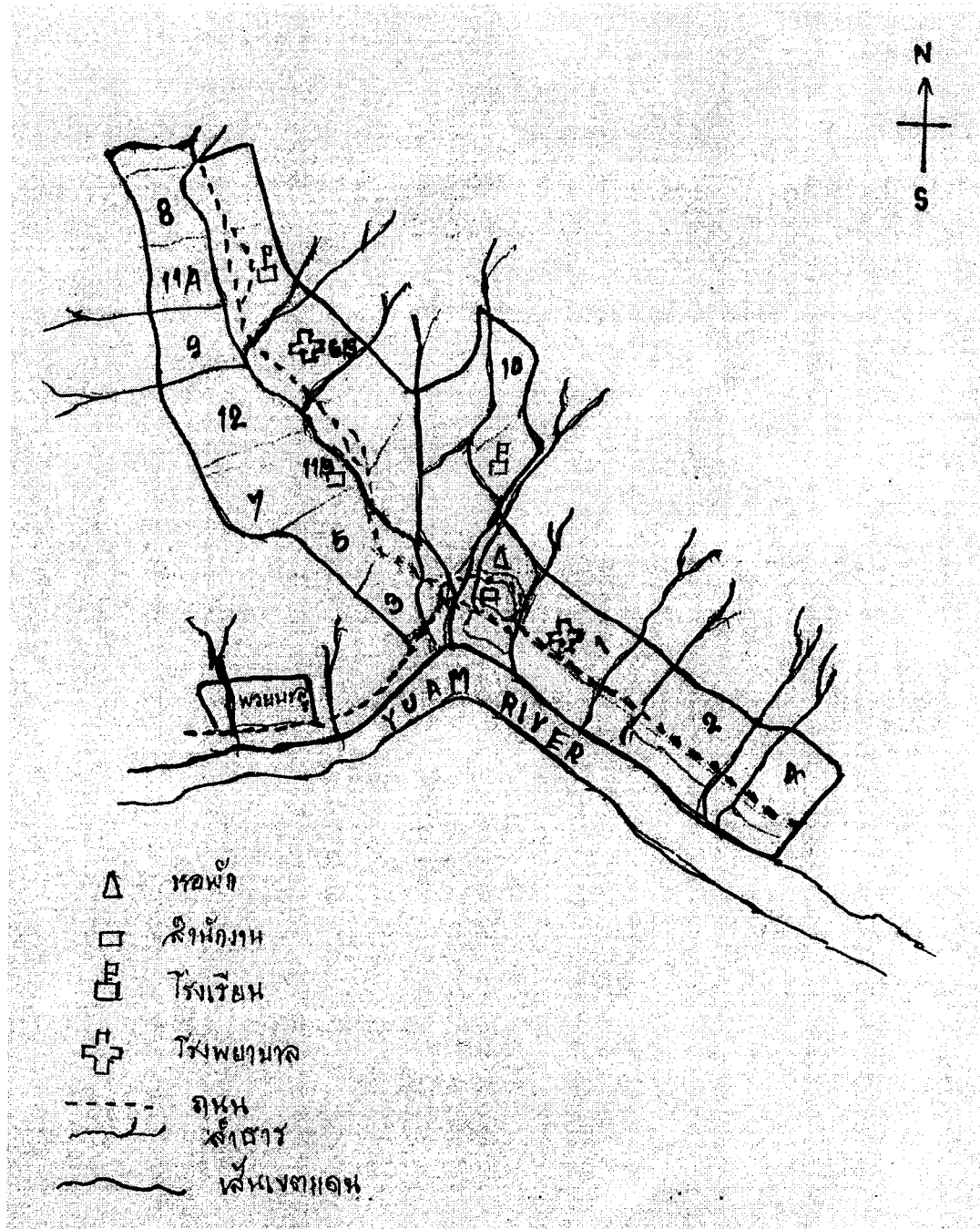
- จัดกำลังเข้าดำเนินการเก็บก๊วตดูระเบิดในพื้นที่ป่าแม่ละอูน ในห้วง 17-26 กันยายน 2546 ที่ผ่านมาสามารถเก็บก๊วตดูระเบิดได้รวม 283 ชิ้น

- จัดกำลัง 1 มว.ทพ.เผ่าระวัง และจัดเตรียมพื้นที่ ตลอดจนงานการ ลว.เขตพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ 1 พฤศจิกายน 2546

- จัดกำลัง 1 ร้อย ทพ. ระวังป้องกัน ควบคุมขบวนการเคลื่อนย้ายจากพื้นที่พักพิงบ้านแม่กองคา-ศาลา ตั้งแต่วันที่ 25 พฤศจิกายน 2546 จนจบภารกิจ

4) การรับผู้หนีภัยจากการสู้รบ ฯลฯ เข้าพื้นที่พักพิงชั่วคราวป่าแม่ละอูน ใช้กำลังพลจากอำเภอสบเมย และร้อย อส.อ.สบเมย ที่ 7

5) การจัดการด้านเครื่องอุปโภคบริโภค และสุขอนามัย ใช้กำลังพลจากองค์กรพัฒนาเอกชน และ UNHCR

ภาพที่ 2.3 พื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ละอุน

ที่มา : อำเภอสบเมย (2549) “บรรยายสรุปพื้นที่พักพิงชั่วคราวผู้ลี้ภัยจากการสู้รบบ้านแม่ละอุน” อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

2.7.2 ลักษณะที่ตั้ง

พื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ละอุน ตั้งอยู่ในพื้นที่ป่าแม่ละอุน ตำบลแม่สามแลบ อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน บริเวณ พิกัด LV715665 เนื้อที่ประมาณ 800 ไร่

1. ทิศเหนือ ติดต่อกับบ้านแม่ตอละ ตำบลแม่สามแลบ อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
2. ทิศใต้ ติดต่อกับ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก โดยมีแม่น้ำยวมเป็นเส้นแบ่งเขต
3. ทิศตะวันออก ติดต่อกับพื้นที่พักพิงแม่ลามาลหวง โดยมีสันคอยเลกอดู ความสูงจากระดับน้ำทะเล 665 เมตร ขวางกัน
4. ทิศตะวันตก ติดต่อกับบ้านห้วยมะโอ (บ้านสาขา บ้านแม่ตอละ)

สภาพบ้านเรือนเป็นเรือนไม้ไผ่ หลังคามุงด้วยใบตองตั้งปลูกบ้านตามร่องเขา ตามลำน้ำยวมรวมพื้นที่ประมาณ 800 ไร่ แบ่งออกเป็นคุ้มจำนวน 15 คุ้มประชากรประชากรจำนวน 2,750 ครอบครัว

2.7.3 เส้นทางคมนาคม เข้า – ออก แบ่งออกดังนี้

3.1 เส้นทางอำเภอสบเมย – บ้านแม่ลามาลหวง – บ้านแม่ละอุน ระยะทางประมาณ 50 กิโลเมตรเป็นถนนคอนกรีต ลูกรังและถนนดิน ใช้เวลาในการเดินทาง 2 ชั่วโมง 30 นาที

3.2 เส้นทางอำเภอสบเมย – บ้านแม่สามแลบ- บ้านสบเมย – บ้านแม่ตอละ –บ้านแม่ละอุน ระยะทางประมาณ 90 กิโลเมตร เป็นถนนลาดยางประมาณ 50 กิโลเมตรและถนนดินลูกรัง 40 กิโลเมตรใช้เวลาในการเดินทางประมาณ 3 ชั่วโมง 30 นาที

3.3 เส้นทางอำเภอสบเมย-บ้านแม่สามแลบเป็นถนนลาดยางระยะทางประมาณ 50 กิโลเมตร และเดินทางเรือตามแม่น้ำละวิน – แม่น้ำเมย – แม่น้ำยวม ระยะทางประมาณ 60 กิโลเมตร ใช้เวลาในการเดินทางโดยรถยนต์ประมาณ 1 ชั่วโมง 20 นาที และเดินทางโดยเรือประมาณ 1 ชั่วโมง 40 นาที รวมใช้เวลาในการเดินทางประมาณ 3 ชั่วโมง

2.7.4 จำนวนประชากร (ข้อมูลประชากร ณ วันที่ 9 พฤศจิกายน 2549)

- ผู้ลี้ภัยที่สำรวจและจดทะเบียน 2,750 ครอบครัว จำนวน	16,053 คน
- ชายอายุ 12 ปีขึ้นไป	5,512 คน
- หญิงอายุ 12 ปีขึ้นไป	5,037 คน
- เด็กชายอายุต่ำกว่า 12 ปี	2,857 คน
- เด็กหญิงอายุต่ำกว่า 12 ปี	2,647 คน
รวมยอดทั้งสิ้น	16,053 คน

ประชากรผู้ลี้ภัยเป็นชาวกะเหรี่ยง สัญชาติพม่าร้อยละ 95 และชาวไทยใหญ่สัญชาติพม่าร้อยละ 5 นับถือศาสนาคริสต์ พุทธ และอิสลาม ใช้ภาษากะเหรี่ยง พม่า ไทยใหญ่และภาษาอังกฤษในการสื่อสาร

2.7.5 สถานที่สำคัญในพื้นที่พักพิงชั่วคราว

- โรงพยาบาล	2	แห่ง
- โรงเรียน	7	แห่ง
- โบสถ์ คริสต์	7	แห่ง
- วัด	7	แห่ง
- โรงเรียนสอนศาสนาคริสต์	1	แห่ง

2.7.6 การปกครอง แบ่งออกเป็นคุ้ม (Section) 15 คุ้ม (รวมทั้งคุ้มนักศึกษาพม่า) แต่ละคุ้มมีหัวหน้าประจำคุ้ม มีการจัดตั้งคณะกรรมการของผู้ลี้ภัย 10 คน ทำหน้าที่ปกครองดูแลทั่วไปในพื้นที่พักพิงชั่วคราว โดยมีนายจอนนี่ทู่เป็นหัวหน้า นางหน่อแซะเมอร์เป็นรองหัวหน้า

2.7.7 การควบคุมดูแล มีการจัดตั้งศูนย์ควบคุมพื้นที่พักพิงชั่วคราว ผู้หนีภัยจากการสู้รบอำเภอสบเมยโดยมีภารกิจในการวางแผนอำนวยความสะดวก ประสานงานกับหน่วยงาน ในพื้นที่มีนายอำเภอสบเมย เป็นผู้อำนวยความสะดวกพื้นที่พักพิง มีปลัดอำเภอเป็นหัวหน้าพักพิงฯสมาชิกกองอาสารักษาดินแดน (อส.) ทำหน้าที่รักษาความสงบปลอดภัยจำนวน 39 นาย มีหน่วยทหารพรานที่ 36 รักษาความสงบปลอดภัยภายในและภายนอกพื้นที่พักพิงฯตามแนวชายแดน ไทย-พม่า มีกำหนดการมาตรการปฏิบัติ ตามแนวทางคำสั่งจังหวัดแม่ฮ่องสอน 1680/2547 ลงวันที่ 27 ตุลาคม 2547 ดังนี้

- มาตรการเข้า – ออกพื้นที่ศูนย์พักพิงฯ
- มาตรการเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ขององค์กรพัฒนาเอกชน
- มาตรการเกี่ยวกับผู้แทนหรือเจ้าหน้าที่องค์การระหว่างประเทศอื่นๆ
- มาตรการเกี่ยวกับงานทะเบียนประวัติผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบ

- มาตรการควบคุมการกระทำผิดกฎหมายไทยของ ผกร.
- มาตรการลาดตระเวน ตรวจตรา และรักษาความปลอดภัย

2.7.8 การให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์

- 1) สำนักงานข้าหลวงใหญ่แห่งสหประชาชาติ (UNHCR) เป็นเพียงผู้สังเกตการณ์ปฏิบัติต่อผู้ลี้ภัย การจัดทำทะเบียนผู้ลี้ภัย การช่วยเหลือส่งกลับผู้ลี้ภัย และประสานงานช่วยเหลือผู้ลี้ภัยกับองค์กรพัฒนาเอกชน
- 2) Thailand Burma Border Consortium (TBB) ของประเทศอังกฤษ ให้ความช่วยเหลือด้านสิ่งของและเครื่องอุปโภคบริโภคผู้ลี้ภัย
- 3) Malteser International (MI) ของประเทศเยอรมัน ให้ความช่วยเหลือด้านการแพทย์และสาธารณสุขการป้องกันโรคติดต่อ
- 4) Handicap International (HI) ดำเนินกิจกรรมช่วยเหลือผู้พิการ จัดทำอวัยวะเทียมแก่ผู้พิการ ฝึกกายภาพบำบัดขั้นพื้นฐานแก่ผู้พิการ
- 5) ZOA REFUGEE CARE เป็นองค์กรที่ดำเนินกิจกรรมในด้านเน้นคุณภาพการศึกษา โดยจัดฝึกอบรมครู พัฒนาความสามารถของครู ฝึกทักษะความสามารถการใช้ภาษาอังกฤษ
- 6) CATHOLIC OFFICE FORMER GENCY RELIEF AND REFUGEE (COERR) ดำเนินการช่วยเหลือแจกจ่ายสิ่งของบรรเทาทุกข์ ด้านการเกษตร การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ค้ำครองกลุ่มผู้ด้อยโอกาสส่งเสริมศักยภาพเด็กและสตรี ซ่อมแซมรักษาสภาพถนน
- 7) SVA (Shanti Volunteer) ของประเทศญี่ปุ่นทำโครงการกิจกรรมห้องสมุดสำหรับเด็กผู้หลบหนีจากการสู้รบพม่า
- 8) PPAT สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทร์ทรา บรมราชชนนี ดำเนินโครงการเสริมสร้างศักยภาพสตรีและเยาวชน การใช้บริการด้านอนามัยการเจริญพันธุ์แก่ผู้หนีภัยจากการสู้รบ
- 9) KRC ทำหน้าที่ผู้ประสานงานระหว่างองค์กรต่างๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ลี้ภัย
- 10) World Education / Consortium ให้ความช่วยเหลือด้านการศึกษา COERR ให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตร (อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม)
- 11) WEAVE ให้ความช่วยเหลือด้านโครงการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและ โครงการพัฒนาอาชีพแก่สตรี

2.8 นโยบายรัฐบาลไทยต่อผู้หนีภัยการสู้รบจากประเทศพม่า

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา รัฐบาลพม่าได้ดำเนินการกวาดล้างกองกำลังชนกลุ่มน้อยอย่างหนัก แล้วกดดันให้มีการเจรจาวางอาวุธ ทำให้กองกำลังชนกลุ่มน้อยสูญเสียฐานที่มั่นและแตกสลายเกือบทุกกลุ่ม ที่ยังคงรบกันมีเพียงกองกำลังบางกลุ่มเท่านั้น อาทิ กองกำลังกะเหรี่ยงบางกลุ่ม กองกำลังเข้ายอดศึก เป็นต้น และมีการรบประชิดด้านชายแดน ไทยและลำ้าเข้ามาบ่อยครั้ง โดยใน พ.ศ. 2541 ถึงกับมีการลักลอบเข้ามาเผาศูนย์อพยพหรือบริเวณพื้นที่พักพิง

ปัญหาผู้อพยพ ผู้ลี้ภัยทางการเมือง ถือได้ว่าเป็นจุดเปลี่ยน ทำให้เกิดความชะงักงัน ทางการค้า และการลงทุน รวมทั้งโครงการร่วมทุนระหว่าง ไทยกับพม่า เพราะปัญหาดังกล่าวถือเป็นหอกข้างแคร่ ที่สั่นคลอนเสถียรภาพทางการเมืองและความมั่นคงของรัฐบาลทหารพม่าที่ต้องการรักษาอำนาจและปกครองแบบเผด็จการทหารต่อไป รวมทั้งนักธุรกิจไทยที่รัฐบาลทหารพม่าระแวงว่า กลุ่มเหล่านี้จะให้การสนับสนุนอาวุธแก่ชนกลุ่มน้อยที่ทำการค้าด้วย และด้วยเหตุผลทางด้านผลประโยชน์ของทั้งสองฝ่าย ทำให้ไทยต้องหลีกเลี่ยงที่จะกล่าวตำหนิรัฐบาลทหารพม่าโดยอ้างว่าเป็นกิจกรรมภายในประเทศ ไม่ควรเข้าไปแทรกแซง (สุภาภรณ์ คุรุเมือง, 2541: 124)

ที่ผ่านมา รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยไม่มีนโยบายให้สถานะผู้ลี้ภัยกับผู้พลัดถิ่นจากประเทศพม่า เนื่องจากประเทศไทยไม่ได้ลงนามให้สัตยาบันตามอนุสัญญาว่าด้วยสถานภาพผู้ลี้ภัย ค.ศ. 1951 (พ.ศ. 2494) สถานภาพว่า ผู้พลัดหนีภัยจากการสู้รบ (Displaced persons from fighting) ประเทศไทย แสดงท่าทีชัดเจนว่า ผู้อพยพพลัดหนีภัยจากการสู้รบที่เข้ามาพักพิงอยู่ในเขตประเทศไทย ในขณะนี้ไม่มีฐานะเป็นผู้อพยพหรือผู้ลี้ภัย (Refugee) แต่รัฐบาลไทยยอมให้บุคคลดังกล่าวอยู่ในอาณาเขตของประเทศไทย และยอมให้องค์การระหว่างประเทศและองค์กรการกุศลต่างๆ เข้าไปช่วยเหลือดูแล โดยมีข้อผ่อนผันและเงื่อนไขเกี่ยวกับบุคคลเหล่านี้ 3 ประการ (กฤตยา อาชวนิชกุล, 2543: 8) คือ

1. ให้อยู่ในอาณาเขตประเทศได้ชั่วคราว เมื่อมีผู้พลัดหนีภัยจากการสู้รบข้ามชายแดนเข้ามา ประเทศไทย จะอำนวยความสะดวกและช่วยเหลือในพื้นที่ปลอดภัยบนพื้นฐานของมนุษยธรรม
2. ผู้หนีภัยจากการสู้รบดังกล่าวนี้ ต้องอยู่ในพื้นที่ที่ประเทศไทยจัดให้เท่านั้น และสถานที่นั้นเป็นเพียงพื้นที่พักพิงชั่วคราว (Temporary shelter) มิใช่ศูนย์ผู้อพยพ (Refugee Camp)
3. เมื่อการสู้รบในประเทศสิ้นสุดลง หรือเมื่อภาวะความไม่สงบความไม่ปลอดภัยดังกล่าวผ่านพ้นไป ผู้หนีภัยจากการสู้รบต้องเดินทางกลับประเทศของตนทันที โดยฝ่ายไทยจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกและช่วยเหลือให้เดินทางกลับประเทศด้วยความปลอดภัยและมีเกียรติ

ดังนั้นเมื่อผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบไม่มีฐานะเป็นผู้อพยพ จึงเป็นผู้เข้าเมืองผิดกฎหมาย (Illegal Entrant) ภายใต้ข้อบังคับแห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมืองของไทย และจากการที่ไม่มีฐานะเป็นผู้ลี้ภัย บุคคลเหล่านี้จึงไม่อยู่ในฐานะที่จะได้รับการปฏิบัติหรือมีผลผูกพันตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ เมื่อเหตุการณ์คลี่คลายก็อาจผลักดันกลับประเทศได้ แม้ไม่สมัครใจและไม่ต้องผ่านกระบวนการสอบสวนแยกประเภท หรือมีอาจเรียกร้องสิทธิ เดินทางไปตั้งหลักแหล่งในประเทศที่สาม

จากเงื่อนไขดังกล่าวทำให้รัฐบาลไทยสามารถสงวนสิทธิในการตัดสินใจว่า ผู้ใดเป็นผู้ลี้ภัยตามข้อกำหนดหรือบทบัญญัติในกฎหมายของไทยเอง กฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงของรัฐบาลไทยคือ พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ซึ่งถือว่าผู้เข้าเมืองโดยไม่มีเอกสารการเดินทางที่มีการตรวจลงตราถูกต้อง เป็นผู้หลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมายทั้งสิ้น ส่วนในกรณีผู้พลัดถิ่นที่มีเงื่อนไขการเข้าประเทศด้วยเหตุผลของการลี้ภัยจริงๆ ภายใต้กฎหมายการเข้าเมืองนี้ รัฐบาลสามารถใช้อำนาจมาตรา 17 ว่าในกรณีพิเศษเฉพาะเรื่องรัฐมนตรีโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรีจะอนุญาตให้คนต่างด้าวผู้ใด หรือจำพวกใดเข้ามาในราชอาณาจักร ภายใต้เงื่อนไขใด ๆ หรือยกเว้นไม่จำเป็นตามพระราชบัญญัตินี้ในกรณีใด ๆ ก็ได้ ด้วยอำนาจดังกล่าว รัฐบาลไทยได้ใช้เงื่อนไขในการช่วยเหลือผู้อพยพพลัดถิ่น จากประเทศพม่าโดยอนุญาตให้พักอาศัยอยู่ในประเทศไทย ในค่ายพักตามแนวชายแดนตามหลักมนุษยธรรมควบคู่กับกฎหมายภายในประเทศ โดยหลักการแล้วจะต้องมีการควบคุมการเดินทางเข้า-ออกในค่ายพักพิงอย่างเข้มงวด แต่ในทางปฏิบัติจริงแล้ว ความเข้มงวดจะแตกต่างกันไปแล้วแต่พื้นที่ ซึ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของจังหวัดชายแดนนั้น และการประสานงานร่วมกันระหว่างคณะทำงานควบคุมผู้พลัดถิ่น ซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่หลัก ๆ จากกระทรวงกลาโหมและกระทรวงมหาดไทย

ในเรื่องนี้อดีตเลขาธิการสภาความมั่นคงได้ให้ความเห็นว่า เมื่อครั้งที่ไทยได้เข้าช่วยเหลือผู้อพยพด้านอินโดจีนว่า แม้ว่าประเทศไทยจะมีผู้อพยพเข้ามาอยู่หลายกลุ่ม แต่ละกลุ่มมีประวัติความเป็นมา และมีสภาพของปัญหาแตกต่างกันไป ปัญหาด้านผู้อพยพอินโดจีนและชนกลุ่มน้อยสัญชาติพม่า โดยพื้นฐานของปัญหาแตกต่างกัน คือปัญหาผู้อพยพอินโดจีนเป็นปัญหาในเรื่องของความแตกต่างลัทธิ ส่วนปัญหาชนกลุ่มน้อยพม่าด้านชายแดนตะวันตกนั้น เป็นปัญหาความแตกต่างระหว่างเชื้อชาติ และสู้รบกันเป็นเวลาช้านาน โดยสู้รบกันเป็นระยะ ๆ และหลบหนีเข้ามา เมื่อการสู้รบหยุดลง กลุ่มคนเหล่านี้ก็อพยพกลับยังถิ่นฐานเดิมของตนเอง มีบางส่วนที่พลัดถิ่นมาประมาณ พ.ศ. 2515 ทางรัฐบาลได้ผ่อนผันให้เป็นคนไทย ส่วนผู้หลบหนีที่เข้ามาใหม่นั้น คนเหล่านี้มาด้วยเหตุผลอื่นๆ อาทิ ด้านเศรษฐกิจ โดยหลบหนีมาเป็นกลุ่มใหญ่ ทางกรมไทยได้หาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยตนเองมา โดยตลอด การให้สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UNHCR) เข้ามามีบทบาท ซึ่งจะมีเงื่อนไขหลายอย่าง จะทำให้เป็นอุปสรรคต่อการแก้ไขปัญหา ในอดีตที่ผ่านมา ถ้าชาวบ้านเห็นว่าพื้นที่

ไหนปลอดภัยก็จะเดินทางกลับไปด้วยตนเอง หากสำนักงานข้าหลวงใหญ่เข้ามาดำเนินการ จะต้องมีการแจ้งข่าวบางอย่าง และมีการตรวจสอบ ว่ากลับไปด้วยความสมัครใจหรือไม่ และที่น่าเป็นห่วงที่สุดคือ เมื่อสำนักงานข้าหลวงใหญ่เข้ามารับผิดชอบดูแลตามพื้นที่ต่างๆ แล้วพื้นที่พักพิง (Temporary Shelter) จะกลายเป็นค่ายผู้อพยพ (Refugee Camp) จะทำให้เป็นปัจจัยชักจูงผู้ลี้ภัยเข้ามาเพิ่มขึ้นเพื่อหวังได้รับความช่วยเหลือ และจะนำไปสู่ความระแวงสงสัยของรัฐบาลพม่า (สัมภาษณ์ ขจักษ์- บุษย์พัฒน์ 2550 , 10 พฤศจิกายน)

1. นับแต่วันที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2519 เป็นต้นมา กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศห้ามคนต่างด้าวสัญชาติพม่า อพยพหลบภัยเข้ามาในราชอาณาจักรไทย ตามแนวชายแดนที่ติดต่อกับเขตพม่า เนื่องจากว่าสถานการณ์ในประเทศพม่าปัจจุบันอยู่ในสภาวะปกติแล้ว ในกรณีนี้ถ้าทางการจับผู้ที่เข้ามาในประเทศไทยหลังเดือนมีนาคม พ.ศ. 2519 ได้ก็ให้ถือว่าบุคคลเหล่านั้นเป็นผู้เข้าเมืองโดยไม่ถูกกฎหมาย จะต้องดำเนินคดีและสั่งจำคุก เมื่อพวกนี้พ้นโทษแล้วทางไทยจะส่งไปให้เจ้าหน้าที่พม่าตามจุดต่างๆ ตามบริเวณชายแดน แต่ถ้าทางไทยจับผู้พลัดถิ่นได้เป็นจำนวนมากๆ ก็จะทำการส่งกลับไปในประเทศพม่าทันที”

แต่ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนที่หนึ่งนี้มีอยู่ว่า กำลังของเจ้าหน้าที่ฝ่ายไทยมีน้อย วิธีการจับก็กระทำในลักษณะของตำรวจจับขโมย ตอนส่งกลับก็มีปัญหาอีกเช่นกันคือ ทางเจ้าหน้าที่พม่าไม่ค่อยอยากจะรับกลับ และเมื่อฝ่ายไทยชนผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่าเป็นจำนวนมาก ๆ ไปปล่อยตามจุดต่าง ๆ ที่ต่อกันระหว่างชายแดนไทย – พม่า ก็ไม่มีการควบคุมไม่ให้พวกนี้อพยพกลับเข้ามาในไทยอีก ในขณะที่รถเจ้าหน้าที่ไทยเดินทางกลับเข้าอำเภอหรือจังหวัดบรรดาผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่าก็พากันเดินตามกันเข้ามาในเขตแดนไทยอีก เพราะฉะนั้น วิธีการของทางฝ่ายไทยจึงไม่ได้ผลสำเร็จเท่าที่ควร

2. สำหรับบุคคลที่อพยพเข้ามาในประเทศไทยก่อนมีนาคม พ.ศ. 2519 นั้น ทางรัฐบาลไทยก็มีนโยบายที่จะผลักดันพวกนี้ออกไปจากเขตแดนไทยเช่นกัน แต่ในขณะที่ยังอนุญาตให้อยู่ในเขตไทยก็เพื่อเป็นการแยกพวกนี้ออกไปจากข้อที่ 1 และเป็นการควบคุมพวกนี้ไปในตัว ทางกระทรวงมหาดไทยจึงได้กำหนดมาตรการไว้ดังนี้ (ระเบียบฉบับนี้ได้ออกไว้เมื่อ พ.ศ. 2522)

ก. การจัดทำบัตรประจำตัวผู้พลัดถิ่น โดยที่ทางการมีทั้งบัญชีรายชื่อบุคคลในบ้าน และทะเบียนประวัติด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ทราบจำนวนที่แน่ชัดและควบคุมการเคลื่อนไหวด้วยบัตรประจำตัวดังกล่าวนี้ไม่ได้ให้สิทธิใดๆ แก่ผู้ถือ

ข. การจัดทำหลักฐานการเกิดและการตาย ในกรณีของการเกิดนี้ ตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 บุตรของผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่าที่เกิดในราชอาณาจักรไทยจะต้องถูกถอนสัญชาติไทย หรือไม่ได้สัญชาติไทย

ค. การกำหนดเขตที่อยู่ โดยที่จังหวัดจะเป็นผู้กำหนดให้ตามแต่จะเห็นสมควร โดยคำนึงถึง ลักษณะภูมิประเทศ เหตุการณ์และความมั่นคงของประเทศสำหรับผู้ที่มิใช่เหตุจำเป็นในบางคราวที่ จะต้องออกไปนอกเขตจำกัด ก็ให้ขออนุญาตนายอำเภอ ถ้าจะออกนอกเขตหมู่บ้านหรือตำบล ถ้าจะ ออกนอกเขตอำเภอ ต้องขออนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัดและถ้าออกนอกเขตจังหวัดต้องขออนุญาต ต่อปลัดกระทรวง

ง. การกำหนดโทษผู้พลัดถิ่นที่หลบหนีออกนอกเขตที่อยู่นั้น ทางกระทรวงมหาดไทยได้ กำหนดระเบียบไว้ว่า ผู้ใดหลบหนีออกนอกเขตอำเภอหรือจังหวัด จะต้องมีความผิดตามมาตราที่ 72 แห่ง พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ซึ่งระบุว่าผู้ฝ่าฝืนระเบียบนี้ ต้องระวางโทษจำคุกเกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 20,000.-บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

จนกระทั่งใน พ.ศ. 2541 เป็นต้นมา รัฐบาลไทยได้ให้สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่ง สหประชาชาติ (UNHCR) เข้ามาจัดทำทะเบียนดูแลค่ายผู้อพยพจำนวน 14 แห่งตลอดแนวชายแดน ตะวันตกตั้งแต่จังหวัดแม่ฮ่องสอนลงมาถึงจังหวัดชุมพร เพื่อช่วยในการกลับอย่างปลอดภัยต่อไป จาก การรายงานการประชุมหารือแลกเปลี่ยนระหว่างรัฐบาลไทยและ UNHCR ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2541 ที่ประชุมได้ตกลงบทบาทของ UNHCR ดังนี้ ผู้ที่เข้ามาใหม่ UNHCR จะเป็นผู้ สังเกตการณ์ในการที่ทางการไทยจะพิจารณาประเมินสถานการณ์ในพื้นที่เพื่อที่กำหนดว่า ควรรับหรือ ปฏิเสธที่จะให้ที่พักพิง UNHCR จะช่วยเหลือในการขนย้ายผู้หนีภัยจัดหาอุปกรณ์สำหรับสร้างสถานที่ พักพิง จัดหาน้ำดื่มการทำรั้วรอบพื้นที่ และจัดทำทะเบียน และอาจช่วยเหลือเพิ่มเติมตามความจำเป็น ขึ้นพื้นฐานเท่าที่จำเป็น โดยทั้งหมดต้องจัดกระทำผ่านรัฐบาลไทย และในกรณีที่จะมีการส่งกลับ UNHCR จะช่วยเหลือการส่งกลับโดยการสมัครใจ โดยจะพยายามเจรจากับรัฐบาลพม่าเพื่อให้ UNHCR มีบทบาทในการติดตามความปลอดภัยในการส่งกลับ และให้ความช่วยเหลือด้านการปรับตัว คืนสู่สภาพสังคมเดิม อย่างรวดเร็ว (กฤตยา อาชวนิจกุล, 2543: 8-10)

การมีผู้หนีภัยจากการสู้รบจากพม่าเป็นจำนวนมากอาศัยอยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวในเขต ไทยมานานกว่า 20 ปี ได้ก่อให้เกิดปัญหาภาวะ และผลกระทบต่อประเทศไทยที่สำคัญหลายประการ ได้แก่ ปัญหารัฐบาลพม่าหวาดระแวงประเทศไทยให้การสนับสนุนกลุ่มต่อต้านรัฐบาลพม่า ปัญหา กองกำลังต่างชาติล่วงล้ำอธิปไตยเข้ามา โจมตีและเผาพื้นที่พักพิง ผู้หนีภัยจากการสู้รบจากพม่าในเขต ไทย ปัญหาราษฎรไทยในพื้นที่ได้รับผลกระทบจากผู้หนีภัยการสู้รบจากพม่า และเกิดทัศนคติไม่ดีต่อ ทางการที่เห็นว่าผู้หนีภัยฯ ได้รับการช่วยเหลือดีกว่าราษฎรไทย ปัญหาผู้หนีภัยฯออกนอกพื้นที่เพื่อหา งานทำ ปัญหาการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมปัญหาการลักลอบค้ายาเสพติด ปัญหา ทางการไทยต้องสิ้นเปลืองงบประมาณในด้านควบคุมดูแลผู้หนีภัยจากการสู้รบ ฯลฯ (โกสุมภ์ สาย จันทร 2549 128-129 สัมภาษณ์ ข้าราชการ ประชาชน อำเภอสบเมย และผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยง 2550)

แต่อย่างไรก็ตามปัญหาที่ข้างต้นนั้นข้อเท็จจริงส่วนหนึ่งได้พิสูจน์ว่าบางกรณีผู้หลบหนีภัยฯ ไม่ได้สร้างปัญหาเลวร้ายดังเช่น กรณีของการตัดไม้ทำลายป่า จากรายงานการวิจัยของเพื่อนไร้พรมแดน พบว่าผู้หนีภัยฯ มีการจัดการทรัพยากรในชุมชนของตนได้อย่างยั่งยืนเพียงพอ สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม เกิดขึ้นในสถานที่ที่รัฐได้รวมค่ายต่างๆ เข้าด้วยกันจนเกิดสภาพประชาชนหนาแน่นแออัด ส่วนสาเหตุลำดับรองลงมาคือการเสื่อมโทรมของป่า เกิดจากการเกษตรเชิงพาณิชย์ และการผลิตจากป่าเชิงพาณิชย์นั้น เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้สภาพแวดล้อม ในพื้นที่ที่ผู้หนีภัยฯ ไม่ได้รับการคุ้มครอง

โดยเฉพาะปัญหาสภาพภายในพื้นที่พักพิงนั้น มีสภาพที่แออัด เนื่องจากพื้นที่ค่อนข้างจำกัด และเป็นพื้นที่รองรับชั่วคราวเท่านั้น หากสถานการณ์ที่พม่าดีขึ้น ผู้หนีภัยฯ ต้องเดินทางกลับทันที ดังนั้นการก่อสร้างที่พักอาศัยจึงมีแบบแปลนไม่ดี เพื่อไม่ต้องการดึงดูด ให้ผู้หนีภัยฯ เกิดความสบายจนไม่อยากเดินทางกลับ ดังเช่นในกรณีของบ้านถ้ำหิน อ.ถ้ำหิน จ.ราชบุรี อดีตข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UNHCR) นางซาดาโกะ โอคาตะ ได้ออกมาวิพากษ์วิจารณ์สภาพความเป็นอยู่ว่าเลวร้าย แออัดเกินไปที่คนจะอยู่ได้ ซึ่งในเรื่องนี้ทางรัฐบาลไทยได้ออกมาชี้แจงว่าเป็นเพียงการมองผู้หนีภัยฯ เพียงด้านเดียว แต่ไม่คำนึงถึงความเป็นอยู่ของราษฎรไทยในพื้นที่ใกล้เคียง ซึ่งบางส่วนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีอยู่แล้ว ซึ่งทางรัฐบาลเกรงว่าจะเกิดความรู้สึกต่อต้านผู้หนีภัยฯ ทำให้เกิดปัญหาต่อไปได้ แม้ว่าประเทศไทยจะต้องเผชิญกับปัญหาทางด้านเศรษฐกิจที่ต้องแก้ไข แต่รัฐบาลไทยต้องช่วยเหลือตามมนุษยธรรม

ปัจจุบันสถานการณ์ภายในพม่าก็คลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้นตามลำดับ โดยรัฐบาลพม่าได้แสดงท่าทีที่ปรารถนาให้มีการปรองดองระหว่างเชื้อชาติ รวมทั้งเปิด โอกาสให้คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ (ICRC) เข้าตรวจเยี่ยมเรือนจำและช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมในพื้นที่ต่างๆ ของพม่า ขณะเดียวสถานการณ์ผู้รับในพม่าก็คลี่คลายลง โดยพื้นที่ส่วนใหญ่มีความสงบเพิ่มมากขึ้น จะมีการสู้รบกันบ้างก็เฉพาะบางแห่งเท่านั้น ประกอบกับที่ผ่านมามีผู้หนีภัยฯ บางส่วนเดินทางกลับมาตุภูมิด้วยตนเอง และสามารถเข้าไปใช้ชีวิตได้โดยปกติในพม่า รวมทั้งผู้หนีภัยฯ ในพื้นที่พักพิงเป็นจำนวนมาก ที่ต้องการเดินทางกลับสู่มาตุภูมิ

ด้านสำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ พิจารณาเห็นว่าขณะนี้ เป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมจึงยกร่างแนวทางแก้ไขปัญหาผู้หนีภัยการสู้รบจากพม่า ในช่วงระยะเวลา 3 ปีขึ้น (พ.ศ. 2543-2545) โดยเมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ. 2543 นายกรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เข้ามาร่วมกันแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีภัยฯ กลุ่มดังกล่าวเป็นเอกภาพในทิศทางเดียวกัน โดยจะแสวงหาทางให้ผู้หนีภัยฯ เหล่านี้สามารถเดินทางกลับไปโดยเร็วและสอดคล้องกับสถานการณ์ โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) ส่งผู้หนีภัยจากการสู้รบกลับมาตุภูมิให้

มากที่สุด 2) ให้ UNHCR องค์การระหว่างประเทศอื่นๆ และรัฐบาลพม่าเข้ามารับผิดชอบในการส่งผู้หนีภัยจากการสู้รบกลับพม่า และ 3) ให้มีการควบคุมดูแลผู้หนีภัยจากการสู้รบ ในพื้นที่พักพิงอย่างเข้มงวดกดดันยิ่งขึ้น (ขจัดภัย บรูซพัตน์, 2544: 19) ต่อมาในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547 ทางกระทรวงมหาดไทยได้เห็นชอบกับแนวทางการดำเนินการแก้ไขปัญหาผู้หนีภัยการสู้รบจากพม่า ซึ่งเสนอโดยสภาความมั่นคงแห่งชาติ แนวทางดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ 4 ประการ ได้แก่

1. ควบคุมผู้หนีภัยการสู้รบจากพม่าไว้ในพื้นที่ที่ทางการไทยกำหนด
2. ลดจำนวนผู้หนีภัยการสู้รบจากพม่าในพื้นที่พักพิง 9 แห่งบริเวณพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า
3. ลดภาระและปัญหาของไทยในการแก้ไขปัญหาผู้หนีภัยการสู้รบจากพม่าในประเทศไทย
4. ให้การแก้ไขปัญหาผู้หนีภัยการสู้รบจากพม่าในประเทศไทยประสบผลเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

หลังจากนั้นกระทรวงมหาดไทยได้กำหนดแนวทางการดำเนินการแก้ไขแก้ไขปัญหาผู้ลี้ภัยการสู้รบ (พ.ศ. 2548-2550) ดังนี้ (สัมภาษณ์ ขจัดภัย บรูซพัตน์ 2550 , 10 พฤศจิกายน)

แนวทางการดำเนินการแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบ (พ.ศ.2548-2550) (สำนักศูนย์ดำเนินการผู้อพยพ กระทรวงมหาดไทย, 2546)

การควบคุม

1. ป้องกันและสกัดกั้นมิให้กลุ่มกองกำลังต่างชาติและกลุ่มต่อต้านรัฐบาลพม่า ใช้ดินแดนเป็นฐานปฏิบัติการต่อต้านรัฐบาลพม่า
2. จัดระเบียบพื้นที่พักพิงชั่วคราวผู้หนีภัยจากการสู้รบ ปรับลดพื้นที่พักพิงฯ ให้เหลือน้อยที่สุดและปรับย้ายพื้นที่ให้เหมาะสม โดยเพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุมดูแลควบคู่ไปกับรักษาความปลอดภัย
3. ให้กระทรวงมหาดไทยและ UNHCR จัดทะเบียนผู้หนีภัยจากการสู้รบอย่างต่อเนื่อง
4. ดำเนินการสำรวจและจัดทำทะเบียนประวัติผู้หลบหนีภัยฯ ในพื้นที่พักพิงฯ เพื่อทราบถึงจำนวน สัญชาติ และภูมิลำเนาเดิม และดำเนินการตรวจสอบจำนวนและบุคคล
5. จัดมาตรการการควบคุมดูแลผู้หลบหนีภัยฯ อย่างเข้มงวด โดยกำหนดจุดตรวจ กำหนดแนวเขตพื้นที่พักพิงชั่วคราวชัดเจน และประชาสัมพันธ์ชี้แจงให้ผู้หลบหนีภัยฯทราบกรณีที่ลักลอบหลบหนีออกนอกพื้นที่จะต้องถูกดำเนินการตามกฎหมาย
6. กระทรวงมหาดไทยร่วมกับฝ่ายทหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตรวจค้นแหล่งซุกซ่อนอาวุธในพื้นที่พักพิงฯ อย่างต่อเนื่อง
7. ดำเนินการป้องกันไม่ให้เกิดและแพร่ระบาดของโรคติดต่อที่ร้ายแรง

การให้ความช่วยเหลือ

1. ให้ความช่วยเหลือผู้พลหนีภัยฯ ตามความจำเป็นเพื่อยังชีพบนพื้นฐานด้านมนุษยธรรม
2. องค์กรพัฒนาเอกชนที่เข้าไปให้ความช่วยเหลือต้องเป็นองค์กรที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงมหาดไทย โดยไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ความช่วยเหลือดังกล่าว และจะต้องประสานกับหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบในพื้นที่โดยใกล้ชิด
3. ให้เจ้าหน้าที่ต่างประเทศ และองค์กรระหว่างประเทศเดินทางเข้าไปในพื้นที่พักพิงฯ ได้ตามจำเป็นและในห้วงเวลาที่เหมาะสม

การดำเนินการต่อผู้หนีภัยจากการสู้รบจากพม่าที่เข้ามาใหม่

1. ให้ทหารเข้าไปควบคุมผู้หนีภัยฯ และให้หาทางจงใจให้เดินทางกลับมาดูภูมิ หากไม่สามารถดำเนินการได้ ให้นำผู้พลหนีภัยฯ เข้าไปอาศัยในพื้นที่พักรอ (Holding Area) ที่จัดขึ้นบริเวณใกล้เคียงกับช่องทางที่เข้ามา จากนั้นดำเนินการปลดอาวุธและดำเนินการด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ขณะเดียวกันประสานกับกระทรวงมหาดไทยประสานกับองค์กรพัฒนาเอกชนให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม และประสาน UNHCR เพื่อให้เข้ามาสังเกตการณ์
2. ให้คณะกรรมการจังหวัดพิจารณาประเมินสถานการณ์การสู้รบในพม่า ถ้าพิจารณาแล้วว่าการสู้รบให้กระทรวงมหาดไทยกับฝ่ายทหาร เพื่อขนย้ายผู้หนีภัยฯ ไปอยู่อาศัยในพื้นที่พักพิงชั่วคราว (Temporary Shelter Area)

การประชาสัมพันธ์

1. ให้ดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้องค์กรระหว่างประเทศ และประเทศต่างๆ เข้าใจถึงปัญหาและภาระที่ประเทศไทยได้รับและบุคคลเหล่านี้ต้องกลับไปดำเนินชีวิตอย่างปกติสุขในบ้านเกิดเมืองนอนของตน
2. ประชาสัมพันธ์ให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้าใจว่า บุคคลเหล่านี้เป็นพลเรือน กรณีที่มีสถานการณ์สู้รบในพม่าเป็นสาเหตุให้หลบหนีเข้ามาในประเทศไทย ก็อนุญาตให้อาศัยในพื้นที่พักพิงชั่วคราว ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ และให้องค์กรระหว่างประเทศเข้ามีส่วนร่วมด้วยและอำนวยความสะดวกให้เดินทางกลับเมื่อสถานการณ์เอื้ออำนวย
3. ประชาสัมพันธ์การดำเนินการของทางการไทยในพื้นที่พักพิงฯ ในการตรวจค้นอาวุธในพื้นที่พักพิงอย่างต่อเนื่อง เพื่อป้องกันมิให้รัฐบาลพม่ากล่าวหาว่าไทยให้กองกำลังกลุ่มต่อต้าน รัฐบาลพม่าใช้ประเทศไทยเป็นฐานดำเนินการ

การฟื้นฟูพื้นที่พักพิงชั่วคราว

หลังจากผู้หนีภัยจากการสู้รบเดินทางกลับมาตุภูมิแล้วให้กระทรวงมหาดไทยจัดทำโครงการฟื้นฟูสภาพพื้นที่และสภาพแวดล้อมบริเวณรอบพื้นที่พักพิงชั่วคราว

ปัญหาและอุปสรรค

ปัจจุบันปัญหาการสู้รบในพม่ายังไม่ยุติ กระทรวงมหาดไทยจึงยังมีภาระต้องรับผิดชอบดูแลผู้หนีภัยการสู้รบจากพม่า ในศูนย์พักพิงต่าง ๆ ให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลและเหตุผลด้านมนุษยธรรมเพื่อรอการส่งกลับ เมื่อสถานการณ์การสู้รบในพม่าเข้าสู่สภาวะปกติ

สภาพความมั่นคงแห่งชาติ ได้วางแนวทางดำเนินการปิดศูนย์พักพิงฯ ทั้งหมดภายใน 3 ปีนั้น ซึ่งจะต้องขึ้นอยู่กับสถานการณ์การสู้รบในพม่า และพันธกรณีที่ไทยมีกับองค์การระหว่างประเทศ จึงเป็นภารกิจของกระทรวงการต่างประเทศ ในการเจรจาเพื่อให้แนวทางของสภาพความมั่นคง บรรลุจุดมุ่งหมายต่อไป

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อให้ทราบปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลาหลวง และบ้านแม่ละอุนที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ลักษณะการวิจัยเป็นแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ได้ดำเนินการตามขั้นตอนระเบียบวิธีวิจัย ตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1. ประชากร

1. กลุ่มผู้หนีภัยการสู้รบชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว
2. กลุ่มผู้รักษาความสงบปลอดภัยในพื้นที่พักพิงชั่วคราว
3. กลุ่มเจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) และเจ้าหน้าที่สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UNHCR)
4. ข้าราชการ และฝ่ายปกครองในอำเภอสบเมย
5. ประชาชนในอำเภอสบเมย

1.2. กลุ่มตัวอย่าง

- 1.2.1. กลุ่มผู้ลี้ภัยการสู้รบชาวกะเหรี่ยง จำนวน 20 คน
- 1.2.2. ผู้นำผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงของฝ่ายปกครอง ฝ่ายรักษาความปลอดภัย ฝ่ายคลังเสบียงอาหาร ฝ่ายการศึกษา ฝ่ายสาธารณสุข ฝ่ายสังคมสงเคราะห์ จำนวน 20 คน
 - 1.2.2.1 ประชาชนผู้ลี้ภัยการสู้รบชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว จำนวน 10 คน
 - 1.2.2.2 กลุ่มรักษาความสงบปลอดภัยในเขตพื้นที่พักพิงชั่วคราว จำนวน 10 คน
 - 1.2.2.3 เจ้าหน้าที่อาสาสมัครรักษาดินแดน(อส.) ที่รักษาความปลอดภัยในพื้นที่พักพิงชั่วคราว จำนวน 7 คน
 - 1.2.2.4 ทหารพรานที่รักษาความสงบปลอดภัยในพื้นที่พักพิง จำนวน 7 คน

1.3 เจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน และเจ้าหน้าที่สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UNHCR) จำนวน 10 คน

1.3.1. เจ้าหน้าที่ COERR	จำนวน 2 คน
1.3.2. เจ้าหน้าที่ ZOA	จำนวน 2 คน
1.3.3. เจ้าหน้าที่ MI	จำนวน 2 คน
1.3.4. เจ้าหน้าที่ TBBC	จำนวน 2 คน
1.3.5. เจ้าหน้าที่ KWO	จำนวน 1 คน
1.3.6. เจ้าหน้าที่ UNHCR	จำนวน 1 คน

1.4 ข้าราชการในอำเภอสบเมย จำนวน 20 คน

1.4.1. ปลัดอำเภอสบเมย	จำนวน 2 คน
1.4.2. ตำรวจภูธร	จำนวน 2 คน
1.4.3. ข้าราชการครู	จำนวน 2 คน
1.4.4. สาธารณสุข	จำนวน 2 คน
1.4.5. ข้าราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จำนวน 3 คน
1.4.6. เจ้าหน้าที่ป่าไม้เขต	จำนวน 1 คน
1.4.7. กำนันและผู้ใหญ่บ้าน	จำนวน 6 คน
1.4.8. เกษตรอำเภอ	จำนวน 1 คน
1.4.9. เจ้าหน้าที่หน่วยควบคุมโรคหน้าโดยแมลง	จำนวน 1 คน

1.5 ประชาชนในอำเภอสบเมย จำนวน 20 คน

1.5.1. ประชาชนบ้านเลโค๊ะ บ้านแม่สามแลบ บ้านแม่ตอละ บ้านสบเมย บ้านห้วยมะโอบ บ้านทียาเพอ บ้านแม่ลามากลาง บ้านแม่ลามาน้อย บ้านชีวาเคอ บ้ายห้วยกองมูล จำนวนหมู่บ้านละ 2 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์ จำนวน 5 แบบ สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์ซึ่งผู้วิจัยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัยตามลำดับดังนี้

- 2.1.1. การรวบรวมข้อมูล
- 2.1.2. ศึกษาข้อมูลเอกสาร วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.1.3. สร้างคำถามแบบสัมภาษณ์ ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย
- 2.1.4. นำแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา

2.1.5. นำแบบสัมภาษณ์ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจริง

2.2. โครงสร้างของแบบสัมภาษณ์ (Structured Interview)

แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นมี 5 ส่วน จำนวนทั้งหมด 5 แบบ ตามประชากรกลุ่มตัวอย่าง แต่ละแบบมีคำสัมภาษณ์ไม่ครอบคลุมทุกส่วน ขึ้นกับสภาพความเข้าใจและสถานะของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ คือ

2.2.1. ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบด้วย ชื่อ เพศ อายุ ที่อยู่ อาชีพ ตำแหน่ง วันที่สัมภาษณ์

2.2.2. ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับสภาพของปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามาหลวงและบ้านแม่ละอูน ที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

2.2.3. ส่วนที่ 3 คำถามที่เกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามาหลวงและบ้านแม่ละอูน ที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

2.2.4. ส่วนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับผลกระทบจากปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามาหลวงและบ้านแม่ละอูนที่มีต่อคนไทยในอำเภอสบเมย ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

2.2.5. ส่วนที่ 5 คำถามเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามาหลวงและบ้านแม่ละอูน ที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

2.3. การสร้างเครื่องมือและการทดลองเครื่องมือ

2.3.1 ขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์

1. การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยทำการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัย และวรรณกรรมทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

2. สร้างคำถาม ผู้วิจัยนำวัตถุประสงค์ของการวิจัย กรอบแนวคิดในการวิจัย และผลจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องมาสร้างแบบสัมภาษณ์

3. การนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเรียบร้อยแล้วมาขอคำแนะนำ และความคิดเห็นอื่นๆ จากอาจารย์ที่ปรึกษาและทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

4. ตรวจสอบคุณภาพของข้อคำถาม ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่แก้ไขแล้วเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และทำการแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

2.3.2 การตรวจสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วมาทำการทดสอบหาความน่าเชื่อถือให้เกิดความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) และสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) และเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา วิทยานิพนธ์และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งภาษาไทย และต่างประเทศ

3.1. การกำหนดนัดวันเวลาสำหรับสัมภาษณ์

ผู้วิจัยมีหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังกลุ่มตัวอย่างเป้าหมาย เพื่อทำการนัดวันเวลาในการสัมภาษณ์ โดยทำการนัดถามผู้แปลภาษาพร้อมกับผู้ให้สัมภาษณ์ในกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ภาษาต่างประเทศ โดยทำการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างแบบไม่เป็นทางการ

3.2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยและผู้ช่วยได้ผ่านการอบรมและศึกษาวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วทำการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในชุมชนต่างๆ ตามที่กำหนดไว้ด้วยแบบสัมภาษณ์จนครบตามจำนวนที่กำหนดเป้าหมาย ทั้งค้นคว้ารวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา วิทยานิพนธ์ และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งภาษาไทย และภาษาต่างประเทศให้ครบสมบูรณ์ตรงประเด็น

3.3. การตรวจสอบข้อมูล

ทำการตรวจสอบความถูกต้องของแบบสัมภาษณ์ และข้อมูลที่ได้จากเอกสาร ตำรา วิทยานิพนธ์และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องตรงประเด็นเพื่อทำการวิเคราะห์ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเตรียมข้อมูลที่ได้รับรวบรวมจากการสัมภาษณ์และข้อมูลจากเอกสาร ตำรา วิทยานิพนธ์ และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องมาทำการวิเคราะห์ดังนี้

4.1. การวิเคราะห์ระหว่างเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลให้ตรงตามประเด็นปัญหาและวัตถุประสงค์ของกรอบระเบียบวิธีวิจัย

4.2. การวิเคราะห์หลังการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามเรียบร้อยแล้ว

โดยการจำแนกข้อมูลออกเป็นประเภทของปรากฏการณ์ (Typology) เป็นหมวดหมู่เพื่อให้สามารถเข้าใจความหลากหลายของปรากฏการณ์อย่างเป็นระบบ และการจัดข้อมูลที่มีความสัมพันธ์ (Taxonomy) ในเชิงเหตุผล โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพทั้ง 3 วิธี คือ (1) การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เป็นการพรรณนาเรื่องราวที่ปรากฏการณ์ที่ศึกษาโดยไม่เน้นการตีความข้อมูล (2) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นวิธีวิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร ตำรา บันทึกรายการ ข่าวสาร ตามวัตถุประสงค์ที่สำคัญเกี่ยวข้อง (3) การวิเคราะห์แบบอุปนัยโดยการนำเอาข้อมูลที่ได้รับการจัดเป็นหมวดหมู่มาลดข้อมูลหรือตัดทอนข้อมูลเพื่อให้ประเด็นที่ศึกษามีความชัดเจนขึ้น

ภาพที่ 4.1 ผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงที่อพยพเข้ามาในชายแดนไทย

ที่มา : BBC (2004) Between Worlds Twenty Years on the Border p.14.

บทที่ 4

บทวิเคราะห์ปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามะหลอง และบ้านแม่ละออน ที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ผลจากการวิเคราะห์ปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามะหลองและบ้านแม่ละออนที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ตามวัตถุประสงค์ที่ทำการวิจัย

1. สภาพปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามะหลองและบ้านแม่ละออนที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ใน พ.ศ. 2538 กองทัพบกทหารพม่า SPDC ได้เร่งดำเนินการจัดระเบียบพื้นที่ชายแดนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยการละเมิดสิทธิมนุษยชน การกดขี่ข่มเหงบังคับใช้แรงงานการขนเสบียงวัตถุระเบิดอาวุธสงครามต่อชนกลุ่มน้อย อีกทั้งยังใช้มาตรการทางการเมืองภายในประเทศและต่างประเทศตลอดจนปฏิบัติการทางทหารต่อชนกลุ่มน้อยชาวกะเหรี่ยง รวมทั้งเกิดความขัดแย้งกันภายในกองกำลังสหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง KNU จนแตกเป็นสองฝ่าย ได้แก่ กะเหรี่ยงคริสต์ (Karen National Union : KNU) และกะเหรี่ยงพุทธ (Karen Buddhist Army : DKBA) อันเกิดจากแผนการของรัฐบาลทหารพม่า (อมรรัตน์ นุกูล, 2545: 55 สัมภาษณ์ ชจคภัย บุรุษพัฒน์ 2550)

เมื่อเดือนมกราคมและกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2538 ทหารของกองกำลังกะเหรี่ยงพุทธ DKBA นำทหารพม่าเข้าโจมตีค่ายมาเนอร์ปลอว์และค่ายคอมมูล่า ซึ่งเป็นฐานที่มั่นสำคัญของกองบัญชาการ กองกำลังทหารกะเหรี่ยง KNU แยก ทำให้ทหารกะเหรี่ยงต้องพาประชาชนชาวกะเหรี่ยงอพยพหลบหนีมาในเขตแดนไทยและอาศัยหมู่บ้านแม่ลามะหลอง อำเภอสบเมย และบ้านแม่กองคา บ้านศาลา อำเภอแม่สะเรียง เป็นพื้นที่พักพิงชั่วคราว โดยการควบคุมดูแลของกระทรวงมหาดไทย และการช่วยเหลือสงเคราะห์ตามหลักมนุษยธรรมร่วมกับสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ และองค์กรพัฒนาเอกชนฝ่ายต่างๆ ซึ่งต่อมาได้เกิดปัญหาการบุกรุกทำลายป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติป่าสาละวิน จึงมีการย้ายผู้ลี้ภัยบ้านแม่กองคา บ้านศาลา ไปยังพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ละออนใน พ.ศ. 2546

ผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามากลาง

1.1. สภาพทั่วไป

ผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงได้อพยพหลบหนีเข้าที่ บ้านแม่ลามากลาง หมู่ที่ 7 ตำบลสบเมย อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งตั้งอยู่บริเวณพิกัด LV 736690 มีทิศเหนือติดต่อบ้านแม่ตละ ทิศใต้ติดต่อบ้านท่าสองยาง จังหวัดตาก ทิศตะวันออกติดต่อกับบ้านกลอโค๊ะ ทิศตะวันตกติดต่อบ้านแม่ตละ สภาพหมู่บ้านเป็นเรือนไม้ไผ่หลังคาด้วยใบตองตั้ง ปลูกบ้านตามลำห้วยแม่ลามากลางและแม่น้ำยวม ระยะทางยาวประมาณ 3.5 กิโลเมตร แบ่งออกเป็น 7 คุ่ม รวม 2,573 ครอบครัว (สำเนาบรรยายสรุปพื้นที่พักพิงชั่วคราว ผกร. อ.สบเมย. 2549)

สภาพของบ้านแม่ลามากลางมีพื้นที่เป็นป่าเขาสูงรกที่ขยากลำบากต่อการเข้าถึงเส้นทางคมนาคมเข้าออกพื้นที่ชั่วคราว มี 3 เส้นทาง คือ

1. เส้นทางอำเภอสบเมย-บ้านแม่ลามากลาง ระยะทางประมาณ 40 กิโลเมตร เป็นถนนคอนกรีต / ลูกรัง / ถนนดิน ใช้เวลาในการเดินทาง 2 ชั่วโมง
2. เส้นทางอำเภอแม่สะเรียงผ่านบ้านแม่สามแลบถึงบ้านแม่ลามากลางประมาณ 75 กิโลเมตร เป็นถนนลาดยาง / ถนนลูกรัง / ถนนดิน ใช้เวลาในการเดินทาง 3 ชั่วโมง
3. เส้นทางเดินเรือบ้านแม่สามแลบ-พื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามากลาง ตามลำน้ำสาละวิน ลำน้ำเมยและลำน้ำยวม ใช้เวลาในการเดินทาง 2 ชั่วโมง 30 นาที

1.2. จำนวนประชากรผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยง (ข้อมูล ณ วันที่ 9 พ.ย. 2549)

- ชายอายุ	12 ปีขึ้นไป	5,114 คน
- หญิงอายุ	12 ปีขึ้นไป	4,805 คน
- ชายอายุต่ำกว่า	12 ปี	2,704 คน
- หญิงอายุต่ำกว่า	12 ปี	2,667 คน
รวมทั้งหมด		15,240 คน

ประชาชนอยู่กันแออัดส่วนใหญ่เป็นชาวกะเหรี่ยงนับถือศาสนาคริสต์ ร้อยละ 80 ศาสนาพุทธ ร้อยละ 15 ศาสนาอิสลาม ร้อยละ 5 อพยพเดินทางเข้ามาในพื้นที่พักพิงชั่วคราว เมื่อ พ.ศ. 2538 หลังจากที่ค่ายมานอร์ปโลว์แตกและเผาค่ายทิ้งตามคำสั่งของนายพลโบเม็ยะ ซึ่งเป็นผู้นำอยู่ในขณะนั้น ปัจจุบันผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงยังคงอพยพเข้ามาทุกๆ เดือน ทรายโคที่สงครามการปราบปรามชนกลุ่มน้อยชาวกะเหรี่ยงของรัฐบาลทหารพม่า ประเทศไทยจะเป็นพื้นที่รองรับผู้ลี้ภัยอยู่ตลอดไป ดังมีกลุ่มผู้ลี้ภัยที่ลี้ภัยเข้ามาอาศัยอีก 3 กลุ่ม คือ

- กลุ่มที่ 1 เข้ามา พ.ศ. 2546 – 2548 มี จำนวน 1,449 คน
 กลุ่มที่ 2 เข้ามา พ.ศ. 2548 มี จำนวน 1,500 คน
 กลุ่มที่ 3 เข้ามา พ.ศ. 2549 มี จำนวน 2,978 คน

1.3. สถานที่สำคัญภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามะหลว

- โรงพยาบาล 4 แห่ง (รวมสถานีอนามัย) ขนาด 20 เตียง มีบุคลากร 108 คน
- โรงเรียนจำนวน 14 แห่ง แบ่งระดับการศึกษา ดังนี้
 - เตรียมอนุบาล จำนวน 1 แห่ง
 - ประถมศึกษา จำนวน 6 แห่ง
 - มัธยมศึกษา จำนวน 3 แห่ง
 - การศึกษาอิสระ จำนวน 3 แห่ง
 - การศึกษาพิเศษ จำนวน 1 แห่ง

หลักสูตรและวิชาที่สอน 1. ภาษากะเหรี่ยง 2. ภาษาอังกฤษ 3. ภาษาพม่า 4. คณิตศาสตร์

5. วิทยาศาสตร์ 6. ภูมิศาสตร์ 7. ประวัติศาสตร์ 8. ภาษาไทย (เฉพาะชั้น PDC และ FEC)

- โบสถ์คริสต์ จำนวน 7 แห่ง
- วัด จำนวน 1 แห่ง
- มัสยิด จำนวน 1 แห่ง

1.4. การปกครองและควบคุมผู้ลี้ภัย

การปกครองแบ่งออกเป็น 7 คุ่ม 9 หมู่บ้าน มีคณะกรรมการปกครองในพื้นที่พักพิงชั่วคราว 22 คณะโดยมีนายบอโพ เป็นหัวหน้า นายมอโชะ เป็นรองหัวหน้า นายโถ้วยเป็นเลขาและมีหัวหน้าฝ่ายต่างๆ เป็นคณะกรรมการศูนย์พื้นที่พักพิงชั่วคราว ปฏิบัติงานในหน้าที่รับผิดชอบจากการแต่งตั้งหรือเลือกตั้งมา

การควบคุมดูแลภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราว

การควบคุมดูแลมีการจัดตั้งศูนย์ควบคุมพื้นที่พักพิงชั่วคราวผู้หนีภัยการสู้รบ (ผกร.) อำเภอสบเมย โดยมีภารกิจในการวางแผนอำนวยความสะดวก ประสานงานกับหน่วยงานในพื้นที่ โดยมีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ประจำพื้นที่พักพิงชั่วคราว ดังนี้ คือ นายอำเภอ อำเภอสบเมย เป็นผู้อำนวยการพื้นที่พักพิงชั่วคราว ปลัดอำเภอ เป็นหัวหน้าพื้นที่พักพิงชั่วคราว และลูกจ้างชั่วคราวเป็นผู้ช่วย เจ้าหน้าที่ธุรการ สมาชิกกองอาสารักษาดินแดน ซึ่งจัดกำลังจากกองร้อยบังคับการและบริการจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 39 นาย จัดกำลังเป็น 3 ชุด คือ ชุดที่ 1 จุดตรวจฐานบกกุ่มที่ 1 ชุดที่ 2 จุดตรวจคุมที่ 3 ชุดที่ 3 จุดตรวจท่าเรือ คุ่มที่ 6 ทั้ง 3 ชุด คือ ชุดปฏิบัติการ อส.ควบคุม ผกร. บ้านแม่ลามะหลว ดำเนินการ

ควบคุม ดูแล ตามระเบียบการปฏิบัติงานในพื้นที่พักพิงชั่วคราว ผกร. ตามคำสั่งจังหวัดแม่ฮ่องสอน 1680/2547 ลงวันที่ 27 ต.ค. พ.ศ. 2547 เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานโดยกำหนดมาตรการต่างๆ เช่น

- มาตรการเข้า-ออก พื้นที่ศูนย์พักพิงฯ
- มาตรการเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ขององค์กรพัฒนาเอกชน
- มาตรการเกี่ยวกับผู้แทนหรือเจ้าหน้าที่องค์กรระหว่างประเทศอื่นๆ
- มาตรการเกี่ยวกับงานทะเบียนประวัติผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบ
- มาตรการควบคุมร้านค้าในพื้นที่ศูนย์พักพิงฯ
- มาตรการควบคุมการกระทำผิดตามกฎหมายไทยของ ผกร.
- มาตรการลาดตระเวน ตรวจตรา และรักษาความปลอดภัย

1.5. การให้การช่วยเหลือสงเคราะห์

องค์กรเอกชนที่ให้ความช่วยเหลือผู้ลี้ภัยในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามาหลวง

1.5.1. Malteser International (MI) ของประเทศเยอรมันดำเนินกิจกรรมให้ความช่วยเหลือด้านการแพทย์รักษาพยาบาล การสุขภาพิบาล การสาธารณสุข ป้องกัน/รักษาโรคติดต่อ อนามัยชุมชน

1.5.2. Handicap International (HI) ดำเนินกิจกรรมให้ความช่วยเหลือผู้พิการ จัดทำอวัยวะเทียมแก่ผู้พิการ ฝึกกายภาพบำบัดขั้นพื้นฐานแก่ผู้พิการ

1.5.3. ZOR Refugee Care (ZOR) ดำเนินกิจกรรมในด้านเน้นคุณภาพการศึกษาโดยการจัดการศึกษาฝึกอบรมครู พัฒนาความสามารถของครู ฝึกทักษะความสามารถการใช้ภาษาอังกฤษ

1.5.4. Shanti Volunteer Association (SVA) ของประเทศญี่ปุ่นดำเนินกิจกรรมห้องสมุดสำหรับเด็กผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบชาวพม่า

1.5.5. Catholic Office For Emergency Relief and Refugee (COERR) ดำเนินกิจกรรมด้านให้ความช่วยเหลือเครื่องอุปโภคบริโภค การเกษตร การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

1.5.6. Thailand Burma Border Consortium (TBBC) ของประเทศอังกฤษดำเนินกิจกรรมให้ความช่วยเหลือด้านสิ่งของ เครื่องอุปโภคบริโภค

1.5.7. Karen Refugee Committee (KRC) คณะกรรมการผู้ลี้ภัยชาวคะเหรีย้งดำเนินกิจกรรมในการประสานงานระหว่างองค์กรต่างๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ลี้ภัย

1.5.8. Women's Education for Advancement and Empowerment (WEAVE) ดำเนินกิจกรรมให้ความช่วยเหลือโครงการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กละ โครงการพัฒนาอาชีพแก่สตรี

1.5.9. World Education/ Consortium ดำเนินกิจกรรมให้ความช่วยเหลือด้านการศึกษา

1.5.10. *PPAT* สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีดำเนินโครงการเสริมสร้างศักยภาพสตรีและเยาวชน การให้บริการด้านอนามัย การเจริญพันธุ์แก่ผู้หญิงการสู้รบ

หน่วยงานของสหประชาชาติที่ให้ความช่วยเหลือผู้ลี้ภัยในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่มาหลว คือสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ United Nation High Commissioner for Refugees ปฏิบัติหน้าที่ภายใต้อำนาจของสมัชชาใหญ่ในการปกป้องคุ้มครองแก่ผู้ลี้ภัย ให้ความช่วยเหลือแก่รัฐบาล ช่วยเหลือองค์กรเอกชน เพื่ออำนวยความสะดวกในการกลับถิ่นฐานเดิมของผู้ลี้ภัย งานของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ จะไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง

1.6. สภาพของปัญหา

1.6.1. ด้านการเมืองการปกครอง

- 1) ผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงบางคน มีอุดมการณ์และชาตินิยมในชนเผ่ากะเหรี่ยงของตนจึงได้ลักลอบออกไปสนับสนุนกองกำลังทหารกะเหรี่ยง KNU ต่อต้านรัฐบาลทหารพม่า
- 2) ผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวไม่มีสิทธิเสรีภาพทางการเมืองใดๆ เช่นเดียวกับคนไทย ไม่มีการปกครองตามหลักของระบอบประชาธิปไตย มีเพียงมาตรการควบคุมดูแลผู้ลี้ภัยในพื้นที่พักพิงชั่วคราวของกระทรวงมหาดไทยที่ใช้ปกครองส่วนผู้ลี้ภัยจะอนุญาตให้แต่งตั้งคณะกรรมการมาปกครองควบคุมประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลและองค์กรพัฒนาเอกชนโดยยึดหลักมนุษยธรรมมิได้มีการยุ่งเกี่ยวกับการเมืองใดๆ

นโยบายของรัฐบาลไทยต่อผู้ลี้ภัยจากประเทศพม่า ตามกฎหมายในพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 ได้ให้สถานะผู้ลี้ภัยในประเทศไทยก็คือ ผู้เข้าเมืองผิดกฎหมายที่ได้รับการผ่อนผันจากคณะรัฐมนตรีให้อยู่ได้ชั่วคราวเพื่อรอการส่งกลับ โดยไม่มีการผลักดันกลับจากนโยบายผู้ลี้ภัยของไทยนั้นได้รับอิทธิพลทั้งจากกองทัพในประเด็นความมั่นคงชายแดน จากกรมป่าไม้ในกรณีพื้นที่ตั้งค่ายและจากกระทรวงการต่างประเทศในกรณีความสัมพันธ์ไทย-พม่า ใน พ.ศ. 2541 รัฐบาลไทยได้อนุญาตให้สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติได้เข้ามามีบทบาทเป็นผู้ตรวจสอบดูแลการขอลี้ภัย ความปลอดภัยและเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ลี้ภัย

ผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบางคนได้ลักลอบออกไปสนับสนุนกองกำลังชนกลุ่มน้อยชาวกะเหรี่ยง KNU เพื่อต่อต้านรัฐบาลทหารพม่า SPDC จนทำให้รัฐบาลทหารพม่าเกิดความหวาดระแวงรัฐบาลไทยว่าให้การสนับสนุนกองกำลังชนกลุ่มน้อยชาวกะเหรี่ยง KNU อันเกิดจากพื้นที่พักพิงชั่วคราวมีบริเวณกว้างยาวประมาณถึง 4 กิโลเมตร เจ้าหน้าที่ควบคุมดูแลมี 39 คน เป็นเหตุให้การดูแลไม่ทั่วถึง ไม่สามารถควบคุมประชากรผู้ลี้ภัยจำนวน 15,240 คน ได้ตลอดเวลา

3) ผู้ลี้ภัยชาวคะเหรียงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามะหลวเป็นผู้ไร้สัญชาติ ไม่มีสัญชาติพม่าหรือสัญชาติไทย เดิมผู้ลี้ภัยเหล่านี้กำเนิดในเขตพม่า ชาวคะเหรียงเองไม่ต้องการถือสัญชาติพม่าด้วยเหตุที่รัฐบาลทหารพม่ายึดอำนาจและปกครองประเทศด้วยระบอบเผด็จการ อีกทั้งไม่กระจายอำนาจให้สิทธิชนกลุ่มน้อยต่างๆ ปกครองตนเองและดำเนินนโยบายเน้นการใช้กำลังทหารปราบปรามชนกลุ่มน้อยต่างๆ ชาวคะเหรียงซึ่งมีนายพลโบเมียะเป็นผู้นำได้ต่อสู้เพื่อปกป้องอิสรภาพของชนกลุ่มน้อยชาวคะเหรียงเรื่อยมา จนกระทั่งใน พ.ศ. 2538 เกิดการแตกแยกภายในกองกำลังชนกลุ่มน้อยคะเหรียง KNU เป็นสองฝ่ายคือกองกำลังคะเหรียงคริสต์ KNU และกองกำลังคะเหรียงพุทธ DKBA ต่อมากองกำลังคะเหรียงพุทธได้พาทหารพม่าบุกเข้าโจมตี ค่ายมาเนอ์ปลอว์อันเป็นกองบัญชาการใหญ่ของคะเหรียงคริสต์แตกพ่ายแพ้ให้แก่ทหารพม่า ชาวคะเหรียงจึงอพยพเข้ามาในเขตไทยที่หมู่บ้านแม่ลามะหลว อำเภอสบเมย โดยกระทรวงมหาดไทยได้จัดเป็นพื้นที่พักพิงชั่วคราวแก่ผู้ลี้ภัยชาวคะเหรียงรัฐบาลไทยได้ช่วยเหลือผู้ลี้ภัยชาวคะเหรียงตามหลักมนุษยธรรมเท่านั้น โดยให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์ปัจจัยสี่ อันเป็นการดำรงชีพพื้นฐานมิได้สนับสนุนการเมืองใด ๆ อีกทั้งสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ และองค์กรพัฒนาเอกชนก็ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ลี้ภัยด้วย ส่วนกฎหมายไทยที่เกี่ยวกับคนเข้าเมืองคือพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 ซึ่งถือว่าผู้เข้าเมืองโดยปราศจากเอกสารการเดินทางที่มีการตรวจตราอย่างถูกต้อง เป็นผู้หลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมายทั้งสิ้นจึงไม่สามารถจดทะเบียนเป็นคนสัญชาติไทยได้ รัฐบาลจึงขึ้นทะเบียนเป็นผู้ลี้ภัยเท่านั้น (อมรรัตน์ นกุล , 2545 : 60 -64)

กฎหมายว่าด้วยพลเมืองพม่าโดยรัฐบาลพม่าได้อ้างกับรัฐบาลไทยว่าจะยอมรับบุคคลที่พิสูจน์ได้ว่าเป็นพลเมืองพม่าเท่านั้นและรัฐบาลพม่ามิได้ถือว่าผู้ลี้ภัยในพื้นที่พักพิงชั่วคราวในไทยเป็นพลเมืองพม่า หากแต่เป็นสมาชิกกองกำลังคะเหรียง KNU และกองกำลังคะเหรียงคะยาห์ KNPP ทั้งนี้โดยรัฐบาลพม่าได้ออกกฎหมายว่าด้วยพลเมืองพม่า (Burma Citizenship Law) เมื่อ ค.ศ.1982 (พรพิมล ตรีโชติ, 2548: 210)

4) ผู้ลี้ภัยไม่มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ในการดำรงชีวิตของผู้ลี้ภัยชาวคะเหรียงที่อยู่ในขอบเขตพื้นที่แออัด ไม่มีความสงบสุขไม่มีอิสรภาพในการดำรงชีวิต ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ สิ่งของอุปโภคบริโภคมีไม่เพียงพอต่อความต้องการและซ้ำซาก ไม่มีอาชีพที่จะทำ ไม่สามารถเรียนรู้การประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ตนเอง ผู้ลี้ภัยจะอยู่กินโดยไม่ดิ้นรนประกอบอาชีพ องค์กรพัฒนาเอกชนจะแจกเครื่องอุปโภคบริโภคทุกอย่าง บางครั้งผู้ลี้ภัยหลบหนีออกไปรับจ้างหรือหาสิ่งของจากป่าก็จะถูกตำรวจจับว่าเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายหรือประชาชนในหมู่บ้านข้างเคียงก็จะกีดกันขับไล่ผู้ลี้ภัยไม่ให้หาทรัพยากรจากป่าได้

นโยบายความมั่นคงของประเทศไทยทุกสมัยที่ผ่านมาไม่ต้องการให้ผู้ลี้ภัยดำรงชีวิตอยู่ในประเทศไทยอย่างถาวร เมื่อสงครามหรือเหตุการณ์สงบก็จะส่งผู้ลี้ภัยกลับทันที แต่เหตุการณ์ในพม่ายังไม่สงบจึงไม่สามารถส่งผู้ลี้ภัยกลับภูมิลำเนาเดิมได้ จึงตกเป็นภาระให้แก่ประเทศไทยต้องรับหน้าที่ช่วยเหลือผู้ลี้ภัยอย่างไม่รู้ที่สิ้นสุดอีกทั้งยังมีผู้ลี้ภัยอพยพเพิ่มและเกิดทุกๆ เดือน ทั้งสร้างความหวาดระแวงให้แก่ทหารพม่าเข้าใจผิดคิดว่าไทยสนับสนุนกองกำลังทหารกะเหรี่ยง KNU อีกด้วย

5) บทบาทองค์กรพัฒนาเอกชนที่ให้ความช่วยเหลือผู้ลี้ภัยในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามาหลวง องค์กรพัฒนาเอกชน Non-Governmental Organizations (NGOs) เป็นองค์กรประเภทอาสาสมัครและองค์กรต่างๆ ที่ไม่ใช่ภาครัฐหรือรัฐจัดตั้งขึ้น แต่เป็นการรวมตัวของเอกชนที่จัดตั้งขึ้นด้วยตนเอง มุ่งมั่นที่จะให้สังคมได้รับการแก้ไขปัญหาคุณภาพชีวิต สิ่งแวดล้อม สังคม การเมือง และเศรษฐกิจตามหลักมนุษยธรรมและสิทธิมนุษยชนด้วยการมีบทบาทหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) ด้านสาธารณสุข มีองค์กรที่ปฏิบัติงานคือ Malteser International (MI) Handicap International (HI) ตรวจรักษาโรคทั่วไป ไข้มาลาเรีย ช่วยเหลือกายภาพบำบัดและอวัยวะเทียม กุมกำเนิด PPAT สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีดำเนินโครงการเสริมสร้างศักยภาพสตรีและเยาวชน การให้บริการด้านอนามัย การเจริญพันธุ์แก่ผู้หนีภัยการสู้รบ

(2) ด้านการศึกษา มีองค์กรที่ปฏิบัติงานคือ องค์กร ZOA และองค์กร COERR การศึกษานอกโรงเรียน (กสน.) จัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กและเยาวชน ตั้งแต่อนุบาลก่อนวัยเรียนถึง ชั้นมัธยมและสาขาวิชาชีพทั้งสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ในการศึกษาแก่ผู้เรียน องค์กร SVA จัดห้องสมุด จัดหาหนังสือ และพิมพ์หนังสือ

(3) ด้านการสนับสนุนเครื่องอุปโภคและบริโภค มีองค์กร TBBC ได้ช่วยเหลือสิ่งของเครื่องอุปโภคบริโภคแก่ผู้ลี้ภัย เช่น ข้าวสาร เกลือ ปลา ร้า พริก น้ำมันพืช ถั่วเหลือง เชื้อเพลิงหุงต้ม ฯลฯ แต่อาหารที่ได้รับแจกค่อนข้างมีคุณภาพต่ำ องค์กรพัฒนาเอกชนยังได้ส่งเสริมอาชีพและฝึกฝนงานฝีมือให้แก่ผู้ลี้ภัยด้วย

(4) ด้านการเกษตร ด้านสิ่งแวดล้อม มีองค์กร COERR, TBBC ให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตร สุขากิจบาล ขยะมูลฝอยและการจัดการเรื่องน้ำ ป่า ทรัพยากรธรรมชาติ บริเวณรอบพื้นที่พักพิงชั่วคราวและภายในพื้นที่ รวมทั้งการซ่อมบำรุงถนนหนทางในพื้นที่และนอกพื้นที่

(5) การควบคุมดูแล การประสานงานกับหน่วยงานของรัฐและเอกชนการขึ้นทะเบียนของผู้ลี้ภัยและจัดหาที่พัก การส่งกลับภูมิลำเนาเดิม มีองค์กร KRC และสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติเป็นฝ่ายปฏิบัติตามกรอบภารกิจเหล่านี้

(6) การจัดส่งผู้ลี้ภัยไปประเทศที่สาม มีประเทศสวีเดน แคนาดา ออสเตรเลีย อเมริกา โดยมี International Organization Migration (IOM) เป็นผู้ดำเนินการขนย้ายไปประเทศที่สาม

จากบทบาทหน้าที่ขององค์กรพัฒนาเอกชนที่มุ่งเน้นให้ความช่วยเหลือเป็นการกุศล ตามหลักมนุษยธรรมและสิทธิมนุษยชนพื้นฐาน โดยไม่มีการประชาสัมพันธ์ในการช่วยเหลือดังกล่าว และยังต้องประสานงานกับหน่วยงานราชการตามบทบาทหน้าที่ที่เท่ากัน แต่องค์กรพัฒนาเอกชนบางองค์กรมีพฤติกรรมแอบแฝง ช่วยเหลือสนับสนุนกองกำลังกะเหรี่ยง KNU เพื่อต่อต้านรัฐบาลทหารพม่าอย่างลับ ๆ ทั้งทรัพยากรบุคคล วัสดุอุปกรณ์ สิ่งของเครื่องอุปโภคบริโภค ทั้งด้านการข่าวสาร การละเมิดสิทธิมนุษยชนของทหารพม่าต่อสาธารณชนทั่วโลก อันนำไปสู่การสร้างความหวาดระแวงและขาดความไว้วางใจต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและพม่า

ทั้งยังมีการแอบพาผู้ลี้ภัยออกนอกพื้นที่พักพิงชั่วคราว โดยไม่ได้แจ้งให้เจ้าหน้าที่ควบคุมฝ่ายอาสาสมัครรักษาดินแดนก่อน เป็นการปฏิบัติตามอำเภอใจอย่างเสรี ไม่อยู่ในระเบียบมาตรการควบคุมผู้ลี้ภัย อีกทั้งยังมีบางองค์กรยุยงให้ผู้ลี้ภัยกระด้างกระเดื่องไม่เชื่อฟังเจ้าหน้าที่ฝ่ายไทย อันเป็นสาเหตุให้เกิดการทะเลาะวิวาทกันบ่อยครั้ง ส่วนองค์กรที่ใช้จ่ายพาหนะขนส่งเครื่องอุปโภคบริโภคหรือผู้ลี้ภัย ก่อให้เกิดผลกระทบต่อคนไทย ทั้งผู้ดูแลของจำนวนมาก รถเสียงดังวิ่งไว ถนนเสียหายเป็นหลุมเป็นบ่อ เดินทางยากลำบากขึ้นและมีเสียงดังรบกวนตลอดเวลา ถึงแม้บางองค์กรจะไปช่วยเหลือแจกสิ่งของให้คนยากจน แต่คนทั่วไปยังไม่เกิดความพึงพอใจ เพราะช่วยเหลือคนบางกลุ่มเท่านั้น

องค์กรพัฒนาเอกชนได้รับงบประมาณช่วยเหลือจากต่างประเทศในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก ก่อให้เกิดรายได้ต่อเจ้าหน้าที่อันเป็นผลประโยชน์อย่างมหาศาล ทั้งเจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชนและเจ้าหน้าที่รัฐ อันนำไปสู่การทุจริตต่องบประมาณช่วยเหลือผู้ลี้ภัยและอยากให้ผู้ลี้ภัยอยู่ในไทยอย่างถาวร เพื่อผลประโยชน์ที่ยั่งยืน

6) ที่ตั้งของพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามาหลวง ตั้งอยู่ในหุบเขาและที่ราบเชิงเขาสองฝั่งลำน้ำขอม ลำห้วยแม่ลามา ยาวประมาณ 3.5 กิโลเมตร เดิมเป็นที่ทำการเกษตรของราษฎรไทย บ้านแม่ลามาหลวงในเขตป่าสงวนแห่งชาติเดิมไปด้วยทรัพยากรป่าไม้อันมีค่าและเพียงพอแก่การใช้สอยของคนไทยในหมู่บ้านใกล้เคียง เมื่อผู้ลี้ภัยเข้ามาอาศัยตั้งที่พักก็เกิดปัญหากับราษฎรไทยขึ้นเรื่อยมา จำนวนประชากรผู้ลี้ภัย 15,240 คน ไม่เหมาะกับพื้นที่ที่มีความคับแคบแออัด ไม่มีความเป็นอิสระ เขตพื้นที่พักพิงเป็นแหล่งชุมนุมของไข้มาลาเรีย อันก่อให้เกิดการแพร่ระบาดของโรคได้ง่าย (<http://www.cic.gc.ca/english/press/06/0604-e.html>, 2550) อีกทั้งการคมนาคมติดต่อสื่อสารก็ลำบาก ทูรกันดาร ผู้ลี้ภัยก็หลบหนีออกที่พักพิงได้ง่ายไม่สามารถควบคุมดูแลได้ทั่วถึง

1.6.2. ด้านเศรษฐกิจ

ผู้ลี้ภัยมีฐานะยากจน ไม่มีงานทำด้วยเหตุในพื้นที่พักพิงไม่มีพื้นที่การเกษตรเพื่อยังชีพ ให้ทำ หรืองานช่าง งานอุตสาหกรรม ไม่มีการจ้างงาน รอคารแจกสิ่งของเครื่องอุปโภค บริโภค จาก การช่วยเหลือสงเคราะห์ขององค์กรพัฒนาเอกชน และกฎหมายไทยก็ไม่อนุญาตให้ผู้ลี้ภัยสามารถ ประกอบอาชีพไทย จึงเกิดปัญหาหลบหนีออกไปรับจ้างงานจากคนไทยในหมู่บ้านข้างเคียงหรือในเมืองบ้างก็มี บ้างก็เกิดคดีถูกตำรวจจับดำเนินคดีเป็นจำนวนมากในแต่ละปี

งานที่ผู้ลี้ภัยบางคนทำก็มีเล็กน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการของจำนวนประชากรผู้ ลี้ภัย ดังเช่น งานรับจ้างเป็นครูสอนหนังสือเงินเดือน 500-1,000 บาท เป็นหมอรักษาคณ ไข้มีเงินเดือน 500-2,000 บาท หรือช่วยเหลือในงานองค์กรพัฒนาเอกชนที่เข้าไปทำงานในพื้นที่พักพิงชั่วคราวแต่ รายได้ก็ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ ผู้ลี้ภัยบางคนต้องการเงินก็จะนำสิ่งของที่ได้รับแจกเช่น ข้าวสาร เกลือ ถ่านเชื้อเพลิงไปขายในราคาถูกให้คนไทยในหมู่บ้านข้างเคียงเพื่อแลกกับเงิน

สินค้าที่ผู้ลี้ภัยผลิตขึ้นได้เองก็ไม่มีตลาดรองรับซื้อขายมากนัก สินค้าเครื่องจักสาน เป็นงานฝีมือดีราคาถูกได้มีพ่อค้าจากหมู่บ้านเล โค๊ะมารับไปเป็นสินค้า OTOP จนได้รับชื่อเสียงโด่งดัง เป็นอันดับหนึ่งของจังหวัดแม่ฮ่องสอน พ่อค้าบางคนเอาเปรียบบางคนก็โกงไม่จ่ายเงินให้ผู้ลี้ภัยก็มี ทั้ง กฎหมายไทยก็ไม่อนุญาตให้ผู้ลี้ภัยประกอบอาชีพได้ ปิดกั้นการเรียนรู้ในการดำรงชีพอาจจะเกิด ปัญหาไม่มีความรู้ในการประกอบอาชีพเมื่อต้องกลับไปภูมิลำเนาเดิมหลังจากเหตุการณ์สงบ องค์กร พัฒนาเอกชน ได้ส่งเสริมการฝึกอาชีพแก่ผู้ลี้ภัยด้วย แต่ไม่สามารถประกอบอาชีพได้อย่างอิสระเสรี จาก กฎหมายและมาตรการควบคุมดูแลผู้ลี้ภัยในพื้นที่พักพิงชั่วคราว

1.6.3. ด้านสังคม

1) การศึกษา ในพื้นที่พักพิงชั่วคราว จะเปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลก่อนวัยเรียนชั้น อนุบาล ชั้นประถม ชั้นมัธยม ชั้นการศึกษาอิสระ(วิชาชีพ) ชั้นการศึกษาพิเศษ มีครูที่ผ่านการอบรม วิชาชีพครูสอนประจำชั้น ประจำวิชาแต่ก็ไม่เพียงพอต่อความต้องการของชั้นเรียน ผู้เรียนมีจำนวนมาก มี ความแออัดในห้องเรียน ครูผู้สอนยังขาดเทคนิคการสอน ขาดอุปกรณ์การเรียนการสอน ครูบางคน ข้ายไปอยู่ประเทศที่สามทำให้ขาดครูที่มีความรู้ความชำนาญการสอน บางโรงเรียนไม่มีสนามให้เด็ก ได้เล่นออกกำลังกายด้วยเหตุสถานที่คับแคบและเป็นเขตป่าสงวน เด็กนักเรียนจบแล้วไม่มีสถานที่ เรียนต่อและไม่มีการรองรับอันนำไปสู่ปัญหาการว่างงาน ปัญหาไม่มีรายได้ ปัญหาลักขโมย ปัญหา ทะเลาะวิวาท เกิด โรคเครียดท้อแท้ในชีวิตตามมา

2) การสาธารณสุข มีสถานอนามัยและโรงพยาบาลจำนวน 4 แห่ง มีบุคลากร 108 คน ทำงานบริการรักษาพยาบาลผู้ป่วยภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราวและผู้ป่วยจากหมู่บ้านใกล้เคียงเมืองค์กรพัฒนาเอกชน ที่ให้ความช่วยเหลือมี MI , HI และ PPAT รักษาพยาบาลไข้ทั่วไป ไข้มาลาเรีย โรคเอดส์ คุณแม่และเด็ก ทั้งการวางแผนครอบครัว การคุมกำเนิดในการพยาบาลรักษาอาการหนักรักษาไม่ได้ก็จะนำส่งโรงพยาบาลอำเภอแม่สะเรียงหรือเชียงใหม่ เป็นการรักษาฟรีไม่เก็บเงิน แต่ถ้ามารักษาในโรงพยาบาลแม่สะเรียงหรือเชียงใหม่องค์กรพัฒนาเอกชนจะออกค่าใช้จ่ายให้ทั้งหมดไม่เรียกเก็บค่าใช้จ่ายใดๆ

3) สิ่งแวดล้อมภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราว มีสภาพบ้านเรือนตั้งอาศัยอยู่ที่ราบเชิงเขาและไหล่เขาเรียงรายติดต่อกันเนื้อที่ไม่เกินครอบครัวละ 60 ตารางวา เป็นชุมชนแออัด แต่สภาพที่อยู่กลมกลืนเข้ากับธรรมชาติ มีลำน้ำขุมและลำห้วยแม่ลามาลดวงไหลผ่านกลางหมู่บ้านยาว 3.5 กิโลเมตร ไม่มีโลกส่วนตัวเนื่องจากความแออัดของประชากร แบ่งการปกครองเป็นคุ้มมีอยู่ 7 คุ้ม แต่ละคุ้มมีคณะกรรมการควบคุมบริหารเป็นฝ่าย และมีคณะกรรมการการปกครองทั้งหมู่บ้าน ไม่มีรั้วรอบขอบชิด เต็มไปด้วยป่าไม้ ผู้ลี้ภัยได้อาศัยเข้าออกได้อย่างสะดวก ไม่สามารถควบคุมดูแลได้ทั่วถึง อีกทั้งทรัพยากรป่าไม้ผู้ลี้ภัยจะเข้าไปเก็บมาใช้สอยและเป็นอาหารได้แต่ก็ไม่เพียงพอกับประชากร 15,240 คนและประชาชนไทยในหมู่บ้านใกล้เคียงอีกหลายหมู่บ้านที่ต้องใช้ทรัพยากรธรรมชาติร่วมกัน บางครั้งเกิดการแย่งทรัพยากรจากป่าจนเกิดปัญหาทะเลาะวิวาทกับเจ้าของพื้นที่คนไทย

ส่วนวัฒนธรรมประเพณีและภาษาไม่มีความแตกต่างกัน ผู้ลี้ภัยกับคนไทยเผ่ากะเหรี่ยงจึงติดต่อสื่อสารเข้ากันได้ง่าย หนุ่มสาวบางคนรักใคร่แต่งงาน ญาติพี่น้องไปมาหาสู่กันอย่างสะดวกจนเกิดปัญหาการขอสัญชาติตามมา อีกทั้งผู้ลี้ภัยก็ไม่สามารถประกอบอาชีพได้อย่างเสรีจนเกิดการว่างงาน ไม่มีงานให้ทำ เครื่องอุปโภคบริโภคที่ได้รับการช่วยเหลือก็ไม่เพียงพอต่อความต้องการ ผู้ลี้ภัยบางคนจึงลักลอบออกนอกพื้นที่เพื่อไปรับจ้างกับคนไทย บางคนก็ลอบเข้าไปขโมยสิ่งของเครื่องใช้เงินทองหรือผลผลิตพืชไร่ พืชสวนบ้างจนถูกตำรวจจับดำเนินคดีก็มีบ่อยครั้ง

ภาพที่ 4.2 สภาพบ้านพักผู้ลี้ภัยตามไหล่เขาหมู่บ้านแม่ละอูน

ที่มา : BBC (2004) *Between Worlds Twenty Years On The Border* p.88.

ผู้ลี้ภัยชาวคะเหรียงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ละอูน

1.1. สภาพทั่วไป

พื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ละอูน ตั้งอยู่ในป่าแม่อูน ตำบลแม่สามแลบ อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน บริเวณพิกัดที่ LV 715665 มีเนื้อที่ประมาณ 800 ไร่ มีพื้นที่ราบตามไหล่เขา และเชิงเขาข้างลำน้ำยวม เดิมเป็นที่ดินทำไร่ของชาวบ้านห้วยมะโอและเป็นพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม ห่างจากชายแดนไทยพม่าลึกเข้ามา 4.5 กิโลเมตร บริเวณรอบพื้นที่พักพิงชั่วคราวมีภูเขาสูงเป็นป่าสมบูรณ์ด้วยไม้เบญจพรรณ

ทิศเหนือ ติดต่อกับบ้านแม่ตอละ ตำบลแม่สามแลบ อำเภอสบเมย
จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก โดยมีแม่น้ำยวมเป็นเส้นแบ่งเขต
ทิศตะวันออก ติดต่อกับพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามาลวง โดยมีสันคอยเลกออก
ความสูงจาก ระดับน้ำทะเล 665 เมตร ขวางกัน

ทิศตะวันตก ติดต่อกับบ้านห้วยมะโอ (บ้านสาขาบ้านแม่ตอละ)

ผู้ลี้ภัยการสู้รบที่บ้านแม่ละอูนเดิมตั้งอยู่ที่พื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่กองคา – บ้านศาลา ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติป่าสาละวิน หมู่ที่ 10 ตำบลแม่สามแลบ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน บริเวณพิกัด LV 7596 เนื่องจากมีการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าในเขตอุทยานแห่งชาติ ในที่ประชุมศูนย์สั่งการชายแดนไทย – พม่า จังหวัดแม่ฮ่องสอน เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2545 ได้มีมติเห็นชอบให้ย้ายพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่กองคา – บ้านศาลา ออกจากเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติสาละวิน ต่อมาใน พ.ศ. 2546 ป่าสาละวินมีปัญหาการนับไม้ของกลางไม่ตรงกับบัญชี และประกอบกับผู้ลี้ภัยบางส่วนมีพฤติกรรมรับจ้างนายทุนตัดไม้ นายกรัฐมนตรีจึงได้มีบัญชาการ เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2546 ให้สภาความมั่นคงแห่งชาติ ดำเนินการย้าย ผู้ลี้ภัยออกจากอุทยานแห่งชาติสาละวิน สภาความมั่นคงแห่งชาติ ได้จัดให้มีการประชุมส่วนที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ 9 , 26 พฤษภาคม 2546 โดยมี พล.อ. วินัย ภัททิยะกุล เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติเป็นประธาน โดยมีมติเห็นชอบให้ทำการขนย้ายผู้ลี้ภัยในพื้นที่พักพิงๆ บ้านแม่กองคา – บ้านศาลา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ไปไว้ยังพื้นที่ป่าแม่ละอูน อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ทั้งนี้ ให้กระทรวงมหาดไทยทำการสำรวจจำนวนผู้ลี้ภัย และประสานแผนการปฏิบัติการขนย้ายระหว่างจังหวัดแม่ฮ่องสอน กับ ทท.3 โดยดำเนินการให้เสร็จในระยะเวลา 2 เดือน แต่เกิดปัญหาในฤดูฝนจึงขนย้ายเสร็จในเดือน มีนาคม 2547

1.2. จำนวนประชากร (ข้อมูล ณ วันที่ 30 ธันวาคม 2549)

ชาย อายุ 12 ปี ขึ้นไป	5,512 คน
หญิง อายุ 12 ปี ขึ้นไป	5,037 คน
ชายอายุต่ำกว่า 12 ปี	2,857 คน
หญิงอายุต่ำกว่า 12 ปี	2,647 คน
รวมทั้งหมด	16,053 คน

สภาพบ้านเรือน เป็นเรือนไม้ไผ่ มุงด้วยใบตองตึงปลูกตามเนินเขา ไร่เขา และร่องเขาเรียงรายตามลำน้ำขวม รวมพื้นที่ประมาณ 800 ไร่ (2 ตารางกิโลเมตร) แบ่งออกเป็นคุ้มจำนวน 15 คุ้ม

1.3. สถานที่สำคัญ ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ละอูน

- โรงพยาบาล	2 แห่ง
- โรงเรียน	7 แห่ง
- โบสถ์คริสต์	7 แห่ง
- วัด	2 แห่ง
- โรงเรียนสอนศาสนาคริสต์	1 แห่ง

1.4. การปกครองและควบคุมผู้ลี้ภัย

การปกครองแบ่งออกเป็นคุ้ม มี 15 คุ้ม ในแต่ละคุ้ม มีหัวหน้าประจำคุ้ม มีคณะกรรมการของผู้ลี้ภัยบริหารจำนวน 10 คน ทำหน้าที่ปกครองดูแลทั่วไปในพื้นที่พักพิงชั่วคราว โดยไม่ยุ่งกับการเมือง มีนายจอนนีทุเป็นหัวหน้า และหัวหน้าฝ่ายการศึกษา หัวหน้าฝ่ายสาธารณสุข หัวหน้าฝ่ายคลังเสบียง หัวหน้าฝ่ายรักษาความปลอดภัย ร่วมกันบริหารภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ละอูน

ส่วนการควบคุมดูแล มีการจัดตั้งศูนย์ควบคุมพื้นที่พักพิงชั่วคราวผู้หนีภัยการสู้รบอำเภอสบเมย โดยมีภารกิจในการวางแผนอำนวยความสะดวกประสานงานกับหน่วยงานในพื้นที่มีนายอำเภอเป็นผู้อำนวยความสะดวกพื้นที่พักพิงชั่วคราว ปลัดอำเภอเป็นหัวหน้าพื้นที่พักพิงชั่วคราว เจ้าหน้าที่ธุรการสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนจำนวน 39 นาย พนักงานขับรถ 2 นาย และตำแหน่งยาม 1 นาย มาตรการควบคุมดูแลพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ละอูน

- มาตรการการเข้า-ออก พื้นที่ศูนย์พักพิงชั่วคราว
- มาตรการเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ขององค์กรพัฒนาเอกชน
- มาตรการเกี่ยวกับผู้แทนหรือเจ้าหน้าที่องค์กรระหว่างประเทศอื่นๆ
- มาตรการเกี่ยวกับงานทะเบียนประวัติผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบ
- มาตรการควบคุมร้านค้าในพื้นที่พักพิงชั่วคราว

- มาตรการการกระทำผิดตามกฎหมายไทยของผู้ลี้ภัย
- มาตรการลาดตระเวน ตรวจตราและรักษาความปลอดภัย

1.5. การให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์แก่ผู้ลี้ภัย

1.5.1. สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ เป็นเพียงผู้สังเกตการณ์การปฏิบัติต่อผู้ลี้ภัย การจัดทำทะเบียนผู้ลี้ภัย การช่วยเหลือส่งกลับผู้ลี้ภัย และประสานงานช่วยเหลือผู้ลี้ภัยกับองค์กรพัฒนาเอกชนต่างๆ

1.5.2. Thailand Burma Border Consortium (TBBC) ของประเทศอังกฤษให้ความช่วยเหลือด้านสิ่งของเครื่องอุปโภคบริโภคแก่ผู้ลี้ภัย ดังนี้

- ข้าวสาร อายุต่ำกว่า 5 ปี 1 ถัง / เดือน อายุ 5 ปีขึ้นไป 1.5 ถัง / เดือน
- ถ่าน คนละ 7 กิโลกรัม / เดือน
- ปลากระป๋อง 1 กิโลกรัม / เดือน
- ถั่วเหลือง 1.5 กิโลกรัม / เดือน เด็ก 0.75 กิโลกรัม / คน / เดือน
- น้ำมันพืช 1 ลิตร / คน / เดือน
- เกล็ด 1 ถุง / 3 คน / เดือน
- ผ้าห่ม 1 ผืน / 2 คน / 1 ปี
- มุ้ง 1 ผืน / 3 คน / 1 ปี

1.5.3. Malteser International (MI) ของประเทศเยอรมันให้ความช่วยเหลือด้านการแพทย์ และสาธารณสุข การป้องกันโรคติดต่อ

1.5.4. Handicap International (HI) ดำเนินกิจกรรมช่วยเหลือผู้พิการ จัดทำวัยอะเทียมแก่ผู้พิการ ฝึกกายภาพบำบัดขั้นพื้นฐานแก่ผู้พิการ

1.5.5. ZOA Refugee Care เป็นองค์กรที่ดำเนินกิจกรรมในด้านเน้นคุณภาพการศึกษา โดยจัดฝึกอบรมครูพัฒนาความสามารของครู ฝึกทักษะความสามารถการใช้ภาษาอังกฤษ

1.5.6. Catholic Office for Emergency Relief and Refugee (COERR) ดำเนินการช่วยเหลือแจกจ่ายสิ่งของบรรเทาทุกข์ ด้านการเกษตร การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม คุ้มครองกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ส่งเสริมศักยภาพเด็กและสตรี ช่อมแซมรักษาสภาพถนน

1.5.7. Karen Refugee Committee (KRC) ดำเนินกิจกรรมเป็นผู้ประสานงานระหว่างองค์กรต่างๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ลี้ภัย ทั้งภาครัฐ และองค์กรเอกชน

1.5.8. Planned Parent Association of Thailand (PPAT) สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ดำเนินโครงการเสริมสร้างศักยภาพสตรีและเยาวชน การให้บริการด้านอนามัยการเจริญพันธุ์ แก่ผู้ลี้ภัย

1.5.9. Karen Women's Organization (KWO) ดำเนินการให้ความช่วยเหลือการศึกษา แก่ผู้นำสตรี และกลุ่มเด็กเยาวชนสตรี เผยแพร่ข่าวสารกลุ่มสตรีกะเหรี่ยง ป้องกันปัญหาความรุนแรง ทางเพศในพื้นที่พักพิงชั่วคราว

1.5.10. Shanti Volunteer Association (SVA) ของประเทศญี่ปุ่น ทำโครงการกิจกรรม ห้องสมุดสำหรับเด็กผู้พลัดถิ่นภัยจากการสู้รบพม่า

1.5.11. Women's Education for Advancement and Empowerment (WEAVE) ดำเนินกิจกรรมช่วยเหลือด้าน โครงการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและ โครงการพัฒนาอาชีพแก่สตรี

1.5.12. World Education/Consortium ดำเนินกิจกรรมให้ความช่วยเหลือด้านการศึกษา

1.6. สภาพของปัญหาผู้ลี้ภัยในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ละอุน

1.6.1. ด้านการเมืองการปกครอง

1) ผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงบางคน มีอุดมการณ์และชาตินิยม ได้ลักลอบออกไป สนับสนุนกองกำลังทหารกะเหรี่ยง KNU ต่อต้านรัฐบาลทหารพม่าจนเกิดความบาดหมางใจต่อ รัฐบาลทหารพม่าเข้าใจผิดคิดว่ารัฐบาลไทยช่วยเหลือช่องสุมกองกำลังกะเหรี่ยงกู้ชาติในพื้นที่พักพิง ชั่วคราวเพื่อต่อสู้รัฐบาลพม่า

2) ผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ละอุน ไม่มีสิทธิเสรีภาพทาง การเมืองใด ๆ ไม่มีสิทธิในการแสดงความคิดเห็น ไม่มีส่วนร่วมทางการเมืองไม่สามารถใช้สิทธิใน การเลือกตั้งผู้แทนราษฎร ผู้ลี้ภัยต้องปฏิบัติตามกรอบของระเบียบกฎหมาย และนโยบายของ รัฐบาลไทยเปรียบเสมือนคนไร้สัญชาติไร้รัฐ ไม่สามารถมีสิทธิทั้งในประเทศพม่า และในประเทศ ไทย ไม่มีชาติใดรัฐบาลใดยอมรับผู้ลี้ภัยได้ เขาจึงถูกกีดกันทั้งร่างกายและจิตใจ จนเกิดปัญหาแล้วไป แสดงออกโดยการสนับสนุน หรือช่วยกองกำลังผู้ลี้ภัยกะเหรี่ยง KNU ต่อสู้กับรัฐบาลทหารพม่า เพื่อ ปลดปล่อยการกดขี่ข่มเหงและอิสรภาพแก่ตนเอง

นโยบายของรัฐบาลไทยต่อผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ละอุน ได้กำหนดสภาพของกลุ่มบุคคลเหล่านี้ที่อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยด้วยสาเหตุการสู้รบระหว่าง รัฐบาลพม่าและกองกำลังชนกลุ่มน้อยว่าเป็น “ผู้หนีภัยจากการสู้รบ” (Displaced Persons from Fighting) นอกจากนี้ยังกำหนดว่าเป็นผู้เข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย (Illegal Entrant) ภายใต้ พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 และคณะรัฐมนตรีไม่เคยมีมติคณะรัฐมนตรีผ่อนผันให้ผู้หนีภัย จากกรสู้รบพักอาศัยอยู่เป็นการชั่วคราว ตามมาตรา 17 พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 มีเพียง มติสภาความมั่นคงแห่งชาติ แนวทางที่ปฏิบัติ ผ่อนปรนให้อาศัยอยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราว เพื่อรอการ ส่งกลับเมื่อเหตุการณ์สู้รบยุติลง หากผู้ลี้ภัยการสู้รบลักลอบออกนอกพื้นที่ควบคุม จะจับกุมดำเนินคดี ข้อหาเป็นบุคคลต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง (พรพิมล ตรีโชติ , 2548 : 128) รัฐบาลไทยได้ช่วยเหลือตาม

หลักมนุษยธรรม และสิทธิมนุษยชนตามที่เจ้าของประเทศจะยอมให้ปฏิบัติเป็นบางเรื่องที่ไม่กระทบกระเทือนถึงความมั่นคง และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ผู้ลี้ภัยบางคนได้ลักลอบออกนอกพื้นที่พักพิงชั่วคราว เพื่อต้องการไปสนับสนุนกองกำลังกะเหรี่ยงแห่งชาติ KNU ต่อต้านรัฐบาลทหารพม่า ด้วยเหตุที่ต้องการมีสิทธิเสรีภาพในการเมืองการปกครอง ตนเองในรัฐกะเหรี่ยงประเทศพม่า จนสร้างความหวาดระแวงให้รัฐบาลพม่าว่าประเทศไทยคอยให้การสนับสนุนกองกำลังเหล่านี้ต่อต้านรัฐบาล จึงคอยส่งกองกำลังทหารกะเหรี่ยงพุทธ DKBA เข้ามาโจมตี และสอดแนมหาข่าวการเคลื่อนไหวในพื้นที่พักพิงอยู่เสมอ แต่ทหารจากกองทัพภาคที่ 3 ก็คอยตรวจตราสกัดกั้นการลักลอบหนีไปโดยของทหารพม่า และกะเหรี่ยงพุทธ DKBA ตามแนวตะเข็บชายแดนอันยาวไกลยากลำบากที่จะควบคุมดูแลได้ตลอดแนวชายแดนทุกเวลา

3) ผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ละอุนเป็นผู้ไร้สัญชาติ ไม่มีสัญชาติไทย หรือพม่า เดิมผู้ลี้ภัยเหล่านี้กำเนิดในประเทศพม่า ชาวกะเหรี่ยงเองไม่ต้องการถือสัญชาติพม่า ด้วยเหตุที่รัฐบาลทหารพม่าปกครองประเทศด้วยระบบเผด็จการ ไม่กระจายอำนาจให้ชนกลุ่มน้อยได้ปกครองตนเองตามสัญญาข้อตกลงที่ให้ไว้ที่เมืองปางโหลง รัฐบาลทหารพม่ากลับรวบอำนาจและส่งทหารเข้าปราบปรามชนกลุ่มน้อยชาวกะเหรี่ยง ทั้งการกดขี่ข่มเหงบังคับข่มขืน เช่นฆ่าทรมานเพื่อต้องการล้างเผ่าพันธุ์กะเหรี่ยงให้สูญสิ้นจากแผ่นดินพม่า ดังนั้นชาวกะเหรี่ยงจึงต้องต่อสู้เพื่อขอเป็นรัฐอิสระไม่ขึ้นต่อรัฐบาลทหารพม่าตลอดไป ผู้ที่เกรงกลัวภัยสงครามจากพม่าก็อพยพหลบหนีเข้ามาพึ่งบุญบารมีจากประเทศไทยที่คอยให้ความช่วยเหลือเมตตาส่งสารตามหลักมนุษยธรรม และสิทธิมนุษยชนตลอดมา ประกอบกับสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ และองค์กรพัฒนาเอกชนต่าง ๆ ได้เข้ามาให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือตามหลักมนุษยธรรมในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างดี (สทนากลุ่มผู้ลี้ภัย 2549) อีกทั้งการยึดถืออัตลักษณ์ของชาวกะเหรี่ยงเองที่เห็นว่ากะเหรี่ยงของตน มีศักดิ์ศรีไม่ด้อยกว่าชนชาติอื่น (ขวัญชีวิต บัวแดง 2546 : 17 – 28) ชาวกะเหรี่ยงมีศักยภาพที่จะปกครองตนเองได้

กฎหมายว่าด้วยพลเมืองพม่าโดยรัฐบาลพม่าได้อ้างกับรัฐบาลไทยว่าจะยอมรับบุคคลที่พิสูจน์ได้ว่าเป็นพลเมืองพม่าเท่านั้น และรัฐบาลพม่ามิได้ถือว่าผู้ลี้ภัยในพื้นที่พักพิงชั่วคราวในประเทศไทยเป็นพลเมืองพม่า หากเป็นสมาชิกกองกำลังกะเหรี่ยง KNU และกะเหรี่ยงคะยาห์ KNPP

4) ผู้ลี้ภัยไม่มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การดำรงชีวิตของผู้ลี้ภัยที่อยู่กันอย่างหนาแน่นแออัดในขอบเขตพื้นที่จำกัด ทำให้ไม่มีอิสรภาพ ไม่มีความสุขเป็นส่วนตัว ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ของศูนย์พักพิงชั่วคราวในประเทศไทย สิ่งของอุปโภคบริโภคปัจจัยสี่ ที่องค์กรพัฒนาเอกชนช่วยเหลือสงเคราะห์ ข้ำซากไม่เพียงพอต่อความต้องการไม่มีเงินทองรายได้ ใด ๆ ครั้นออกไปรับจ้างคนไทยก็เกรงกลัวตำรวจจับกุมขังในข้อหาเข้าเมืองผิดกฎหมาย จะออกไปหาของป่าที่ถูกคนไทยหมู่บ้านข้างเคียงจับไล่ก็คิดกัน นโยบายของรัฐบาลไทยก็ไม่ต้องการให้ผู้

ลี้ภัยอยู่อย่างถาวร ต้องการส่งกลับภูมิลำเนาในพม่า เมื่อเหตุการณ์สงบ เพราะจะก่อให้เกิดภาระในการดูแลอย่างมากในอนาคต อีกทั้งจะกลับสู่มาตุภูมิในประเทศพม่า รัฐบาลทหารพม่าก็ไม่ยอมรับว่าเป็นพลเมืองพม่า โดยถือว่าผู้ลี้ภัยในประเทศไทยเป็นกบฏทั้งสิ้น

5) บทบาทองค์กรพัฒนาเอกชนที่ให้ความช่วยเหลือผู้ลี้ภัย เป็นองค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐ เป็นองค์กรอาสาสมัครมุ่งมั่นช่วยเหลือสังคมด้านปัญหาคุณภาพชีวิต สิ่งแวดล้อม สังคมการเมือง และเศรษฐกิจตามหลักมนุษยธรรมและสิทธิมนุษยชน แต่องค์กรพัฒนาเอกชนเหล่านี้มาช่วยเหลือในด้านเศรษฐกิจสังคมเท่านั้น รัฐบาลไทยไม่อนุญาตให้ยุ่งเกี่ยวกับทางการเมืองใดๆ เพื่อความมั่นคง ระหว่างประเทศและไม่สร้างความหวาดระแวงแก่พม่าว่าองค์กรพัฒนาเอกชนคอยให้การสนับสนุนแก่กองกำลังทหารกะเหรี่ยง KNU แต่บางองค์กรยังมีพฤติกรรมที่แอบแฝง คอยสนับสนุนกองกำลังทหารกะเหรี่ยงที่หลบเข้ามาในพื้นที่พักพิงชั่วคราวต่อต้านรัฐบาลพม่า ทั้งให้ที่พักพิง ให้เสบียงอาหาร ให้ข่าวสารความเคลื่อนไหวของทหารพม่า ทำให้รัฐบาลพม่าเข้าใจผิด คิดว่าไทยให้ความช่วยเหลือกองกำลังเหล่านี้ต่อต้านรัฐบาล จึงสั่งปิดชายแดนบริเวณแถบนี้และการตรวจตราควบคุมมากยิ่งขึ้น บางองค์กรก็ให้ความช่วยเหลือทั้งผู้ลี้ภัยและราษฎรไทยเป็นอย่างดี จนเป็นที่รักใคร่ของชาวบ้านทั่วไป

6) ปัญหาที่ตั้งของพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ละอุน เดิมผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงบ้านแม่ละอุน ตั้งบ้านเรือนอยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่กองคา - บ้านศาลา ด้วยเหตุการณ์ที่ผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงบางคนได้ลักลอบตัดไม้ทำลายป่าในเขตอุทยานแห่งชาติป่าสาละวิน และนโยบายความมั่นคงแห่งชาติให้รวมพื้นที่พักพิงชั่วคราวเข้ามาอยู่ในเขตไทยห่างจากชายแดน เพื่อป้องกันทหารพม่าบุกเข้ามาทำร้ายผู้ลี้ภัยและการตัดไม้ทำลายป่าสาละวินของผู้ลี้ภัย (ยอดยิ่งยวด 2548 : 166-168) รัฐบาลไทยจึงกำหนดนโยบายให้ย้ายผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงทั้งหมดจากบ้านแม่กองคา - บ้านศาลาไปยังบ้านแม่ละอุน เดิมพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ละอุน ถูกย้ายมาจากพื้นที่พักพิงบ้านแม่กองคา-บ้านศาลา ด้วยเหตุ การตัดไม้ทำลายป่าในเขตอุทยานป่าสาละวิน และนโยบายความมั่นคงแห่งชาติให้รวมพื้นที่พักพิงเข้ามาอยู่ในเขตไทยห่างจากชายแดนเพื่อป้องกันการบุกเข้ามาทำลายผู้ลี้ภัยของทหารพม่า ปัญหาที่เกิดขึ้นเหล่านี้ เกิดจากการกำหนดนโยบายของรัฐบาลที่ ให้ย้ายผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงจากบ้านแม่กองคา บ้านศาลา มาอยู่ ณ บ้านแม่ละอุน โดยอ้างว่าผู้ลี้ภัยได้ลอบตัดไม้ในเขตอุทยานป่าสาละวิน (ยอดยิ่งยวด 2548: 166-168) เป็นการรับจ้างจากนายทุนเพื่อแลกกับเงินหรือสิ่งของอุปโภคบริโภค

จำนวนประชากรผู้ลี้ภัย 16,053 คน ไม่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ป่าเล็กๆ อันเต็มไปด้วยไข้มาลาเรีย และแหล่งทรัพยากรของคนไทยในหมู่บ้านใกล้เคียงจึงเกิดปัญหาทะเลาะวิวาทกันบ่อยครั้ง อีกทั้งหนีออกไปสนับสนุนกองกำลังกะเหรี่ยง KNU จนสร้างความหวาดระแวงต่อรัฐบาลทหารพม่าตลอดมา

1.6.2. ด้านเศรษฐกิจ

ผู้ลี้ภัยมีฐานะยากจนไม่มีงานทำและไม่สามารถประกอบอาชีพใดๆ ได้ ตามนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับรัฐบาลไทยคือพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ซึ่งถือว่าผู้เข้าเมืองโดยไม่มีเอกสารการเดินทางที่มีการตรวจตราถูกต้องเป็นผู้หลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมายทั้งสิ้น ส่วน ในกรณีผู้พลัดถิ่นที่มีเงื่อนไขเข้าประเทศด้วยเหตุผลของการลี้ภัยจริง ๆ ภายใต้กฎหมายการเข้าเมืองนี้รัฐบาลสามารถใช้อำนาจมาตรา 17 ว่าในกรณีพิเศษเฉพาะเรื่อง รัฐมนตรีโดยอนุมัติให้ คณะรัฐมนตรีอนุญาตให้คนต่างด้าวผู้ใด หรือจำพวกใดเข้ามาในราชอาณาจักรภายใต้เงื่อนไขใด ๆ หรือยกเว้นไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ในกรณีใด ๆ ก็ได้ด้วยอำนาจดังกล่าว รัฐบาลไทยใช้เงื่อนไขในการช่วยเหลือผู้อพยพพลัดถิ่นจากประเทศพม่าโดยอนุญาตให้พักอาศัยอยู่ในประเทศ ไทยในค่ายพักพิงชั่วคราวตามชายแดน ตามหลักมนุษยธรรมควบคู่กับกฎหมายภายในประเทศ (อมรรัตน์ นกุล , 2545: 61 อ้างใน กฤตยา อาชวนิจกุล , 2543: 8-10)

ดังนั้นรัฐบาลไทยจึงไม่อนุญาตให้ผู้ลี้ภัยเหล่านี้ประกอบอาชีพได้อย่างอิสระเสรีเหมือนราษฎรไทยได้ อนุญาตให้ค้าขายได้บ้างเล็กน้อยภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราว งานรับจ้าง งานเกษตร อนุญาตให้ปลูกพืชผักบริเวณข้างบ้านพัก ไม่สามารถสร้างรายได้จากการทำเกษตรเหมือนคนไทย งานรับจ้างจากองค์กรพัฒนาเอกชนมีจำกัด ไม่เพียงพอต่อความต้องการจะออกไปรับจ้างงานนอกพื้นที่ที่เกรงจะถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมในฐานะคนเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ผู้ลี้ภัยจึงไม่มีรายได้จากการประกอบอาชีพเกิดปัญหาการว่างงานไม่มีงานทำ ปัญหาการลักขโมยเครื่องยন্ত্রรถจักรยานของคนไทยบ้านแม่ลามาทลวง การลักขโมยเงินคนบ้านแม่คะตวน การลักขโมยแผงโซล่าเซลล์ของโรงเรียน การปล้นและการทำร้ายเจ้าทรัพย์บาดเจ็บที่หมู่บ้านห้วยสิงห์ เหตุการณ์ต่างๆเหล่านี้ เกิดจากผู้ลี้ภัยที่ปัญหาทางเศรษฐกิจตกต่ำไม่มีงานทำ ไม่มีรายได้ถึงแม้จะมีองค์กรพัฒนาเอกชนให้ความช่วยเหลือสิ่งของอุปโภคบริโภคในปัจจุบันพื้นฐานแต่ก็ไม่เพียงพอต่อความต้องการ เพราะเงินใช้จ่ายส่วนตัวไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานใดเลย

หากผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงเหล่านี้กลับบ้านเกิดเมืองนอนในประเทศพม่าหรือไปอยู่ในประเทศที่สามจะทำให้เขาไม่มีความรู้ความสามารถ ขาดความชำนาญในการทำงาน จะเกิดปัญหาไม่ยอมทำงานเหมือนอยู่ในพื้นที่พักพิง และไม่ยอมกลับประเทศ จะเป็นภาระหนักให้ประเทศไทยต้องดูแลเลี้ยงดูเสียงบประมาณค่าใช้จ่ายตลอดไป

1.6.3. ด้านสังคม

1) ด้านการศึกษา ในพื้นที่พักพิงชั่วคราว มีการเปิดการเรียนการสอนตั้งแต่อนุบาลก่อนวัยเรียน ชั้นอนุบาล ชั้นประถม ชั้นมัธยม ชั้นการศึกษาอิสระ (วิชาชีพ) ชั้นการศึกษาพิเศษ และการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) สอนวิชาส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาไทยของกระทรวงศึกษา มีครู

สอนที่ผ่านการอบรมวิชาชีพครูสอนประจำชั้น ประจำวิชาจะทำการสอนภาษากะเหรี่ยง ภาษาพม่า ภาษาอังกฤษ สอนวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคม และวิชาชีพ แต่จำนวนครูผู้สอนก็ไม่เพียงพอ กับผู้เรียน ในห้องเรียนในอาคารเรียนชั่วคราวมีความแออัด ครูที่ชำนาญบางคนขอเดินทางไปยัง ประเทศที่สาม จึงเกิดปัญหาขาดครูผู้ชำนาญการมาทดแทนบ่อยครั้ง บางโรงเรียนไม่มีสนามให้เด็ก นักเรียนได้เล่นออกกำลังกาย เพราะตั้งอยู่ในสถานที่ที่เป็นไหล่เขาเขตป่าสงวน เด็กนักเรียนจบแล้วไม่มี สถานที่เรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัย ไม่มีงานรองรับ นำไปสู่ปัญหาการว่างงาน บางคนไม่ยอมเรียน เพราะไม่รู้ว่าจะเรียนไปทำไม เมื่อไม่มีงานทำ ก่อให้เกิดการลักขโมยปัญหาทะเลาะวิวาท และยาเสพติด ตามมา

2) ด้านการสาธารณสุข มีโรงพยาบาล จำนวนเพียง 2 แห่ง และมีบุคลากร จำนวน 56 คน ทำงานบริการรักษาพยาบาลผู้ป่วยภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราว และผู้ป่วยจากหมู่บ้าน ข้างเคียงที่ขอเข้ามารักษาด้วย มีองค์กรพัฒนาเอกชนที่ให้ความช่วยเหลือดูแลรักษาผู้ป่วยร่วมกับหมอ ในพื้นที่โดยมีองค์กร MI HI และ PPAT ร่วมกันรักษาพยาบาลคนไข้ทั่วไป ไข้มาลาเรีย โรคเอดส์ ดูแลแม่ และเด็ก วางแผนครอบครัว การคุมกำเนิด ถ้าหากคนไข้มีอาการหนักรักษาในพื้นที่พักพิง ไม่ได้ องค์กรพัฒนาเอกชนก็จะนำส่งโรงพยาบาลในอำเภอแม่สะเรียง หรือส่งโรงพยาบาลเชียงใหม่ โดยองค์กรพัฒนาเอกชนจะคอยช่วยเหลือรับส่ง และเสียค่าใช้จ่ายทั้งหมด ผู้ป่วยในพื้นที่พักพิง ส่วนมากพบเป็นไข้มาลาเรีย ไข้หวัด ไข้ไทฟอยด์ โรคเรื้อรัง วัณโรค และบางโรคที่ในประเทศไทยไม่มี คือโรคเท้าช้าง ส่วนอัตราการเกิดของเด็กอยู่ประมาณเดือนละ 30 คน

3) ด้านสิ่งแวดล้อมภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราว มีการตั้งบ้านเรือนอาศัยอยู่ในเขต ป่าเสื่อมโทรมบริเวณเชิงเขา และไหล่เขาเรียงรายติดต่อกันในขอบเขตพื้นที่กำหนด มีเนื้อที่ไม่เกิน ครอบครัพละ 60 ตารางวา เป็นชุมชนแออัด แต่สภาพกลมกลืนเข้ากับธรรมชาติ มีลำน้ำขุมไหลผ่าน ขนานทางทิศใต้ของพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ละอูน และเป็นแหล่งที่ผู้ลี้ภัยอาศัยชั่วคราวเพื่อการเลี้ยงชีพตนเองตลอดมา ในพื้นที่มีประชากรผู้ลี้ภัยอาศัยอยู่กันอย่างแออัด และเพิ่มขึ้นในทุกๆปี มีการ ปกครองแบ่งออกเป็นคุ้มจำนวน 15 คุ้ม แต่ละคุ้มมีหัวหน้าประจำคุ้ม มีการแต่งตั้งคณะกรรมการของ ผู้ลี้ภัย จำนวน 10 คน ทำหน้าที่ปกครองดูแลทั่วไปในพื้นที่พักพิง มีนายจอนนี่ทู เป็นหัวหน้าาง หน่อแซะเมอริ เป็นรองหัวหน้า มีวาระการปกครองได้ครั้งละ 2 ปี โดยยึดการปกครองแบบ ประชาธิปไตยโดยบริเวณรอบ ๆ พื้นที่ไม่มีรั้วรอบขอบชิด เป็นภูเขาสูงมีป่าไม้รกทึบ ผู้ลี้ภัยสามารถเดิน เข้าออกได้ตลอดเวลา เจ้าหน้าที่ไม่สามารถดูแลควบคุมได้ทั่วถึง ผู้ลี้ภัยเองก็มีความชำนาญในการเดิน เส้นทางในป่ามาก อีกทั้งทรัพยากรป่าไม้ข้างเคียงพื้นที่พักพิง ผู้ลี้ภัยสามารถนำมาเป็นอาหารและการ ใช้สอยอยู่เสมอจนเกิดการแย่งชิงกระทบกระทั่งกับราษฎรไทยอยู่บ่อยๆ

ผู้ลี้ภัยนับถือศาสนาคริสต์ ศาสนาพุทธ และอิสลาม ต่างคนมาจากหลายแห่งในประเทศพม่า มีวัฒนธรรมประเพณีที่เหมือนกันของชาวกะเหรี่ยง และต่างกันบ้าง เมื่ออยู่รวมกันอย่างแออัดเผชิญหน้ากัน โดยไม่มีโลกส่วนตัวยอมทำให้เกิดปัญหาทะเลาะวิวาท การข่มขืนข่มเหงกัน ภาษากะเหรี่ยงที่ใช้กลมกลืนกับราษฎรไทย จนเจ้าหน้าที่ไม่สามารถแยกแยะได้ อีกทั้งผู้ลี้ภัยส่วนใหญ่ก็ไม่มีงานทำไม่สามารถประกอบอาชีพได้โดยเสรีเครื่องอุปโภคบริโภคที่ได้รับการช่วยเหลือก็ไม่เพียงพอต่อความต้องการ

2. สาเหตุของปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามากลาง และบ้านแม่ละอุน ที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

กองกำลังกะเหรี่ยงกู้ชาติหรือกองกำลัง “ สหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง ” (The Karen Nation Union : KNU) ได้ต่อสู้เพื่ออิสรภาพจากรัฐบาลพม่า “ สภาสันติภาพและการพัฒนาแห่งรัฐ ” (State Peace and Development Council : SPDC) เรื่อยมาจนกระทั่งใน พ.ศ. 2538 ทหารกะเหรี่ยง KNU เกิดความขัดแย้งแตกแยกกันเองออกเป็นสองฝ่ายทั้งกะเหรี่ยงคริสต์ KNU และกะเหรี่ยงพุทธ DKBA อันเป็นเหตุให้ทหารกะเหรี่ยงพุทธ DKBA นำทหารพม่า SPDC เข้ามาโจมตีกองบัญชาการใหญ่ ค่ายมาเนอ์ปเลอร์ และค่ายค่อมูร่าของกะเหรี่ยงคริสต์ KNU แยกฝ่ายแพ้และพาประชาชนชาวกะเหรี่ยงอพยพหลบหนีเข้ามาอาศัยในเขตพื้นที่บ้านแม่ลามากลาง ตำบลสบเมย อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นที่พักพิงชั่วคราว มีประชากรผู้ลี้ภัยจำนวน 15,240 คน (ข้อมูล ณ ธันวาคม 2549) โดยกระทรวงมหาดไทยจัดเจ้าหน้าที่ไปควบคุมดูแลร่วมกับสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติกับองค์กรพัฒนาเอกชนให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค สุขาภิบาล แก่ผู้ลี้ภัยภายในศูนย์พื้นที่พักพิงชั่วคราว

ส่วนกะเหรี่ยงกลุ่มอื่น ๆ ที่อพยพหลบหนีภัยสงครามจากพม่ากระทรวงมหาดไทยได้จัดตั้งพื้นที่พักพิงชั่วคราว ในเขตบ้านแม่กองคา-บ้านศาลา ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ให้แก่ผู้ลี้ภัย แต่ใน พ.ศ. 2539 ได้เกิดคดีการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติสาละวินเสียหายเป็นจำนวนมาก กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สภาคความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) และกระทรวงมหาดไทยได้ประชุมปรึกษาหาทางแก้ไข ทั้งนี้เรื่องที่เกิดขึ้นเสนอ นายกรัฐมนตรีรับทราบ ดังนั้น นายกรัฐมนตรี พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร จึงมีบัญชาให้ย้ายศูนย์อพยพผู้ลี้ภัยบ้านแม่กองคา-บ้านศาลา ไปยังพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ละอุน ตำบลแม่สามแลบ อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน (ยอดยิ่งยวด, 2548) เมื่อวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2546 มีประชากรผู้ลี้ภัยจำนวน 16,052 คน (ข้อมูล ณ ธันวาคม พ.ศ. 2549) โดยให้กระทรวงมหาดไทยร่วมกับข้าหลวง

ใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UNHCR) และองค์กรพัฒนาเอกชน คอยอำนวยความสะดวกช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ตามหลักมนุษยธรรม

ถึงแม้รัฐบาลไทยและหน่วยงานองค์กรพัฒนาเอกชน จะให้ความช่วยเหลือผู้ลี้ภัยด้านต่างๆ ตามหลักมนุษยธรรม ด้วยงบประมาณไม่น้อยกว่าปีละ 50 ล้านบาท ก็ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชากรผู้ลี้ภัยที่ขยายตัวเพิ่มขึ้นในทุกๆ เดือน ทั้งการเกิดใหม่ของทารกและผู้อพยพลี้ภัยเข้ามาใหม่อย่างไม่มีที่สิ้นสุด อีกทั้งไม่สามารถส่งกลับภูมิลำเนาเดิมในพม่าได้ ด้วยเหตุการณ์ในพม่ายังไม่สงบอันเกิดการปราบปรามชนกลุ่มน้อย การละเมิดสิทธิมนุษยชนของทหารพม่าและปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองในพม่าอย่างต่อเนื่อง

จากการดำรงอยู่ของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามาหลวงเป็นเวลานานยาวนานกว่า 10 ปี และบ้านแม่ละอูน เป็นเวลาประมาณ 5 ปี จึงเกิดปัญหา และผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย หลายประการ ดังนี้

2.1. สาเหตุของปัญหาด้านการเมือง

2.1.1. ปัญหาการเคลื่อนไหวของกลุ่ม KNU

1) กลุ่มกะเหรี่ยง KNU ยังคงเข้ามาเคลื่อนไหวชักจูงให้ผู้หนีภัยการสู้รบเกลียดชังรัฐบาลทหารพม่า และให้การสนับสนุนกองกำลังกะเหรี่ยง KNU ต่อต้านรัฐบาลพม่า และทำการสู้รบกับทหารพม่า

2) ผู้หนีภัยการสู้รบที่เป็นญาติพี่น้องของกองกำลังกะเหรี่ยง KNU และชาวบ้านทั่วไปมีเป็นจำนวนมากที่มีความรู้สึกเชิงชาตินิยม ไม่ต้องการอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลทหารพม่า ผู้หนีภัยการสู้รบบางส่วนลักลอบออกนอกพื้นที่พักพิงชั่วคราวไปร่วมกับกองกำลังกะเหรี่ยง KNU ต่อต้านรัฐบาลพม่า

2.1.2. ปัญหาไม่มีสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกทางการเมือง เกิดจากสาเหตุ ดังนี้

- 1) ผู้ลี้ภัยส่วนมากไม่เข้าใจหลักการปกครองในระบบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง
- 2) ผู้ลี้ภัยถูกรัฐบาลทหารพม่าปกครองในระบบอบเผด็จการมาเป็นเวลานาน จึงรับนโยบาย และการปฏิบัติในการปกครองระบบอบเผด็จการมาใช้ด้วย
- 3) ผู้นำใช้การปกครองผู้ลี้ภัยด้วยระบบอบเผด็จการมากกว่าใช้เหตุผล ตามหลักประชาธิปไตยทำให้ผู้ลี้ภัยไม่กล้าแสดงออกความคิดเห็นด้วยเหตุผลใด ๆ ในพื้นที่พักพิงชั่วคราว
- 4) ผู้ลี้ภัยเกิดอารมณ์การเก็บกดไว้ไม่ให้แสดงออกตามหลักมนุษยธรรม และศักดิ์ศรีของมนุษย์ จึงหลบหนีออกไป แสดงออกทางการเมืองในเขตชายแดนไทย-พม่า

5) ในระบบกฎหมายไทย กฎหมายอาญา และพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ลี้ภัย ตามรัฐธรรมนูญ 2540 ในมาตรา 4 ได้รับรองการคุ้มครองศักดิ์ศรีแห่งมนุษย์ สิทธิเสรีภาพแก่บุคคลทุกคนในประเทศไทย ทั้งนี้การยอมรับในศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ อาจตีความรวมถึงผู้ลี้ภัย แต่ผู้ลี้ภัยยังไม่สามารถเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ นี้ได้เลย

6) นโยบายรัฐบาลไทยต่อผู้ลี้ภัยจากประเทศพม่าในทุกยุคทุกสมัยไม่มีนโยบายให้สถานภาพผู้ลี้ภัยแก่ผู้หนีภัยจากการสู้รบเนื่องจากประเทศไทยไม่ได้ลงนามให้สัตยาบันตามอนุสัญญาว่าด้วยสถานภาพผู้ลี้ภัย ค.ศ. 1951 แต่รัฐบาลไทยยอมให้บุคคลดังกล่าวเป็นผู้หนีภัยการสู้รบที่เข้ามาพักพิงชั่วคราวอยู่อาศัยในเขตประเทศไทยและยอมให้องค์การระหว่างประเทศ และองค์กรการกุศลต่าง ๆ เข้ามาช่วยเหลือดูแลโดยมีข้อผ่อนผัน และเจือใจให้อยู่ในเขตพื้นที่พักพิงชั่วคราวเมื่อเหตุการณ์สงบต้องเดินทางกลับเข้าประเทศทันที (กฤตยา อาชวนิชกุล, 2543:8) ดังนั้นผู้ลี้ภัยชาวคะเหรียงจึงไม่มีสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกทางการเมืองใด ๆ ได้

2.1.3. ปัญหาคนไร้สัญชาติ เกิดจากสาเหตุ ดังนี้

1) สาเหตุจากผู้ลี้ภัย ไม่ยอมรับตนเองว่าเป็นชาวพม่ากับยึดถือในศักดิ์ศรีความเป็นชาติคะเหรียงตามอัตลักษณ์ของตน หลังจากที่พม่าตกอยู่ภายใต้การปกครองของอาณานิคมอังกฤษ ค.ศ. 1881 คนคะเหรียงที่มีการศึกษา มีสถานะภาพสูงทั้งในทางการปกครอง การทหาร และวงการธุรกิจ ทำให้เกิดความตระหนักในศักยภาพของตนเองว่ามีอยู่สูงกว่าคนพม่า จึงได้มีการก่อตั้งสมาคมคะเหรียงแห่งชาติ (Karen National Association : KNA) ซึ่งเป็นองค์กรที่เป็นตัวแทนของคะเหรียงในฐานะที่เป็นชาติชาติหนึ่งโดยร่วมกับมิชชันนารีกับผู้นำคะเหรียงสะกอก่อตั้งขึ้น (ขวัญชีวัน บัวแดง 2546 : 17 - 31)

2) กฎหมายว่าด้วยพลเมืองพม่า โดยรัฐบาลพม่าได้อ้างกับรัฐบาลไทยว่าจะยอมรับบุคคลที่พิสูจน์ได้ว่าเป็นพลเรือนพม่าเท่านั้น และรัฐบาลพม่ามิได้ถือว่าผู้ลี้ภัยในพื้นที่พักพิงชั่วคราวในไทยเป็นพลเมืองพม่า หากแต่เป็นสมาชิกกองกำลังคะเหรียง KNU และกองกำลังคะเหรียงคะยาห์ KNPP ทั้งนี้โดยรัฐบาลพม่าได้ออกกฎหมายว่าด้วยพลเมืองพม่า (Burma Citizenship Law) เมื่อ ค.ศ. 1982 (พรพิมล ตรีโชติ, 2548:210)

3) กฎหมายไทยที่เกี่ยวกับคนเข้าเมือง คือพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ซึ่งถือว่าผู้เข้าเมืองโดยปราศจากเอกสารการเดินทางที่มีการตรวจตราอย่างถูกต้อง เป็นผู้หลบหนีเข้าเมือง ผิดกฎหมายทั้งสิ้นจึงไม่สามารถจดทะเบียนเป็นคนสัญชาติไทยได้ รัฐบาลจึงขึ้นทะเบียนเป็นผู้ลี้ภัยเท่านั้น ดังผู้ลี้ภัยในศูนย์พื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามาทหลวง และบ้านแม่ละอูน จำนวนสามหมื่นกว่าคน กับผู้ลี้ภัยที่หลบอยู่ตามหมู่บ้านแนวชายแดนอันเป็นการนำไปสู่ปัญหาการควบคุมดูแลที่ย่างยากเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ

4) ประเทศที่สาม ไม่มีนโยบายรับผู้ลี้ภัย เป็นประชากรของตนเองจะมีก็บางประเทศ เช่น แคนาดา ออสเตรเลีย สวีเดน สหรัฐอเมริกา แต่ต้องผ่านการรับรองจากกระทรวงมหาดไทย และ UNHCR เข้าไปอาศัยอยู่และทำงานหลายปีจนกว่าเจ้าของประเทศเกิดความเชื่อถือว่า เป็นบุคคลที่มีประโยชน์ต่อชาติ ไม่ก่อปัญหาใดตามมาในภายหลังได้ จึงจะยอมให้สัญชาตินั้นๆ ดังที่องค์กรโยกย้ายถิ่นประชากร IOM กำลังดำเนินการในปัจจุบัน

2.1.4. ปัญหาความมั่นคงปลอดภัยของผู้ลี้ภัย ในด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน ด้านความมั่นคงทางปัจจัยสี่ อันเกิดจากสาเหตุดังต่อไปนี้

1) เกิดจากความต้องการดำรงชีวิตของผู้ลี้ภัยเป็นพื้นฐาน คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค ถึงแม้จะมีองค์การกุศลต่างๆ เข้ามาช่วยเหลือสงเคราะห์ ก็ไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ลี้ภัยที่อาศัยอยู่อย่างแออัด ไม่มีความสงบสุขปลอดภัย ไม่มีความหวังในอนาคตใดๆ ได้ ไม่มีสิทธิเสรีภาพดังประชาชนทั่วไปของมวลมนุษยชาติ เสมือนอยู่ในสวนสัตว์กักขังอยู่ในแต่พื้นที่บริเวณถึงเวลาก็มีอาหาร มียา เสื้อผ้าของใช้มาแจกให้ จนผู้ลี้ภัยถูกประณามว่าเป็นคนขี้เกียจ มีอยู่มีกินมีใช้ มีชีวิตที่ดีกว่าคนไทย แต่แท้จริงแล้วผู้ลี้ภัยไม่ต้องการแบบนั้น พวกเขาต้องการความมั่นคงในชีวิตอยู่อย่างมีศักดิ์ศรี ถ้าหากเหตุการณ์ในประเทศพม่าสงบ พวกเขาจะเดินทางกลับไปดำรงชีวิตยังบ้านเกิดเมืองนอนทันที มากกว่าจะใช้ชีวิตในศูนย์อพยพพื้นที่พักพิงชั่วคราวนี้ หรือไปประเทศที่สาม

2) นโยบายความมั่นคงของประเทศไทยทุกสมัย ที่ผ่านมามีความต้องการให้ผู้ลี้ภัยดำรงชีวิตอยู่ในประเทศไทยอย่างถาวร ตั้งแต่ผู้ลี้ภัยชาวเวียดนาม กัมพูชา ลาว และพม่า เมื่อสงครามหรือเหตุการณ์สงบก็จะส่งผู้ลี้ภัยกลับทันที จะมีรับขึ้นทะเบียนเป็นคนไทยก็เพียง ทหารจีนคณะชาติ ก๊กมินตั๋ง ที่ได้รับการผ่อนปรนเรื่องการแปลงสัญชาติเป็นสัญชาติได้ ภายใต้กฎเกณฑ์ที่รัฐบาลกำหนดไว้พร้อมกัน การดำเนินนโยบายผสมกลมกลืนแก่คนกลุ่มนี้ เพื่อให้เกิดความสำนึกและยอมรับการเป็นคนไทย (กานต์ชนก ประภาศวุฒิสาร, 2546, พิเชต เกื้อรุ่ง, 2541:39) แต่ผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงทางหน่วยงานราชการ ไทยยังไม่ยินยอมที่จะรับโอนสัญชาติได้เลย เป็นเหตุให้ผู้ลี้ภัยต้องดิ้นรนต่อสูหาความมั่นคงในการดำรงชีวิตที่มีสัญชาติประเทศชาติของตนเองเรื่อยๆ อีกทั้งประเทศไทยก็ไม่สามารถส่งผู้ลี้ภัยกลับประเทศพม่าได้

3) การที่ผู้ลี้ภัยบางคนที่ลักลอบหนีออกไปเป็นทหารกะเหรี่ยง KNU เพื่อต่อสู้ลอบโจมตีทหารพม่าเป็นประจำก่อให้เกิดความหวาดระแวงของทหารพม่าและทหารกะเหรี่ยงพุทธ DKBA เข้ามาแก้แค้นและเผาหมู่บ้านได้ ดังเหตุการณ์ทหารกะเหรี่ยงพุทธ DKBA บุกเข้ามาเผาบ้านพวยบาดูเมื่อ พ.ศ. 2538 (สัมภาษณ์ตำรวจตระเวนชายแดน 2550)

2.1.5. ปัญหาบทบาทองค์กรพัฒนาเอกชนที่ให้ความช่วยเหลือผู้ลี้ภัย มีสาเหตุดังนี้

1) องค์กรพัฒนาเอกชน บางองค์กรมีพฤติกรรมช่วยแอบแฝงการแทรกแซงทางการเมืองในพม่า รวมทั้งเสนอข่าวสารที่บิดเบือนไปจากความเป็นจริง ทำให้รัฐบาลพม่าเข้าใจผิดเชื่อว่ารัฐบาลไทยรู้เห็นเป็นใจและคุกคามความมั่นคงแห่งชาติในพม่าเสมอ

2) นโยบายในกลุ่มประเทศ ที่ให้งบประมาณช่วยเหลือสนับสนุนแก่องค์กรพัฒนาเอกชน มีเป้าหมายทางการเมืองสนับสนุนกองกำลังกะเหรี่ยงเพื่อต่อต้านการปกครองของรัฐบาลทหารพม่า เพื่อความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ในการกำหนดนโยบายต่างประเทศของตน (จรัสศักดิ์ มาสันเทียะ, 2543)

3) องค์กรพัฒนาเอกชน บางองค์กรยุยงให้ผู้ลี้ภัย ไม่เชื่อฟังและกระด้างกระเดื่อง ไม่ปฏิบัติตามระเบียบของเจ้าหน้าที่ไทย

2.1.6. ปัญหาการกำหนดกรอบนโยบายความมั่นคงแห่งชาติต่อผู้ลี้ภัย

1) นโยบายการส่งกลับผู้ลี้ภัยสู่ภูมิลำเนาเดิมในประเทศพม่า รัฐบาลไทยยังไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

2) นโยบายต่างประเทศของรัฐบาลไทย ยังคงกำหนดกรอบผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจมากกว่าการเน้นหลักสิทธิมนุษยชนในพม่า โดยเลือกที่จะไม่ดำเนินการกีดกันข่มเหง และผลักดันชนกลุ่มน้อยให้อพยพย้ายถิ่นฐานของรัฐบาลทหารพม่า

3) รัฐบาลยังไม่สามารถนำนโยบายรักษาความสงบปลอดภัยโดยการเพิ่มเจ้าหน้าที่เข้าไปควบคุมดูแลได้อย่างทั่วถึง

4) การกำหนดนโยบายด้านสาธารณสุข รัฐบาลยังไม่นำสภาพปัญหาผู้ลี้ภัยในพื้นที่พักพิงชั่วคราวที่เกิดโรคติดต่อและการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรผู้ลี้ภัยมากำหนดนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาผู้ลี้ภัย

2.1.7. ปัญหาที่ตั้งของพื้นที่พักพิงชั่วคราว เกิดจากสาเหตุ ดังนี้

1) การตัดไม้ใช้สอยและการหาอาหารจากป่า ในเขตพื้นที่ข้างเคียงหมู่บ้านราษฎรไทยเป็นจำนวนมากจนไม่เพียงพอต่อความต้องการของคนไทยในพื้นที่และเกิดการทะเลาะแย่งชิงทรัพยากรจากป่ากันบ่อยครั้ง

2) นโยบายความมั่นคงแห่งชาติต่อผู้ลี้ภัย ที่เกิดผลกระทบจากการลอบโจมตี การเผาบ้านเรือนผู้ลี้ภัยและการยิงต่อสู้ของทหารพม่า ทหารกะเหรี่ยงพุทธกับทหารกะเหรี่ยงคริสต์ KNU จนเกิดความหวาดกลัวต่อราษฎรไทยที่อยู่ใกล้เคียง

3) การลักลอบออกจากเขตพื้นที่พักพิงชั่วคราวไปลักขโมยของจากรายการไทย อันเกิดจากความต้องการในปัจจัยสี่ บริเวณรอบเขตพื้นที่พักพิงชั่วคราวไม่มีรั้วมีกำแพงแบ่งเขตไว้ผู้ลี้ภัยสามารถเข้าออกได้สะดวกตลอดเวลา อีกทั้งเจ้าหน้าที่ควบคุมดูแลไม่เพียงพอและดูแลไม่ทั่วถึง

4) ลักษณะที่ตั้งของพื้นที่พักพิงชั่วคราว เป็นที่เนินราบเชิงเขาคับแคบไม่เหมาะสมกับจำนวนผู้ลี้ภัยที่อยู่กันอย่างแออัด และเสี่ยงภัยต่อดินทลายภูเขาถล่ม ดังเหตุการณ์ดินถล่มลงทับบ้านเรือนผู้ลี้ภัยเสียหาย 6 หลังที่ศูนย์พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ละอุนในเดือนกันยายน 2550

5) พื้นที่พักพิงชั่วคราวอยู่ห่างไกล และมีป่าเขาสูงชันยากลำบากต่อการเดินทางติดต่อสื่อสาร ต้องใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ (4WD) ในการเดินทางฤดูแล้ง และเดินทางโดยเรือหางยาวตามลำน้ำสาละวิน ลำน้ำเมย และลำน้ำขอม ตามแนวชายแดนไทยพม่าเป็นเวลา 3 ชั่วโมงครึ่งจากที่ว่าการอำเภอสบเมย

6) เขตพื้นที่พักพิงชั่วคราว ตั้งอยู่ในป่าที่เป็นแหล่งซุกซุ่มของโรคไข้มาลาเรีย โรคเท้าช้าง ยากต่อการควบคุมโรคให้หมดไปได้ กรมควบคุมโรคติดต่อฯ โดยแมลงได้ประกาศให้เขตพื้นที่ในอำเภอสบเมย เป็นพื้นที่ควบคุมโรคไข้มาลาเรีย

2.2. สาเหตุของปัญหาด้านเศรษฐกิจ

2.2.1. ปัญหาการว่างงานของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยง เกิดจากสาเหตุดังต่อไปนี้

1) ผู้ลี้ภัยไม่มีงานทำในเขตพื้นที่พักพิงชั่วคราว ไม่มีแม้แต่พื้นที่จะทำการเกษตรเพื่อยังชีพในการปลูกผักปลูกข้าว เลี้ยงสัตว์ ส่วนอาชีพค้าขายมีอยู่บ้างไม่สามารถค้าขายได้อย่างเสรี พ่อค้าที่ขายได้อย่างเสรีจะเป็นพ่อค้าคนไทยที่ได้รับการผ่อนผันให้เข้าไปขายได้ อีกทั้งไม่มีบริษัทไม่มีโรงงานอุตสาหกรรมที่จ้างงาน

2) ผู้ลี้ภัยไม่สามารถถือครองที่ดินในการประกอบอาชีพเกษตร ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย ช่าง หรืออาชีพต่าง ๆ ได้ เพราะประเทศไทยได้กำหนดผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงเป็นเพียงผู้หนีภัยการสู้รบ เมื่อเหตุการณ์ในพม่าสงบก็จะส่งกลับทันที ไม่ได้ให้สถานะภาพเป็นผู้ลี้ภัยตามอนุสัญญาว่าด้วยสถานะภาพผู้ลี้ภัย ค.ศ.1951 อีกทั้งประเทศไทยก็ไม่ใช่สมาชิกภาคีในอนุสัญญาสถานผู้ลี้ภัยนี้ด้วยดังนั้นชาวกะเหรี่ยงจึงไม่สามารถมีสิทธิในการประกอบอาชีพต่าง ๆ ได้ตามความหมายในอนุสัญญาว่าด้วยสถานะภาพผู้ลี้ภัย ค.ศ.1951 (นคร ศิวาลัย, 2544: 29)

3) ผู้ลี้ภัยไม่สามารถออกนอกพื้นที่พักพิงชั่วคราวเพื่อไปรับจ้างหรือประกอบอาชีพได้ หากออกไปก็จะถูกตำรวจจับโดยถือว่าเป็นผู้เข้าเมืองโดยผิดกฎหมายตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522ดังคดีต่างๆ ที่เกิดขึ้นในอำเภอสบเมย ตำรวจภูธรได้จัดคดีคนต่างด้าวเข้าเมืองผิดกฎหมายเป็นคดีอันดับหนึ่งถึง 139 รายใน พ.ศ.2549 (สัมภาษณ์ นพดล แสนปวง 2549)

2.2.2. ปัญหาผู้ลี้ภัยไม่มีรายได้ อันเกิดจากสาเหตุดังนี้

1) การว่างงาน ไม่มีงานทำ งานไม่พอจ้าง ผู้ลี้ภัยจึงอยู่ว่างไม่มีรายได้จากการทำงานได้เลย ถึงแม้จะได้รับแจกอาหาร สิ่งของเครื่องใช้ ยารักษาโรค ก็ไม่เพียงพอต่อความต้องการ จึงมีการขายสิ่งของที่ได้รับแจกบางอย่างเพื่อให้ได้เงินมาสร้างรายได้ ผู้ลี้ภัยบางคนก็หลบหนีไปรับจ้างจากนายจ้างคนไทย ทั้งในหมู่บ้านข้างเคียงในเขตตัวเมืองแม่สะเรียง เมืองเชียงใหม่หรือที่อื่นๆ บ้างก็มี (สัมภาษณ์กลุ่มผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยง : 2549)

2) นโยบายของประเทศไทย กฎหมายและพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 ไม่ยอมรับให้ผู้ลี้ภัยจากการสู้รบ มีสถานภาพอย่างผู้ลี้ภัยที่ระบุไว้ในอนุสัญญาว่าด้วยการสถานภาพผู้ลี้ภัย ค.ศ.1951 มีแต่มติของสภาความมั่นคงแห่งชาติและแนวทางปฏิบัติผ่อนปรนให้ผู้หนีภัยจากการสู้รบพักอาศัยอยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวเพื่อการรอส่งกลับเมื่อเหตุการณ์สู้รบสงบลงเท่านั้น

3) ปัญหาไม่มีรายได้ น้อย เกิดจากค่าแรงต่ำในการจ้างงาน การแข่งขันกันทำ ไม่มีงานรองรับ เช่น ค่าแรงเงินเดือน ครู หมอ ได้ 500 – 1,000 บาทต่อเดือน ซึ่งน้อยมากเมื่อเทียบกับค่าแรงขั้นต่ำของกรรมกรในประเทศไทย

4) ปัญหาผลิตสินค้าแล้วไม่มีตลาดรองรับ เกิดจากสาเหตุผู้ลี้ภัยเองไม่มีรายได้เพียงพอในการซื้อสินค้าที่วางขายทั่วไป ส่วนใหญ่ยังรอรับสิ่งของสนับสนุนเครื่องอุปโภคบริโภคจากองค์กรพัฒนาเอกชนในทุกเดือน หากผู้ลี้ภัยจะนำสินค้าที่ผลิตได้เองไปจำหน่ายให้คนไทยก็กลัวถูกตำรวจจับกุมในสถานะคนเข้าเมืองผิดกฎหมาย พ่อค้าคนไทยเองก็ไม่สามารถเข้าไปปรับสินค้ามาขายข้างนอกได้ ด้วยมาตรการควบคุมในพื้นที่พักพิงชั่วคราวของกระทรวงมหาดไทยและการเข้มงวดกวดขันของเจ้าหน้าที่รักษาความสงบปลอดภัยในพื้นที่

2.3. สาเหตุของปัญหาด้านสังคม

2.3.1. ปัญหาการศึกษาของผู้ลี้ภัย มีสาเหตุ ดังนี้

1) สาเหตุการขาดแคลนบุคลากรผู้สอน มีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อนักเรียนอีกทั้งครูผู้สอนขาดเทคนิคการสอน มีความรู้ไม่เพียงพอในการสอนวิชาการในหลักสูตรใหม่ๆ บางคนที่มีความรู้เก่งๆ ก็จะเดินทางไปทำงานยังประเทศที่สาม จึงเป็นเหตุให้ขาดแคลนครู

2) สาเหตุจากการขาดแคลนอุปกรณ์การสอนและสถานที่เรียน ถึงแม้องค์กรของ ZOA และ TBBC จะช่วยเหลือด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน หลักสูตรการศึกษา ก่อสร้างโรงเรียน ห้องเรียนในทุกๆ ปี ก็ไม่พอเพียงต่อจำนวนนักเรียนที่เพิ่มมากขึ้นจากอัตราการกำเนิดของเด็กยังมีสถิติเดือนละ 20 – 30 คน และการอพยพเข้ามาใหม่ของผู้ลี้ภัยอีกจำนวนมาก

3) จบแล้วไม่มีงานทำ เป็นเหตุให้นักเรียนบางคนคิดว่าไม่รู้จะเรียนไปทำไม เรียนแล้วไม่ได้ใช้ประโยชน์เช่นงานซ่อมเครื่องยนต์ เมื่อจบแล้วไม่มีเครื่องยนต์ให้ซ่อม งานเกษตรจบแล้วไม่มีพื้นที่ในการเกษตรให้ประกอบอาชีพ หากจะออกมาทำงานนอกพื้นที่ก็จะถูกจับ

2.3.2. ปัญหาด้านสาธารณสุข เกิดขึ้นจากสาเหตุ ดังนี้

1) ที่ตั้งของพื้นที่พักพิงชั่วคราวเป็นป่าเขาเป็นแหล่งชุกชุมของโรคมาลาเรีย โดยมียุงก้นปล่องชุกชุมมากในป่ายากต่อการป้องกันกำจัดให้หมดไปได้ อีกทั้งโรคเท้าช้างที่มียุงรำคาญเป็นพาหะนำโรคแพร่เชื้อได้ง่าย การคมนาคมลำบากทุรกันดาร การเดินทางในฤดูฝนต้องใช้ทางเรือหางยาวและรถยนต์ชนิดขับเคลื่อนสี่ล้อ

2) การคุมกำเนิดไม่ได้ผล เพราะผู้ลี้ภัยที่นับถือศาสนาคริสต์และอิสลามจะไม่คุมกำเนิดจึงทำให้จำนวนผู้ลี้ภัยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

3) สถานที่ตั้งเป็นที่คับแคบ ประชากรผู้ลี้ภัยอยู่อย่างแออัด ถ้าเกิดโรคระบาดก็จะแพร่เชื้อติดต่อกันได้ง่าย ไม่มีอิสระส่วนตัวเกิดอารมณ์เครียดได้ง่าย และสุขภาพกายขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้น น้ำใช้น้ำดื่มสะอาดไม่เพียงพอ

4) ประชากรผู้ลี้ภัยขาดสารอาหาร เพราะอาหารที่รับแจกจากองค์กร TBBC จะขาดธาตุอาหารบางอย่าง ผู้ลี้ภัยเป็นโรคหัวใจโตกันมากขึ้นเพราะบริโภคอาหารที่มีรสเค็มจำนวนมาก เช่น ปลาเค็ม ปลาร้าเกลือ

2.3.3. ปัญหาการลักขโมย เกิดจากสาเหตุ การไม่มีงานทำ การไม่มีรายได้ หรือปัจจัยสี่นั้นเอง แม้องค์กรพัฒนาเอกชน จะเข้ามาช่วยเหลือในการแจกสิ่งของพื้นฐานในการดำรงชีพแต่ผู้ลี้ภัยก็ไม่ได้รับแจกเงินเพื่อซื้อสิ่งของจำเป็นเลย

2.3.4. ปัญหาการหลบหนีออกนอกพื้นที่พักพิงชั่วคราว เกิดจากสาเหตุไม่มีงานทำ ไม่มีรายได้ขาดปัจจัยสี่ในการดำรงชีพ เพื่อที่จะไปหางานรับจ้างกับคนไทยเพราะคนไทยต้องการแรงงานพื้นฐานอีกมาก เช่น การเดินทางออกมารับจ้างปลูกข้าว ปลูกกระเทียม ปลูกพริก ในอำเภอแม่สะเรียง และอำเภอสบเมยอีกทั้งสาเหตุของการต้องการสิทธิเสรีภาพอย่างคนไทย อยากจะเป็นคนไทย อยู่เมืองไทย ที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตย มีสิทธิเสรีภาพไม่กดขี่ข่มเหงเหมือนรัฐบาลทหารมาบังคับขู่เข็ญใช้แรงงานฟรีไม่ดูแลช่วยเหลือประชาชน และต้องการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์กะเหรี่ยงให้สูญไปจากโลก (สัมภาษณ์ผู้ลี้ภัย, 2549)

2.3.5. ปัญหาการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า เกิดจากสาเหตุตัดไม้เพื่อไปซ่อมแซมบ้านเรือนใช้เป็นเชื้อเพลิง รับจ้างตัด ไม้จากพ่อค้าคนไทย รับจ้างทำไร่ฝิ่นที่อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ และแย่งอาหารจากทรัพยากรธรรมชาติกับราษฎรไทย

2.3.6. **ปัญหาการก่ออาชญากรรม** เกิดจากสาเหตุ การปล้น จี้ การรับจ้างฆ่า การทะเลาะวิวาท เช่น คดีฆ่าคนไทยบ้านแม่ทะลุ คดี ปล้นคนไทยและทำร้ายร่างกายชาวบ้านห้วยสิงห์ คดีผู้ลี้ภัยหลบหนีออกมารับจ้างและทะเลาะวิวาทฆ่ากันเอง ที่บ้านหนองผักหนาม จากคดีที่เกิดขึ้นอีกหลายคดี ใน พ.ศ.2550 มีผลต่อความหวาดระแวงต่อผู้ลี้ภัยเมื่อคนไทยพบเห็นบุคคลแปลกหน้าก็จะแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจติดตามจับกุมทันที

3. ผลกระทบจากปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลาหลวง และบ้านแม่ละอุนที่มีต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

จากปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงที่เกิดขึ้นในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลาหลวงและบ้านแม่ละอุน ได้ส่งผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม หลายประการด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นผลบวกหรือผลลบก็อาจจะก่อให้เกิดปัญหาในด้านอื่น ๆ ตามมาในภายหลัง รัฐบาลไทยคงต้องรับภาระในการควบคุมดูแลทั้งด้านงบประมาณและบุคลากรตลอดจนนโยบายในด้านความมั่นคงต่าง ๆ จนกว่าเหตุการณ์ในประเทศพม่าจะสงบ และผู้ลี้ภัยเดินทางกลับถิ่นฐานเดิม เมื่อนั้นไทยก็ไม่ต้องแบกรับภาระ และคนไทยในอำเภอสบเมยก็ไม่ต้องหวาดระแวงต่อการดำรงชีวิตในภูมิลำเนาของตนเองอีกต่อไป

3.1. ปัญหาผู้ลี้ภัยด้านการเมืองที่มีผลกระทบต่อคนไทย

3.1.1. **ปัญหาการเคลื่อนไหวของกลุ่มKNU** ที่เข้ามาชักจูงให้ผู้ลี้ภัยในพื้นที่พักพิงชั่วคราวเกลียดชังรัฐบาลทหารพม่า และปลุกฝังอุดมการณ์สร้างชาติกะเหรี่ยงร่วมสนับสนุนทั้งเสบียงอาหารอาวุธและกำลังกับกลุ่มทหารกะเหรี่ยง KNU ต่อต้านรัฐบาลทหารพม่า สร้างความบาดหมางให้รัฐบาลทหารพม่าเข้าใจผิดว่ารัฐบาลไทยให้การสนับสนุนกองกำลังกะเหรี่ยง KNU

3.1.2. **ปัญหาผู้ลี้ภัย** ไม่มีสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกทางการเมือง ไม่สามารถแสดงความคิดเห็น ไม่สามารถมีส่วนร่วมในทางการเมืองทั้งในประเทศพม่าในภูมิลำเนาเดิม หรือในประเทศไทยที่พักอาศัยอยู่ในปัจจุบันได้ อันเป็นเวลายาวนานถึงหลายสิบปีมาแล้วที่ผู้ลี้ภัยต้องถูกกดขี่บังคับไม่ให้มีสิทธิทางการเมืองใด ๆ ในพม่าและในการบังคับใช้กฎหมายไทย ผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงจึงต้องดิ้นรนต่อสู้ทุกวิถีทางเพื่อให้ได้สิทธิเสรีภาพทางการเมืองของตนมาโดยตลอด

จากอารมณ์ที่ถูกเก็บกดของผู้ลี้ภัย ที่ไม่มีสิทธิเสรีภาพทางการเมืองใด ๆ ประกอบกับอุดมการณ์ในการสร้างชาติกะเหรี่ยงทำให้ผู้ลี้ภัยล้นล้นออกไปสนับสนุนกองกำลังทหารกะเหรี่ยงคริสต KNU ด้วยอุดมการณ์ในการสร้างชาติกะเหรี่ยง ทั้งเสบียง อาวุธและกำลังเพื่อต่อสู้กับทหารพม่าอยู่บ่อยๆ จนสร้างความหวาดระแวงแก่รัฐบาลทหารพม่าว่าไทยให้การสนับสนุนกองกำลังกบฏดังกล่าวเป็นผลให้ทหารพม่าลอบบุกเข้ามาเผาบ้านพักผู้ลี้ภัยที่พวยบาลูพื้นที่บ้านแม่ละอุนใน

พ.ศ.2538 (สัมภาษณ์ตำรวจตระเวนชายแดน 2550) อีกทั้งยังป็นเข้ามาตกในโรงเรียนบ้านสบเมยเป็นเหตุให้ราษฎรไทยที่มีภูมิลำเนาใกล้ที่พักพิงชั่วคราว และแถบชายแดนเกิดความหวาดกลัวไม่มั่นใจในความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของตนเอง ถ้าหากผู้ลี้ภัยยังคงมีการลักลอบไปโจมตีทหารพม่าและทหารกะเหรี่ยงพุทธ DKBA บ่อยๆ ความสัมพันธ์ไทยกับพม่าก็อาจหมองใจกันมากขึ้น (โกสุมภ์ สายจันทร์ 2549 : 129) ความสงบปลอดภัยของคนไทยคงจะไม่เหมือนเดิม อาจจะต้องย้ายถิ่นหนีมาอยู่ในตัวอำเภอสบเมย ด้วยเหตุของสงครามล้างเผ่าพันธุ์กะเหรี่ยงของทหารพม่า

3.1.3. ปัญหาคนไร้สัญชาติ เป็นปัญหาที่ผู้ลี้ภัยคิดถึงอนาคตความเป็นมนุษย์ตามอัตลักษณ์ของตน ผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงมีอุดมการณ์ที่ต้องการศักดิ์ศรีในความเป็นชาติกะเหรี่ยงของตนเอง ถึงแม้ตนเองจะมีภูมิลำเนาเดิมในประเทศพม่าแต่ก็ไม่ต้องการเป็นคนสัญชาติพม่า รัฐบาลทหารพม่าเองก็ไม่ยอมรับผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในประเทศไทยว่าเป็นพลเมืองชาวพม่า หากแต่เป็นสมาชิกกองกำลังทหารกะเหรี่ยงคริสต์ KNU และกองกำลังกะเหรี่ยงคะยาห์ KNPP โดยรัฐบาลทหารพม่าได้ออกกฎหมายว่าด้วยพลเมืองพม่า (Burma Citizenship Law) เมื่อ ค.ศ. 1982 (พรพิมล ตรีโชติ, 2548: 210) เพื่อผลักดันชาวกะเหรี่ยงที่ต่อต้านรัฐบาลทหารพม่าให้ออกนอกประเทศตามนโยบายตัด 4 (Four cut policy) คือ ตัดอาหาร งบประมาณ การสื่อสาร และกำลังพล ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์หลักของรัฐบาลพม่าที่มุ่งเป้าโจมตีไปยังประชาชนพลเรือน เพื่อสร้างความอ่อนแอให้กับกองกำลังชนกลุ่มน้อย (เอกภพ คัดส์ , 2547: 3-8)

จากปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงไม่ได้มีสิทธิในสัญชาติใดๆ เขาจึงต้องดิ้นรนต่อสู้ทั้งกำลังกาย กำลังปัญญา กำลังอาวุธที่พอมืออยู่ เพื่อให้ได้มาซึ่งเอกราช อิสรภาพของชาติตนเองในดินแดนรัฐกะเหรี่ยงบ้านเกิดของตนถึงแม้ต้องสูญเสียชีวิตของตนเองและเพื่อนๆก็ตามดีกว่าอยู่กินในแผ่นดินเผด็จการทหารพม่า ทั้งในกรอบกฎหมายมาตรการเชิงสัต์ว์เลี้ยงในกรงขังพื้นที่พักพิงชั่วคราว อนุญาตให้ทำมาหากินประกอบอาชีพ ไม่ให้มีสิทธิทางการเมือง เชื้อชาติ เมื่อหิวก็มาแจกอาหารแจกข้าวของเครื่องใช้เมื่อเจ็บป่วยก็มียามีหมอรักษา ไม่สามารถเดินทางเข้าออกพื้นที่พักพิงฯ ได้อย่างอิสระ ต้องปฏิบัติตัวภายในกรอบของกฎหมายผู้ลี้ภัยเท่านั้น เขาต้องการอิสรภาพ ความเสมอภาคเท่าเทียมกันอย่างมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามหลักของสิทธิมนุษยชน (สัมภาษณ์ กลุ่มผู้ลี้ภัย , 2549)

ผลกระทบที่คนไทยได้รับจากปัญหาการไร้สัญชาติของผู้ลี้ภัย คือการรับภาระเลี้ยงดูตลอดไปไม่มีวันจบสิ้นกับผู้ลี้ภัยที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นในทุก ๆ ปี หลังจากการเจรจาของรัฐบาลไทย กับรัฐบาลทหารพม่าและสำนักงานข้าหลวงใหญ่แห่งสหประชาชาติก็ไม่มีผลในทางปฏิบัติที่จะให้รัฐบาลทหารพม่ารับผู้ลี้ภัยกลับประเทศได้เลย เพราะรัฐบาลทหารพม่าถือว่าผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในประเทศไทย เป็นผู้สนับสนุนกองกำลังกะเหรี่ยงแห่งชาติ KNU ที่เป็นกบฏต่อต้านรัฐบาล กระทั่งบางครั้งรัฐบาลพม่าหวาดระแวงต่อประเทศไทยว่าให้การสนับสนุนชนกลุ่มน้อยชาวกะเหรี่ยงจนสร้างความไม่พอใจให้รัฐบาลพม่า จึงสั่งปิดชายแดนห้ามค้าขายไปมาหาสู่ งดให้สัมปทานประมงในเขตทะเล

พม่าอยู่บ่อยๆ สร้างความเดือดร้อนให้พม่า และประชาชนทั่วไป อีกทั้งผู้ลี้ภัยมีวัฒนธรรมทางภาษา และทางประเพณีคล้ายกับคนไทย เมื่อหลบหนีออกมาจากพื้นที่พักพิงชั่วคราว เจ้าหน้าที่ก็ไม่สามารถแยกแยะได้ว่าเป็นคนไทยหรือคนเข้าเมืองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ยุ่งยากในการพิจารณา หากมีการกระทำผิดก็ติดตามจับกุมตัวยากขึ้น (สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ตำรวจ, ผู้นำหมู่บ้าน 2550)

3.1.4. ปัญหาความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินความมั่นคงทางปัจจัยสี่ ของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยง ในการดำรงชีวิตของผู้ลี้ภัยทั้งในอดีตและปัจจุบัน ไม่มีความสุขปลอดภัยมั่นคงเขาต้องดิ้นรนต่อสู้จากภัยคุกคามการกดขี่ข่มเหงปราบปรามตามนโยบายของรัฐบาลทหารพม่าที่จะกำจัดชาวกะเหรี่ยงให้สูญพันธุ์สิ้นชาติไปจนเขาเกิดความไม่มั่นคงปลอดภัย ต้องอพยพหลบหนีเข้ามาในพื้นที่พักพิงชั่วคราวเขตแดนไทย (สนทนากลุ่มผู้ลี้ภัย 2549) ถึงแม้รัฐบาลไทยจะมีนโยบายช่วยเหลือดูแลผู้ลี้ภัยตามหลักมนุษยธรรมมีองค์กรพัฒนาเอกชน และสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติช่วยเหลือดูแลสงเคราะห์ให้เขาได้อยู่ดีกินดี แต่ก็ไม่ครบสมบูรณ์ สิทธิขั้นพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ของคนพม่าแทบไม่เหลือเมื่อต้องเข้าไปยังค่ายลี้ภัย ไม่มีสิทธิติดต่อสื่อสารกับโลกภายนอก ไม่มีสิทธิทำงาน ต้องอยู่เฉยๆรอให้ข่าวให้น้ำแค่พอยังชีพ รอวันไปประเทศที่สามซึ่งไม่รู้ว่าจะได้ไปเมื่อไหร่ (รัชนีกร ทองทิพย์, 2548 : 10)

ผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงมองไม่เห็นอนาคตที่มั่นคงปลอดภัยในพื้นที่พักพิงชั่วคราว เขาจึงแสวงหาความมั่นคงของชีวิตโดยการหลบออกไปนอกพื้นที่เพื่อรับจ้างทำงานหารายได้ ไปตั้งรกรากครอบครัวใหม่ปะปนกับราษฎรไทย คิดสินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อแปลงสัญชาติเป็นคนไทยจากกรณีปลัดอำเภอแม่สะเรียงและเจ้าหน้าที่ร่วมกันออกบัตรประชาชนและให้สัญชาติคนต่างด้าวเมื่อกระทรวงมหาดไทยตรวจสอบได้สร้างผลกระทบต่อจำนวนประชากรไทยของจังหวัดแม่ฮ่องสอน อีกทั้งเมื่อมารับจ้างเป็นคนงานแล้วลักขโมยบ้าง ทำร้ายและฆ่าเจ้าทรัพย์บ้านห้วยสิงห์ บ้านแม่ทะลุ เมื่อพ.ศ. 2550 จนราษฎรไทยเกิดความหวาดกลัวความไม่ปลอดภัยเมื่อพบผู้ลี้ภัยหลบหนีออกมาจ้างทำงานเป็นกลุ่มๆ ในอำเภอสบเมยและอำเภอข้างเคียง เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องคอยตรวจจับบุคคลเหล่านี้ตลอดมาเป็นคดีที่สูงที่สุดของด่านตรวจคนเข้าเมืองและตำรวจอำเภอสบเมย

พื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามาลหวงและบ้านแม่ละอุนเป็นป่าเขารกทึบเป็นแหล่งชุกชุมไข้มาลาเรีย (Malaria) เมื่อผู้ลี้ภัยเข้าไปอาศัยอยู่ในจำนวนมากย่อมได้รับเชื้อไข้มาลาเรียจากยุงก้นปล่องที่ชุกชุมได้ง่าย อีกทั้งผู้ลี้ภัยที่คิดวัณโรค (Tuberculosis) โรคเท้าช้าง (Lymphatic Filariasis) คิดมาจากประเทศพม่า สามารถที่จะแพร่เชื้อได้ง่ายเมื่อมาอยู่ร่วมกันอย่างแออัดในเขตพื้นที่พักพิงชั่วคราวจากการตรวจพบโรคไข้มาลาเรียเป็นอันดับหนึ่งของแพทย์โรงพยาบาลสบเมยและหน่วยควบคุมโรคติดต่อฯ โดยแมลงของอำเภอสบเมย ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพ โดยการแพร่เชื้อมาลาเรียเมื่อผู้ลี้ภัยคิดโรคแล้วออกมารับจ้างทำงานกับราษฎรไทย ก็จะเกิดการระบาดได้ง่ายขึ้น จากข้อมูลของหน่วยควบคุมโรคติดต่อฯ โดยแมลง

3.1.5. ปัญหาบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนที่ให้ความช่วยเหลือผู้ลี้ภัย ด้วยพฤติกรรม การช่วยเหลือแบบแฝงทางการเมืองให้ต่อต้านรัฐบาลทหารพม่า สร้างความบางเบาใจผิดคิดว่า รัฐบาลไทยช่วยสนับสนุนกองกำลังกะเหรี่ยง KNU จึงเกิดการยิงต่อสู้กันจนก่อให้เกิดความเสียหายแก่ ราษฎรไทยตามแนวชายแดน ทั้งขู่งให้ผู้ลี้ภัยกระด้างกระเดื่องไม่เชื่อฟังต่อเจ้าหน้าที่รักษาความสงบ ส่งผลให้เกิดความยุ่งยากในการควบคุมดูแลมากยิ่งขึ้น

3.1.6. ปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากผู้ลี้ภัย ได้นำไปสู่ผลกระทบด้านความมั่นคงของชาติจน รัฐบาลต้องนำมาเป็นประเด็นในการกำหนดกรอบนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ เพื่ออธิปไตยของรัฐ เพื่อความสงบสุขปลอดภัยของประชาชน เพื่อเศรษฐกิจ เพื่ออุดมการณ์ เพื่ออำนาจรัฐ เพื่อเกียรติภูมิ และศักดิ์ศรี ในด้านความมั่นคงฝ่ายต่างๆ ดังนั้นนโยบายที่กำหนดขึ้นดังนี้

1) นโยบายการให้สถานะ ผู้ลี้ภัยเป็นเพียง “ ผู้หนีภัยจากการสู้รบ ” “ ผู้พลัดถิ่น สัญชาติพม่า ” “ คนต่างด้าวเข้าเมืองผิดกฎหมาย ” “ ผู้หลบหนีเข้าเมือง ” ไม่ให้สถานะเป็นผู้ลี้ภัย โดยเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ นายจัตกัย บุรุษพัฒน์ ได้แถลงการณ์ว่า นโยบายของรัฐบาลมี นโยบายการส่งกลับเมื่อสถานการณ์ในพม่าสงบภายใน 3 ปี (พรพิมล ตรีโชติ , 2548 : 202 -203)

2) นโยบายการกำหนดพื้นที่พักพิงชั่วคราว จากคดีลักลอบตัดไม้ทำลายป่าในเขต อุทยานแห่งชาติป่าสาละวินและการลักลอบเข้ามาโจมตีและเผาพื้นที่พักพิงชั่วคราว บ้านแม่กองคา อำเภอแม่สะเรียง จากสถานการณ์บริเวณชายแดนไทย-พม่าดังกล่าวเกิดความไม่สงบวุ่นวายในพื้นที่ พักพิงชั่วคราวหลายแห่งใน พ.ศ. 2541 รัฐบาลจึงมีมติให้ยุบพื้นที่พักพิงชั่วคราวจาก 19 แห่ง ให้เหลือ 11 แห่ง โดยให้ผู้ลี้ภัยในพื้นที่พักพิงในพื้นที่บ้านแม่กองคา-บ้านศาลาอำเภอแม่สะเรียง ย้ายไปพื้นที่ป่า บ้านแม่ละอุนอำเภอสบเมย

3) นโยบายส่งกลับผู้หนีภัยของไทย จากการสู้รบในเขตพม่าตั้งแต่ พ.ศ.2531 เป็นต้นมาได้มีผู้ลี้ภัยชาวพม่าอพยพเข้ามาอย่างต่อเนื่องจนใน พ.ศ.2538 รัฐบาลทหารพม่าได้ส่งกำลังเข้าปราบปรามชาวกะเหรี่ยงอย่างหนักและเกิดผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงหนีภัยสงครามเข้ามาเป็นจำนวนมากใน จังหวัดตากและจังหวัดแม่ฮ่องสอน จนเกิดปัญหาผู้ลี้ภัยต่อคนไทยในหลายประการ สภาความมั่นคง แห่งชาติ (สมช.) ร่วมกับรัฐบาลมีมติให้ส่งผู้ลี้ภัยกลับเมื่อเหตุการณ์ภายในประเทศพม่าสงบลงภายใน 3 ปี (พ.ศ.2543-2546) พร้อมกับได้ปรึกษาสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ แต่ ว่าเหตุการณ์ในประเทศพม่า ยังไม่สงบคืนสู่สภาพปกติ ประเทศไทยจึงไม่สามารถดำเนินตามนโยบาย ส่งกลับผู้ลี้ภัยได้จึงต้องแบกรับภาระการช่วยเหลืออนุเคราะห์ผู้ลี้ภัยอย่างหนักถึงยี่สิบกว่าปี (พรพิมล ตรีโชติ , 2548) ผู้ลี้ภัยเองก็ต้องการกลับสู่ภูมิลำเนาเดิมเพื่อจะได้ประกอบอาชีพ มีรายได้ และใช้ชีวิต อยู่อย่างอิสระ ถ้าเหตุการณ์ในประเทศพม่าสงบ (สนทนากลุ่มผู้ลี้ภัย 2550)

4) นโยบายด้านสาธารณสุข จากผลกระทบของผู้ลี้ภัยก่อให้เกิดนโยบายควบคุมโรคติดต่ออันเกิดจากผู้ลี้ภัยได้แก่ วัณโรค มาลาเรีย โรคเท้าช้าง อหิวาตกโรค โดยให้กรมควบคุมโรคติดต่อมีการจัดการระบบบริหารภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) เน้นการทำงานโดยยึดผลลัพธ์เป็นหลัก (Resulted Bases Management) ตามคณะรัฐมนตรีที่ให้ความเห็นชอบแผนแม่บทการปฏิรูประบบราชการ พ.ศ.2540-2544(สมทรง รักเผ่า, 2544: 109-111)

5) นโยบายการช่วยเหลือผู้ลี้ภัย จากภาระการช่วยเหลือดูแลของรัฐบาลไทยต่อผู้ลี้ภัยต่อเนื่องหลายปีที่ต้องใช้งบประมาณจำนวนมากมาประสบกับปัญหาเศรษฐกิจฝ่อในช่วงขณะนั้น รัฐบาลไทยจึงได้ร้องขอให้สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ เข้ามาดำเนินงานในด้านชายแดนไทย-พม่าเป็นครั้งแรกใน พ.ศ. 2541 เพราะสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติมีงบประมาณสนับสนุนจากประเทศต่างๆ เป็นจำนวนมากเพียงพอต่อการช่วยเหลือทางมนุษยธรรมต่อผู้ลี้ภัยกับองค์กรพัฒนาเอกชนอื่นๆ เข้ามาช่วยเหลือเพิ่มเติมในเรื่องปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตใน พ.ศ. 2542 ได้เข้ามาเปิดสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติที่อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน โดยมีหน้าที่ประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลไทยและผู้ลี้ภัยในพื้นที่พักพิงชั่วคราวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ทั้งการเจรจาส่งกลับพม่าเมื่อเหตุการณ์สงบหรือส่งไปประเทศที่สาม (นคร ศิวาลัย, 2544) ตามรายงานของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติว่าประเทศไทยมีการจำกัดเสรีภาพ ผู้ลี้ภัยชาวพม่าในการแสดงออก ชุมชน และเคลื่อนไหว รวมทั้งสั่งปิดและข่มขู่ที่จะปิดสำนักงานของกลุ่มเคลื่อนไหวและเอ็นจีโอหลายแห่ง เป็นการสกัดกั้นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์ประชาธิปไตยและการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมข้ามชาติ (ผู้จัดการ, 2547: 13) จากการช่วยเหลือผู้ลี้ภัยของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อรัฐบาลไทยจนนายกรัฐมนตรี ในสมัยนั้นคือ พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร เกิดความไม่พอใจในการกระทำของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ และสร้างปัญหาหลายประการทั้งใช้อำนาจเหนือเอกราชอธิปไตยของประเทศไทยตลอดมา (ผู้จัดการ, 2546: 9)

3.1.7. ปัญหาที่ตั้งของพื้นที่พักพิงชั่วคราว ผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงได้แย่งชิงทรัพยากรจากป่าไม้ในเขตพื้นที่ทำกินของราษฎรไทยจนเกิดการขาดแคลนและทะเลาะวิวาทกันขึ้น เกิดการลักขโมยพืชไร่ พืชสวนและสิ่งของเครื่องใช้ของราษฎรไทย ทั้งยังเกิดโรคระบาดซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดพาหะแพร่ระบาดในกลุ่มราษฎรไทย และจากการที่มีรถเดินทางเข้าออกพื้นที่พักพิงชั่วคราวจนสร้างผลกระทบทางเสียง ทางอากาศก่อให้เกิดฝุ่นละออง รวมทั้งถนนเสียหายทำให้การเดินทางเป็นไปอย่างลำบากมากขึ้น

3.2. ปัญหาผู้ลี้ภัยด้านเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อคนไทย

3.2.1. **ปัญหาการว่างงาน** ของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามาหลวงและบ้านแม่ละอูน อันเกิดจากสาเหตุในพื้นที่พักพิงชั่วคราวไม่มีพื้นที่ให้ทำงานเกษตรแม้แต่การยังชีพเพราะผู้ลี้ภัยส่วนใหญ่ที่อพยพมาเมื่ออาชีพการเกษตรมีความรู้ในการทำนา ทำไร่ ทำสวน ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ทั่วไป เขาจึงออกหางานรับจ้างจากเกษตรกรชาวไทยในหมู่บ้านใกล้เคียง โดยหลบออกมาทำงานครั้งละ 5-10 วันแล้วกลับไปยังพื้นที่พักพิงฯพร้อมกับค่าแรงในราคาต่ำวันละ 50 บาทเท่านั้น บางครั้งต้องถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมดำเนินคดีในฐานะคนเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายตามมาตรการควบคุมผู้ลี้ภัย

บางครอบครัวก็มีอาชีพ ค่าขายเล็กน้อยจากการผ่อนปรนของเจ้าหน้าที่ แต่ไม่มีสิทธิเสรีภาพในการประกอบอาชีพอย่างอิสระเหมือนกับคนไทยทั่วไป ซึ่งสามารถเข้าไปค้าขายในพื้นที่พักพิงได้อย่างเสรีเมื่อมีเงินจ่ายให้เจ้าหน้าที่ควบคุมพื้นที่พักพิงชั่วคราวก็ไม่ต้องขออนุญาตจากกระทรวงมหาดไทยตามมาตรการเข้า-ออกในพื้นที่ศูนย์พักพิงฯ ผู้ลี้ภัยบางคนสามารถทำงานรับจ้างองค์กรพัฒนาเอกชนได้บ้างแต่มีตำแหน่งจางน้อยไม่พอกับคนที่ต้องการทำงานด้วยเหตุดังกล่าวเหล่านี้จึงเกิดการว่างงานไม่มีรายได้เสริมจากค่าใช้จ่ายพื้นฐาน จนบางคนต้องลักเล็กขโมยข้าวของ ผลผลิตทางการเกษตรของคนไทย หรือปล้นฆ่าทำร้ายเจ้าทรัพย์คนไทย ดังเหตุการณ์ลักขโมยเครื่องยนต์ไถนาของคนไทยบ้านแม่ลามาหลวง ขโมยเงินชาวบ้านแม่คะตวน ขโมยแผงโซลาร์เซลล์ของโรงเรียนชาวเขาและประชาชนทั่วไป ขโมยรถจักรยานของทหารพรานบ้านน้ำดิบ ทำร้ายร่างกายชาวบ้าน บ้านห้วยสิงห์ เหตุการณ์เหล่านี้เป็นผลกระทบต่อคนไทยอันเกิดจากปัญหาผู้ลี้ภัยว่างงานทั้งสิ้น

3.2.2. **ปัญหาผู้ลี้ภัยไม่มีรายได้เสริมอันเกิดจากปัญหาการว่างงาน** ไม่มีงานทำ ถึงมีบ้างก็เป็นเพียงงานรับจ้างเล็กน้อย รายได้ไม่มากพอค่าใช้จ่าย คือรับจ้างทำการเกษตรในหมู่บ้านใกล้เคียง ก็จะได้ค่าแรงวันละ 50-80 บาทถ้ารับจ้างงานพัฒนาองค์กรเอกชนได้เงินเดือนๆ ละ 500-2,000 บาท เช่น เป็นครูสอนหนังสือ เป็นผู้ช่วยดูแลคนไข้ และงานเลขานุการในสำนักงานพื้นที่พักพิงชั่วคราว ถึงแม้หน่วยงานขององค์กรพัฒนาเอกชนต่าง ๆ ได้ช่วยเหลือสิ่งของเครื่องอุปโภคบริโภคต่างๆ ทั้งอาหารการกินสิ่งของเครื่องใช้ก็ไม่เพียงพอเพราะสิ่งของบางอย่างต้องจัดการซื้อเองด้วยเงินใช้จ่ายส่วนตัว เช่น ผัก ผลไม้ เนื้อ ปลา ไข่ ยาสีฟัน ผ้าอนามัย ส่วนเงินใช้จ่ายส่วนตัวก็ไม่ได้รับแจกจากหน่วยงานใด ๆ ทั้งสิ้น

ผู้ลี้ภัยบางคนมีฝีมือในงานด้านจักสานก็จะจักสานสิ่งของเครื่องใช้ขายได้บ้างเล็กน้อย คนไทยที่เห็นฝีมือดีก็จะรับงานจักสานไปขายต่อแล้วนำเงินมาส่งที่หลัง บางทีคนไทยก็ไม่ยอมจ่ายเงินค่าสินค้าให้ผู้ลี้ภัย สินค้าบางประเภทไม่มีตลาดรองรับ จึงไม่สร้างรายได้ให้แก่ผู้ลี้ภัย เขาจึงต้องดิ้นรน

หาทางเพื่อให้ได้เงินมาใช้จ่ายในชีวิตประจำวันโดยการหลบหนีออกมารับจ้างคนไทยตามหมู่บ้านใกล้เคียงหรือหลบหนีไปทำงานตามเมืองใหญ่เพื่อให้ได้งานทำได้เงินใช้จ่ายในครอบครัวบางครั้งก็ขโมยข้าวของเงินทอง ทำร้ายเจ้าทรัพย์ จนคนไทยไม่กล้าจ้างผู้ลี้ภัยทำงาน

รอบ ๆ พื้นที่พักพิงชั่วคราวเป็นป่าไม้อุดมสมบูรณ์มีทรัพยากรมากมายเพียงพอต่อประชากรไทยในหมู่บ้านใกล้เคียงเหล่านั้น หลังจากที่มีผู้ลี้ภัยได้มาตั้งพื้นที่พักพิงชั่วคราวใกล้เคียงหมู่บ้านคนไทย ซึ่งมีสภาพยากจนไม่ได้รับการช่วยเหลือจากรัฐบาล พอผู้ลี้ภัยเข้ามาอยู่อาศัยและแย่งเก็บทรัพยากรจากป่า เช่น ผัก เห็ด หน่อไม้ ทุเรียน กล้วย กุ้งหอย จนหมดจากป่าไปเป็นจำนวนมากสร้างความเดือดร้อนให้กับราษฎรไทยเป็นอย่างยิ่ง จนเกิดความขัดแย้งระหว่างราษฎรไทยกับผู้ลี้ภัยอยู่บ่อยครั้ง และสร้างความเข้าใจผิดคิดว่ารัฐบาลช่วยเหลือผู้ลี้ภัยเป็นอย่างดี ให้ความอนุเคราะห์ทุกอย่างไม่ต้องทำงานก็มีกินมีใช้อยู่อย่างสบายไม่เดือดร้อนเหมือนคนไทย เป็นเหตุให้ราษฎรไทยไม่พอใจต่อผู้ลี้ภัยตลอดมา

3.3. ปัญหาด้านสังคมที่มีผลกระทบต่อคนไทย

3.3.1. **ปัญหาการศึกษาของผู้ลี้ภัย** อันเกิดจากการขาดแคลนบุคลากรทางการศึกษาที่มีความรู้ความชำนาญในการสอนการถ่ายทอดหลักสูตรใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาการศึกษาให้เท่าเทียมกับโลกภายนอก บุคลากรบางคนที่มีความรู้ความสามารถสูงในทางการศึกษาก็จะถูกจับตัวไปทำงานยังประเทศที่สาม ทำให้ขาดแคลนบุคลากรเหล่านี้ตลอดมา ทั้งยังขาดบุคลากรที่มีความสามารถสื่อสารและถ่ายทอดภาษาไทยได้ จึงเกิดปัญหาในการติดต่อสื่อสารกับฝ่ายเจ้าหน้าที่ไทย หน่วยงานการศึกษานอกโรงเรียนได้เริ่มเข้าไปเปิดสอนหลักสูตรภาษาไทยให้กับนักเรียนในศูนย์พื้นที่พักพิงได้เรียนมาแล้ว 1 ปี จึงเป็นที่สนใจของนักเรียนกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงอย่างมาก หากปัญหาขาดแคลนบุคลากรทางการศึกษาในระยะยาวแล้ว ชนกลุ่มน้อยชาวกะเหรี่ยงเหล่านี้ก็จะมีโอกาสด้อยทางการศึกษา ไม่มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพหรือนวัตกรรมใหม่ๆ ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ อาจถูกกดขี่ข่มเหงบังคับใช้แรงงานเอารัดเอาเปรียบผู้ลี้ภัยชนกลุ่มน้อยชาวกะเหรี่ยงตลอดไป ทั้งยังสร้างความบาดหมางและความเครียดแก่นต่อผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยง นายจ้างอาจเกิดความหวาดระแวงไม่กล้าจ้างบุคคลเหล่านี้ได้ อย่างเหตุการณ์แรงงานค้างค้ำว่่านายจ้างคนไทยเกิดขึ้นแล้วหลายคดีหรือนายจ้างคนไทยกดขี่ข่มเหงหลอกถูกจ้างและฆ่าอำพรางในหลายคดีแถบชายแดนไทย-พม่า

ปัญหาการศึกษาที่เกิดจากการขาดแคลนอุปกรณ์การเรียนการสอนสื่อการสอนขาดสถานที่ห้องเรียนและอาหารกลางวันแก่เด็กนักเรียนเป็นเหตุประสิทธิภาพทางการศึกษาของชนกลุ่มน้อยชาวกะเหรี่ยงที่ลี้ภัยไม่พัฒนาก้าวไกล ทำให้ล้าหลังไม่ทันต่อสถานการณ์ของโลก จึงถูกเอารัดเอาเปรียบตกเป็นเบี้ยล่างให้เขาถูกกดขี่ข่มเหงเรื้อมาทั้งอาศัยอยู่ในพม่าและประเทศไทยในพื้นที่พักพิงชั่วคราวโดยเจ้าหน้าที่คอยหาโอกาสทุจริตต้องบประมาณอุดหนุนช่วยเหลือผู้ลี้ภัย

นักเรียนที่จบจากสถานศึกษาในพื้นที่พักพิงชั่วคราวจบแล้วไม่มีงานทำมองไม่เห็นอนาคตไม่รู้ว่าจะเรียนไปทำไม เกิดปัญหาการว่างงาน ไม่มีรายได้ รอลังของอุปโภคบริโภคที่มาแจกจ่ายจากองค์กรพัฒนาเอกชนจนเกิดความเครียดต่อผู้ลี้ภัยก่อการทะเลาะวิวาท ก่อคดีอาชญากรรม คดีข่มขืน คดีฆ่าตัวตาย เป็นปัญหาสังคมที่เกิดจากการจำกัดสิทธิมนุษยชนของผู้ลี้ภัยแม้แต่จำกัดสิทธิทางการศึกษา ซึ่งผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาอย่างผู้ลี้ภัยไม่สามารถเข้าถึงสิทธิตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 กำหนดไว้

ปัญหาการศึกษาของผู้ลี้ภัยจะเกิดผลกระทบต่อคนไทยได้ในระยะยาว ถ้าหากประเทศไทยยังเป็นพื้นที่รองรับผู้ลี้ภัยโดยไม่สามารถส่งกลับมามากุมิได้ ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นในพื้นที่พักพิงชั่วคราวก็จะแผ่ขยายลูกกลมมายังราษฎรไทยได้ในอนาคตอันใกล้ หากรัฐบาลยังไม่ปรับนโยบายและป้องกันปัญหาไว้ล่วงหน้า คนไทยต้องรับภาระการดูแลช่วยเหลือและผลกระทบตลอดไป

3.3.2. ปัญหาด้านสาธารณสุขของผู้ลี้ภัยในพื้นที่พักพิงชั่วคราว อันเกิดจากที่ตั้งของพื้นที่พักพิงแวดล้อมด้วยป่าเขารกทึบ บริเวณรอบๆ เป็นแหล่งชุกชุมโรคมalaria ที่มียุงก้นปล่องอาศัยได้ดีอยู่แล้ว อีกทั้งยุงรำคาญสามารถเป็นพาหะและหมอกก็มีจำกัดไม่เพียงพอต่อคนไข้ที่มีผู้ลี้ภัยจำนวนมากแออัดในพื้นที่ สภาพการคมนาคมก็ไม่อำนวยต่อการส่งคนไข้มารักษาถึงโรงพยาบาลแม่สะเรียง เพราะทางทุรกันดารมีเขาสูงชัน ถนนดินลูกรังสามารถติดหล่มได้ทุกครั้งในการเดินทางคนไข้ที่ติดเชื้อไข้มาลาเรียบางคนมารับจ้างทำงานกับคนไทยและแพร่เชื้อได้ดี เพราะผู้ลี้ภัยเมื่อมาทำงานจะหลับนอนตามพุ่มไม้ ใบหญ้าทั่วไปโดยไม่กางมุ้ง อันเป็นเหตุให้ยุงกัดและนำเชื้อแพร่สู่ติดต่อกันคนไทยในท้องถิ่นได้ง่าย จากสถิติผู้ป่วยมาลาเรียจะมีสูงกว่าทุกโรคในอำเภอสบเมย

ปัญหาการคุมกำเนิดของผู้ลี้ภัยไม่ประสบความสำเร็จอันเกิดจากความเชื่อทางศาสนาผู้ลี้ภัยที่นับถือศาสนาคริสต์และศาสนาอิสลามถือว่าผิดหลักศาสนาที่ตนนับถือ การส่งเสริมการคุมกำเนิดและวางแผนครอบครัวจึงไม่ได้ผล ประชากรผู้ลี้ภัยจึงเพิ่มขึ้นในอัตราเดือนละ 20 - 30 คนต่อเดือนเป็นเหตุให้จำนวนประชากรแออัดเพิ่มมากขึ้นทุก ๆ ปี ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวที่รัฐบาลได้กำหนดขอบเขตไว้อย่างจำกัด จึงทำให้ผู้ลี้ภัยบางคนหรือบางครอบครัวไม่มีความสุขจึงหลบหนีไปอยู่กับคนไทยหรือไปตั้งบ้านเรือนใหม่ในเขตป่าสงวน โดยเจ้าหน้าที่ไม่สามารถเดินทางเข้าถึงได้ถ้าหากผู้ลี้ภัยยังมีการเกิดเพิ่มมากขึ้นเช่นนี้ต่อไป ประชากรที่อยู่กันอย่างแออัดก็จะเกิด โรคระบาดได้ง่าย อาหารขาดแคลน ทรัพยากรป่าไม้ก็จะไม่เพียงพอ เกิดความเครียดตลอดเมื่อต้องเผชิญหน้าต่อกันโดยไม่มีโลกส่วนตัว เมื่ออาหารไม่เพียงพอก็จะออกไปลักขโมย ปล้นจี้ทำร้ายคนไทย ดังเหตุการณ์ที่ผ่านมา บางคนจะหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายเพื่อเข้าไปหางานทำ แ่่งงานคนไทยเป็นแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายก็มีคดีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจับตลอดมา

อาหารที่ผู้ลี้ภัยได้รับแจกก็มีเพียงข้าวสาร ปลา ร้า ถั่วเหลือง น้ำมัน เกลือ ซึ่งมีอาหารไม่ครบสมบูรณ์ต่อร่างกาย ฉะนั้นอาหารที่ผู้ลี้ภัยบริโภคซ้ำซากสม่ำเสมอจึงเกิดปัญหาการขาดสารอาหารหล่อเลี้ยงร่างกายอย่างมนุษย์ทั่วไป บางคนเป็นโรคหัวใจตั้งแต่อายุยังน้อย เนื่องจากรับประทานอาหารรสเค็มอยู่เสมอ บางคนไม่ได้รับประทานผักผลไม้จึงขาดวิตามินทำให้ร่างกายไม่แข็งแรง ไม่มีภูมิคุ้มกันต้านโรค เป็นภาระให้แพทย์ดูแลรักษาทั้งหน่วยงาน และแพทย์ไทย ผู้ลี้ภัยที่ออกไปหาพืชผัก ผลไม้ ในป่าข้างเคียงก็จะแย่งอาหารกับราษฎรไทย บางคนก็ออกไปลักขโมยพืชไร่ พืชสวนของคนไทยบ้านแม่ลามาลหวง บ้านเล็ค๊ะ บ้านแม่ตอละ บ้านห้วยมะโอ อยู่บ่อยๆ จนเกิดบาดหมางใจกันตลอดมา

3.3.3. ปัญหาสังคมของผู้ลี้ภัยอันเกิดจากการว่างงานการขาดรายได้ ไม่มีเงินมาจับจ่ายซื้อของในปัจจุบันนี้ บางอย่างที่ไม่ได้รับการช่วยเหลือจากองค์กรพัฒนาเอกชน จึงต้องนำสิ่งของที่ได้รับแจกแบ่งขายแล้วนำเงินมาซื้อผัก ผลไม้ เนื้อหมู เนื้อไก่และสิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นในพื้นที่พักพิงฯ ซึ่งไม่มีงานให้ทำ ที่มีบ้างก็ไม่เพียงพอต่อคนว่างงานเพราะงานมีจำกัด ส่วนมากเป็นงานรับจ้างขององค์กรพัฒนาเอกชน เช่นห่มอ ครุ อาสาสมัครฝ่ายงานต่างๆ ผู้ลี้ภัยที่มีฝีมือด้านช่างก่อสร้าง ช่างไม้ ช่างจักสาน ช่างยนต์ ช่างทอผ้าเย็บผ้า เมื่อมีงานก็จะทำแต่ไม่มีตลาดรองรับจะส่งออกไปขายนอกพื้นที่พักพิงฯ ก็ไม่สามารถทำได้เพราะกฎหมายและมาตรการต่างๆ ของรัฐบาลได้กำหนดไว้ให้ปฏิบัติอย่างเข้มงวด

ผู้ลี้ภัยบางคนหรือบางกลุ่มได้หลบหนีออกจากพื้นที่พักพิงฯ เพื่อไปหางานทำหารายได้จากคนไทย ถึงแม้รายได้จากค่าจ้างแรงงานจะน้อยนิดเพียงวันละ 50 บาท เขาก็อดทนต่อการรับจ้างทำงาน ทั้งต้องหลบๆ ซ่อนๆ เจ้าหน้าที่ตำรวจตลอดเวลา บางคนไม่มีงานทำ จึงไม่มีเงินซื้ออาหาร ผู้ลี้ภัยเหล่านั้นก็จะลักขโมยพืชผักในไร่ชาบ้าน ลักขโมยข้าวสาร เสื้อผ้าของใช้คนไทยบ่อยๆ จนเกิดการหวาดระแวงของชาวบ้านราษฎรไทยต่อผู้ลี้ภัย ไม่กล้าเอาสิ่งของเครื่องใช้ไว้ตามไร่นา เพราะอาจจะถูกลักขโมย ปล้นจี้ หรือทำร้ายร่างกายได้ เมื่อผู้ลี้ภัยเขาอดอยากหิวโซมาก

จากประเด็นการว่างงานของผู้ลี้ภัยคนไทยในหมู่บ้านข้างเคียงเห็นว่าเขาอยู่อย่างสุขสบายไม่ต้องทำงานก็มีกิน มีใช้ มียารักษาไม่เหมือนคนไทยรัฐบาลไม่ช่วยเหลือคนไทยด้วยกันเท่าที่ควรต้องอยู่อย่างยากลำบาก ทำไร่นา อาหารก็ไม่พอกินพอใช้ จนคนไทยเกิดความอิจฉาริษยา สร้างความไม่พอใจต่อผู้ลี้ภัยและเจ้าหน้าที่ของรัฐ เกิดการต่อต้านเข้าใจผิดตลอดมา

3.3.4. ปัญหาการหลบหนีออกนอกพื้นที่พักพิงชั่วคราว บริเวณรอบๆ พื้นที่พักพิงฯ เป็นป่าเขาไม่มีรั้วรอบขอบชิด เจ้าหน้าที่รักษาความสงบไม่สามารถดูแลได้ทั่วถึงตลอดเวลา สามารถเข้าออกได้เสมอ เพราะเจ้าหน้าที่ก็ยอมผ่อนปรนไม่เข้มงวดมากนักผู้ลี้ภัยจะเข้าออกทุกวันเพื่อหาอาหาร เชื้อขี้หมู ไร่ปรับจ้างงานทำ บางคนแอบหนีไปช่วยทหารกะเหรี่ยงคริสต์ KNU ในการต่อต้าน

รัฐบาลทหารพม่าหรือกะเหรี่ยงพุทธ DKBA แถบชายแดนไทย – พม่า ทำให้รัฐบาลพม่าเข้าใจผิดคิดว่า รัฐบาลไทยได้ให้การสนับสนุนทหารกะเหรี่ยงคริสต์ KNU จนสร้างความบาดหมางระหว่างไทยกับพม่าอยู่เนื่อง ๆ

จากการลักลอบออกนอกพื้นที่พักพิงชั่วคราว เพราะสาเหตุการจำกัดสิทธิเสรีภาพของผู้ลี้ภัยทางการเมือง ทางการประกอบอาชีพและความสงบสุขตามหลักพื้นฐานของมนุษย์อันเป็นปัจจัยแรงผลักดันใน ส่วนคนไทยบางกลุ่มก็เป็นแรงจูงใจภายนอกในการสร้างงานจ้างแรงงานต่างด้าวแรงงานเถื่อน เพราะค่าจ้างถูกไม่ต้องเสียภาษีและแรงงานเหล่านี้มีความอดทนขยันสูงกว่าคนไทยในท้องถิ่น (สัมภาษณ์ นาย พ. และกลุ่มผู้นำหมู่บ้าน ตำบลสบเมย 2550) อันเป็นเหตุให้แรงงานคนไทยทำ นายจ้างคนไทยอ้างว่า ค่าแรงคนต่างด้าวถูกกว่าคนไทย จึงหันมาจ้างแรงงานต่างด้าวแทน (สัมภาษณ์กลุ่มผู้นำหมู่บ้าน ตำบลแม่สามแลบ 2550) ผู้ลี้ภัยบางคนก็มาลักขโมย ก่ออาชญากรรม ทะเลาะวิวาทกัน สร้างความเดือดร้อนแก่คนไทย สร้างความหวาดกลัวอยู่เนื่อง ๆ ฝ่ายเจ้าหน้าที่ตำรวจทั้งในอำเภอสบเมย และอำเภอแม่สะเรียง ได้มีการกวาดค้นตรวจจับอยู่เสมอจะพบว่าคดีคนต่างด้าวเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายเป็นคดีที่มีสถิติสูงสุด

ผู้ลี้ภัยบางกลุ่มลักลอบออกมาเพื่อมาแต่งงานกับคนไทยโดยต้องการขอสัญชาติไทยหรือบางคนก็คิดสินบนเจ้าหน้าที่รัฐเพื่อแปลงสัญชาติดังที่เกิดขึ้นในอำเภอแม่สะเรียงและผู้ใหญ่บ้านกำนันบางตำบลในอำเภอสบเมยได้รับรองผู้ลี้ภัยเป็นบุคคลที่ราบสูงตกลงจากการสำรวจเงินเจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียน ฝ่ายปกครองไม่กล้าที่จะขึ้นทะเบียนเป็นประชาชนคนไทยได้

3.3.5. ปัญหาการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า มีบ้างไม่มากนักส่วนใหญ่ตัดไม้ไผ่เพื่อซ่อมแซมบ้านพักอาศัยหรือตัดฟันใช้ประกอบอาหาร ไม่เหมือนระยะที่ผู้ลี้ภัยอาศัยอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติป่าสาละวิน ผู้ลี้ภัยได้รับจ้างตัดไม้สักขายให้นายทุนไทย (ยอดยิ่งยวด, 2548) จนเกิดความเสียหายแก่ป่าไม้อย่างมาก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายปองพล อดิเรกสาร) ได้มีมติให้กรมป่าไม้รายงานผลการปฏิบัติการสำรวจเสียหายของป่าอุทยานสาละวินทั้งติดตามดำเนินคดีผู้ลักลอบทำลายป่า เมื่อ พ.ศ. 2540

ใน พ.ศ. 2541 สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติได้มีมติให้ย้ายผู้ลี้ภัยออกจากเขตป่าสาละวินโดยเร่งด่วน จากการอพยพมาอยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามะหวงและบ้านแม่ละอุน การทำลายป่าไม้ก็ลดลงมากเพราะเจ้าหน้าที่ป่าไม้และทหาร ตำรวจ ได้ปฏิบัติการควบคุมดูแลผู้ลี้ภัยอย่างเข้มงวดมากขึ้น ส่วนราษฎรในหมู่บ้านใกล้เคียงก็ควบคุมดูแลป่าตามวัฒนธรรมการรักษาป่าเป็นอย่างดี มีมาตรการของหมู่บ้าน ควบคุมป่าต้นน้ำ ไร่หมุนเวียนและไม่อนุญาตให้คนต่างถิ่นมาตัดไม้ในเขตป่าของตน อันเป็นวัฒนธรรมการดูแลป่า เพื่ออยู่กับป่าอย่างยั่งยืน

ในระยะหลังที่ประเทศไทยมีนโยบายส่งเสริมทางเศรษฐกิจมีการปลูกพืชตามความต้องการของตลาดมากขึ้น ประชาชนจึงมีการแผ้วถางป่าเป็นไร่ปลูกพืชเศรษฐกิจขยายเพิ่มมากขึ้นทุกปีโดยจ้างคนต่างค่าผู้ใช้ลี้ภัยเหล่านี้มาทำงานในไร่ จนกรมป่าไม้และเจ้าหน้าที่อนุรักษ์ป่าไม้จากแม่สะเรียงเข้าไปดำเนินคดีเกิดการประท้วงปิดถนนสายบ้านแม่คะตวน-บ้านเลโค๊ะ ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับประชาชน บางครั้งผู้ลี้ภัยก็เดินทางไปรับจ้างนายทุนเพื่อทำไร่ฝิ่นในอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ (สัมภาษณ์ทหารฝ่ายปราบปรามยาเสพติด) ปลูกและดูแลให้นายทุนจนเก็บผลผลิต

3.3.6. ปัญหาผลกระทบอันเกิดจากผู้ลี้ภัย ได้ก่อคดีอาชญากรรมหลังจากได้หลบหนีออกนอกพื้นที่พักพิงชั่วคราวเพื่อหางานทำกับคนไทย ผู้ลี้ภัยจะมารับจ้างตามหมู่บ้านใกล้เคียงเป็นคนงานปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ บางคนก็เดินทางมารับจ้างปลูกพืชทำไร่ทำนาจากคนไทยพื้นราบใกล้เคียงกับตัวเมืองของอำเภอสบเมย อำเภอแม่สะเรียง โดยการเดินเท้า หลบเลี่ยงเจ้าหน้าที่มาตลอดทาง บางคนไม่ได้ทำงานไม่มีเงินซื้ออาหารก็จะแอบขโมยพืชไร่พืชสวน สัตว์เลี้ยงของชาวบ้าน บางรายถึงกับขโมยเงินของชาวบ้านที่บ้านแม่คะตวน ขโมยรถจักรยานของทหารพราน ขโมยเครื่องยนตร์รถไถนาที่บ้านแม่ลามาลหวง ทำร้ายเจ้าของทรัพย์โยใช้มีดฟันใบหน้าคนบ้านห้วยสิงห์ รับจ้างฆ่าคนบ้านแม่ทะลุเสียชีวิตหนึ่งราย ทั้งผู้ลี้ภัยยังทะเลาะกันเองและฆ่าเพื่อนตายที่บ้านหนองผักหนาม สร้างความหวาดระแวงต่อคนไทยเกรงกลัวว่าจะถูกบุคคลเหล่านี้ทำร้ายร่างกาย บางคนไม่กล้าเดินทางไปทำงานคนเดียว เป็นภาระหนักแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องตรวจตราอยู่ตลอดเวลา ต้องมาเสี่ยงชีวิตเพื่อความสงบสุขของราษฎร อันเป็นปัญหาสังคมที่รัฐบาลจะต้องเข้ามาจัดการดูแลอย่างต่อเนื่อง เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาบานปลายลุกลามไปสู่ปัญหาระดับชนเผ่าและระดับประเทศอย่างที่เกิดขึ้นในประเทศพม่า

4. แนวทางแก้ไขปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามาลหวงและบ้านแม่ละอุนที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

จากการศึกษาปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวที่มีผลกระทบต่อคนไทยได้พบแนวทางแก้ไขปัญหาเหล่านี้เพื่อให้ปัญหาได้ยุติหรือลดเบาบางลงเกิดความสงบสุขขึ้นแก่ประชาชนทุกฝ่ายโดยไม่สร้างความเดือดร้อนแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ได้เกิดความสันติสุขอย่างยั่งยืนถาวรดังแนวทางต่อไปนี้

4.1. แนวทางแก้ไขปัญหาด้านการเมือง

4.1.1. ประเด็นการเคลื่อนไหวของกลุ่มทหารกะเหรี่ยง KNU

- 1) รัฐบาลไทยควรให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายรักษาความมั่นคงปลอดภัยของชาติทำการควบคุมตรวจตรา ป้องกันการเข้ามาปลูกปืนซ้กจุงของกลุ่มทหารกะเหรี่ยง KNU อย่างเข้มงวดควดขัน
- 2) รัฐบาลไทยควรเพิ่มอัตรากำลังเจ้าหน้าที่รักษาความสงบปลอดภัยไว้ตรวจสอบผู้ลี้ภัยไม่ให้ลักลอบออกนอกพื้นที่พักพิงชั่วคราวเพื่อไปก่อคดีและต่อต้านรัฐบาลทหารพม่า

4.1.2. ประเด็นการไม่มีสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกทางการเมือง มีแนวทางแก้ไขหลายประการดังนี้

- 1) รัฐบาลไทยควรส่งเสริมการศึกษาแก่ผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวและประชาชนไทยในเรื่องหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ให้เกิดความเข้าใจในการเรียนรู้และปฏิบัติได้ด้วยความตระหนักและถูกต้องตามระบอบประชาธิปไตยจนเกิดวัฒนธรรมทางการเมืองขึ้น
- 2) รัฐบาลไทยควรอนุญาตให้ผู้ลี้ภัยได้มีสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกทางการเมืองตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในขอบเขตพื้นที่พักพิงชั่วคราว
- 3) รัฐบาลไทยและสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ ต้องช่วยส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในพื้นที่พักพิงชั่วคราวและในประเทศพม่าให้เกิดขึ้นโดยมีนโยบายความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเป็นตัวกำหนดเน้นหลักของมนุษยธรรมและสิทธิมนุษยชน
- 4) รัฐบาลไทยควรมีมาตรการควบคุมดูแลผู้ลี้ภัยไม่ให้ออกไปสนับสนุนกองกำลังกะเหรี่ยง KNU เพื่อร่วมต่อต้านรัฐบาลทหารพม่า
- 5) ตามรัฐธรรมนูญของไทยได้รับรองการคุ้มครองศักดิ์ศรีแห่งมนุษย์ สิทธิเสรีภาพแก่บุคคลภายในประเทศ ควรยอมรับความเป็นผู้ลี้ภัยและให้สามารถเข้าถึงสิทธิต่างๆ ตามสมควร
- 6) ประเทศไทยและประเทศสมาชิกของสหประชาชาติต้องส่งเสริมให้เกิดความปรองดองให้เกิดขึ้นในพม่า โดยไม่เน้นทางเศรษฐกิจและผลประโยชน์ส่วนตนเป็นหลักอย่างที่หลายประเทศกำลังมีความสัมพันธ์กับพม่าในปัจจุบัน เช่น ไทย จีน สิงคโปร์ มาเลเซีย อีกทั้งส่งเสริมให้มีการทำสัญญาสงบศึกวางอาวุธกับทุก ๆ ฝ่ายเพื่อให้เกิดความสันติสุขโดยเร็ว
- 7) รัฐบาลทหารพม่าควรเลิกกดขี่ข่มเหง ละเมิดสิทธิมนุษยชนบังคับ ข่มขู่ ต่อประชาชนและชนกลุ่มน้อยต่างๆ ภายในประเทศ อีกทั้งผู้ลี้ภัยชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย

8) รัฐบาลทหารพม่าควรยอมรับผู้ลี้ภัยที่เป็นชนกลุ่มน้อยต่างๆ ที่ได้หลบหนีออกนอกประเทศว่าเป็นพลเมืองของพม่ามิใช่ศัตรูหรือคนต่างด้าว ซึ่งชนกลุ่มน้อยเหล่านี้เป็นเพียงผู้มีความคิดเห็นแตกต่างเท่านั้น

9) ให้นานาชาติเจรจากับรัฐบาลทหารพม่าเพื่อยินยอมให้องค์กรพัฒนาเอกชน เดินทางเข้าไปช่วยเหลือดูแลชนกลุ่มน้อยและรับผู้ลี้ภัยกลับประเทศอย่างมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามหลักมนุษยธรรมและหลักสิทธิมนุษยชน

10) องค์กรสหประชาชาติ และประเทศสมาชิกต้องช่วยผลักดันให้พม่าร่างรัฐธรรมนูญให้แล้วเสร็จ และจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยเร็ว

4.1.3. ประเด็นคนไร้สัญชาติของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยง มีแนวทางแก้ไข ดังนี้

1) ประเทศไทยและประเทศสมาชิกสหประชาชาติต้องไม่สนับสนุนอาวุธแก่ชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ ในพม่า โดยหันมาสร้างความปรองดองในชาติ และช่วยเหลือสนับสนุนชนกลุ่มน้อยตามหลักมนุษยธรรม

2) ให้รัฐบาลไทย รัฐบาลทหารพม่าและสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ ร่วมมือกันทำการสำรวจและขึ้นทะเบียนผู้อพยพชาวกะเหรี่ยงเป็นผู้ลี้ภัย เพื่อเตรียมให้รัฐบาลทหารพม่ารับผู้ลี้ภัยกลับเป็นพลเมืองของตน ถึงแม้ว่าบุคคลเหล่านั้นจะเกิดในเขตพื้นที่พักพิงชั่วคราวในประเทศไทยก็ตาม

3) รัฐบาลทหารพม่าต้องตรวจสอบกฎหมายว่าด้วยพลเมืองพม่า (Burma Citizenship Law) เมื่อ ค.ศ.1982 ที่ใช้ผลักดันชาวกะเหรี่ยง และยกเลิกนโยบายตัด 4 (Four cut policy) ที่เป็นยุทธศาสตร์หลักของรัฐบาลพม่าใช้โจมตีประชาชนพลเรือนที่สนับสนุนกองกำลังชนกลุ่มน้อย

4) รัฐบาลไทยต้องผ่อนปรนยอมให้สิทธิพิเศษแก่ผู้ลี้ภัยที่มีความประพฤติดี มีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์สุจริตเข้ามาช่วยเหลือรัฐบาลไทยในการพัฒนาพื้นที่พักพิงชั่วคราวและเขตพื้นที่ใกล้เคียงได้ โดยการควบคุมของกระทรวงมหาดไทย ดังเช่นประเทศที่สามในยุโรป อเมริกา ออสเตรเลีย รับบุคคลที่มีคุณภาพเข้าไปทำงานให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศได้ เช่น งานเกษตรปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ งานอาชีพครูสอนภาษาอังกฤษ หรืออาชีพหมอรักษาคนไข้ในที่ราบสูงชายแดนไทยพม่า เพื่อเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพประโยชน์ต่อประเทศไทย ดีกว่าที่จะปล่อยให้เกิดปัญหาตามแนวชายแดน เกิดผลกระทบต่อคนไทยสร้างความหวาดระแวงและความบาดหมางระหว่างไทย-พม่า-ผู้ลี้ภัยได้ จนนำไปสู่ปัญหาความมั่นคงแห่งชาติที่รัฐบาลไทยต้องตามแก้ไขอยู่เช่นทุกวันนี้ อันเป็นการช่วยเหลือ ผู้ลี้ภัยตามหลักมนุษยธรรมและหลักสิทธิมนุษยชนอย่างชาญฉลาดดังที่รัฐบาลได้รับผู้ลี้ภัยทหารจีนคณะชาติ “ก๊กมินตั๋ง” ในจังหวัดเชียงรายที่ผ่านมานในอดีต

5) รัฐบาลไทยต้องเจรจากลี่ยกปล่อยผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงให้ยอมรับตนเองว่าเป็นคนสัญชาติพม่า เผ่ากะเหรี่ยงโดยไม่รังเกียจในสัญชาติพม่า และให้รัฐบาลทหารพม่ายอมรับผู้ลี้ภัยชาว

กะเหรี่ยงว่าเป็นพลเมืองสัญชาติพม่า โดยให้เกียรติและศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียมกับประชาชนชาวพม่า ไม่ละเมิดสิทธิมนุษยชนใดๆ ห้ามมาปรองดองพัฒนาประเทศพม่า

6) ประเทศจีน อังกฤษ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่นต้องหันมาสนับสนุนรัฐบาลทหารพม่า และชนกลุ่มน้อยเจรจายุติสงครามโดยเร็ว ทั้งส่งกองกำลังของสหประชาชาติ เข้าควบคุมสถานการณ์ ให้ความสงบเกิดขึ้น พร้อมกับการพัฒนาช่วยเหลือของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ และกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนในด้านมนุษยธรรมแก่ทุกฝ่าย

4.1.4. ประเด็นปัญหาความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต และ ทรัพย์สินของผู้ลี้ภัย มีแนวทางแก้ไข ดังนี้

1) ให้รัฐบาลไทยเพิ่มอัตราค่าจ้างเจ้าหน้าที่ ทหาร ตำรวจ และ อาสาสมัครรักษาดินแดน ตามจุดสำคัญบริเวณแนวชายแดนไทย-พม่า เขตจังหวัดแม่ฮ่องสอนและจังหวัดตากรวมทั้งในเขตพื้นที่พักพิงชั่วคราว เพื่อคอยตรวจสอบและการป้องกันบุกเข้ามาลอบ โจมตีทำร้ายผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงเหมือนเหตุการณ์ที่ทหารพม่าและทหารกะเหรี่ยงพุทธ DKBA ลอบเข้ามาเผาโจมตีผู้อพยพลี้ภัยบ้านพวยบาลู เมื่อ พ.ศ. 2538 โดยคิดว่าพื้นที่เหล่านั้นเป็นแหล่งสนับสนุนกองกำลังกระเหรี่ยงKNU ที่ตั้งอยู่ในเขตประเทศไทย ทั้งเป็นการรุกล้ำอธิปไตยของไทยด้วย

2) รัฐบาลไทยควรอนุญาตให้สำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ และ องค์กรเอกชนช่วยเหลือดูแลสงเคราะห์ผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงได้ตามหลักมนุษยธรรมและหลักสิทธิมนุษยชนในปัจจุบันพื้นฐานทั้งสิ้น อีกทั้งหลักในความเป็นจริงของมนุษย์ด้านการดำรงชีพที่ต้องการความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินอันเกิดจาก การศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงมหาวิทยาลัย จบแล้วมีการประกอบอาชีพมีงานทำ มีรายได้ มีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ได้สารอาหารครบถ้วน สมบูรณ์ไม่เป็นโรค มีสุขภาพจิตแจ่มใส ไม่เกิดความเครียด เบื่อหน่ายในชีวิต ไม่เกิดปัญหาทะเลาะวิวาท ดิตยาเสพติด มีวัฒนธรรมของตนเองอย่างมีศักดิ์ศรีโดยไม่ถูกกดขี่บังคับจากใคร อีกทั้งการตรวจสอบงบประมาณต่างๆ ที่สนับสนุนช่วยเหลือผู้ลี้ภัย โดยไม่ถูกหักค่านายหน้าหรือค่าเปอร์เซ็นต์ และการคอร์รัปชันที่เกิดจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ด้วย

3) รัฐบาลไทยควรอนุญาตให้ผู้ลี้ภัยทำการเกษตรปลูกพืช และเลี้ยงสัตว์ร่วมกับเกษตรกรไทยได้ เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรไทยในท้องถิ่นมีงานทำและมีรายได้ ส่วนผู้ลี้ภัยได้ซื้อผลผลิตจากการเกษตรมาบริโภคและมีงานทำ มีรายได้จากการรับจ้าง ทั้งเกิดวิชาความรู้จากการเกษตรแผนใหม่ที่พัฒนาขึ้นมาจนประสบความสำเร็จและสามารถนำความรู้จากเกษตรกรไทยไปเผยแพร่ในประเทศพม่าเมื่อเขากลับสู่มาตุภูมิได้

4.1.5. ประเด็นปัญหาบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนที่ให้ความช่วยเหลือผู้ลี้ภัย

- 1) รัฐบาลไทยควรมีมาตรการควบคุมดูแลการปฏิบัติงานขององค์กรพัฒนาเอกชนมิให้มีพฤติกรรมความช่วยเหลือผู้ลี้ภัยอย่างแอบแฝง ไม่ให้ก่อการยุบปลุกปั่นทางการเมือง
- 2) รัฐบาลไทยควรตรวจสอบวัตถุประสงค์ขององค์กรพัฒนาเอกชนก่อนได้รับอนุญาตให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ลี้ภัยในประเทศ
- 3) เมื่อรัฐบาลไทยพบว่าองค์กรพัฒนาเอกชนใดให้การช่วยเหลือและปลุกปั่นให้ผู้ลี้ภัยกระด้างกระเดื่องไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและมาตรการควบคุมดูแลผู้ลี้ภัย รัฐบาลควรงดการออกใบอนุญาตปฏิบัติงานช่วยเหลือขององค์กรพัฒนาเอกชนนั้นทันที

4.1.6. การกำหนดกรอบนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ อันเกิดจากผลกระทบของปัญหาผู้ลี้ภัย

- 1) รัฐบาลไทยควรกำหนดกรอบนโยบายต่อผู้ลี้ภัยจากพม่า ให้สอดคล้อง กับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ทุกเวลาเพื่อความมั่นคงปลอดภัยของประเทศชาติตามสภาวะการณ์ของโลก
- 2) รัฐบาลไทยควรนำผลกระทบจากปัญหาผู้ลี้ภัยกำหนดกรอบนโยบายเพื่ออธิปไตยของรัฐ โดยการเพิ่มเจ้าหน้าที่ทหารตำรวจอาสาสมัครรักษาดินแดน (อส.) ในอัตราส่วนที่สมดุลกับพื้นที่และกำลังของฝ่ายตรงข้าม ทั้งส่งเจ้าหน้าที่สร้างความสัมพันธ์ในระดับบนที่เป็นผู้นำประเทศและเจ้าหน้าที่ระดับล่างในท้องถิ่นกับฝ่ายพม่าให้เกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกัน โดยไม่เกิดการรุกร้าอธิปไตยของกันและกันเป็นการสร้างความมั่นคงปลอดภัยให้แก่ราษฎรไทยและผู้ลี้ภัยด้วยเช่นกัน
- 3) รัฐบาลไทยควรกำหนดกรอบนโยบายเพื่อการเมืองในหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย และหลักของสิทธิมนุษยชนมากกว่าผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ไม่ยั่งยืนต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในระบอบประชาธิปไตยและหลักของสิทธิมนุษยชน เพื่อส่งเสริมแนวคิดทางการเมืองการปกครองในระบบเดียวกัน อันจะก่อให้เกิดความสงบสันติภายในประเทศของตนและประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียง
- 4) รัฐบาลไทยควรกำหนดกรอบนโยบายการส่งผู้ลี้ภัยกลับประเทศ หรือ ไปอยู่ประเทศที่สามให้เป็นระบอบอย่างเป็นรูปธรรม ให้เกิดการประสานสอดคล้องกับสถานการณ์ภายในประเทศและต่างประเทศมิฉะนั้นอาจจะถูกกล่าวหาจากนานาประเทศได้ ดังในกรณีส่งกลับผู้ลี้ภัยชาวมอญ ใน พ.ศ.2537-2539 โดยถูกกล่าวหาว่าไทยไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขของ “ส่งกลับโดยสมัครใจ” (Voluntary Repatriation) ดังนั้นรัฐบาลควรกำหนดกรอบนโยบายให้ชัดเจน รอบคอบและสามารถปฏิบัติได้จริงทั้งในระยะสั้นระยะยาว อีกทั้งการมีนโยบายรองรับเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อความมั่นคง

5) รัฐบาลไทยควรกำหนดกรอบนโยบายด้านสาธารณสุขอันเกิดจากสถานการณ์โรคติดต่อต่างๆ จากผู้ลี้ภัย โดยนำข้อมูลสาธารณสุขพื้นฐานในเขตพื้นที่พักพิงชั่วคราว และพื้นที่หมู่บ้านคนไทยข้างเคียงมาประกอบการกำหนดนโยบายควบคุมโรคติดต่อ ตามหลักการจัดการระบบบริหารภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) โดยยึดผลลัพธ์เป็นหลัก (Result Based Management) มีประชาชนและผู้ลี้ภัยได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายควบคุมโรคติดต่อ และการบริหารจัดการ เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย

6) รัฐบาลไทยควรกำหนดนโยบายการช่วยเหลือผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงจากข้อมูลสภาพปัญหาของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงที่เกิดขึ้นจริง ตามสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น และหน่วยงานองค์กรพัฒนาเอกชนที่ร่วมปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ลี้ภัย เพื่อนำไปสู่เป้าหมายของนโยบายความมั่นคงระหว่างประเทศ ตามหลักมนุษยธรรมและสิทธิมนุษยชนสากลที่นานาอารยประเทศยึดถือปฏิบัติกันทั่วไป

4.2. แนวทางแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจ

4.2.1. ประเด็น การว่างงาน และ ไม่มีรายได้ของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว

1) รัฐบาลไทยควรมีการคัดเลือกผู้ลี้ภัยที่มีความรู้ความสามารถ มีสุขภาพแข็งแรง ผ่านการตรวจสุขภาพมีใบรับรองแพทย์จากนายแพทย์คนไทย มีความประพฤติดี โดยรับผู้ลี้ภัยเหล่านี้มาทำงานที่คนไทยไม่ค่อยทำ เช่น งานปลูกป่า ดูแลป่าไม้งานอนุรักษ์ป่าที่เจ้าหน้าที่ดูแลไม่ทั่วถึง งานดับไฟป่างานสร้างฝายแม้ว โดยมีเจ้าหน้าที่ของรัฐมีมาตรการควบคุมดูแลคนงานผู้ลี้ภัยและให้มีรายได้เพื่อใช้จ่ายในครอบครัว จากงบประมาณขององค์กรพัฒนาเอกชน และรัฐบาลไทยให้รับผู้ลี้ภัยที่มีความรู้ความสามารถทางภาษาอังกฤษมาช่วยสอนวิชาภาษาอังกฤษแก่โรงเรียนชาวเขาที่บุคลากรครูที่คนไทยยังขาดแคลน ทั้งผู้ลี้ภัยที่มีความรู้ความสามารถทางการแพทย์ ช่วยดูแลรักษาผู้ป่วยคนไทยหมู่บ้านชายแดนที่ห่างไกล และผู้ลี้ภัยที่หลบอยู่นอกพื้นที่พักพิงชั่วคราวที่แพทย์ไทยยังดูแลไม่ทั่วถึง เพื่อเป็นการป้องกันการเกิดโรคติดต่อตามแนวชายแดนไทย-พม่า โดยใช้งบประมาณจากองค์กรพัฒนาเอกชน และรัฐบาลไทย รัฐบาลควรอนุญาตให้ผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงรับจ้างทำการเกษตรพื้นฐาน เช่น ทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ โดยมีมาตรการควบคุมของเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาความสงบปลอดภัยให้ความเป็นธรรม คนไทยก็จะได้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าจากแรงงานราคาถูกเหล่านี้ ส่วนผู้ลี้ภัยก็จะมิงานทำมีรายได้เกิดประโยชน์แก่ทั้งสองฝ่าย (สัมภาษณ์ผู้นำองค์กรพัฒนาเอกชน, ผู้นำผู้ลี้ภัย และคนไทย, 2550)

2) รัฐบาลควรส่งเสริมให้ผู้ลี้ภัยที่มีงานฝีมือหัตถกรรม งานจักสาน หรือผู้มีความรู้ความสามารถในการคิดประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ใหม่ๆ ผลิตภัณฑ์ของออกจำหน่ายเป็นสินค้า OTOP สูตลาดทั่วประเทศและต่างประเทศ ดังที่หมู่บ้านเลโค๊ะ ตำบลสบเมย อำเภอสบเมยจังหวัดแม่ฮ่องสอน นำสินค้าผลิตภัณฑ์จักสานของผู้ลี้ภัยไปจำหน่าย จนเกิดชื่อเสียงโด่งดังของหมู่บ้านเลโค๊ะมาแล้ว (สัมภาษณ์องค์กรพัฒนาเอกชน, 2550)

3) รัฐบาลควรเปิดพื้นที่พักพิงชั่วคราวเป็นแหล่งท่องเที่ยว แหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมของผู้ลี้ภัยให้นักท่องเที่ยวเข้าไปศึกษาเรียนรู้สภาพความเป็นอยู่ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี และวิถีชีวิตของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงที่ต้องหนีภัยสงคราม มาลี้ภัยเข้ามาในประเทศไทยเพื่อเป็นปกระองระบอบเผด็จการทหาร เกิดจากการแตกแยกความสามัคคีของคนในประเทศพม่า เพื่อเป็นบทเรียนแก่คนไทยและนักท่องเที่ยว (สัมภาษณ์ผู้ลี้ภัย, 2550) ดังเช่นแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านกะเหรี่ยงคอยาว บ้านน้ำเพียงดิน อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน

4) รัฐบาลไทยควรมีการควบคุมการเข้าออกพื้นที่พักพิงชั่วคราวอย่างเข้มงวดเพื่อป้องกันการกระทำของผู้ไม่หวังดีต่อผู้ลี้ภัยและรัฐบาลไทยได้ (สัมภาษณ์ผู้นำฝ่ายปกครอง, 2550) ซึ่งอาจจะเกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศได้ในทางเศรษฐกิจ

4.3. แนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะปัญหาผู้ลี้ภัยในด้านสังคม

4.3.1. ประเด็นปัญหาการศึกษาของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยง

1) จากการขาดบุคลากรการสอนที่มีความรู้ความสามารถ ความชำนาญในการสอน ให้สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติร่วมกับองค์กร ZOA คัดเลือกเยาวชนที่มีความรู้ความสามารถและสนใจในวิชาชีพครู เพื่อให้ทุนศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาของไทย เมื่อจบแล้วต้องทำงานการสอนในพื้นที่พักพิงอย่างน้อย 6 ปี ทั้งต้องมีจิตสำนึกในความรักความผูกพันต่อผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงและเพิ่มเงินค่าครองชีพเงินเดือนให้แก่ครูผู้สอนได้เกิดขวัญกำลังใจในการสอน

ผู้ลี้ภัยเมื่อได้รับการถ่ายทอดทางการศึกษาที่มีคุณภาพเขาก็จะเกิดการเรียนรู้พัฒนาในชีวิตความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพที่ดี มีอนาคตที่มั่นคง มีฝีมือมีคุณภาพอันเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน อีกทั้งไม่เกิดความเครียดต่อสุขภาพจิตของผู้ลี้ภัยที่ต้องอยู่ในที่จำกัดสิทธิต่างๆ

2) ปัญหาขาดแคลนอุปกรณ์การศึกษา องค์กรสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ และองค์กร ZOA ควรจัดหางบประมาณจัดซื้ออุปกรณ์การเรียน การสอนให้เพียงพอแก่ผู้เรียน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนารับรู้ในหลักสูตรใหม่ๆ ได้ทัดเทียมกับเด็กนักเรียนทั่วทุกมุมโลก อีกทั้งยังต้องขยายสถานศึกษาให้พอกับจำนวนผู้เรียนที่อยู่กันอย่างแออัด โดยรัฐบาลไทยจัดหาพื้นที่ในการก่อสร้าง ส่วนอาคารห้องเรียนให้องค์กรสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัย

แห่งสหประชาชาติ และองค์กร ZOA ,TBBC และ COERR เป็นผู้จัดการก่อสร้างทั้งวัสดุ และงบประมาณ

4.3.2. ประเด็นปัญหาด้านสาธารณสุขของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว

1) กระทรวงสาธารณสุข องค์กร MI องค์กร HI และองค์กร PPAT ที่ดูแลด้านสาธารณสุข ต้องปฏิบัติการควบคุมดูแลโรคติดต่อ สุขภาพอนามัยและการวางแผนครอบครัวของผู้ลี้ภัยอย่างต่อเนื่อง เพื่อไม่ให้เป็นปัญหาต่อผู้ลี้ภัยและเกิดผลกระทบต่อประชาชนไทย โดยใช้งบประมาณจากรัฐบาลไทย และองค์กรพัฒนาเอกชน ที่สนับสนุนดูแลด้านสาธารณสุขแก่ผู้ลี้ภัย

2) กระทรวงสาธารณสุขและองค์กร MI ต้องตรวจสอบสุขภาพผู้ลี้ภัยทุกครัวเรือน ปีละ 2 ครั้งมีการส่งเสริมให้ผู้ลี้ภัยวางแผนครอบครัวมีการคุมกำเนิด เพื่อลดอัตราการเพิ่มจำนวนประชากรของผู้ลี้ภัยไม่ให้เกิดปัญหาความแออัดภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราวเกินไป จนนำไปสู่ปัญหาโรคติดต่อ ปัญหาสังคมอื่นๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

3) รัฐบาลไทย และรัฐบาลทหารพม่าควรจัดงบประมาณส่งเสริมสุขภาพแก่ผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงตามแนวชายแดนไทยพม่าด้วย เพื่อควบคุมโรคติดต่อต่างๆ มิให้เกิดการแพร่ขยายได้เช่น โรคมาลาเรีย โรคเท้าช้าง วัณโรค และอหิวาตกโรค เมื่อควบคุมโรคติดต่อเหล่านี้ได้ก็จะเกิดความมั่นคงในมนุษย์อย่างยั่งยืน โดยให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขของไทย-พม่าและองค์กรพัฒนาเอกชน เข้าไปควบคุมดูแลรักษาและให้ความรู้แก่ผู้ลี้ภัย

4.3.3. ประเด็น ปัญหาการหลบหนีออกนอกพื้นที่พักพิงชั่วคราวของผู้ลี้ภัย

1) รัฐบาลควรมีมาตรการควบคุมการเข้าออกพื้นที่พักพิงฯของผู้ลี้ภัยอย่างเข้มงวดมีบัตรประจำตัวผู้ลี้ภัย เมื่อเข้าออกไปทำงานยังหมู่บ้านคนไทยใกล้เคียงพื้นที่พักพิงชั่วคราวทุกคนโดยเพิ่มเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยให้เพียงพอต่อการดูแลผู้ลี้ภัย เมื่อเข้าออกไปประกอบอาชีพหรือติดต่อธุระให้ลงบันทึกทุกครั้งและอนุญาตให้เข้าออกได้ตามวัน เวลา งานธุรการที่ติดต่อในแต่ละครั้ง หากมีการผิดระเบียบการเข้าออกให้เจ้าหน้าที่จับกุมดำเนินคดีลงโทษ ตามมาตรการเข้าออกทันที

2) รัฐบาลต้องส่งเจ้าหน้าที่ฝ่ายตรวจสอบไปสังเกตการณ์ ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่บกพร่องหรือการทุจริตต่อหน้าที่ทั้งการรับสินบนจากผู้ลี้ภัย การปฏิบัติงานย่อหย่อน การบังคับข่มขู่ไม่ให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ลี้ภัย จนเกิดปัญหาในการควบคุมดูแลไม่มีระเบียบวินัย รัฐบาลต้องลงโทษเจ้าหน้าที่เหล่านี้ด้วยเพื่อป้องกันการเกิดปัญหาของผู้ลี้ภัยที่มีผลกระทบต่อคนไทย เช่นการหลบหนีไปก่อคดีลักทรัพย์ คดีฆาตกรรมหรือลักลอบไปช่วยกองกำลังทหารกะเหรี่ยงคริสต์ KNU โจมตีทหารพม่าตามแนวชายแดนไทย-พม่า อันเป็นปัญหาการเข้าใจผิดว่าไทยสนับสนุนกองกำลังกะเหรี่ยงคริสต์ KNU สร้างความบาดหมางระหว่างรัฐบาลทหารพม่าและรัฐบาลไทยได้

3) ผู้ลี้ภัยที่จะเดินทางไปรักษาอาการเจ็บป่วยยังโรงพยาบาลของรัฐบาลไทยต้องผ่านการตรวจรายชื่อเข้าออกพร้อมญาติผู้ป่วยที่ไปดูแลทุกครั้ง เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลควรตรวจสอบผู้เข้ามารักษาและญาติผู้ดูแลต้องมีจำนวนตรงกับต้นทางและปลายทาง เพื่อป้องกันการหลบหนีเมื่อรักษาหายแล้วผู้ป่วยและญาติผู้ดูแลไม่ยอมเดินทางกลับเข้าพื้นที่พักพิงชั่วคราว โดยหลบหนีไปหางานทำในเมืองเป็นแรงงานเถื่อนที่ถูกจับดำเนินคดีทุกๆ ปี (สัมภาษณ์หมอสาวารณสุขอำเภอสบเมย , 2550)

4.3.4. ประเด็นปัญหาการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าของผู้ลี้ภัย

1) รัฐบาลควรให้องค์กรพัฒนาเอกชน เช่น TBBC , COERR และสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ซ่อมแซมบ้านเรือนแก่ผู้ลี้ภัยอยู่เสมอ ทั้งตรวจสอบการทุจริตงบประมาณของเจ้าหน้าที่บางคนที่มีพฤติกรรมการคอร์รัปชันต่อผู้ลี้ภัย อันเป็นเหตุที่งบประมาณสนับสนุนไม่เพียงพอ จนต้องไปตัดไม้มาซ่อมแซมเสริมบ้านพักอาศัยของตนเอง รัฐบาลควรผ่อนปรนให้ผู้ลี้ภัยสามารถประกอบอาชีพ หรือรับจ้างตามหมู่บ้านใกล้เคียงเพื่อสร้างรายได้เอาไปใช้จ่ายในครอบครัวป้องกันการลักลอบรับจ้างตัดไม้ทำลายป่าให้นายทุนคนไทยดังที่เกิดขึ้นในเขตอุทยานแห่งชาติป่าสาละวิน กรมป่าไม้ควรรับผู้ลี้ภัยที่ไม่มีรายได้เหล่านี้มาทำงานปลูกป่าอนุรักษ์ป่าเพราะวิถีชีวิตคนกะเหรี่ยงเหล่านี้อยู่กับป่าไม้ได้ดี ไม่สร้างความเสียหายให้ป่า มีการบริหารจัดการตามวิถีชีวิตที่ดีไม่เกิดปัญหาถ้าไม่มีนายทุนคนไทย ดังนั้นรัฐบาลควรปราบปรามนายทุนจ้างตัดไม้ อันเป็นต้นเหตุอย่างเป็นรูปธรรม (สัมภาษณ์กลุ่มผู้นำผู้ลี้ภัย, กลุ่มผู้ใหญ่บ้าน, 2550)

2) ในการส่งเสริมพัฒนาเศรษฐกิจบางครั้งต้องใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมาก เช่น ป่าไม้ ที่ดิน น้ำ จนเกิดความเสียหายต่อระบบนิเวศน์ อันนำไปสู่ปัญหาความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Security) โดยผู้ลี้ภัยรับจ้างจากนายทุนคนไทยที่ต้องการทรัพยากรธรรมชาติในการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างมาก รัฐบาลควรควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด หากการพัฒนาเศรษฐกิจทางใดที่สร้างความเสียหายต่อระบบนิเวศน์แล้วรัฐบาลควรงดการส่งเสริมทันที

4.3.5. ประเด็นปัญหาการก่อคดีอาชญากรรมของผู้ลี้ภัย

1) รัฐบาลควรมีมาตรการเข้า-ออกของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงอย่างเข้มงวดสำหรับไปรับจ้างทำงานกับนายจ้างคนไทยทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลต้องควบคุมตรวจตราการรับผู้ลี้ภัยเข้ามาเป็นลูกจ้างอย่างละเอียดถี่ถ้วน โดยไม่ละเว้นผู้ใดต้องมีใบอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ และสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติเป็นผู้ออกให้เท่านั้น หากเกิดคดีอาชญากรรมแล้วสามารถติดตามจับกุมมาดำเนินคดีได้ทันที มิฉะนั้นอาจจะเกิดคดีฆาตกรรมขึ้นได้ดังที่เข้ามาแล้ว เช่น คดีฆาตกรรมชาวบ้านแม่ทะลุ คดีฆาตกรรมชาวบ้านห้วยสิงห์ คดีฆาตกรรมผู้ลี้ภัยที่ลักลอบมารับจ้างบ้านหนองผักหนาม คดีเหล่านี้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถติดตามจับกุมผู้กระทำผิดมาดำเนินคดีได้

เนื่องจากผู้กระทำผิดได้หลบหนีไปในเขตชายแดนพม่า (สัมภาษณ์ตำรวจภูธรอำเภอสบเมยและอำเภอแม่สะเรียง , 2550)

2) รัฐบาลควรเพิ่มอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ฝ่ายรักษาความสงบและฝ่ายรักษาความมั่นคงตามบริเวณชายแดนไทย-พม่า ทั้งในบริเวณพื้นที่พักพิงชั่วคราวและหมู่บ้านข้างเคียงให้พอเพียงทั่วถึงในการควบคุมตรวจตราตลอดเวลาและควรเพิ่มอำนาจให้แก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้านสามารถจับกุมผู้หลบหนีออกนอกพื้นที่พักพิงชั่วคราวได้

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว บ้านแม่ลามาหลวง และบ้านแม่ละอูน ที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมยจังหวัดแม่ฮ่องสอน ผู้วิจัยได้ศึกษาปัญหาผู้ลี้ภัยที่มีผลกระทบต่อคนไทย ทั้งในด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจและด้านสังคม อันเป็นข้อมูล ข้อเท็จจริงที่เราจะสามารถนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและมาตรการต่างๆ ต่อผู้ลี้ภัย ทั้งนโยบายความมั่นคง นโยบายความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกับพม่า ซึ่งเป็นรากเหง้าของปัญหาผู้ลี้ภัยที่เกิดขึ้น อันมีผลกระทบต่อคนไทยในดินแดนแถบนี้ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน โดยการนำหลักการ แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีวิจัย จนได้ทราบผลการวิเคราะห์ สรุปได้ดังนี้

1. สรุปผลงานวิจัย

1.1. สภาพปัญหาของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามาหลวง และบ้านแม่ละอูน ที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ใน พ.ศ. 2538 ผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงได้หลบหนีการโจมตีของทหารพม่าและกองกำลังกะเหรี่ยงพุทธ DKBA มาพักอาศัยอยู่ในป่าเสื่อมโทรมบ้านแม่ลามาหลวง หมู่ที่ 7 ตำบลสบเมย อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปลูกบ้านตามลำห้วยแม่ลามาหลวงและลำน้ำยาว 3.5 กิโลเมตร รอบพื้นที่เป็นเขตป่าสงวนไม่มีรั้วกั้น เส้นทางคมนาคมเข้าออกพื้นที่พักพิงมี 3 เส้นทาง จากอำเภอสบเมยเดินทางผ่านป่าเขาและเดินทางโดยเรือใช้เวลาไม่ต่ำกว่า 2 ชั่วโมง ประชากรผู้ลี้ภัยมีจำนวน 15,240 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 9 พ.ย. 2550)

สถานที่สำคัญ เช่น วัด โบสถ์คริสต์ มัสยิด โรงเรียน โรงพยาบาล ที่ทำการของคณะกรรมการศูนย์ฯ แบ่งการปกครองเป็น 7 กุ่ม 9 หมู่บ้าน มีผู้นำหมู่บ้านและผู้นำศูนย์พื้นที่พักพิงชั่วคราวจากการเลือกตั้งของผู้ลี้ภัย การควบคุมดูแลผู้ลี้ภัยโดยใช้มาตรการต่างๆ ของกระทรวงมหาดไทย มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติราชการร่วมกับนายอำเภอ ส่วนการช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้ลี้ภัยตามหลักมนุษยธรรมมีองค์กรพัฒนาเอกชนร่วมกับสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติเป็นผู้ดูแลช่วยเหลือด้านการศึกษา สาธารณสุขและเครื่องอุปโภคบริโภค

ส่วนกลุ่มกะเหรี่ยงที่อพยพลี้ภัยหลบหนีมาในเขตอำเภอแม่สะเรียง ได้ถูกรวบรวมให้อยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่กองคาและบ้านศาลา เขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติป่าสาละวินใน พ.ศ. 2540 กรมป่าไม้ได้ตรวจพบการลักลอบตัดไม้ในป่าสาละวิน โดยนายทุนผู้มีอิทธิพลคนไทยว่าจ้างผู้ลี้ภัยเป็นผู้ตัด ในปีต่อมาสำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติได้มีมติให้กรมป่าไม้ย้ายผู้ลี้ภัยออกจากเขตป่า

ศาลาวัน โดยเร่งด่วน ใน พ.ศ. 2545 นายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร ได้ส่งย้ายผู้ลี้ภัยไปยัง บ้านแม่ละอูน อำเภอสบเมย ในพื้นที่ 800 ไร่ รอบพื้นที่เป็นเขตป่ารกทึบ ล้อมรอบด้วยป่าเขาสูงไม่มี รั้วล้อมรอบ สามารถเข้าออกได้ทุกเวลา การคมนาคมเดินทางได้ 3 เส้นทางโดยรถยนต์และทางเรือ ใช้ เวลา 2 – 3 ชั่วโมง ประชากรผู้ลี้ภัยมีจำนวน 16,053 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 9 พ.ย. 2549)

สถานที่สำคัญมี วัด โบสถ์คริสต์ โรงเรียนสอนศาสนา โรงเรียน โรงพยาบาล ที่ทำการของ คณะกรรมการศูนย์ฯ แบ่งการปกครองเป็น 15 คຸ້ມ มีคณะกรรมการผู้ลี้ภัยปกครองศูนย์การควบคุมดูแล ผู้ลี้ภัยโดยใช้มาตรการต่างๆ ของกระทรวงมหาดไทย มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติราชการร่วมกับ นายอำเภอและเจ้าหน้าที่ ส่วนการช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้ลี้ภัย มีสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่ง สหประชาชาติ และองค์กรพัฒนาเอกชนเป็นผู้ดูแลด้านการศึกษา สาธารณสุข เครื่องอุปโภคบริโภค ในปัจจัยพื้นฐานทั้งสิ้น

สภาพปัญหาของผู้ลี้ภัย

1.1.1. ด้านการเมือง ผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงไม่มีสิทธิเสรีภาพและการมีส่วนร่วมทางการเมืองใด ๆ หรือแม้แต่การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองออกสู่สังคมได้ ต้องปฏิบัติตัวภายในกรอบกฎหมาย และนโยบายของไทยเขาจึงลักลอบแสวงหาเสรีภาพโดยการสนับสนุนกองกำลังกะเหรี่ยง KNU ตาม อุดมการณ์ เพื่อต่อต้านรัฐบาลทหารพม่า โดยการชักจูงของทหารกะเหรี่ยง KNU ตามอุดมการณ์สร้าง ชาติกะเหรี่ยง จนสร้างความหวาดระแวงและบาดหมางใจแก่รัฐบาลพม่า โดยเข้าใจว่าไทยให้การ สนับสนุนกองกำลังเหล่านี้ต่อต้านประเทศพม่า ผู้ลี้ภัยตกเป็นผู้ไร้สัญชาติ ไม่มีสัญชาติไทยหรือพม่า ด้วยเหตุผลของกฎหมายและนโยบายทั้งสองประเทศ เขาจึงเกิดความไม่มั่นคงในชีวิต ไม่มีอนาคตที่ แน่นนอน ต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ และองค์กร พัฒนาเอกชนตลอดมา

1.1.2. ด้านเศรษฐกิจ ผู้ลี้ภัยมีฐานะยากจนไม่มีงานทำไม่สามารถประกอบอาชีพได้จึงไม่มี รายได้ แต่มีการผ่อนปรนให้ประกอบอาชีพได้บ้างเล็กน้อย มีงานไม่พอกับความต้องการพวกนี้จึง หลบหนีออกไปรับจ้างหางานทำกับหมู่บ้านใกล้เคียง หากไม่ได้ทำงานก็จะลักขโมยพืชไร่ พืชสวน หรือทรัพย์สินเงินทองสิ่งของต่างๆ บางครั้งก็ปล้นจี้ ทำร้านเจ้าทรัพย์หรือรับจ้างนายทุนตัดไม้ทำลาย ป่า

1.1.3. ด้านสังคม เรื่องการศึกษา ผู้ลี้ภัยมีการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงระดับวิชาชีพ มีครูสอนแต่ไม่เพียงพอเพราะครูที่มีความชำนาญการมักเดินทางไปประเทศที่สาม นักเรียนอยู่กัน อย่างแออัดห้องเรียนคับแคบ อุปกรณ์ขาดแคลนไม่เพียงพอเรียนจบแล้วไม่มีงานทำ มองไม่เห็น อนาคตเด็กบางคนไม่อยากเรียนหนังสือ ส่วนทางด้านสาธารณสุขเกิดปัญหาความแออัดของผู้ลี้ภัยใน พื้นที่อันจำกัด ปัญหาโรคระบาดแพร่เชื้อได้ง่าย ทั้งโรคมาลาเรีย โรคเท้าช้าง วัณโรค ผู้ลี้ภัยไม่เสี

ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลเมืองค์กรพัฒนาเอกชนเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายให้ ผู้ลี้ภัยได้รับอาหารไม่ครบตามหลักโภชนาการ สุขภาพจึงไม่สมบูรณ์ เกิดโรคภัยตามมา ต้องออกมาแย่งอาหารในป่าข้างเคียงหรือพืชไร่พืชสวนคนไทย ในการพักอาศัยร่วมกันมากๆ อย่างแออัด ผู้ลี้ภัยเกิดการเผชิญหน้ากันตลอดมาไม่มีโลกส่วนตัว ผู้ลี้ภัยที่มาจากต่างหมู่บ้านจึงเกิดการทะเลาะเบาะแว้ง เกิดความบาดหมางใจกันแต่อยู่ภายใต้มาตรการควบคุมดูแลของเจ้าหน้าที่รักษาความสงบปลอดภัยของหมู่บ้านและของมหาดไทย แต่การควบคุมก็ไม่ทั่วถึง บางคนหลบหนีมาแต่งงานกับคนไทยเพื่อขอสัญชาติไทย

1.2 สาเหตุของปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิง ชั่วคราวบ้านแม่ลามาลหวง และบ้านแม่ละอูน ที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

1.2.1. ปัญหาด้านการเมือง ผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยง KNU เข้ามาปลุกฝังอุดมการณ์ให้สร้างชาติกะเหรี่ยง ทั้งการเกลี้ยคชังและร่วมสนับสนุนกลุ่ม KNU ต่อต้านรัฐบาลทหารพม่า ผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงส่วนใหญ่เป็นชนกลุ่มน้อยที่อพยพหนีภัยสงคราม การกดขี่ข่มเหงและการละเมิดสิทธิมนุษยชนมาจากประเทศพม่าที่มีการปกครองในระบอบเผด็จการในเมืองชนบทแถบชายแดนมาก่อน ทั้งการเคลื่อนไหวของกองกำลังกะเหรี่ยง KNU เพื่อชักจูงให้ผู้ลี้ภัยเกลี้ยคชังรัฐบาลทหารพม่า และให้สนับสนุนกองกำลังกะเหรี่ยง KNU ต่อต้านรัฐบาลทหารพม่า ไม่มีการศึกษาเรียนรู้การปกครองแบบประชาธิปไตยจึงขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการปกครองแบบประชาธิปไตยและการใช้สิทธิเสรีภาพทางการเมือง ถึงแม้กฎหมายรัฐธรรมนูญ 2540 ของไทยในมาตรา 4 ได้รับรองการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ แต่ผู้ลี้ภัยก็ไม่ได้รับสิทธิต่างๆ นั้น โยบายรัฐบาลไทยต่อผู้ลี้ภัยจากประเทศพม่าไม่เคยให้สถานะผู้ลี้ภัยแก่คนเหล่านี้โดยถือว่าเป็นผู้หนีภัยจากการสู้รบและช่วยเหลือดูแลตามหลักมนุษยธรรมให้พักอาศัยเพียงชั่วคราว เมื่อเหตุการณ์สงบก็ส่งกลับภูมิลำเนาเดิมในพม่าทันที

ผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงเหล่านี้ยึดถือศักดิ์ศรีความเป็นชาติกะเหรี่ยงตามอัตลักษณ์ของตนไม่ยอมรับตนเองว่าเป็นชาวพม่า รัฐบาลทหารพม่าได้ออกกฎหมายว่าด้วยพลเมืองพม่า(Burma Citizenship Law) ค.ศ. 1982 ว่า ผู้ลี้ภัยในพื้นที่พักพิงชั่วคราวในไทยมิได้เป็นพลเมืองพม่า ส่วนกฎหมายไทยที่เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ซึ่งถือว่าผู้เข้าเมืองโดยปราศจากเอกสารเดินทางเป็นผู้หลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมายทั้งสิ้น ดังนั้นผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงจึงตกเป็นบุคคลผู้มีสถานะไร้สัญชาติ ส่วนประเทศที่สามก็รับผู้ลี้ภัยด้วยจำนวนจำกัดไม่สามารถให้สัญชาติได้ทั้งหมดต้องรอจนกว่าจะพิสูจน์ว่ามีประโยชน์ต่อชาติจริงๆ

ผู้ลี้ภัยไม่มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ถึงแม้จะได้รับการช่วยเหลือสงเคราะห์ ในปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตทั้ง เครื่องนุ่งห่ม อาหาร ยารักษาโรค และที่อยู่อาศัย ก็ยังไม่เพียงพอ อีกทั้งอยู่กันอย่างแออัดในพื้นที่อันจำกัด ไม่สามารถมีสิทธิเสรีภาพใดๆ แม้การประกอบอาชีพจึงเกิดความไม่มั่นคงในชีวิต และหากระแวงอาจถูกทหารพม่า ทหารกะเหรี่ยงพุทธ DKBP ลอบเข้ามา โจมตีเมื่อไหร่ก็ได้หรืออาจจะถูกรัฐบาลไทยส่งกลับภูมิลำเนาในประเทศพม่าเมื่อหลบหนีออกนอกพื้นที่พักพิงมารับจ้างทำงานและถูกเจ้าหน้าที่จับกุมดำเนินคดี

บทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชน บางองค์กรมีพฤติกรรมในการช่วยเหลือแอบแฝงแทรกแซงทางการเมืองในพม่า ทั้งการสนับสนุนกองกำลังทหารกะเหรี่ยง KNU ทำให้รัฐบาลทหารพม่า หวาดระแวงเข้าใจว่ารัฐบาลให้การสนับสนุนทหารกะเหรี่ยง KNU เสมอมา

การกำหนดกรอบนโยบายความมั่นคงแห่งชาติต่อผู้ลี้ภัยด้านการส่งผู้ลี้ภัยกลับสู่ภูมิลำเนาในพม่า นโยบายต่างประเทศโดยเลือกผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจมากกว่าหลักสิทธิมนุษยชน การไม่นำสภาพปัญหาผู้ลี้ภัยในพื้นที่พักพิงชั่วคราวมาเป็นกรอบนโยบายด้านสาธารณสุข

พื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามาหลวง และบ้านแม่ลาอูนตั้งอยู่ในพื้นที่ป่าใกล้เคียงหมู่บ้านราษฎรไทยไม่มีรั้วรอบขอบชิดเกิดการแย่งอาหารและทรัพยากรจากป่าระหว่างผู้ลี้ภัยกับราษฎรไทยอยู่บ่อยๆ พื้นที่พักพิงก็อยู่ห่างไกลการคมนาคมลำบากกันดารทั้งเป็นแหล่งชุกชุมด้วยโรคมลาเรียซึ่งติดต่อได้ง่ายเมื่อผู้ลี้ภัยอยู่กันอย่างแออัดอย่างนี้

1.2.2. ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงมีฐานะยากจนไม่มีงานทำไม่มีรายได้ไปใช้จ่ายในครอบครัวต้องรอการช่วยเหลือจากองค์กรพัฒนาเอกชน ไม่มีสิทธิเสรีภาพในการประกอบอาชีพประเทศไทยไม่ได้ให้สถานะภาพผู้อพยพเหล่านี้เป็นผู้ลี้ภัยตามอนุสัญญาว่าด้วยสถานะภาพผู้ลี้ภัย ค.ศ. 1951 จึงไม่มีสิทธิในการประกอบอาชีพต่างๆ ได้ ไม่มีที่ดินทำการเกษตร ส่วนงานรับจ้างจากองค์กรเอกชน มีบ้างไม่เพียงพอต่อประชากร เช่น ครู หมอ ผู้ช่วยเหลือในองค์กรพัฒนาเอกชน ที่เป็นงานอาสาสมัคร มีรายได้ 500 – 1,000 บาทต่อเดือน บางคนก็หลบหนีออกนอกพื้นที่เพื่อมารับจ้างจนถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมดำเนินคดี คนไทยก็พอใจแรงงานขั้นต่ำเหล่านี้เพราะเสียค่าจ้างวันละ 50 บาทเท่านั้นสินค้าที่ผลิตขึ้น เช่น เครื่องจักสานไม่มีตลาดรับซื้อ บางครั้งคนไทยจะรับไปขายให้ได้บ้างในนามสินค้า OTOP บ้านเลโค๊ะ

1.2.3. ปัญหาด้านสังคม การศึกษาของผู้ลี้ภัยขาดแคลนบุคลากรผู้สอน วัสดุอุปกรณ์การสอน สถานที่เรียนไม่เพียงพอ ผู้มีความรู้ความสามารถมักจะเดินทางไปอยู่ประเทศที่สาม นักเรียนเมื่อจบชั้นสายอาชีพแล้วไม่มีงานทำจึงไม่ค่อยมีนักเรียนอยากเรียนต่อ

ด้านสาธารณสุข เกิดจากพื้นที่พักพิงชั่วคราวตั้งอยู่ในป่ารกทึบเป็นแหล่งชุกชุมของโรค มาลาเรีย โรคเท้าช้าง ยุงก้นปล่องและยุงต่าง ๆ ชุกชุมเป็นแหล่งแพร่เชื้อได้ดี ทั้งการอพยพเข้ามาของผู้ลี้ภัยในทุกระยะและการกำเนิดของทารกอีกเดือนละ 20 – 30 คน ในแต่ละศูนย์ทำให้เกิดประชากร แออัดมากขึ้นทุกเดือนในขณะที่พื้นที่อยู่อาศัยมีจำกัด

ผู้ลี้ภัยไม่มีงานทำ ไม่มีรายได้ ขาดปัจจัยสี่ จึงหลบหนีออกนอกพื้นที่พักพิงชั่วคราว เพื่อมารับจ้างงานทำ หารายได้ เพื่อไปใช้จ่ายในครัวเรือน บางคนก็ไปลักขโมยสิ่งของอุปโภคบริโภคหรือพืชผักสวนครัวของคนไทย บางคนได้ก่อคดีปล้นฆ่าเจ้าทรัพย์ในอำเภอสบเมย และอำเภอแม่สะเรียง อยู่เนืองๆ บางครั้งก็รับจ้างนายทุนตัดไม้ทำลายป่าหรือทำการเกษตร

1.3. ผลกระทบจากปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามาลหวง และบ้านมาละอูน ที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ผลกระทบจากปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวที่มีต่อคนไทยทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมมีอยู่หลายประการดังนี้

1.3.1. ด้านการเมือง ปัญหาการเคลื่อนไหวของกลุ่มกะเหรี่ยงKNU ที่เข้ามาปลุกฝังอุดมการณ์ชาตินิยมกะเหรี่ยงให้ผู้ลี้ภัยเกลียดชังรัฐบาลทหารพม่า ผู้ลี้ภัยไม่มีสิทธิ เสรีภาพ การแสดงความคิดเห็น และการมีส่วนร่วมใดๆ ทางการเมืองทั้งในพื้นที่ประเทศไทยและพม่า ประกอบกับความรู้สึกเรื่องชาตินิยมทำให้ ผู้ลี้ภัยบางคนลักลอบออกไปสนับสนุนกองกำลังกะเหรี่ยงKNUโจมตีทหารพม่าจนสร้างความหวาดระแวงและบาดหมางใจต่อพม่าโดยเข้าใจว่าไทยให้การสนับสนุนกองกำลังกบฏดังกล่าว ทหารพม่าจึงลอบเข้ามาโจมตีผู้ลี้ภัยยังป็นเข้ามาถูกบ้านเรือนราษฎรไทยเสียหาย เกิดความไม่มั่นคงตามแนวชายแดน สร้างความหวาดกลัวและความไม่สงบปลอดภัยทุกครั้งที่เกิดเหตุการณ์ นอกจากนี้การที่ผู้ลี้ภัยถูกควบคุมอยู่ภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราวตามนโยบายของรัฐบาลทำให้บางส่วนลักลอบออกมาอยู่ปะปนกับราษฎรไทย ทั้งติดสินบนเจ้าหน้าที่ในการทุจริตขอสัญชาติออกบัตรประชาชน สร้างผลกระทบต่อประชากรจังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลกระทบต่อการกำหนดคน นโยบายและมาตรการต่าง ๆ ของรัฐในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงต่าง ๆ อีกทั้งการดำรงอยู่อย่างถาวรของผู้ลี้ภัยและการเพิ่มจำนวนประชากรของผู้ลี้ภัยมากขึ้นส่งผลให้เกิดการแข่งขันชิงอาหาร และทรัพยากรจากป่าไม้ ทำให้ไม่เพียงพอต่อความต้องการของราษฎรไทย

1.3.2. ด้านเศรษฐกิจ ปัญหาการว่างงานของผู้ลี้ภัยทำให้มีฐานะยากจนไม่มีรายได้มาใช้จ่ายในครอบครัว เขาจึงลักลอบออกมารับจ้างคนไทยในหมู่บ้านใกล้เคียง หากไม่มีงานทำไม่มีรายได้ เขาจะลักขโมยพืชไร่พืชสวน สิ่งของเครื่องใช้ ทรัพย์สินเงินทองของราษฎรไทย หรือปล้นทำร้ายเจ้าทรัพย์จนเกิดความหวาดกลัวเมื่อพบคนแปลกหน้าต่างถิ่นเข้ามา ถึงแม้จะมีการผ่อนปรนให้ผู้ลี้ภัยประกอบอาชีพได้บ้าง เช่น หมอ ครู ค้าขาย แต่ก็ไม่พอเพียงต่อจำนวนผู้ลี้ภัยที่ว่างงาน บางคนรับจ้าง

ตัดไม้ทำลายป่าจากนายทุนคนไทย เป็นผลให้รัฐบาลกำหนดที่ตั้งพื้นที่พักพิงชั่วคราวเป็นภาระให้คนไทยต้องรับผลกระทบต่อเนื่องอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

1.3.3. ด้านสังคม การศึกษาเด็กนักเรียนอยู่กันอย่างแออัด ขาดแคลนบุคลากรการสอนวัสดุอุปกรณ์สื่อการสอนไม่เพียงพอนักเรียนจบแล้วไม่มีงานทำ ไม่มีอนาคตเขาจึงไม่อยากเรียนและหลบหนีออกมารับจ้างทำงาน บางคนก็ออกมาขโมยสิ่งของเครื่องใช้ของคนไทย ผู้ลี้ภัยที่ด้อยโอกาสทางการศึกษาไม่มีความรู้เท่าทันบุคคลภายนอกอาจถูกล่อลวงไปใช้แรงงาน ถูกเอารัดเอาเปรียบไม่ได้รับความเป็นธรรม สร้างความบาดหมางให้ผู้ลี้ภัยจนเกิดการทะเลาะกับนายจ้าง และทำร้ายร่างกายกันจนเกิดคดีฆาตกรรมมาแล้ว การที่ผู้ลี้ภัยไม่เกิดการเรียนรู้แผนใหม่เป็นเหตุให้เขาไม่สามารถวางแผนครอบครัว เกิดปัญหาประชากรแออัด เกิด โรคระบาดต่างๆ แพร่ไปยังหมู่คนไทย บางคนขาดสารอาหาร ได้รับอาหารที่แจกไม่เพียงพอต้องออกมาขโมยพืชผักอาหารจากหมู่บ้านใกล้เคียงสร้างความหวาดระแวงต่อเกษตรกรไทยเป็นอย่างยิ่ง ผู้ลี้ภัยที่ไม่มีรายได้อาจไม่มีงานทำจะลักลอบออกมารับจ้างนายทุนตัดไม้ทำลายป่า บางคนมาลงป่าไร่และแต่งงานกับคนไทยแล้วขอสัญชาติไทยทำให้เจ้าหน้าที่ประสบความยากลำบากในการตรวจสอบป้องกันการสวมบัตรประชาชน บางคนมารับจ้างทำงานและก่อคดีอาชญากรรมแล้วหลบหนีเข้าไปในพื้นที่พักพิงหรือเขตพม่า เป็นภาระให้กับรัฐบาลต้องจัดเจ้าหน้าที่เข้ามาควบคุมช่วยเหลือดูแลตลอดมา

1.4. แนวทางแก้ไขปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามาลหวง และบ้านแม่ละอูน ที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

เพื่อความสงบสุขที่มั่นคงและยั่งยืน รัฐบาลไทยรัฐบาลพม่าและประเทศสมาชิกแห่งสหประชาชาติควรร่วมกันแก้ไขปัญหาผู้ลี้ภัยที่เกิดขึ้น ดังนี้

1.4.1. ด้านการเมือง

1) ประเด็นการเคลื่อนไหวของกลุ่มกะเหรี่ยง KNU ให้รัฐบาลไทยจัดมาตรการควบคุมดูแลผู้ลี้ภัยในการเข้าออกตลอดเวลา ทั้งการเพิ่มอัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ฝ่ายรักษาความสงบปลอดภัยและความมั่นคงให้สอดคล้องกับจำนวนประชากรผู้ลี้ภัยในพื้นที่

2) ประเด็นการไม่มีสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองโดยให้รัฐบาลไทย พม่า สหรัฐอเมริกา อังกฤษ จีน ญี่ปุ่น สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ UNHCR และประเทศสมาชิกแห่งสหประชาชาติร่วมกันส่งเสริมการศึกษาในหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ผู้ลี้ภัยและชาวพม่า ให้มีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง และยกเลิกกฎหมายที่ขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชนและหลักมนุษยธรรมเพื่อให้ผู้ลี้ภัยมีศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ร่วมโลกเดียวกัน ประเทศไทยและสมาชิกสหประชาชาติต้องส่งเสริมการปรองดองแห่งชาติในพม่าให้เกิดขึ้นให้ได้โดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเป็นข้ออ้าง

3) ประเด็นคนไร้สัญชาติของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยง มีแนวทางแก้ไข ดังนี้ ประเทศไทยและประเทศสมาชิกสหประชาชาติควรส่งเสริมและสนับสนุนให้รัฐบาลพม่าและชนกลุ่มน้อยชาวกะเหรี่ยงให้เกิดการปรองดองขึ้นในชาติ ทั้งเลิกสนับสนุนอาวุธสงคราม ให้ทั้งสองฝ่ายได้ยุติการต่อสู้รัฐบาลพม่าต้องยอมรับว่าผู้ลี้ภัยเป็นพลเมืองของตนและยกเลิกกฎหมายว่าด้วยพลเมืองพม่า (Burma Citizenship Law) และนโยบายตัด 4 (Four cut Policy) รัฐบาลไทยก็ควรยอมผ่อนปรนให้ผู้ลี้ภัยที่ดีมีคุณภาพดำรงชีพในเมืองไทยและพร้อมที่จะขึ้นทะเบียนเป็นคนไทยได้

4) ประเด็นปัญหาความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของผู้ลี้ภัย มีแนวทางพอสรุปได้ ดังนี้ รัฐบาลไทยควรเพิ่มอัตรากำลังเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยตามแนวชายแดนและในพื้นที่พักพิงฯ ทั้งควรอนุญาตให้สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ และองค์กรพัฒนาเอกชน ช่วยเหลือสงเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีพตามหลักมนุษยธรรมและอนุญาตให้ประกอบอาชีพเพื่อเสริมรายได้

5) ประเด็นปัญหาบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชน รัฐบาลไทยควรเพิ่มเจ้าหน้าที่รักษาความสงบให้ควบคุมดูแล ตรวจสอบพฤติกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชนที่ไม่ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์การช่วยเหลือผู้ลี้ภัยอย่างเข้มงวด ไม่ให้ยุบงบลูกปั่นผู้ลี้ภัยกระด้างกระเดื่องต่อเจ้าหน้าที่ได้

6) ประเด็นการกำหนดกรอบนโยบายความมั่นคงแห่งชาติอันเกิดจากผลกระทบของปัญหาผู้ลี้ภัย รัฐบาลไทยควรนำสถานการณ์จากชายแดนไทย-พม่าและสถานการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมาประกอบการพิจารณาในการกำหนดเป็นกรอบนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ นโยบายต่อผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยง และนโยบายความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

7) ประเด็นปัญหาที่ตั้งของพื้นที่พักพิงชั่วคราว รัฐบาลไทยควรเพิ่มเจ้าหน้าที่รักษาความสงบเข้ามาควบคุมดูแลผู้ลี้ภัยด้วยมาตรการที่เข้มงวดในเรื่องการเข้าออกพื้นที่ การหาทรัพยากรจากป่า การลอบออกไปสนับสนุนกองกำลังกะเหรี่ยง KNU การลักลอบขโมยสิ่งของเครื่องใช้จากราษฎรไทย และการเกิดโรคระบาดในพื้นที่ที่อาจแพร่ระบาดสู่ราษฎรไทยได้

1.4.2. ด้านเศรษฐกิจ

ประเด็นการว่างงาน และไม่มีรายได้ของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยง รัฐบาลควรผ่อนผันในการประกอบอาชีพ โดยอนุญาตให้ผู้ลี้ภัยทำงานได้ในอาชีพที่ขาดแคลนบุคลากร และอาชีพที่คนไทยไม่ถนัดไม่สนใจจะทำ เช่น งานปลูกป่า ดูแลอนุรักษ์ป่า ครูชาวเขาสอนวิชาภาษาอังกฤษ หมออาสา งานรับจ้างเลี้ยงสัตว์ รับจ้างทำนาทำไร่ ส่งเสริมงานฝีมือ จักสาน งานทอผ้ากะเหรี่ยงให้เป็นสินค้า OTOP ของผู้ลี้ภัยและแหล่งเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวในพื้นที่พักพิงชั่วคราว ให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้ามาเที่ยวได้ด้วยการควบคุมอย่างใกล้ชิดในบริเวณที่กำหนดให้

1.4.3. ด้านสังคม

1) ประเด็นปัญหาการศึกษาของผู้ลี้ภัย ในเรื่องการขาดแคลนครูบุคลากรทางการศึกษา และอุปกรณ์การเรียนการสอนให้สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ และองค์กร ZOA เพิ่มเงินเดือนค่าครองชีพจัดสวัสดิการให้แก่ครูและจัดงบประมาณสนับสนุนอุปกรณ์การเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น รัฐบาลไทยจัดอบรมให้ความรู้ทางวิชาการใหม่ๆ แก่ครูผู้สอนโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย

2) ประเด็นปัญหาด้านสาธารณสุข ให้องค์กร MI องค์กร HI ดูแลด้านสาธารณสุขของผู้ลี้ภัยอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง ทั้งการป้องกันโรค การดูแลสุขภาพผู้ป่วยไม่ให้แพร่เชื้อเกิดการระบาดได้ องค์กร PPAI ให้ช่วยเหลือส่งเสริมการวางแผนครอบครัวและการคุมกำเนิดให้เกิดผลอย่างต่อเนื่องป้องกันประชากรแออัดในอนาคตอันใกล้ ส่วนรัฐบาลไทยและรัฐบาลพม่าควรควบคุมการระบาดของโรคของผู้ลี้ภัยภายนอกพื้นที่พักพิงชั่วคราวไม่ให้แพร่ระบาดไปสู่คนไทย ทั้งการส่งเสริมให้ความรู้ทางวิชาการประกอบด้วย

3) ประเด็นปัญหาการหลบหนีออกนอก พื้นที่พักพิงชั่วคราวของผู้ลี้ภัย รัฐบาลควรควบคุมดูแลการหลบหนีออกนอกพื้นที่อย่างเข้มงวดด้วยเหตุผลทางมนุษยธรรมและสิทธิมนุษยชน เพิ่มเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยให้เพียงพอและตรวจสอบพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ทุกคนป้องกันการทุจริตต่อหน้าที่อันเป็นสาเหตุต่อความมั่นคงแห่งชาติ

4) ประเด็นปัญหาการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าของผู้ลี้ภัย รัฐบาลควรให้องค์กร TBBC และสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติสนับสนุนงบประมาณการจัดซื้ออุปกรณ์ก่อสร้างบ้านพัก อุปกรณ์ซ่อมแซมบ้านให้เพียงพอต่อประชากรผู้ลี้ภัยและป้องกันการทุจริตของเจ้าหน้าที่ไทยในการควบคุมดูแลการปฏิบัติงาน รัฐบาลควรผ่อนผันให้ผู้ลี้ภัยสามารถประกอบอาชีพ รับจ้าง ทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ เพื่อมีรายได้สุจริตและไม่เกิดปัญหาต่อระบบนิเวศน์

5) ประเด็นปัญหาการก่ออาชญากรรมของผู้ลี้ภัย รัฐบาลควรมีมาตรการการเข้า-ออกพื้นที่เข้มงวดอยู่เสมอ ควบคุมดูแลพฤติกรรมไม่ให้มีความเครียด ความไม่เป็นธรรมหรือการเสพยาเสพติด ทั้งการเพิ่มเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยและการให้อำนาจในการจับกุมผู้กระทำผิดแก่ผู้ใหญ่บ้านและกำนันได้มากขึ้น

2. การอภิปรายผล

จากการศึกษาค้นคว้าวิจัยปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามาหลวง และบ้านแม่ละอูน ที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน สามารถนำผลการวิจัยมาอภิปรายได้ดังนี้

2.1. สภาพปัญหาของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามาหลวง และบ้านแม่ละอูน ที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ผลการศึกษาจากสำเนาบรรยายสรุปพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามาหลวง อ.สบเมย (2549) มีสารสำคัญว่าผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยง ได้หลบหนีภัยจากการสู้รบจากประเทศพม่ามาอยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามาหลวง มีประชากร 15,240 คนแบ่งการปกครองเป็น 7 คຸ້ມ 9 หมู่บ้าน บ้านแม่ละอูนมีประชากร 16,053 คนแบ่งการปกครองออกเป็น 15 คຸ້ມ ในแต่ละคຸ້ມแต่ละหมู่บ้านมีคณะกรรมการขึ้น 1 ชุดและกรรมการพื้นที่พักพิงอีก 1 ชุดมีสถานที่เช่นวัด โบสถ์คริสต์ มัสยิด โรงเรียน โรงพยาบาล มีองค์กรพัฒนาเอกชน และสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติช่วยเหลือดูแลตามหลักพื้นฐานของมนุษยธรรมและสิทธิมนุษยชน การควบคุมดูแลพื้นที่พักพิงชั่วคราว โดยมีนายอำเภอเป็นผู้อำนวยการ ปลัดอำเภอเป็นหัวหน้าพื้นที่พักพิงฯมีเจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการและสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนทำหน้าที่รักษาความสงบปลอดภัย ปฏิบัติงานตามคำสั่งจังหวัดแม่ฮ่องสอน 1680/2547 ลงวันที่ 27 ต.ค. 2547 เป็นแนวปฏิบัติตามมาตรการต่างๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นคร ศิวิลัย (2544)

ความหมายและการอพยพเข้ามาของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับผู้ลี้ภัย (Refugee) ที่จัดโดย นูรุษพัณน์ (2526) หนังสือ Encyclopedia Britannica (1964) หนังสือ Webster's Rind New Dictionary (1976) นพนิธิ สุริยะ (2537) หนังสือตราสารระหว่างประเทศเกี่ยวกับผู้ลี้ภัย (2542) ได้ให้ความหมายผู้ลี้ภัยว่า “ บุคคลผู้ซึ่งหลบหนีออกจากบ้านเกิดเมืองนอนของรัฐตนอันเนื่องมาจากสภาวะทางสงคราม การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง การเลือกปฏิบัติต่อชนกลุ่มน้อย เชื้อชาติ ศาสนา สัญชาติ หวาดกลัวถูกประหัตประหาร และต้องการ ” ตั้งชีวิตใหม่ ดังผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงที่อพยพหลบหนีสงครามการสู้รบคดขี่ข่มเหงของรัฐบาลทหารพม่า โดยการช่วยเหลือตามหลักมนุษยธรรมของประเทศไทย สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ และองค์กรพัฒนาเอกชนต่าง ๆ มาตลอด และยังสอดคล้องกับงานวิทยานิพนธ์ อมรรัตน์ นุกุล (2545) ในปัญหาการควบคุมดูแลผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว จังหวัดตาก ผลการวิจัยพบว่าหน่วยงานราชการมีปัญหาอุปสรรคคือ ขาดวัสดุอุปกรณ์งบประมาณบุคลากร ผู้ลี้ภัยมีจำนวนมาก พื้นที่กว้างขวางดูแลไม่ทั่วถึง ควบคุมลำบากไม่สามารถเข้มงวดได้ เพราะต้องให้เสรีภาพอย่างมนุษยธรรม ส่วนองค์กรพัฒนาเอกชนต่างประเทศนั้นสามารถช่วยเหลือ ดูแลตามหน้าที่อย่างดี และประสานงานกับหน่วยงานราชการ เป็นอย่างดี วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้ลี้ภัยเป็นน่าที่พอใจแต่พวกเขาต้องการกลับถิ่นฐานเดิมในพม่า ส่วนการเมืองในประเทศพม่ายังไม่สามารถแก้ไขได้ เพราะผู้นำยังต้องการผลประโยชน์และอำนาจ ผู้ลี้ภัยมีความเบื่อหน่าย ซึมเศร้า ไม่มีอนาคต (สัมภาษณ์กลุ่มผู้ลี้ภัย 2550) การเน้นนโยบายให้ความช่วยเหลือตามหลักมนุษยธรรมต่อผู้อพยพ จะทำให้ประเทศไทยจะตกอยู่ในสภาพที่ต้องรับเลี้ยงผู้อพยพเหล่านี้ไม่มีที่สิ้นสุด อันจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ

2.2. สาเหตุของปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ต๋ามหลวง และบ้านแม่ละอูน ที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ผลจากการศึกษาค้นคว้าวิจัยถึงสาเหตุที่กองกำลังกะเหรี่ยง KNU ได้เคลื่อนไหวเข้ามาปลุกฝั่งอุดมการณ์ชาตินิยมและการสนับสนุนเพื่อต่อต้านรัฐบาลทหารพม่า ผู้ลี้ภัยไม่มีสิทธิเสรีภาพการแสดงความคิดเห็นและการไร้สัญชาติ เกิดจากการบังคับใช้กฎหมายไทยและกฎหมายพม่าสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลไทยต่อผู้ลี้ภัยจากประเทศพม่า ซึ่งไม่ยอมให้สถานะผู้ลี้ภัยกับผู้พลัดถิ่นจากประเทศพม่า เนื่องจากประเทศไทยไม่ได้ลงนามให้สัตยาบันตามอนุสัญญาว่าด้วยสถานภาพผู้ลี้ภัย ค.ศ. 1951 เป็นเพียงสถานภาพผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบ แต่ก่อนผันให้พักพิงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวตามหลักมนุษยธรรม เมื่อการสู้รบสงบปลอดภัยก็จะส่งกลับทันที (กฤตย อาชวนิชกุล 2546 : 8) ดังนั้นผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบไม่มีฐานะเป็นผู้อพยพจึงเป็นผู้เข้าเมืองผิดกฎหมาย (Illegal Entrant) ภายใต้ข้อบังคับแห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ถือว่าเข้าเมืองโดยไม่มีเอกสารการเดินทางที่มีการตรวจตราถูกต้องเป็นผู้เข้าเมืองผิดกฎหมายทั้งสิ้น (สัมภาษณ์ นกตล แสнопวง, 2550) แต่ความหมายของ “ผู้หนีภัยการสู้รบ” ไม่ได้สอดคล้องกับความเป็นจริงของพฤติกรรมผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงที่หลบหนีภัยสงครามการสู้รบ การปราบปรามชนกลุ่มน้อยของทหารพม่า ทั้งการกดขี่ข่มเหงบังคับใช้แรงงานโดยไม่จ่ายค่าแรง การละเมิดสิทธิมนุษยชนและอุดมการณ์ทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ทั้งความแตกต่างระหว่างเชื้อชาติพม่า กับชาติกะเหรี่ยง ระหว่างศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ และอิสลาม อันเป็นการคุกคามต่อชีวิตชาวกะเหรี่ยง และต้องการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวกะเหรี่ยงให้สูญสิ้นไปจากโลกของนโยบายรัฐบาลทหารพม่า จากสภาพและพฤติกรรมของชาวกะเหรี่ยง ผู้วิจัยได้วิเคราะห์แล้วเห็นว่าควรจะเรียกว่า “ผู้ลี้ภัย” ถูกต้องกว่า “ผู้หนีการสู้รบ” ที่รัฐบาลไทยได้เรียกผู้อพยพชาวกะเหรี่ยง ซึ่งไม่สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับผู้ลี้ภัย (Refugee) ที่ขจัดภัยบูรุษพัฒน์ (2526) หนังสือ Encyclopedia Britannica (1964) หนังสือ Webster's Rind New International Dictionary (1976) และนพนิตี สุริยะ (2537) ได้ให้ความหมายไว้ ด้วยเหตุผลทางพฤติกรรมของชาวกะเหรี่ยง ควรจะเรียกว่า “ผู้ลี้ภัย” จึงจะสอดคล้องกว่าซึ่งปัจจุบันบุคคลเหล่านี้สามารถเดินทางไปลี้ภัยในประเทศที่สามได้แล้วไม่น้อยกว่า 2,000 คน

รัฐบาลพม่าได้ออกกฎหมายว่าด้วยพลเมืองพม่า (Burma Citizenship Law) เมื่อ ค.ศ. 1982 โดยอ้างว่ารัฐบาลพม่าจะยอมรับบุคคลที่พิสูจน์ได้ว่าเป็นพลเรือนพม่าเท่านั้น และจะไม่ยอมรับผู้ลี้ภัยในพื้นที่พักพิงชั่วคราวในไทยหากแต่เป็นสมาชิกกองกำลังกะเหรี่ยง KNU และกองกำลังกะเหรี่ยงคะยาห์ KNPP ที่เป็นกบฏ (พรพิมล ตรีโชติ 2548 : 210)

กระทรวงมหาดไทยอนุญาตให้องค์กรพัฒนาเอกชน ให้ความช่วยเหลือพื้นฐานจัดหาอาหาร ที่พักอาศัย การดูแลสุขภาพ การศึกษา จากงบประมาณจัดหาโดยองค์กร TBBC ตามหลักแนวคิด มนุษยธรรม ส่วนสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ ช่วยตรวจสอบการขอลี้ภัย ความปลอดภัย การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ รับลงทะเบียนเข้าค่ายและการส่งกลับ บทบาทของ องค์กรพัฒนาเอกชน บางองค์กรมีพฤติกรรมที่แอบแฝงต่อต้านรัฐบาลพม่าและสนับสนุนกองกำลัง กะเหรี่ยง KNU สร้างความหวาดระแวงแก่รัฐบาลพม่าสอดคล้องกับ จีระศักดิ์ มาสันเทียะ (2543) ที่ได้ศึกษาบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนในการช่วยผู้ลี้ภัยและสอดคล้องกับแนวคิดด้านความมั่นคง แห่งชาติ สุรชาติ บำรุงสุข (2549) กล่าวว่าปัญหาความมั่นคงแห่งชาติได้เปลี่ยนประเด็นจาก การทหารมาเป็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ด้านประชากร ด้านเศรษฐกิจ ด้านข่าวสาร วัฒนธรรม ด้าน แรงงาน อาชญากรรมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่พักพิง ชั่วคราว

ปัญหาการว่างงาน ไม่มีรายได้ ผู้ลี้ภัยมีฐานะยากจนจึงหลบหนีออกนอกพื้นที่พักพิงไปรับจ้าง คนไทย ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาประชากรแออัด ปัญหาโรคระบาดสอดคล้องกับ จีระศักดิ์ เพชร ตรา (2541) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาที่ตั้งค่ายอพยพผู้ลี้ภัยชาวกระเหรี่ยงตามแนวชายแดนไทย-พม่า พบปัญหาที่คล้ายคลึงกันที่กระทบต่อราษฎรไทยทั้งการเมือง เศรษฐกิจและสังคม

2.3 ผลกระทบจากปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกระเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามาลหวงและ บ้านแม่ละอูน ที่มีต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ปัญหาด้านการเมือง ผู้ลี้ภัยได้รับการปลูกฝังอุดมการณ์ชาตินิยมจากการสนับสนุนของกอง กำลังทหารกะเหรี่ยง KNU ให้เกลียดชังรัฐบาลทหารพม่า ผู้ลี้ภัยไม่มีสิทธิเสรีภาพในการแสดงออก ทางการเมือง บางคนลักลอบออกไปสนับสนุนกองกำลังกะเหรี่ยง KNU ต่อต้านรัฐบาลพม่าตาม อุดมการณ์ชาตินิยม สร้างความหวาดระแวงต่อพม่าโดยเข้าใจผิดว่าไทยให้การสนับสนุนกองกำลัง เหล่านี้ สอดคล้องแนวคิดด้านความมั่นคงแห่งชาติ และงานวิจัย ของ จีระศักดิ์ เพชรตรา (2541) นคร ศิวิสัย (2544) จากเหตุการณ์ทหารพม่าส่งกำลังเข้ามาเผาทำลายพวนนาถู บ้านแม่ละอูน และเผา บ้านเรือนราษฎรไทยบ้านแม่สามแลบเสียหายกว่า 100 หลัง ใน พ.ศ. 2538 (สัมภาษณ์กำนันตำบลแม่ สามแลบ 2550) สร้างความหวาดกลัวต่อคนไทยเป็นอย่างมาก ปัญหาไร้สัญชาติของผู้ลี้ภัยทำให้ รัฐบาลไทยต้องรับภาระควบคุมดูแลช่วยเหลือตามหลักมนุษยธรรมตลอดไปจนกว่าจะสามารถ ส่งกลับภูมิลำเนาเดิมในพม่าได้ สอดคล้องกับรายงานวิจัยของ พรพิมล ตรีโชติ (2548) ในนโยบาย การส่งกลับมาตุภูมิ จากเอกสารไร้แผ่นดินจากพม่าสู่ไทยที่ยังไม่สามารถปฏิบัติตามนโยบายได้สำเร็จ บทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนที่ช่วยเหลือผู้ลี้ภัยมีพฤติกรรมแอบแฝงให้ผู้ลี้ภัยสนับสนุนกลุ่ม KNU

ต่อต้านรัฐบาลทหารพม่า และขู่งให้กระด้างกระเดื่อง ไม่เชื่อฟังเจ้าหน้าที่รักษาความสงบ สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ อส. และตำรวจตระเวนชายแดน (2550)

ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ผู้ลี้ภัยมีฐานะยากจน ว่างงาน ไม่มีรายได้อาจไม่มีสิทธิที่จะประกอบอาชีพได้ เขาต้องปฏิบัติตามกฎหมายและพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล ไทยไม่มีนโยบายให้สถานะผู้ลี้ภัยกับผู้พลัดถิ่นจากประเทศพม่า เนื่องจากประเทศไทยไม่ได้ลงนามให้สัตยาบันตามอนุสัญญาว่าด้วยสภาพผู้ลี้ภัย ค.ศ. 1951 ได้สถานะเพียงผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบ แต่ช่วยเหลือตามหลักมนุษยธรรมให้อยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวรอการส่งกลับเมื่อสงครามสงบ ดังนั้นผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงจึงเป็นผู้เข้าเมืองผิดกฎหมาย (Illegal Entrant) รัฐบาลยังผ่อนปรนให้ประกอบอาชีพได้บ้างในพื้นที่ใกล้เคียงสอดคล้องกับงานวิจัยของ นคร ศิวาลัย (2544)

ปัญหาด้านสังคม ปัญหาการศึกษาจากสาเหตุการขาดแคลนบุคลากรผู้ชำนาญการทางการศึกษา ผู้มีความรู้ความสามารถมักจะเดินทางไปอยู่ประเทศที่สาม ขาดแคลนอุปกรณ์การเรียนการสอนสถานที่เรียนไม่เพียงพอ นักเรียนอยู่กันอย่างแออัด สนามเด็กเล่นคับแคบ อยู่ติดป่าสงวนนักเรียนจบแล้วไม่มีงานทำไม่มีอนาคต จึงไม่ยอมเรียนพากันหลบหนีออกมารับจ้างคนไทยถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมดำเนินคดี คดีจับกุมผู้หลบหนีเข้าเมืองมีสถิติที่สูงที่สุดถึง 139 ราย (ข้อมูลตำรวจภูธรอำเภอสบเมย 2549) ด้านสาธารณสุข เกิดปัญหาประชากรแออัด การคุมกำเนิดไม่ได้ผลทารกเกิดเฉลี่ยเดือนละ 20-30 คน เด็กขาดสารอาหาร ผู้ลี้ภัยเป็นโรคมาลาเรีย โรคเท้าช้าง วัณโรค การแพร่ระบาดของโรคเกิดทุกปีจะมีคนไข้ในพื้นที่พักพิงออกมารับรักษาที่โรงพยาบาลอำเภอสบเมย และโรงพยาบาลแม่สะเรียงเป็นประจำประชากรแออัดไม่มีงานไม่มีรายได้ออกมาขโมยสิ่งของคนไทย เช่น พืชไร่ พืชสวน อุปกรณ์สิ่งของเครื่องใช้ เสื้อผ้า ก่อคดี ปล้นจี้ ทำร้ายร่างกายเจ้าทรัพย์แย่งทรัพยากรธรรมชาติกับคนไทยหมู่บ้านข้างเคียงบางคนรับจ้างตัดไม้ทำลายป่าให้กับนายทุนคนไทย ปัญหาเหล่านี้สอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ สุภาศพรพรณ ชันชัย (2544) กฤตยา อาชวนิจกุล (2545) ดันแคน กาลลาซ (2544) และวิทยานิพนธ์ของ จาตุร อภิชาติบุตร (2530) ที่ได้กล่าวถึงปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงต่อความมั่นคงของชาติ ดังที่ สุรชาติ บำรุงสุข (กระแสโลกศึกษา 2549 :12) กล่าวถึงปัญหาความมั่นคงของชาติในยุคหลังสงครามเย็นได้เปลี่ยนเป็นปัญหาใหม่ จากเรื่องทหารเป็นปัญหาลี้ภัยลี้ภัย ประชากร โรคติดต่อ เศรษฐกิจ แรงงาน อาชญากรรมข้ามชาติ และปัญหาความมั่นคงของมนุษย์ ที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอนาคตอันใกล้

2.4 แนวทางแก้ไขปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามะหลวง และบ้านแม่ละอูน ที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ผลจากการศึกษาค้นคว้าวิจัยถึงแนวทางแก้ไขปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงพบว่า ปัญหาด้านการเมือง ประเด็นการเคลื่อนไหวของกลุ่มกะเหรี่ยง KNU รัฐบาลไทยใช้มาตรการควบคุมดูแลผู้ลี้ภัยในการเข้าออกอย่างเข้มงวด ทั้งเพิ่มเจ้าหน้าที่รักษาความสงบให้มีจำนวนมากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรการการปฏิบัติตามแนวคำสั่งจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่ 1680/2547 ลงวันที่ 27 ตุลาคม 2547 และ (สัมภาษณ์ ขจัดภัย นุรุษพัฒน์, 2550) ผู้ลี้ภัยไม่มีสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง รัฐบาลไทยได้อนุญาตให้ผู้ลี้ภัยมีการจัดการบริหารปกครองตนเองภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราวภายใต้มาตรการควบคุมดูแลของกระทรวงมหาดไทยร่วมกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองอำเภอสบเมย สำหรับผู้ลี้ภัยไร้สัญชาตินั้น รัฐบาลไทยได้มอบให้กระทรวงมหาดไทยและ UNHCR ขึ้นทะเบียนผู้หนีภัยการสู้รบ ทั้งจำนวน สัญชาติและภูมิลำเนาเดิม ทั้งนี้ นโยบายการส่งกลับผู้ลี้ภัยและการส่งไปประเทศที่สามขององค์กร (IOM) ประเด็นปัญหาความมั่นคงปลอดภัยของผู้ลี้ภัย กระทรวงมหาดไทย และองค์กรพัฒนาเอกชนได้ร่วมกันควบคุมช่วยเหลือดูแลตามหลักมนุษยธรรมในปัจจุบันพื้นฐานทั้งสิ้น ประเด็นปัญหาบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนในการให้การช่วยเหลือผู้ลี้ภัย กระทรวงมหาดไทยและจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้ออกมาตรการเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ขององค์กรพัฒนาเอกชนตามคำสั่งจังหวัดแม่ฮ่องสอน 1680/2547 ลงวันที่ 27 ตุลาคม 2547 เพื่อรักษาความมั่นคงแห่งชาติและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกับพม่า ประเด็นปัญหาที่ตั้งของพื้นที่พักพิงชั่วคราว สอดคล้องกับแนวทางแก้ไขในงานวิจัยของจิระศักดิ์ มาสันเทียะ (2543) และแนวทางดำเนินการแก้ไขปัญหาผู้ลี้ภัยการสู้รบของสภาความมั่นคงแห่งชาติ สัมภาษณ์ ขจัดภัย นุรุษพัฒน์ (2550)

ด้านเศรษฐกิจ ปัญหาผู้ลี้ภัยมีฐานะยากจน ว่างงานไม่มีรายได้ รัฐบาลได้มอบให้กระทรวงมหาดไทย และองค์กรพัฒนาเอกชน (TBBC, COERR) เข้ามาช่วยเหลือด้านปัจจัยพื้นฐานทั้งสิ้น การส่งเสริมอาชีพแก่ผู้ลี้ภัยและการจ้างงาน เช่น อาชีพทอ หมอ ช่าง งานค้าขาย งานเกษตรกรรม อีกทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ผ่อนปรนยอมให้ผู้ลี้ภัยออกมารับจ้างตามหมู่บ้านข้างเคียงได้บ้าง ทั้งงานจักสานสินค้า OTOP ของหมู่บ้านเลโตะ แต่ผู้ลี้ภัยก็ยังไม่มีความสามารถในการประกอบอาชีพ

ด้านสังคม ปัญหาด้านการศึกษามืองค์กร ZOA, SVA และหน่วยงานการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) เข้าไปช่วยเหลือการศึกษาแก่ผู้ลี้ภัย ด้านสาธารณสุขมืองค์กร MT, HI, PPAT ช่วยเหลือร่วมกับกระทรวงสาธารณสุขอำนวยความสะดวกในงานดูแลรักษาผู้ป่วยที่ส่งมารักษาตัวในโรงพยาบาล ทั้งนี้กระทรวงมหาดไทยได้กำหนดแนวทางการดำเนินการแก้ไขปัญหาผู้ลี้ภัยการสู้รบ (2548-2550) ขจัดภัย นุรุษพัฒน์ (2550) เพื่อป้องกันการเกิดและแพร่ระบาดของโรคติดต่อที่ร้ายแรง และการควบคุมดูแลของเจ้าหน้าที่รักษาความสงบไม่ให้เกิดเหตุการณ์หรือคดีร้ายแรงขึ้น

3. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทราบข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายและการปฏิบัติต่อปัญหาผู้ลี้ภัยให้เกิดเป็นรูปธรรมในแนวทางสามัคคีปรองดอง เกิดความสงบสันติสุขในดินแดนแถบนี้อย่างยิ่งย่น

3.1. ด้านนโยบาย

3.1.1. รัฐบาลไทย รัฐบาลทหารพม่า ชนกลุ่มน้อย และประเทศสมาชิกสหประชาชาติ เช่น สหรัฐอเมริกา จีน อังกฤษ ญี่ปุ่น ควรร่วมมือกันประชุมวางแผนเพื่อให้มีการปรองดองแห่งชาติเกิดขึ้นในพม่าโดยไม่นำผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการเมืองมาเกี่ยวข้องเพราะความเชื่อแตกต่างกัน อาจจะขัดผลประโยชน์และไม่ยอมตกลงกันได้ เพราะจากเหตุการณ์ในอดีตแต่ละประเทศล้วนมีความสัมพันธ์กับพม่าเพื่อประโยชน์ทางการเมืองและเศรษฐกิจต่อประเทศของตนทั้งสิ้น

3.1.2. องค์การของสหประชาชาติ ควรเข้ามามีบทบาทในการแก้ปัญหาโดยให้รัฐบาลทหารพม่าและชนกลุ่มน้อยชาวกะเหรี่ยงยุติการสู้รบเพื่อสร้างสันติภาพ ให้มีการควบคุมความสงบปลอดภัยโดยองค์กรกลางที่ได้รับการแต่งตั้งจากสหประชาชาติมาควบคุมดูแลรักษาสันติภาพ รวมทั้งให้องค์กรพัฒนาเอกชนเข้าไปช่วยเหลือ ผู้ลี้ภัยในประเทศและผู้ลี้ภัยตามแนวชายแดนไทย-พม่าตามหลักมนุษยธรรม

3.1.3. รัฐบาลไทยและกลุ่มสมาชิกอาเซียน ควรพัฒนาความสัมพันธ์กับประเทศพม่าโดยไม่หวังผลตอบแทนแอบแฝง ไม่มุ่งเอาเปรียบประเทศพม่าในทุกๆ ด้านประเทศที่ผลิตอาวุธต้องงดขายให้รัฐบาลทหารพม่า ประเทศที่ร่ำรวยต้องการช่วยเหลือพม่าควรสนับสนุนช่วยเหลือประชาชนยากจน ก่อนที่จะสนับสนุนงบประมาณทางทหารในพม่า ทุกฝ่ายที่ช่วยเหลือประเทศพม่าควรมุ่งเน้นนโยบายความมั่นคงของมนุษย์เป็นอันดับแรก

3.1.4. รัฐบาลทหารพม่า ควรยกเลิกกฎหมายว่าด้วยพลเมืองพม่า (Burma Citizenship Law) ค.ศ.1982 อันจะเป็นอุปสรรคต่อการกลับสู่มาตุภูมิของผู้ลี้ภัย โดยรัฐบาลไทยควรเจรจาต่อรองกับรัฐบาลทหารพม่าในการส่งผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงกลับสู่มาตุภูมิ เพื่อเป็นปัจจัยในด้านกำลังแรงงาน พัฒนาชาติบ้านเกิดเมืองนอน และเป็นปัจจัยดึงดูดให้ผู้ลี้ภัยกลับไปประกอบอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้อย่างมั่นคง เจริญสุขยิ่งขึ้น ทั้งรัฐบาลพม่าควรยอมรับในอัตลักษณ์ของชาวกะเหรี่ยง อนุญาตให้ชาวกะเหรี่ยงสามารถแสดงออกทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม วัฒนธรรมของตนเองได้อย่างเสรี

3.1.5. รัฐบาลไทยควรมีนโยบายควบคุม ดูแล ช่วยเหลือ ผู้ลี้ภัยตามหลักมนุษยธรรม และตรวจสอบการทุจริตของเจ้าหน้าที่ทุกๆ ฝ่าย เพื่อป้องกันการเกิดความบาคหมางใจของผู้ลี้ภัยที่มีต่อคนไทยอันเกิดจากการทุจริต คอร์รัปชั่นของเจ้าหน้าที่เพียงไม่กี่คน แต่จะเกิดภาพพจน์เสียหายทั้งประเทศ เนื่องจากงบประมาณสนับสนุนช่วยเหลือผู้ลี้ภัย มีจำนวนมากมายที่จะเป็นผลประโยชน์ก้อนใหญ่ต่อผู้ทุจริต

3.1.6. รัฐบาลไทยควรให้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นแก่ผู้ลี้ภัย อย่างมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยคำนึงถึงหลักมนุษยธรรมและสิทธิมนุษยชน ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงข้อเท็จจริงในสภาพของผู้ลี้ภัยที่จะต้องนำมาเป็นข้อกำหนดนโยบาย และแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้ถูกวิธี

3.1.7. ผู้ลี้ภัยในพื้นที่พักพิงชั่วคราวไม่ควรต่อต้านรัฐบาลทหารพม่าด้วยกำลัง และอาวุธ โดยคำนึงถึงวิถีทางแห่งการปรองคองสู่สันติภาพอันเป็นเหตุและปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งที่รัฐบาลควรจะควบคุมดูแลผู้ลี้ภัยไม่ให้หลบหนีออกนอกพื้นที่ไปก่อเหตุในพม่าได้

3.2. ด้านการปฏิบัติ

3.2.1. รัฐบาลควรส่งเสริมให้ผู้ลี้ภัยมีการประกอบอาชีพพื้นฐาน เพื่อสร้างรายได้ไว้ใช้จ่ายในสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีพ โดยการส่งเสริมอาชีพช่างเย็บปักถักร้อยแก่กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มสตรี ส่งเสริมงานช่างฝีมือจักสานไม้ไผ่แก่กลุ่มพ่อบ้าน แม่บ้าน กลุ่มเยาวชนที่สนใจ ส่งเสริมการเพาะเห็ดในพื้นที่อันจำกัดของผู้ลี้ภัย และให้องค์กรพัฒนาเอกชนนำสินค้าที่ผลิตได้นำออกมาขายให้แก่คนไทยในเมือง

3.2.2. รัฐบาลจะต้องให้ความสำคัญในการตรวจสอบการทุจริต ในการปฏิบัติงานทั้งด้านความมั่นคง ด้านการให้ความช่วยเหลือ ด้านการศึกษาและด้านการสาธารณสุข เท่าที่ผ่านมายังไม่มืองค์กรของรัฐบาลหน่วยงานใด เข้าไปตรวจสอบการทุจริตต่องบประมาณช่วยเหลือผู้ลี้ภัยเลย

3.2.3. รัฐบาลควรเพิ่มเจ้าหน้าที่รักษาความสงบในพื้นที่พักพิงชั่วคราว เพื่อป้องกันการทะเลาะวิวาท การก่อคดีของผู้ลี้ภัย เช่น คดีทำร้ายร่างกาย คดีข่มขืน และเจ้าหน้าที่ด้านสาธารณสุขเพื่อดูแลรักษาผู้ป่วยที่เพิ่มจำนวนมากขึ้นจากการระบาดของโรคมาลาเรีย วัณโรค

3.2.4. หน่วยราชการและองค์กรพัฒนาเอกชนที่เกี่ยวข้องจะต้องดำเนินการให้ผู้ลี้ภัยให้ความร่วมมือในการวางแผนครอบครัว และการคุมกำเนิดให้เกิดผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากการคุมกำเนิดไม่ได้ผล กระทรวงสาธารณสุขและองค์กร MI องค์กร PPAT ควรมีการรณรงค์การมีบุตรไม่เกิน 2 คน โดยนโยบายช่วยเหลือผู้มีบุตร 1 – 2 คน ส่วนคนมีบุตรมากควรให้ความช่วยเหลือด้านสวัสดิการน้อยลง เพื่อให้เกิดการตระหนักในปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นจากความแออัดของประชากรผู้ลี้ภัยในอนาคต

3.2.5. **รัฐบาลควรให้ผู้ลี้ภัยช่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรป่าไม้** โดยงบประมาณอุดหนุนจากองค์กรพัฒนาเอกชนกับรัฐบาลไทย เนื่องจากผู้ลี้ภัยเป็นผู้ที่มีวิถีชีวิตที่อยู่กับป่าได้คืออยู่แล้ว ทั้งมีการใช้ทรัพยากรจากป่า การรักษาป่าเป็นอย่างดีกว่าคนพื้นราบ ที่ไม่รู้จักความพอเพียงในการใช้ทรัพยากรป่า

3.2.6. **รัฐบาลควรตรวจสอบพฤติกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชน** ที่ปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ลี้ภัย เพื่อป้องกันพฤติกรรมที่แอบแฝง

3.2.7. **รัฐบาลไทยควรเข้าไปสอดส่องป้องกันการทะเลาะวิวาทจากปัญหาด้านศาสนา** โดยส่งเสริมความรักความสามัคคีปรองดองกันในหมู่ผู้ลี้ภัย ไม่ว่าจะนับถือศาสนาใดให้ความเป็นธรรมแก่ทุก ๆ ฝ่าย ไม่นำศาสนามาเป็นข้ออ้างให้แตกแยกกันได้

3.3. ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยต่อไป

3.3.1. ประเทศไทยควรคัดเลือกผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงที่เป็นคนดีมีความสามารถมาพัฒนาชาติไทย

3.3.2. รัฐบาลไทยควรตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราว เพื่อป้องกันการทุจริตของเจ้าหน้าที่ต่อผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยง

3.3.3. รัฐบาลไทยควรรหาแนวทางการส่งผู้ลี้ภัยกลับสู่มาตุภูมิอย่างสมศักดิ์ศรี และมีมนุษยธรรม

3.3.4. รัฐบาลไทยควรพัฒนาอาชีพของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงก่อนส่งกลับมาตุภูมิ

3.3.5. เจ้าหน้าที่ทุจริตต่อผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยง มีผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศไทย

3.3.6. รัฐบาลทหารพม่าควรให้สิทธิเสรีภาพทางการเมืองแก่ผู้ลี้ภัยอย่างเท่าเทียมกับชนเผ่าอื่นๆ ในพม่า

3.3.7. ผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงที่นับถือศาสนาต่างกัน จะมีความเชื่อที่แตกต่างกันจนเกิดการแตกแยกความสามัคคีในชนเผ่ากะเหรี่ยง

3.3.8. ผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนทั้งในประเทศไทย และพม่า

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

หนังสือ

กฤตยา อาชวนิชกุล (2543) ปัญหาการจัดการผู้อพยพจากประเทศพม่า กรุงเทพมหานคร ศูนย์
มนุษยวิทยาสิรินธร

----- (2545) สถานะความรู้เรื่องแรงงานข้ามชาติในประเทศไทยและทิศทางการวิจัยที่

พึงพิจารณา นครปฐม สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล หน้า 41-47

โกสุมภ์ สายจันทร์ (2549) พม่าในความสัมพันธ์ทางการเมืองกับต่างประเทศ พิมพ์ครั้งที่ 2 เชียงใหม่
โชตนาพรินท์

ขจัดภัย บุรุษพัฒน์ (2526) ชนกลุ่มน้อยในไทยกับความมั่นคงของชาติ พิมพ์ครั้งที่ 3
กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์แพรววิทยา

_____ (2526) ผู้อพยพลี้ภัยอินโดจีน กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์แพรววิทยา

_____ (2540) ชนกลุ่มน้อยสัญชาติพม่า กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์แพรววิทยา

_____ (2546) นโยบายด้านความมั่นคงแห่งชาติ ในเอกสารการสอน การเมืองการ
ปกครองไทย หน่วยที่ 5 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์

ตันแคน กาลลาซ (2544) คนลี้ภัยในร่มป่า รายงานการวิจัยการให้ความคุ้มครองผู้ลี้ภัยและการ
จัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างยั่งยืน เชียงใหม่ เพื่อนไร่พรมแดน

ธเนศ อารณสุวรรณ (2549) กำเนิดและความเป็นมาของสิทธิมนุษยชน กรุงเทพมหานคร
โครงการจัดพิมพ์คบไฟ

นพนธิ สุริยะ (2537) สิทธิมนุษยชน กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์วิญญูชน

ปรัชญา เวสารัชช์ ลักษณะทั่วไปของนโยบายสาธารณสุขและนโยบายศาสตร์ ใน ประมวล
สาระวิชาปัญหาเฉพาะเชิงนโยบายสาธารณะ หน่วยที่ 1 นนทบุรี

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์

ปราณี วงษ์เทศ (2539) สังคมวัฒนธรรมในอุษาคเนย์ กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มติชน บริษัท
ศิลปวัฒนธรรม

พรพิมล ตรีโชติ (2548) ไร้แผ่นดินเส้นทางจากพม่าสู่ไทย กรุงเทพมหานคร ศรีบูรณะคอมพิวเตอร์
การพิมพ์

ยอดยิ่งยวด (2548) ข้อเท็จจริงการทำลายป่าสาละวินของทางการ ผ่านสาละวินก่อนจะสิ้นผืนป่า
(สุดท้าย) กรุงเทพมหานคร หน้า 105-192

รุ่งพงษ์ ชัยนาม (2549) สิทธิมนุษยชน ใน ประมวลสาระชุดวิชากระแสโลกศึกษา หน่วยที่ 6
นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช บัณฑิตศึกษา , สาขาวิชารัฐศาสตร์

- เวณิกา บุญมาลี (2540) *พม่า นโยบายต่างประเทศสมัยพลเอกชยาชาติ ชุมพะวัน* กรุงเทพมหานคร
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- สมโชค สวัสดิ์รักษ์ (2540) *ความสัมพันธ์ระหว่างไทย-พม่า-กะเหรี่ยง* กรุงเทพมหานคร สำนักงาน
กองทุนสนับสนุนการวิจัย
- สำนักงานข้าหลวงใหญ่แห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย(2542) *ตราสารระหว่างประเทศ
เกี่ยวกับผู้ลี้ภัย* กรุงเทพมหานคร
- สำนักศูนย์ดำเนินการผู้อพยพ กระทรวงมหาดไทย (2546) *แนวทางการดำเนินการแก้ไขปัญหาผู้
หลบหนีภัยจากการสู้รบ (2548-2550)* กรุงเทพมหานคร สำนักศูนย์ดำเนินการผู้อพยพ
กระทรวงมหาดไทย
- สุภาภรณ์ ครุฑเมือง (2541) *การประเมินความต้องการของชุมชนบริเวณพื้นที่รองรับผู้หนีภัย
ชายแดนไทย-พม่า* กรุงเทพมหานคร ศูนย์วิจัยการย้ายถิ่น สถาบันเอเชียศึกษาจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
- สุรชาติ บำรุงสุข (2546) *การประชุมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์แห่งชาติ ครั้งที่ 4 เรื่อง
ปัญหาความมั่นคงไทย 2020 จัดโดยคณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สำนักงาน
คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ วันที่ 1-2 ธันวาคม 2546*
_____ (2549) *ความมั่นคงระหว่างประเทศ ใน ประมวลสาระชุดวิชาการแสโลกศึกษา หน่วยที่
12 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช บัณฑิตศึกษา,สาขาวิชารัฐศาสตร์*
- สุริยา รัตนกุล , สมทรง บุญพัฒน์ (2538) *สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง* กรุงเทพมหานคร
สำนักงานวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชียอาคเนย์
- องค์การมนุษยธรรมชายแดนไทย – พม่า (2549) *การพลัดถิ่นฐานภายในประเทศในพม่าแถบ
ตะวันออก รายงานการสำรวจ พ.ศ. 2549* กรุงเทพมหานคร วนิดาเพรส
- อภิญา รัตนมงคลมาศ , สารทูล สันติวาสะ (2549) *ประเด็นปัญหาและภัยคุกคามระหว่างประเทศที่
สำคัญ ใน ประมวลสาระชุดวิชาการแสโลกศึกษา หน่วยที่ 7 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช บัณฑิตศึกษา,สาขาวิชารัฐศาสตร์*
- เอกสารการวิจัย**
- กานต์ชนก ประกาศวุฒิสาร (2546) “ผลกระทบจากการดำรงอยู่ของกองกำลังทหารจีนคณะชาติ “ก๊ก
มินตั้ง” ในภาคเหนือต่อการดำเนินนโยบายต่างประเทศของไทย ระหว่างปี พ.ศ.2493 –
2527” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์การเมือง
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

- ขวัญชีวัน บัวแดง (2546) “โครงการวิจัยศาสนาและอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ : ศึกษากรณีกลุ่มชนกะเหรี่ยงในประเทศไทยและประเทศพม่า” เชียงใหม่ สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- จาดูร อภิชาติบุตร (2530) “ปัญหาผู้อพยพ ผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงต่อความมั่นคงของชาติ : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดตาก” กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยการปกครอง
- จิระศักดิ์ มาสันเทียะ (2543) “บทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนตะวันตกในการช่วยเหลือผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงตามแนวชายแดนไทย - พม่า” การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- จิระศักดิ์ เพชรตรา (2541) “ปัญหาที่ดั่งค่ายอพยพผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงตามแนวชายแดนไทย - พม่า ที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก” การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- เฉลิมศักดิ์ แหวมงาม (2535) “ปัญหาแรงงานต่างชาติ : ศึกษาเฉพาะกรณีกะเหรี่ยงหลบหนีเข้าเมือง อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก” การค้นคว้าแบบอิสระปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ชัยรุ่งเรือง อวิรุทธพาณิชย์ (2545) “ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากชนกลุ่มน้อยในประเทศพม่า ระหว่างไทยและพม่าในช่วงปี พ.ศ. 2540 - 2544” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- นคร ศิวลิข (2544) “ผู้หนีภัยจากการสู้รบชาวพม่าในประเทศไทยศึกษากรณีจังหวัดตาก” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ บัณฑิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง
- พิเชต เกื้อรุ่ง (2541) “ความร่วมมือระหว่างไทยกับสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ บัณฑิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง
- สุภาค์พรรณ ชันชัยและคณะ(2544) “การประเมินความต้องการของชุมชนบริเวณพื้นที่รองรับผู้หนีภัยชายแดนไทย-พม่า : อำเภอท่าสองยางและอำเภอพบพระ จังหวัดตาก” กรุงเทพมหานคร ศูนย์วิจัยการย้ายถิ่น สถาบันเอเชียศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อมรรัตน์ นุกูล(2545) “ปัญหาการควบคุมดูแลผู้หนีภัยจากการสู้รบชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวจังหวัดตาก” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภูมิภาคศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- อำนวยการ รักษธรรม(2541) “เครือข่ายการลักลอบเข้าเมืองของคนสัญชาติพม่าในเขตอำเภอเมืองจังหวัดแม่ฮ่องสอน” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

บทความ

- ธันวาคม สิริเมธีบรรณาธิการ (2548) บทความแปล “ผู้ลี้ภัยกับโรคเท้าช้างค่าใช้จ่ายที่มองไม่เห็นจากการสร้างเขื่อนสาละวิน” *สาละวินโพสต์* เชียงใหม่ ศูนย์ข่าวสาละวิน หน้า 8-10
- _____ . (2549) บทความพิเศษ : ดร.ชาญวิทย์ เกษตรศิริ “การเมืองพม่าในบริบทอุทยานแห่งชาติ” *สาละวินโพสต์* เชียงใหม่ ศูนย์ข่าวสาละวิน หน้า 8-13
- _____ . (2549) บทความ “สิทธิของผู้หนีภัยความตายจากมุมมองนักวิชาการด้านสิทธิ” *สาละวินโพสต์* เชียงใหม่ ศูนย์ข่าวสาละวิน หน้า 7-14
- _____ . (2550) กฎหมายเพื่อคนชายขอบ पीต้อย วีรวัดน์ ต้นปีชาติ : อีฐก่อนหนึ่งในงานของ สมช. เพื่อคนไร้รัฐคนไร้สัญชาติ *สาละวินโพสต์* เชียงใหม่ ศูนย์ข่าวสาละวิน หน้า 12-15
- บรรณาธิการ (2549,14 ธันวาคม) “ผู้ลี้ภัยเสี่ยงจากพม่า: ไม่มีวันหมด” *เดอะเนชั่น* หน้า 10
- บรรณาธิการ (2547,26 พฤษภาคม) “มะกันจวกเอเชียละเมิดสิทธิผู้ลี้ภัยไทยติดไฟจำกัดเสรีภาพพม่าอพยพ” *ผู้จัดการรายวัน* หน้า 13
- ผาสุก ญาณสมบัติ (2544) “แรงงานต่างชาติกับปัญหาการระบาดของโรคติดต่อมาโดยแมลง” *วารสารมาลาเรีย* 36,5 (กันยายน - ตุลาคม): 243-245
- พรพิมล ตรีโชติ (2546) “พม่า” *เอเชียรายปี 2546* หน้า 55-65 กรุงเทพมหานคร สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พินิตพันธุ์ บริพัตร,มล.(2549) “ความสัมพันธ์ไทยต่อพม่าในรัฐบาลพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร (2544-2547)” *รัฐศาสตร์สาร* 27, 2: 40-72
- รัชนิกร ทองทิพย์ (2548,5 เมษายน) “ผู้ลี้ภัยพม่ากับมาตรฐานสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย” *ผู้จัดการรายวัน* หน้า 10
- สิริอัญญา (2546, 10 กรกฎาคม) “อย่ามาทำเป็นเจ้าเข้าครอง” *ผู้จัดการรายวัน* หน้า 9
- สุทธิณี มาพันธุ์ (2546) “ปัญหาผู้ลี้ภัย: แก้อย่างจริงจังใจมิใช่สร้างภาพ” *วารสารอังก้าว* มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (16-31 กรกฎาคม):4
- อำเภอสบเมย (2549) “บรรยายสรุปพื้นที่พักพิงชั่วคราวผู้หนีภัยจากการสู้รบบ้านแม่ลามหลวง” อำเภอสบเมยจังหวัดแม่ฮ่องสอน
- อำเภอสบเมย (2549) “บรรยายสรุปพื้นที่พักพิงชั่วคราวผู้หนีภัยจากการสู้รบบ้านแม่ละอูน” อำเภอสบเมยจังหวัดแม่ฮ่องสอน
- เอกภพ คัสต์ (2547) “ยุทธการตัดอาหารความรุนแรงที่มองไม่เห็น” *สาละวินโพสต์* 14 (เมษายน-พฤษภาคม): 3-8

สัมภาษณ์

- กำนันตำบลแม่สามแลบ (2550, 9 สิงหาคม) กำนัน สัมภาษณ์โดยนายเกษม ชัยทอง ที่ว่าการ
อำเภอสบเมย อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- คุณเกียรติ พนาพงไพร (2550, 5 มิถุนายน) ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสบเมย สัมภาษณ์โดย
นายเกษม ชัยทอง หมู่บ้านผาผ่า ตำบลแม่คะตวน อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
กลุ่มผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยง (2549, 2 ธันวาคม) ผู้ลี้ภัยสัมภาษณ์โดย นายเกษม ชัยทอง พื้นที่พักพิง
ชั่วคราวบ้านแม่ลามาหลวง ตำบลสบเมย อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- กลุ่มผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยง (2550, 19 กรกฎาคม) ผู้ลี้ภัยสัมภาษณ์โดยนายเกษม ชัยทอง พื้นที่พักพิง
ชั่วคราวบ้านแม่ละอูน ตำบลแม่สามแลบ อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- ขจักษ์ บุรุษพัฒน์ (2550, 11 พฤศจิกายน) อดีตเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ สัมภาษณ์โดย
นายเกษม ชัยทอง สมาคมข้าราชการพลเรือนแห่งประเทศไทย
- ข้าราชการอำเภอสบเมย (2550, 15 มิถุนายน) ข้าราชการสัมภาษณ์โดย นายเกษม ชัยทอง ที่ว่าการ
อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- ตำรวจตระเวนชายแดน ส. (2550, 18 ธันวาคม) ตำรวจตระเวนชายแดน สัมภาษณ์โดย
นายเกษม ชัยทอง บ้านพักตำบลแม่ขวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- นพดล แสนป่วง พ.ต.ท. (2550, 4 กันยายน) รองผู้กำกับฝ่ายสืบสวนสอบสวนสัมภาษณ์โดย
นายเกษม ชัยทอง สถานีตำรวจอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- ผู้นำลี้ภัย ก. (2550, 19 กรกฎาคม) อดีตหัวหน้ากลุ่มผู้ลี้ภัย สัมภาษณ์โดย นายเกษม ชัยทอง บ้าน
ห้วยมะโอ ตำบลแม่สามแลบ อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- ผู้ลี้ภัยชาตอ (2550, 24 สิงหาคม) ผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยง ครู กศน. พื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ละอูน
ตำบลแม่สามแลบ อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- ผู้นำองค์กรพัฒนาเอกชน A (2550, 9 สิงหาคม) หัวหน้าองค์กร A สัมภาษณ์โดยนายเกษม ชัยทอง
ที่ทำการองค์กรพัฒนาเอกชน A อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- ผู้นำองค์กรพัฒนาเอกชน B (2550, 20 กันยายน) หัวหน้าองค์กร B สัมภาษณ์โดยนายเกษม ชัยทอง
ที่ทำการองค์กรพัฒนาเอกชน B อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- สันติพงษ์ มูลฟอง (2550, 9 สิงหาคม) ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาเครือข่ายเด็กและชุมชน สัมภาษณ์
โดยนายเกษม ชัยทอง ศูนย์พัฒนาเครือข่าย ตำบลสบเมย อำเภอสบเมย จังหวัด
แม่ฮ่องสอน

Amnesty International. (1997) *Logging Burma's Frontier Forests: Resources and the Regime.*

World Resources Institute: USA.

BBC (2004) *Between Worlds Twenty Year on the Border* Bangkok Kampai Imaging

Burma Issues.(1998) 8, NO.11, November.

Burma Issues.(2003) 18, NO.2, October.

Courtland Robison.(1998) *Terms of Refuge: The Indochinese Exodus and the International Response*. United Nations: Washington DC.

“Thailand to Aid Myanmar Ties With Personal Touch”. *Reuter*, 21/3/2003, Bangkok.

The Karen Women’s Organization (2004) *Shattering Silences. Report* April 2004.

US Committee for Refugees.(1997) *Thai-Burmese Economic Interests Threaten Burmese Refugees in Thailand*. United Nations: Washington DC.

UNHCR. (1998) *Environmental Guidelines: Forestry in Refugee Situations*. United Nation : Geneva.

UNHCR. Refugees Children to get Citizenship.(2001) *BBP Pint* , Bangkok.

“Webster’s Rind New International Dictionary”.(1976) *G&C. Merriam Co.* Volume II., p.123.

William Petersen.(1969) *Myanmar indicates Karen Refugees not*. White Lotus : Bangkok.

“Backgrounder Group Resettlement to Canada Karen Refugees in Mae La Oon Camp, Thailand”

(2007) <http://www.cic.gc.ca/english/press/06/0604-e.html> ค้นเมื่อ 7 ธันวาคม 2550

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์

ชุดที่ 1

แบบสัมภาษณ์

การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว บ้านแม่ลามาหลวงและ
บ้านแม่ละอุน ที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
(สำหรับข้าราชการ และผู้นำท้องถิ่น)

ส่วนที่ 1 ประวัติผู้กรอกแบบสัมภาษณ์

ชื่อ _____ เพศ _____ อายุ _____ ปี
ที่อยู่ _____
อาชีพ _____ ตำแหน่ง _____
วันที่สัมภาษณ์ _____

ส่วนที่ 2 สภาพปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามาหลวง และบ้านแม่ละอุน ที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

2.1 ท่านทราบหรือไม่ว่าผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว มีประวัติความเป็นมาอย่างไรบ้าง

2.2 ท่านคิดว่าผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวมีการดำรงชีพ เป็นอย่างไรบ้าง

2.3 ท่านคิดว่ามีหน่วยงานใดบ้างที่เข้ามาควบคุม ดูแลช่วยเหลือผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว

2.4 สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่พักพิงชั่วคราว มีลักษณะอย่างไร

2.5 ท่านคิดว่าสภาพของปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว เป็นอย่างไรบ้าง

2.6 ท่านคิดว่าในการดำรงชีพของผู้ลี้ภัยมีสภาพปัญหาอย่างไรบ้าง

2.7 ท่านคิดว่าหน่วยงานควบคุมดูแลช่วยเหลือผู้ลี้ภัยในพื้นที่พักพิงมีปัญหา อุปสรรคใดบ้าง อย่างไรบ้าง

2.8 ท่านคิดว่าสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่พักพิงชั่วคราว สภาพปัญหาอย่างไรบ้าง

ส่วนที่ 3 สาเหตุของปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามาหลวงและบ้านแม่ละอุน ที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

3.1 ท่านคิดว่าเหตุใดบ้างที่ผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวจึงไม่มีส่วนร่วมทางการเมืองและไม่มีสิทธิเสรีภาพในประเทศพม่าได้

3.2 ท่านคิดการที่ผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว อยากดำรงชีพอยู่และอพยพเข้ามาในประเทศไทยเพิ่มขึ้นทุกปีเกิดจากสาเหตุใดบ้าง

3.3 สาเหตุใดบ้างที่เกิดปัญหาความไม่สงบเรียบร้อยตลอดภัยต่อผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวอยู่เสมอ

3.4 ท่านคิดว่าสาเหตุใดบ้าง ผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯถึงได้ว่างงานและไม่สามารถประกอบอาชีพได้

2.5 ท่านคิดว่าผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯได้ออกไปรับจ้างแรงงานกับคนไทยด้วยสาเหตุใดบ้าง ที่ไหน

3.6 เพราะเหตุใดจึงเกิดปัญหาโรคเท้าช้าง โรคมาลาเรียและวัณโรค กับผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวได้

3.7 ท่านคิดว่าอะไรเป็นสาเหตุของปัญหาการศึกษาของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว

3.8 ท่านคิดว่าสาเหตุใดบ้างที่ทำให้เกิดปัญหาประชากรผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงแออัดในพื้นที่พักพิงชั่วคราว

ส่วนที่ 4 ผลกระทบจากปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงที่มีต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

4.1 สาเหตุที่ผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว ไม่มีส่วนร่วมทางการเมืองและไม่มีสิทธิเสรีภาพ ในประเทศพม่า มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมยหรือไม่ อย่างไร

4.2 สาเหตุที่ผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว อยากดำรงชีพและอพยพเข้ามาในประเทศไทยเพิ่มขึ้นทุกปี มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมยอย่างไร

4.3 สาเหตุของความไม่สงบเรียบร้อยปลอดภัยของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย อย่างไร

4.4 สาเหตุการว่างงานและไม่สามารถประกอบอาชีพได้ของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย อย่างไร

4.5 สาเหตุของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว ได้ออกไปรับจ้างแรงงานกับคนไทยมีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมยอย่างไร

4.6 สาเหตุของปัญหาโรคเท้าช้าง โรคมาลาเรีย วัณโรค และโรคอื่นๆ ที่เกิดกับผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมยอย่างไร

4.7 สาเหตุของปัญหาการศึกษาของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว มีผลกระทบต่อคนไทยอย่างไร

4.8 สาเหตุของปัญหาประชากรผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว แอ๊ด ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวมีผลกระทบต่อคนไทยอย่างไร

ส่วนที่ 5 แนวทางแก้ไขปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามาทลวง และบ้านแม่ละอูน ที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

5.1 ท่านคิดว่าแนวทางแก้ไขปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว ในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองและสิทธิ เสรีภาพในประเทศพม่าได้อย่างไร

5.2 ท่านคิดว่าการแนวทางแก้ไขความไม่สงบเรียบร้อยปลอดภัยของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว อยากรังชีวิตอยู่และอพยพเข้ามาในประเทศไทยได้อย่างไร

5.3 ท่านคิดว่าแนวทางแก้ไขความไม่สงบเรียบร้อยปลอดภัยของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว อย่างไร

5.4 ท่านคิดว่าแนวทางแก้ไขการว่างงานและการไม่สามารถประกอบอาชีพของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว ได้อย่างไรบ้าง

5.5 ท่านคิดว่าแนวทางแก้ไขผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว ออกไปรับจ้างแรงงานกับคนไทยอย่างไรบ้าง

5.6 ท่านคิดว่าปัญหาโรคเท้าช้าง โรคมาลาเรีย วัณโรคและโรคอื่นๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว มีแนวทางแก้ไขอย่างไรบ้าง

5.7 ท่านคิดว่าปัญหาการศึกษาของผู้肄ัษชาวกะเหรียงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว จะมีแนวทางแก้ไข
อย่างไร

5.8 ท่านคิดว่าปัญหาประชากรของผู้肄ัษชาวกะเหรียงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว มีความแออัดมีแนว
ทางแก้ไขอย่างไร

ชุดที่ 2
แบบสัมภาษณ์

การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว บ้านแม่ลามากลวงและ
บ้านแม่ละอุน ที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
(สำหรับเจ้าหน้าที่องค์กร NGOs และ UNHCR)

ส่วนที่ 1 ประวัติผู้กรอกแบบสัมภาษณ์

ชื่อ _____ เพศ _____ อายุ _____ ปี
ที่อยู่ _____
อาชีพ _____ ตำแหน่ง _____
วันที่สัมภาษณ์ _____

ส่วนที่ 2 สภาพปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามากลวง และบ้านแม่ละ
อุน ที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

2.1 ท่านทราบหรือไม่ว่าผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว มีประวัติความเป็นมาอย่างไรบ้าง

2.2 ท่านคิดว่าผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวมีการดำรงชีพ เป็นอย่างไรบ้าง

2.3 ท่านคิดว่ามีหน่วยงานใดบ้างที่เข้ามาควบคุม ดูแลช่วยเหลือผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว

2.4 สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่พักพิงชั่วคราว มีลักษณะอย่างไร

2.5 ท่านคิดว่าสภาพของปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว เป็นอย่างไรบ้าง

2.6 ท่านคิดว่าในการดำรงชีพของผู้ลี้ภัยมีสภาพปัญหาอย่างไรบ้าง

2.7 ท่านคิดว่าหน่วยงานควบคุมดูแลช่วยเหลือผู้ลี้ภัยในพื้นที่พักพิงมีปัญหา อุปสรรคใดบ้าง อย่างไรบ้าง

2.8 ท่านคิดว่าสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่พักพิงชั่วคราว สภาพปัญหาอย่างไรบ้าง

ส่วนที่ 3 สาเหตุของปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามาทหลวงและบ้านแม่ละอุนที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

3.1 ท่านคิดว่าเหตุใดบ้างที่ผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวจึงไม่มีส่วนร่วมทางการเมืองและไม่มีสิทธิเสรีภาพในประเทศพม่าได้

3.2 ท่านคิดการที่ผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว อยากดำรงชีพอยู่และอพยพเข้ามาในประเทศไทยเพิ่มขึ้นทุกปีเกิดจากสาเหตุใดบ้าง

3.3 สาเหตุใดบ้างที่เกิดปัญหาความไม่สงบเรียบร้อยปลอดภัยต่อผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว อยู่เสมอ

3.4 ท่านคิดว่าสาเหตุใดบ้าง ผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯถึงได้ว่างงานและไม่สามารถประกอบอาชีพได้

3.5 ท่านคิดว่าผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯได้ออกไปรับจ้างแรงงานกับคนไทยด้วยสาเหตุใดบ้าง ที่ไหน

3.6 เพราะเหตุใดจึงเกิดปัญหาโรคเท้าช้าง โรคมาลาเรียและวัณโรค กับผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวได้

3.7 ท่านคิดว่าอะไรเป็นสาเหตุของปัญหาการศึกษาของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว

3.8 ท่านคิดว่าสาเหตุใดบ้างที่ทำให้เกิดปัญหาประชากรผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงแออัดในพื้นที่พักพิงชั่วคราว

ส่วนที่ 4 ผลกระทบจากปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงที่มีต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

4.1 สาเหตุที่ผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว ไม่มีส่วนร่วมทางการเมืองและไม่มีสิทธิเสรีภาพ ในประเทศพม่า มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมยหรือไม่ อย่างไร

4.2 สาเหตุที่ผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว อยากดำรงชีพและอพยพเข้ามาในประเทศไทยเพิ่มขึ้นทุกปี มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมยอย่างไร

4.3 สาเหตุของความไม่สงบเรียบร้อยปลอดภัยของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย อย่างไร

4.4 สาเหตุการว่างงานและไม่สามารถประกอบอาชีพได้ของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย อย่างไร

4.5 สาเหตุของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว ได้ออกไปรับจ้างแรงงานกับคนไทยมีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมยอย่างไร

4.6 สาเหตุของปัญหาโรคเท้าช้าง โรคมาลาเรีย วัณโรค และโรคอื่นๆ ที่เกิดกับผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมยอย่างไร

4.7 สาเหตุของปัญหาการศึกษาของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว มีผลกระทบต่อคนไทยอย่างไร

4.8 สาเหตุของปัญหาประชากรผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว แอ๊ด ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวมีผลกระทบต่อคนไทยอย่างไร

ส่วนที่ 5 แนวทางแก้ไขปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามาทลวง และบ้านแม่ละอูน ที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

5.1 ท่านคิดว่าแนวทางแก้ไขปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว ในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองและสิทธิ เสรีภาพในประเทศพม่าได้อย่างไร

5.2 ท่านคิดว่าการแนวทางแก้ไขความไม่สงบเรียบร้อยปลอดภัยของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว อยากรังษีพอยู่และอพยพเข้ามาในประเทศไทยได้อย่างไร

5.3 ท่านคิดว่าแนวทางแก้ไขความไม่สงบเรียบร้อยปลอดภัยของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว อย่างไร

5.4 ท่านคิดว่าแนวทางแก้ไขการว่างงานและการไม่สามารถประกอบอาชีพของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว ได้อย่างไรบ้าง

5.5 ท่านคิดว่าแนวทางแก้ไขผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว ออกไปรับจ้างแรงงานกับคนไทยอย่างไรบ้าง

5.6 ท่านคิดว่าปัญหาโรคเท้าช้าง โรคมาลาเรีย วัณโรคและโรคอื่นๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว มีแนวทางแก้ไขอย่างไรบ้าง

5.7 ท่านคิดว่าปัญหาการศึกษาของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว จะมีแนวทางแก้ไขอย่างไร

5.8 ท่านคิดว่าปัญหาประชากรของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว มีความแออัดมีแนวทางแก้ไขอย่างไร

ชุดที่ 3
แบบสัมภาษณ์

การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว บ้านแม่ลามาลหวงและ
บ้านแม่ละอูน ที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
(สำหรับเจ้าหน้าที่รักษาความสงบ)

ส่วนที่ 1 ประวัติผู้กรอกแบบสัมภาษณ์

ชื่อ _____ เพศ _____ อายุ _____ ปี
ที่อยู่ _____
อาชีพ _____ ตำแหน่ง _____
วันที่สัมภาษณ์ _____

ส่วนที่ 2 สภาพปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามาลหวงและบ้านแม่
ละอูน ที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

2.1 ท่านทราบหรือไม่ว่าผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว มีประวัติความเป็นมาอย่างไรบ้าง

2.2 ท่านคิดว่าผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวมีการดำรงชีพ เป็นอย่างไรบ้าง

2.3 ท่านคิดว่ามีหน่วยงานใดบ้างที่เข้ามาควบคุม ดูแลช่วยเหลือผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว

2.4 สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่พักพิงชั่วคราว มีลักษณะอย่างไร

2.5 ท่านคิดว่าสภาพของปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว เป็นอย่างไรบ้าง

2.6 ท่านคิดว่าในการดำรงชีพของผู้ลี้ภัยมีสภาพปัญหาอย่างไรบ้าง

2.7 ท่านคิดว่าหน่วยงานควบคุมดูแลช่วยเหลือผู้ลี้ภัยในพื้นที่พักพิงมีปัญหา อุปสรรคใดบ้าง อย่างไรบ้าง

2.8 ท่านคิดว่าสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่พักพิงชั่วคราว สภาพปัญหาอย่างไรบ้าง

ส่วนที่ 3 สาเหตุของปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามากลาง และบ้านแม่ละดอนที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

3.1 ท่านคิดว่าผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงมีสิทธิเสรีภาพและมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือไม่ เพราะเหตุใด

3.2 ท่านคิดว่าผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว มีประชากรเพิ่มขึ้นทุกปีเพราะเหตุใดบ้าง

3.3 สาเหตุใดบ้างที่เกิดปัญหาความไม่สงบเรียบร้อยตลอดภัยต่อผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวอยู่เสมอ

3.4 ท่านคิดว่าสาเหตุใดบ้าง ผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯถึงได้ว่างงานและไม่สามารถประกอบอาชีพได้

3.5 ท่านคิดว่าผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงประกอบอาชีพอะไรได้บ้าง ที่ไหน

3.6 เพราะเหตุใดจึงเกิดปัญหาโรคเท้าช้าง โรคมาลาเรียและวัณโรค กับผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวได้

3.7 ท่านคิดว่าอะไรเป็นสาเหตุของปัญหาการศึกษาของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว

3.8 ท่านคิดว่าสาเหตุใดบ้างผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงจึงอยู่กันอย่างแออัด

ส่วนที่ 4 ผลกระทบจากปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงที่มีต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

4.1 สาเหตุที่ผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว ไม่มีส่วนร่วมทางการเมืองและไม่มีสิทธิเสรีภาพในประเทศพม่า มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมยหรือไม่ อย่างไร

4.2 สาเหตุที่ผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว อยากดำรงชีพและอพยพเข้ามาในประเทศไทยเพิ่มขึ้นทุกปี มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมยอย่างไร

4.3 สาเหตุของความไม่สงบเรียบร้อยปลอดภัยของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย อย่างไร

4.4 สาเหตุการว่างงานและไม่สามารถประกอบอาชีพได้ของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย อย่างไร

4.5 สาเหตุของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว ได้ออกไปรับจ้างแรงงานกับคนไทยมีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมยอย่างไร

4.6 สาเหตุของปัญหาโรคเท้าช้าง โรคมาลาเรีย วัณโรค และโรคอื่นๆ ที่เกิดกับผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมยอย่างไร

4.7 สาเหตุของปัญหาการศึกษาของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว มีผลกระทบต่อคนไทยอย่างไร

4.8 สาเหตุของปัญหาประชากรผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว แออัด ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวมีผลกระทบต่อคนไทยอย่างไร

ส่วนที่ 5 แนวทางแก้ไขปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามะหลาง และบ้านแม่ละอูน ที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

5.1 ท่านคิดว่าแนวทางแก้ไขปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว ในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองและสิทธิ เสรีภาพในประเทศพม่าได้อย่างไร

5.2 ท่านคิดว่าการแนวทางแก้ไขความไม่สงบเรียบร้อยปลอดภัยของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว อยากดำรงชีพอยู่และอพยพเข้ามาในประเทศไทยได้อย่างไร

5.3 ท่านคิดว่าแนวทางแก้ไขความไม่สงบเรียบร้อยปลอดภัยของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว อย่างไร

5.4 ท่านคิดว่าแนวทางแก้ไขการว่างงานและการไม่สามารถประกอบอาชีพของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว ได้อย่างไรบ้าง

5.5 ท่านคิดว่าแนวทางแก้ไขผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว ออกไปรับจ้างแรงงานกับคนไทยอย่างไรบ้าง

5.6 ท่านคิดว่าปัญหาโรคเท้าช้าง โรคมาลาเรีย วัณโรคและโรคอื่นๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว มีแนวทางแก้ไขอย่างไรบ้าง

5.7 ท่านคิดว่าปัญหาการศึกษาของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว จะมีแนวทางแก้ไขอย่างไร

5.8 ท่านคิดว่าปัญหาประชากรของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว มีความแออัดมีแนวทางแก้ไขอย่างไร

ชุดที่ 4

แบบสัมภาษณ์

การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว บ้านแม่ลามาหลวงและ
บ้านแม่ละอูน ที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
(สำหรับผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยง)

ส่วนที่ 1 ประวัติผู้กรอกแบบสัมภาษณ์

ชื่อ _____ เพศ _____ อายุ _____ ปี
ที่อยู่ _____
อาชีพ _____ ตำแหน่ง _____
วันที่สัมภาษณ์ _____

ส่วนที่ 2 สภาพปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามาหลวงและบ้านแม่ละอูน
ที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

2.1 ท่านทราบหรือไม่ว่าผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว มีประวัติความเป็นมาอย่างไรบ้าง

2.2 ท่านคิดว่าผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวมีการดำรงชีพ เป็นอย่างไรบ้าง

2.3 ท่านคิดว่ามีหน่วยงานใดบ้างที่เข้ามาควบคุม ดูแลช่วยเหลือผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว

2.4 สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่พักพิงชั่วคราว บ้านแม่ลามากลางและบ้านแม่ละอูนมีลักษณะอย่างไรบ้าง

2.5 ท่านคิดว่าปัญหาของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว มีสภาพเป็นอย่างไรบ้าง

2.6 ท่านคิดว่าสภาพปัญหาผู้ลี้ภัยในพื้นที่พักพิงชั่วคราวในทางการเมืองมีอย่างไรบ้าง

2.7 ท่านคิดว่าสภาพปัญหาผู้ลี้ภัยในพื้นที่พักพิงชั่วคราวในทางเศรษฐกิจมีอย่างไรบ้าง

2.8 ท่านคิดว่าสภาพของปัญหาผู้ลี้ภัยในพื้นที่พักพิงชั่วคราวในทางสังคมมีอย่างไรบ้าง

ส่วนที่ 3 สาเหตุของปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ต๋ามหลวงและบ้านแม่ละอุนที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

3.1 ท่านคิดว่าเหตุใดบ้างที่ผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวจึงไม่มีส่วนร่วมทางการเมืองและไม่มีสิทธิเสรีภาพในประเทศพม่าได้

3.2 ท่านคิดว่าผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว อยากดำรงชีพอยู่และอพยพเข้ามาในประเทศไทยเพิ่มขึ้นทุกปีเกิดจากสาเหตุใดบ้าง

3.3 สาเหตุใดบ้างที่เกิดปัญหาความไม่สงบเรียบร้อยปลอดภัยต่อผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว อยู่เสมอ

3.4 ท่านคิดว่าสาเหตุใดบ้าง ผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯถึงได้ว่างงานและไม่สามารถประกอบอาชีพได้

3.5 ท่านคิดว่าผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯได้ออกไปรับจ้างแรงงานกับคนไทยด้วยสาเหตุใดบ้าง ที่ไหน

3.6 เพราะเหตุใดจึงเกิดปัญหาโรคเท้าช้าง โรคมาลาเรียและวัณโรค กับผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยง ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวได้

3.7 ท่านคิดว่าอะไรเป็นสาเหตุของปัญหาการศึกษาของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว

3.8 ท่านคิดว่าสาเหตุใดบ้างที่ทำให้เกิดปัญหาประชากรผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงแออัดในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ

ส่วนที่ 4 แนวทางแก้ไขปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลาหลวง และบ้านแม่ละอุนที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

4.1 ท่านคิดว่าแนวทางแก้ไขปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว ในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองและสิทธิ เสรีภาพในประเทศพม่าได้อย่างไร

4.2 ท่านคิดว่าแนวทางการอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว ได้อย่างไรบ้าง

4.3 ท่านคิดว่าแนวทางแก้ไขความไม่สงบเรียบร้อยปลอดภัยของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว อย่างไร

4.4 ท่านคิดว่าแนวทางแก้ไขการว่างงานและการไม่สามารถประกอบอาชีพของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว ได้อย่างไรบ้าง

4.5 ท่านคิดว่าแนวทางแก้ไขผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว ออกไปรับจ้างแรงงานกับคนไทยอย่างไรบ้าง

4.6 ท่านคิดว่าปัญหาโรคเท้าช้าง โรคมาลาเรีย วัณโรคและโรคอื่นๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว มีแนวทางแก้ไขอย่างไรบ้าง

4.7 ท่านคิดว่าปัญหาการศึกษาของผู้肄ัษชาวกะเหรียงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว จะมีแนวทางแก้ไข
อย่างไร

4.8 ท่านคิดว่าปัญหาประชากรของผู้肄ัษชาวกะเหรียงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว มีความแออัดมีแนว
ทางแก้ไขอย่างไรบ้าง

ชุดที่ 5

แบบสัมภาษณ์

การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว บ้านแม่ลามาหลวงและ
บ้านแม่ละอุน ที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
(สำหรับประชาชน)

ส่วนที่ 1 ประวัติผู้กรอกแบบสัมภาษณ์

ชื่อ _____ เพศ _____ อายุ _____ ปี
ที่อยู่ _____
อาชีพ _____ ตำแหน่ง _____
วันที่สัมภาษณ์ _____

ส่วนที่ 2 ผลกระทบจากปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามาหลวงและบ้าน
แม่ละอุนที่มีต่อคนไทย ในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

2.1 ปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยง ไม่มีสิทธิเสรีภาพและมีส่วนร่วมทางการเมืองมีผลกระทบต่อคนไทย
หรือไม่อย่างไร

2.2 ปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงไร้สัญชาติมีผลกระทบต่อคนไทยหรือไม่ อย่างไร

2.3 ปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงเข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามากลาง และบ้านแม่ละอูน มีผลกระทบต่อคนไทยหรือไม่อย่างไร

2.4 ปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวไม่มีความสงบปลอดภัย มีผลกระทบต่อคนไทยหรือไม่ อย่างไร

2.5 ปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงว่างงาน และไม่สามารถประกอบอาชีพได้มีผลกระทบต่อคนไทยหรือไม่ อย่างไร

2.6 ปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงที่พักพิงโรคเท้าช้าง โรคมาลาเรีย วัณโรค หรือโรคอื่นๆ มีผลต่อคนไทยหรือไม่อย่างไร

2.7 ปัญหาการศึกษาของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงมีผลกระทบต่อคนไทยหรือไม่ อย่างไร

2.8 ปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวมีความแออัดมากขึ้น มีผลกระทบต่อคนไทยหรือไม่อย่างไร

ส่วนที่ 3 แนวทางการแก้ไขปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ลามะหวงและบ้านแม่ละอูน ที่มีผลกระทบต่อคนไทยในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

3.1 ท่านคิดว่าจะมีแนวทางแก้ไขปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยง ไม่มีสิทธิเสรีภาพทางการเมืองได้อย่างไร

3.2 ท่านคิดว่าจะมีแนวทางแก้ไขปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงไร้สัญชาติได้อย่างไรบ้าง

3.3 ท่านคิดว่ามีแนวทางแก้ไขปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงเดินทางอพยพเข้ามาอาศัยในพื้นที่พักพิงอย่างต่อเนื่องได้อย่างไร

3.4 ท่านคิดว่ามีแนวทางแก้ไขปัญหาค่าความไม่สงบปลอดภัยของผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราวได้อย่างไรบ้าง

3.5 ท่านคิดว่าปัญหาการว่างงานผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงและไม่สามารถประกอบอาชีพให้มีแนวทางแก้ไขได้อย่างไรบ้าง

3.6 ท่านคิดว่าปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงเป็นโรคเท้าช้าง โรคมาลาเรีย วัณโรค และโรคอื่นๆ จะมีแนวทางแก้ไขอย่างไร

3.7 ท่านคิดว่าปัญหาการศึกษาของผู้肄ักชาวกะเหรียงจะมีแนวทางแก้ไขได้อย่างไรบ้าง

3.8 ท่านคิดว่าปัญหาประชากรผู้肄ักชาวกะเหรียงที่มีความแอ็ดเพิ่มมากขึ้นจะมีแนวทางแก้ไขอย่างไรบ้าง

ภาคผนวก ข
ประวัติชนเผ่ากะเหรี่ยง

HISTORY OF THE KAREN PEOPLE (The Karen Women's Organization 2004 : 14-15)

Once upon a time, an old man arrived at an island where there were no other men. He hung his shirt on a fishing pole and planted it on the island as a mark of his discovery. He called the place 'Taku (which is now known as Rangoon). That is how the Karen people came to live in the country called Burma. (Legend of the Karen People).

Within Burma, the Karen people live spread across from Irrawaddy, Pegu and Rangoon, down to the Tenasserim Divisions. There are also large numbers of Karen people living in Mon, Karenni, and Karen States. [See Map]. According to the 1947 census, Burma had a total population of 24 million, of which the Karen population was a little (little?) over 5 million.

Even though the Karen people are known for converting to Christianity, the majority of Karen people are still Buddhists and animists. They work primarily as subsistence swidden farmers in the hills and deep forests, as wet – rice cultivators in the plains, and some work as specialized cash – crop producers. Today, many Karen people also work as salary workers, functionaries and business people living in towns and cities.

The Karen people's struggle for freedom, peace and justice in Burma began at the same time as when Burma attained independence from Britain in 1948. After the first military coup in 1962, many Karen schools were closed down and social and cultural activities were taken over by the military regime, under the lead of Ne Win. The infamous "Four Cuts Policy" was introduced in 1970, first in the Irrawaddy Delta Region and then in the Pegu Yoma Range Region. By the end of 1974, the "Four Cuts Policy" had been introduced throughout the Eastern Regions all the way to Karen State and Mergui / Tavoy District (Tanasserin Division).

The Four Cuts Policy aims to cut access and supplies of food, funds, recruits and information to insurgent groups by systematically terrorizing the civilian population in ethnic national areas. In the "brown areas," forced relocation and forced labor are common practices. However, in the "black areas," which are also called "free – fire zones", the military troops shoot on sight at anything or any person seen. In a addition they systematically extort or destroy villages, crops,

livestock, churches, school, houses, cash, valuables and rice fields. Some other common practices of the Four Cuts Policy include detention, torture and execution; forced labor; forced relocation to sites and villages directly under the control of the Burmese military troops; and systematic rape and other forms of violence against women.

The Four Cuts Policy heralded the beginning of massive forced relocations of Karen communities, which resulted in hundreds of thousands of Karen people being internally displaced. Due to the high level of terrorization of communities and destruction of their properties during these forced relocations it has not been possible to collate accurate figures of the number of internally displaced persons. However, according to the 1974 military government census the Karen population had decreased from 5 million to 3.2 million, while Burma's total population had increased from 24 million to 33 million. After the 1988 mass uprising, the State Law and Order Restoration Council (SLORC), the new military junta took over power in September 1988. The SLORC increased its military strength and raised the momentum of war against the ethnic minorities. According to the SLORC's 1990 census, Burma's population had increased to 44 million while the Karen population had decreased further to 2.9 million.

In Burma, the Karen people, like many other ethnic nationalities, are under severe repression because of their ethnicity. The military's massive attacks on the Karen resistance movement within which Karen civilians were directly targeted, lead to wholesale and systematic destruction of villages. Many Karen people were subjected to forced labour, arbitrary arrests and killings, and sexual violence. This has led to hundreds of thousands of internally displaced Karen fleeing and living either in Burma's forests or as refugees in Thailand.

The aspirations of the Karen people were originally expressed by the Karen people in 1948 when the entire Karen population demonstrated for ethnic equality and the right to self-determination. The same desire has since taken the form of a national struggle, led by the Karen National Union. The Karen Women's Organization, as part of this ongoing struggle, continues to hope and work for democracy, peace and justice in a Federal Union of Burma, in which the Karen people and all other ethnic nationalities can coexist in harmony and equality.

ประวัติของชนเผ่ากะเหรี่ยง

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีชายชราคนหนึ่งเดินทางมาถึงเกาะแห่งหนึ่งซึ่งไม่มีผู้ใดอาศัยอยู่เลย เขาแขวนเสื้อเขาไว้ที่คันเบ็ดตกปลาและปักขิงไว้บนเกาะเพื่อเป็นสัญลักษณ์ถึงการค้นพบดินแดนแห่งนี้ เขาเรียกเกาะนี้ว่า ทากู (ซึ่งปัจจุบันรู้จักกันในนามย่างกุ้ง) และนี่คือความเป็นมาของชนเผ่ากะเหรี่ยงที่ได้มาอาศัยอยู่ ณ พม่า (ตำนานของชนเผ่ากะเหรี่ยง)

ชนเผ่ากะเหรี่ยงได้อาศัยอยู่ในพม่าอย่างแพร่หลาย ตั้งแต่มณฑลอิระวดี มณฑลพะโค และกรุงย่างกุ้ง ไปจนถึงมณฑลตะนาวศรี นอกจากนี้ ยังมีชาวกะเหรี่ยงจำนวนมากอาศัยอยู่ในมอญและรัฐกะเหรี่ยงแดง (ดูแผนที่) จากการสำรวจสำมะโนประชากรเมื่อปี ค.ศ.1947 (พ.ศ.2490) พม่ามีประชากรทั้งประเทศรวม 24 ล้านคน ซึ่งในจำนวนนี้เป็นชนเผ่ากะเหรี่ยงประมาณ 5 ล้านคนเศษ

แม้จะเป็นที่ทราบกันดีว่าชนเผ่ากะเหรี่ยงได้เปลี่ยนไปนับถือศาสนาคริสต์ แต่อย่างไรก็ดี ชาวกะเหรี่ยงส่วนใหญ่ยังคงนับถือศาสนาพุทธและนับถือภูตผีวิญญานอยู่ ชนเผ่ากะเหรี่ยงทำงานเพียงเพื่อประทังชีพด้วยการทำไร่ทำนาตามเนินเขาและในป่าลึก เช่น การเพาะปลูกข้าวในที่ราบลุ่มและงานอื่น ๆ ที่มีความชำนาญ ปัจจุบันชาวกะเหรี่ยงจำนวนมากทำงานแบบรับเงินเดือน เป็นพนักงานตามบริษัทต่างๆ ในเมือง

ชนเผ่ากะเหรี่ยงในพม่าได้เริ่มต่อสู้เพื่ออิสรภาพ สันติภาพ และความยุติธรรมตั้งแต่ในช่วงเวลาที่พม่าได้รับเอกราชจากอังกฤษเมื่อปี ค.ศ.1948 (พ.ศ. 2491) หลังจากการปฏิวัติรัฐประหารในปี ค.ศ.1962 (พ.ศ.2505) โรงเรียนกะเหรี่ยงหลายแห่งได้ถูกปิดลง รวมทั้งกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านสังคมและวัฒนธรรมก็ถูกยึดอำนาจโดยระบอบการปกครองแบบเผด็จการภายใต้การนำของนายพลเนวิน ยุทธวิธีตัดสี่ (“Four Cuts Policy”) เริ่มใช้ครั้งแรกในปี ค.ศ.1970 (พ.ศ.2513) ในบริเวณสามเหลี่ยมอิระวดี และต่อมาในพื้นที่พะโค โยมา ต่อมา ในปลายปี ค.ศ.1974 (พ.ศ.2517) ยุทธวิธีตัดสี่ได้ถูกนำไปใช้ทั่วฝั่งตะวันออกของพม่า รวมถึงรัฐกะเหรี่ยงและเมืองมะริด/เมืองตะนาวศรี

ยุทธวิธีตัดสี่มีวัตถุประสงค์เพื่อตัดการสนับสนุนและความช่วยเหลือทางด้านอาหาร เงินทุน การข่าว และกำลังพลของกลุ่มกองกำลัง โดยการปราบปรามและทำลายล้างพลเมืองในพื้นที่ของกลุ่มชาติพันธุ์ สำหรับใน “พื้นที่สีน้ำตาล” มีการบังคับให้ประชาชนย้ายถิ่นฐานและบังคับใช้แรงงาน ส่วนใน “พื้นที่สีดำ” หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “เขตยิง” ทหารจะยิงทุกคนหรือทุกสิ่งที่มองเห็น นอกจากนี้ ยังทำลายหมู่บ้าน พิษผลทางการเกษตร ปศุสัตว์ โบสถ์ โรงเรียน บ้าน เงินสด ข้าวของมีค่า และทุ่งนาอย่างราบคาบ แนวทางปฏิบัติที่พบทั่วไปในยุทธวิธีตัดสี่จะรวมถึงการกักตัว การทรมาน และการประหาร การบังคับใช้แรงงาน การบังคับย้ายถิ่นฐานและการบังคับย้าย

หมู่บ้านภายใต้การควบคุมของกองกำลังทหารพม่า การข่มขืน และการกระทำรุนแรงต่อสตรีในรูปแบบต่างๆ

ยุทธวิธีคัดค้านนำมาซึ่งจุดเริ่มต้นของการบังคับการย้ายถิ่นฐานของชนเผ่ากะเหรี่ยง ส่งผลให้ชาวกะเหรี่ยงนับร้อยนับพันต้องไร้ที่อยู่อาศัย เนื่องจากการปราบปรามที่รุนแรงและการทำลายทรัพย์สินในระหว่างการบังคับให้ย้ายถิ่นฐานจึงทำให้ยากที่จะรวบรวมจำนวนตัวเลขที่ถูกต้องของผู้ไร้ถิ่นที่อยู่อาศัย อย่างไรก็ตาม จากการสำรวจสำมะโนประชากรของรัฐบาลทหารในปี ค.ศ.1974 (พ.ศ.2517) จำนวนประชากรชาวกะเหรี่ยงได้ลดลงจาก 5 ล้านคน เหลือเพียง 3.2 ล้านคนในขณะที่ประชากรชาวพม่าได้เพิ่มขึ้นจาก 24 ล้านคนเป็น 33 ล้านคน หลังจากเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในปี ค.ศ.1988 (พ.ศ.2531) สภาฟื้นฟูกฎหมายและระเบียบแห่งรัฐ (State Law and Order Restoration Council – SLORC) ซึ่งเป็นสภาการเมืองของทหารที่จัดตั้งขึ้นใหม่ได้เข้ายึดอำนาจในเดือนกันยายน 2531 สภาฟื้นฟูกฎหมายและระเบียบแห่งรัฐ (SLORC) ได้เพิ่มกำลังความเข้มแข็งของทหารและเปิดสงครามการปราบปรามกองกำลังชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ จากการสำรวจสำมะโนประชากรของสภาฟื้นฟูกฎหมายและระเบียบแห่งรัฐ (SLORC) ในปี ค.ศ.1990 (พ.ศ.2533) จำนวนประชากรชาวพม่าได้เพิ่มขึ้นเป็น 44 ล้านคน ในขณะที่ประชากรชาวกะเหรี่ยงลดลงเหลือเพียง 2.9 ล้านคน

ชนเผ่ากะเหรี่ยงต้องอาศัยอยู่ในสภาพพม่าภายใต้การปราบปรามที่รุนแรงดังเช่นชนกลุ่มน้อยหรือกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ การเคลื่อนไหวหรือการต่อต้านของประชาชนชาวกะเหรี่ยงถูกปราบปรามอย่างเด็ดขาดและรุนแรงโดยกองกำลังทหาร และเป็นเป้าหมายโดยตรงซึ่งนำไปสู่การทำลายล้างหมู่บ้านแบบไม่เลือกหน้า ชาวกะเหรี่ยงจำนวนมากถูกบังคับใช้แรงงาน ถูกจับและถูกสังหาร รวมทั้งถูกทารุณกรรมทางเพศ เหตุนี้จึงนำไปสู่การอพยพหลบหนีของชนเผ่ากะเหรี่ยงผู้ไร้ที่อยู่อาศัยนับร้อยนับพัน โดยเดินทางไปอาศัยอยู่ตามป่าเขาในพม่าหรือเป็นผู้พลัดถิ่นในประเทศไทย

ความปรารถนาของชนเผ่ากะเหรี่ยงได้ถูกเปิดเผยโดยชาวกะเหรี่ยงในปี ค.ศ.1948 (พ.ศ.2491) ในเวลาที่ประชาชนชาวกะเหรี่ยงทั้งหมดได้แสดงให้เห็นถึงความเสมอภาคและสิทธิในการตัดสินใจของชนเผ่า ซึ่งเป็นความปรารถนาเดียวกันกับรูปแบบของการต่อสู้เพื่อชนชาตินำโดยสหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง (Karen National Union) องค์กรสตรีกะเหรี่ยง (Karen Women's Organization) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการต่อสู้ที่กำลังดำเนินอยู่ยังคงคาดหวังและทำงานเพื่อประชาธิปไตย สันติภาพ และความยุติธรรมในสภาพพม่า ที่ซึ่งชาวกะเหรี่ยงและชนกลุ่มน้อยต่างๆ สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสามัคคีกลมเกลียวและเท่าเทียมกัน

ผู้หญิงชาวกะเหรี่ยง สัตตชาดิพม่า

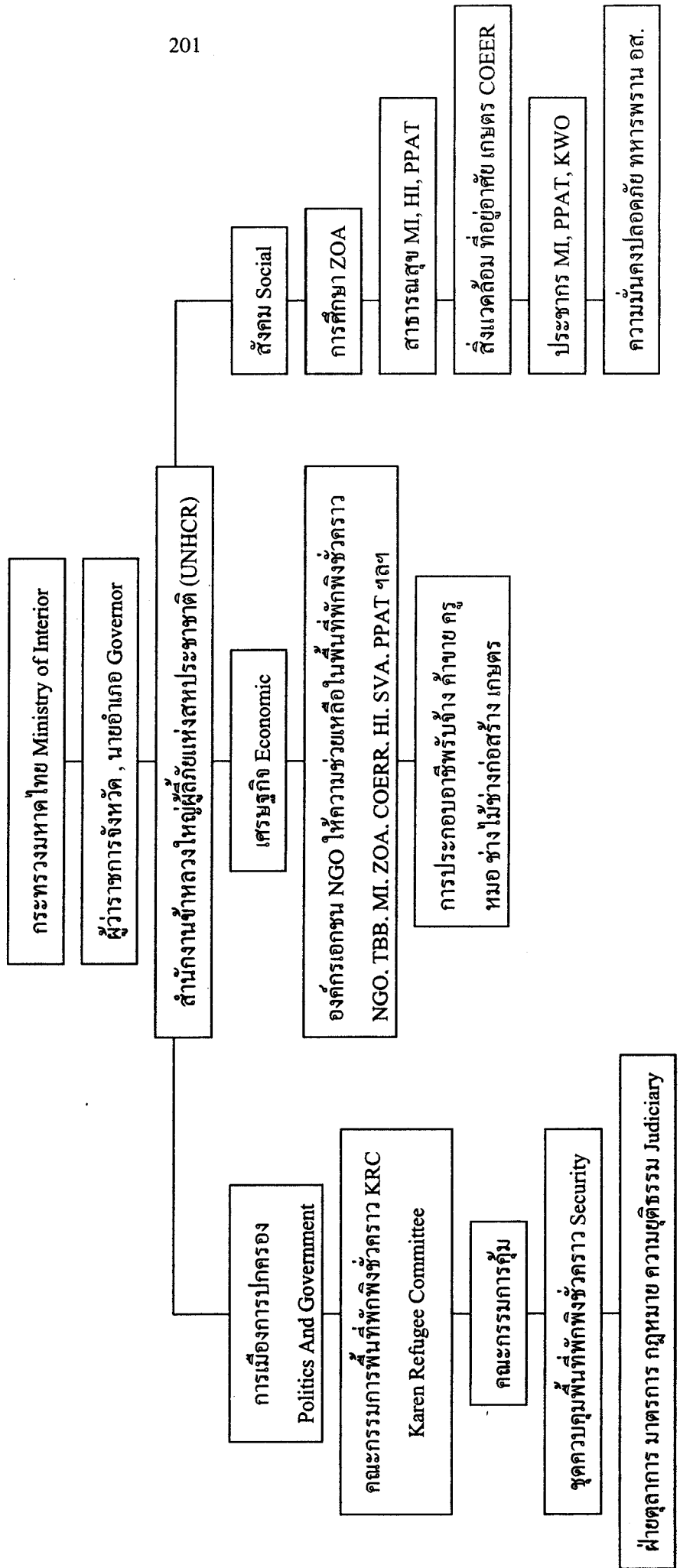
การละเมิดสิทธิมนุษยชนของรัฐบาลทหารพม่า

ที่มา : The Karen Women's Organisation Report 2007

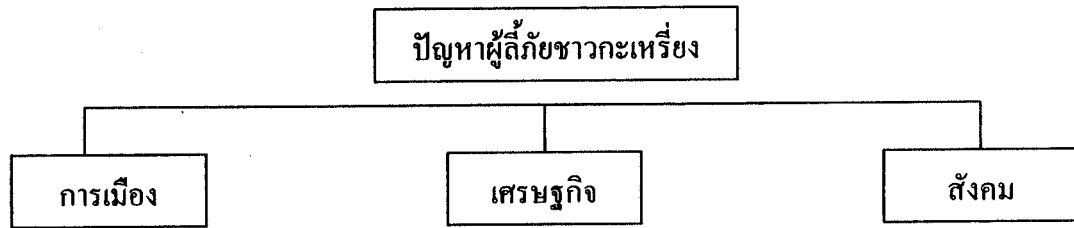
ภาคผนวก ค
โครงสร้างผู้ศึกษาอะเหรียญ

โครงสร้างของผู้อยู่อาศัยชาว Karen ในพื้นที่พักพิงชั่วคราว

(Structure of Karen Refugee Camp)

โครงสร้างปัญหาผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่พักพิงชั่วคราว

1. สิทธิเสรีภาพทางการเมือง

- ขาดการเลือกตั้ง
- ขาดการแสดงความคิดเห็น

2. การมีส่วนร่วมทางการเมือง

- ขาดการร่วมมือบริหารปกครอง

3. ระบบการปกครอง

- การปกครองแบบ

ประชาธิปไตย

4. การต่อสู้ด้วยอาวุธ

5. การสนับสนุนทหารกะเหรี่ยง

1. การประกอบอาชีพ

- ไม่สามารถประกอบอาชีพได้
- การว่างงาน

- ขาดรายได้

- แรงงานไร้ฝีมือ

- เกิดแรงงานเถื่อน

- ผลิตผลไม่ได้จำหน่าย

- หลบหนีออกไปรับจ้างแรงงานนอกพื้นที่

- ขาดแหล่งทุน

2. การสนับสนุนสิ่งของอุปโภค

บริโภคจากองค์กรพัฒนาเอกชน

1. การศึกษา

- ขาดบุคลากร วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน

2. การสาธารณสุข

- เกิดโรคติดต่อในกลุ่มผู้ลี้ภัย

เช่น โรคเท้าช้าง โรคมาลาเรีย วัณ

โรคและโรคอื่นๆ

- ขาดวัสดุอุปกรณ์ ยา

- ขาดแคลนหมอ

3. การคมนาคมทุรกันดารถนน

เสียหาย

4. ที่อยู่อาศัยไม่เพียงพอ

5. ประชากรแออัด

- การเกิดอัตราสูง

- การอพยพเข้ามา

6. ทรัพยากรป่าไม้ถูกทำลาย

7. เกิดคดีหลบหนีเข้าเมืองโดยผิด

กฎหมาย

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นายเกษม ชัยทอง
วัน เดือน ปีเกิด	2 มกราคม 2499
สถานที่เกิด	จังหวัดแม่ฮ่องสอน
ประวัติการศึกษา	ศษ.บ.มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ.2531
ตำแหน่ง	ข้าราชการบำนาญ สปจ.แม่ฮ่องสอน ประธานคณะกรรมการ SMLบ้านผาผ่า ประธานเครือข่าย กทบ.อำเภอสบเมย รองประธานเครือข่าย กทบ. จังหวัดแม่ฮ่องสอน